AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

AON wewn. 5029/98

JAWNE
Do użytku służbowego

Egz. Nr 95

Płk dr Andrzej PODKOWSKI

SIŁY, ŚRODKI I MOŻLIWOŚCI ODDZIAŁYWANIA PSYCHOLOGICZNEGO ARMII AMERYKAŃSKIEJ PODCZAS KONFLIKTU ZBROJNEGO

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid.
50715

WARSZAWA 1998

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 54305

AON wewn. 5029/98

JAWNE
Do użytku służbowego
Egz. nr 95

Płk dr Andrzej PODKOWSKI

SIŁY, ŚRODKI I MOŻLIWOŚCI ODDZIAŁYWANIA PSYCHOLOGICZNEGO ARMII AMERYKAŃSKIEJ PODCZAS KONFLIKTU ZBROJNEGO

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Akademii Obrony Narodowej
Nr ewid. 50715

WARSZAWA 1998

SPIS TREŚCI

WSTĘP 5

1. GENEZA I ROZWÓJ DZIAŁAŃ PSYCHOLOGICZNYCH ARMII AMERYKAŃSKIEJ PODCZAS KONFLIKTU ZBROJNEGO 7

1.1. Geneza działań psychologicznych w armii Stanów Zjednoczonych 7

1.2. Wojna psychologiczna USA podczas II wojny światowej 9

1.3. Działania psychologiczne po 1945 roku 11

2. TEORETYCZNE ROZWAŻANIA NAD DZIAŁANIAMI PSYCHOLOGICZNYMI NA POLU WALKI 15

2.1. Ewolucja pojęć 15

2.2. Poglądy na rolę operacji psychologicznych w działaniach zbrojnych 24

3. CELE, ZADANIA I RODZAJE WSPÓŁCZESNYCH OPERACJI PSYCHOLOGICZNYCH 30

3.1. Cele i zadania współczesnych operacji psychologicznych 30

3.2. Rodzaje operacji psychologicznych 33

3.3. Sposoby oddziaływań psychologicznych na wojska i ludność przeciwnika 34

4. PSYCHOLOGICAL OPERATIONS ARMII AMERYKAŃSKIEJ 46

4.1. PSYOP w strukturze armii amerykańskiej 46

4.2. Organizacja, zadania i przeznaczenie elementów 4 Grupy PSYOP 49

4.3. Organizacyjne zabezpieczenie taktycznych operacji psychologicznych 56

4.4. Wyposażenie i możliwości techniczne sprzętu 4 Grupy PSYOP 58

5. ROZPOZNANIE W OPERACJACH PSYCHOLOGICZNYCH 65

5.1. Cele i zadania rozpoznania na korzyść działań psychologicznych 65

5.2. Rozpoznanie strategiczne i taktyczne na korzyść PSYOP 66

5.3. Analiza informacji na korzyść Psychological Operations 69

6. PSYCHOLOGICAL OPERATIONS W SYSTEMIE DZIAŁAŃ MILITARNYCH 72

6.1. Operacje psychologiczne jako strategiczne wsparcie działań bojowych 72

6.2. PSYOP jako operacyjno-taktyczne wsparcie działań bojowych 77

6.3. Operacje psychologiczne jako wsparcie działań konsolidacyjnych 81

6.4. Operacje psychologiczne w działaniach niekonwencjonalnych 85
6.4.1. Operacje psychologiczne w zabezpieczeniu działań specjalnych. 85
6.4.2. Operacje psychologiczne w pracy z jeńcami wojennymi i internowanymi osobami cywilnymi. 89
7. KIEROWANIE I DOWODZENIE DZIAŁANIAMI PSYCHOLOGICZNYMI. 91
7.1. Kierowanie i dowodzenie 91
7.2. Zatwierdzanie decyzji związanych z operacjami psychologicznymi 96
7.3. Szkolenie specjalistów do jednostek PSYOP 98
7.4. Wybrane aspekty zabezpieczenia logistycznego operacji psychologicznych 99
PODSUMOWANIE 103
LITERATURA. 104
WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW 105

WSTĘP

Każdy konflikt militarny, bez względu na charakter, czas trwania, ilość zaangażowanych sił i środków oraz miejsce działań zbrojnych niesie ze sobą wydarzenia i przeżycia, które bezpośrednio lub pośrednio wpływają na psychikę żołnierzy. Od niepamiętnych czasów stało się jasne, że wynik wojny w ostatecznym rozrachunku zależy od człowieka. W większym lub mniejszym stopniu wpływała na zwycięstwo technika i uzbrojenie, organizacja i wyszkolenie wojsk, lecz nigdy nie byłoby ono możliwe bez aktywnego i świadomego uczestnictwa człowieka w procesie planowania, organizacji i realizacji zadania bojowego. Dowódcy, bez względu na epokę, w jakiej przyszło im działać, byli świadomi bezwzględnej konieczności kształtowania wysokiego morale własnej armii. Niektóre konflikty zbrojne pokazały bowiem, że nie tylko liczebność, uzbrojenie i morale własnych żołnierzy są jedynymi czynnikami decydującymi o zwycięstwie. Od zwycięstwa mniej liczebnej armii Gedeona nad dużo silniejszymi wojskami Midianitów w 1245 roku p.n.e. co jakiś czas doświadczano na polu walki, że dezintegracja psychiki żołnierzy przeciwnika zapewnić może mało spodziewany sukces. Przez wieki potwierdzała się w konkretnej rzeczywistości militarnej myśl teoretyka chińskiego Sun-tzy, wyrażona przez niego w VI wieku p.n.e. w „Traktacie o sztuce wojennej": „By zmylić większego od siebie przeciwnika i podważyć jego ducha bojowego należy walczyć różnymi, także niemilitarnymi sposobami i środkami, używając nawet trąb i światła w nocy, a w dzień natomiast proporców i innych sygnałów".

Dość często można się spotkać ze stanowiskiem, że proces politycznego kształtowania opinii społecznej oraz psychologiczne nakłanianie ludzi do określonego sposobu postępowania i zachowania się jest zjawiskiem typowym dla czasów nowożytnych. Alfred Sturminger stwierdza jednakże, iż genezy oddziaływań psychologiczno-propagandowych na innych ludzi należy szukać już w okresie powstawania zorganizowanych społeczeństw. Przywódcy, faraonowie, królowie dążyli do utrwalenia pamięci o sobie za pomocą architektury symboliczno-nekrologicznej: obelisków, piramid itp. Miało to upamiętniać czyny i wielkość odchodzących władców, akcentowało potęgę i prawo do władzy ich sukcesorów[1].

Relatywnie wcześnie rozwijają się także w różnych państwach i ustrojach społecznych formy organizacyjne, które służą nabywaniu, wartościowaniu i upowszechnianiu informacji. Niektóre metody i reguły, którymi posługuje się współczesna informacja i komunikowanie spo-

[1] A. Sturminger, *3000 Jahre Politische Propaganda (3000 lat politycznej propagandy)*, wyd. Verlag Herold Wien-München 1960.

łeczne, możemy odnaleźć niemal w każdej epoce, od starożytności poczynając. Formy i środki oddziaływania psychologicznego zależne były od potrzeb, możliwości technicznych i poziomu kultury na danym etapie rozwoju cywilizacyjnego.

Operacje psychologiczne są jednym z najstarszych i potencjalnie najbardziej skutecznych rodzajów broni będących w posiadaniu człowieka. Stosowane we wszystkich płaszczyznach wojny są bronią, której skuteczność ograniczona jest jedynie pomysłowością korzystającego z niej dowódcy. Chociaż termin „operacje psychologiczne" nie wywołuje takich emocji jak inne instrumenty wojny, np. czołgi czy myśliwce, to jednak jest to zespół działań o sprawdzonej skuteczności, wspomagających bezpośrednie działania zbrojne. Nikt nie określa już działań psychologicznych mianem „prania mózgów" lub „brudnych sztuczek". Operacje psychologiczne to coś więcej niż tylko nadawanie komunikatów z radiostacji polowej i zasypywanie wroga ulotkami. To zintegrowany system korzystający z wielu mediów. Jednostki operacji psychologicznych przygotowują pole walki przez podsuwanie wrogowi pomysłów, których nie akceptuje jego własne dowództwo. Podstawowym celem jest tutaj przekonanie żołnierzy wroga do podjęcia działań na rzecz sprzymierzonego dowództwa.

1. GENEZA I ROZWÓJ DZIAŁAŃ PSYCHOLOGICZNYCH ARMII AMERYKAŃSKIEJ PODCZAS KONFLIKTU ZBROJNEGO

1.1. Geneza działań psychologicznych w armii Stanów Zjednoczonych

Rodowód działań psychologicznych armii Stanów Zjednoczonych sięga okresu I wojny światowej. Pierwszym udokumentowanym przykładem działań psychologicznych na nieprzyjaciela w czasie konfliktu zbrojnego jest działalność **sekcji psychologicznej oddziału rozpoznawczego** w sztabie amerykańskiego Korpusu Ekspedycyjnego gen. Pershinga w Europie. Na czele sekcji stał kpt. Heber Blankernhorn. Ze względu na to, że w owym czasie jedynym sposobem efektywnego oddziaływania psychologicznego na wojska przeciwnika była ulotka (ze względu na niski poziom techniki megafonowej, a radio dopiero się rozwijało), pracownicy sekcji skupiali główną uwagę na akcjach ulotkowych. Były one przerzucane na teren przeciwnika za pomocą balonów, pocisków moździerzowych i pierwszych samolotów. Mimo braku doświadczenia podwładni kpt. Blankernhorna określili następujące kierunki psychologiczno-informacyjnego oddziaływania na żołnierzy i ludność państw centralnych:

- dowodzono przede wszystkim nieuchronność klęski Niemiec kajzerowskich, przeciwstawiając przeżywającym trudności Niemcom potęgę gospodarczą USA;
- nakłaniano żołnierzy do przeciwstawiania się przełożonym i junkrom, odpowiedzialnym za wojnę;
- potęgowano nastroje antyniemieckie wśród tych żołnierzy (Lotaryńczycy, Bawarczycy i in.), którzy zostali wcieleni do armii siłą, wbrew osobistej woli i wbrew politycznym przekonaniom;
- podejmowano i eksponowano sprawy socjalne, głównie problem wyżywienia, obiecując tym, którzy zdezerterują lub się poddadzą, ludzkie traktowanie i przestrzeganie prawa międzynarodowego.

Głównym kierunkiem działania Amerykanów było wzywanie do zaniechania walki i poddawania się, a argumentem przemawiającym za taką decyzją miała być obietnica właściwego traktowania w niewoli amerykańskiej, ochrona wszystkich wg. prawa, zaś po wojnie możliwość powrotu do rodziny. Najczęstszym tematem ulotek, jak pisze Goliszewski[1], było jedzenie. Zakładano bowiem, że dla nędznie karmionego żołnierza niemieckiego samo wymienienie

[1] Cz. Goliszewski, *Wojna w wojnie*, 1983, s. 66.

produktów, jakie składają się na wyżywienie w obozach jenieckich (mięso wołowe, biały chleb, kartofle, fasola, śliwki, masło, kawa czy tytoń) będzie wystarczającym powodem ucieczki z pola walki. Warto w tym miejscu wspomnieć, że podobnie będą postępować Amerykanie pięćdziesiąt lat później podczas wojny w Wietnamie.

W tym samym okresie na płaszczyźnie cywilnej działalność propagandową na zagranicę prowadził Komitet Informacji Publicznej (Committee of Public Information), znany bardziej od nazwiska swego przewodniczącego jako „Komitet George`a Creela". Wiadomym jest, że komitet ten zajmował się rozpowszechnianiem informacji o wojnie, koordynacją działalności propagandowej rządu amerykańskiego oraz utrzymywaniem kontaktów z prasą [1]. Działalność Komitetu Creela oraz w armii sekcji psychologicznej zapoczątkowały proces równoległej działalności psychologicznej i propagandowo-informacyjnej Stanów Zjednoczonych na odbiorcę zewnętrznego podczas konfliktu zbrojnego.

Po I wojnie światowej dopatrywano się w akcjach psychologiczno-propagandowych potężnego oręża walki. W okresie międzywojennym rozwój techniki, radia i filmu, spowodował rozszerzenie metod oddziaływania informacyjno-psychologicznego. Film realizował swe główne zadania przede wszystkim na froncie wewnętrznym, radio zaś okazało się środkiem bardziej uniwersalnym, gdyż fale radiowe swobodnie przenikały przez granice i linie frontów. Po raz pierwszy zaistniała możliwość równolegle odbywającej się konfrontacji: zbrojnej i psychologiczno-propagandowej.

W okresie tym, tylko do 1935 roku, opublikowano w Europie ponad 200 szkiców, różnego rodzaju opracowań i monografii, dotyczących problematyki działań psychologicznych, roli czynnika psychicznego na polu walki, morale armii i ludności. To zapewne powoduje, że pojawia się w tym okresie znaczna ilość publikacji i rozpraw na dotyczących tej problematyki [2].

---

[1] Pracownicy Komitetu przygotowywali informacje dla dzienników, opracowywali specjalny magazyn oraz wydali około 30 broszur w kilku językach. Rozpowszechniono je w 75 mln egz. Komitet organizował ponadto prelekcje w różnych miejscowościach i ośrodkach. Wygłoszono ich około 750 tysięcy. Wg. G. Creel, *How we Advirtised America*, (w:) W.F. Ogburn and M.F. Nimkoff, *Sociology*, New York 1940, s.296.

[2] Oto przykładowo niektóre z nich: L. Marchand, *L'Ofensive Moraile Allemands en France Pendant La Querre*, Paryż 1920; H.M. Herne, *Propaganda in War*, Londyn 1930; A.L. Lowell, *British Propaganda in Enemy Countries*, Londyn 1923; H.D. Lasswell, *Propaganda Technique in the World War*, New York 1927; H. Frankenberg, *Die Propaganda als Kriegswaffe*, Berlin 1929; G. Huber, *Die französchische Propaganda im Weltkriege gegen Deutschland 1914-1918*, Monachium 1928; O. Riedner, *Die Kriegspropaganda*, Monachium 1930; H. Thimme, *Weltkrieg ohne Waffen*, Berlin 1929; A. Blau, *Geistige Kriegführung*, Poczdam 1935.

1.2. Wojna psychologiczna USA podczas II wojny światowej

W okresie międzywojennym, zarówno na płaszczyźnie działalności rządu Stanów Zjednoczonych, jak i w amerykańskich siłach zbrojnych nie działały oficjalnie żadne instytucje propagandowe i oddziały lub pododdziały ds. akcji psychologicznych na potencjalnego przeciwnika. Instytucje cywilne i wojskowe powstają ponownie po przystąpieniu Stanów Zjednoczonych Ameryki do II wojny światowej. Aparat działań propagandowych i psychologicznych w armii amerykańskiej obejmował instytucje i komórki o charakterze planistyczno-koordynującym od szczebla centralnego do dowództw Teatrów Działań Wojennych po jednostki wykonawcze, wyposażone w odpowiedni sprzęt. W czerwcu 1942 r. powstaje na mocy rozporządzenia prezydenta Urząd Informacji Wojennej (Office of War Information - OWI) z Elmerem Davisem na czele. Urząd ten przejął funkcje kilku instytucji rządowych o przybliżonym profilu działania[1] oraz nawiązał ścisłą współpracę z utworzonym tuż po Pearl Harbour Urzędem Cenzury (poczty, telegrafu i przekazów radiowych - podkr. A.P.). Głównymi zadaniami OWI było podważanie morale ludności przeciwnika, inicjowanie i pobudzanie oporu przeciwko władzom okupacyjnym w krajach podbitych, podtrzymywanie nadziei na rychłe wyzwolenie, zdobywanie moralnego poparcia ludności krajów neutralnych, wzmacnianie duchowe sojuszników, objaśnianie polityki Stanów Zjednoczonych i jednocześnie neutralizowanie propagandy wroga.

Pod egidą Urzędu Informacji Wojennej prowadziła działalność Służba Informacyjna USA[2]. Połączonemu Komitetowi Szefów Sztabów (Joint Chiefs of Staff - JCS) podporządkowane było Biuro Służb Strategicznych (Office of Strategic Services - OSS), instytucja wywiadowcza, która powstała z przekształcenia się Urzędu Koordynacji Informacji[3]. Zadaniem OSS było planowanie działań psychologiczno-propagandowych w powiązaniu z przygotowywanymi operacjami militarnymi. Zbliżone kompetencje i zadania OSS i OWI prowadziły do szeregu sporów, które prezydent USA próbował wielokrotnie bez skutku zlikwidować. Dopiero 9 marca 1943 roku w rozkazie nr 9412 nakazuje, by wszystkie zamierzenia psychologiczno propagan-

---

[1] Były to m. in.: Urząd Sprawozdań Rządowych (Office of Governement Reports), Urząd Faktów i Danych (Office of Facts and Figures), Departament Informacji Biura Zarządzania (Department of Information Office of Emergency Menagement) i Sekcja Informacji Zagranicznej z Urzędu Koordynacji Informacją (Foreign Information Section z Office of the Coordination of Information).

[2] United States Information Service. Do jej zada należało przygotowanie i kolportaż filmów dokumentalnych, opracowywanie serwisu prasowego, produkcja plakatów, ulotek i broszur oraz wydawanie kroniki filmowej.

[3] Urząd ten zajmował się głównie gromadzeniem i analizą informacji zebranych na obszarach zagranicznych.

dowe były koordynowane z planami wojskowymi, podlegały zatwierdzeniu przez Połączony Komitet Szefów Sztabów i uzyskiwały akceptację dowódcy danego TDW.

Działaniami psychologicznymi i propagandowymi na szczeblu centralnym kierował Połączony Komitet ds. Wojny Psychologicznej[1] (Joint Psychological Warfare Committee), działający w ramach Połączonego Komitetu Szefów Sztabów. Do jego zadań należało m.in.:"...inicjowanie, formułowanie i rozwijanie planów wojny psychologicznej /.../, koordynacja pod kierownictwem Połączonego Komitetu Szefów Sztabów działalności innych resortów rządu USA w dziedzinie wojny psychologicznej, konsekwentna współpraca z zainteresowanymi narodami tak, aby poczynania te były zgodne z zatwierdzoną strategią[2]". Komórki kierowania działaniami psychologiczno-propagandowymi (w ówczesnej nomenklaturze amerykańskiej tzw. wojną psychologiczną) utworzono w poszczególnych resortach na szczeblu centralnym[3], w sztabach TDW, w dowództwach zamorskich oraz na szczeblu operacyjnym. Przy Naczelnym Dowództwie Sojuszniczych Sił Ekspedycyjnych (Supreme Headquarters Allied Expeditionary Forces) działał Wydział Wojny Psychologicznej (Psychological Warfare Division - PWD) pod kierownictwem gen. R.A.Mc Clure`a[4]. Komórki wojny psychologicznej istniały także przy 6. i 12. amerykańskiej oraz 21. brytyjskiej grupie armii. Specjalne sekcje wojny psychologicznej funkcjonowały przy niektórych armiach polowych. Na obszarze Pacyfiku stosunkowo największą aktywność przejawiał Oddział Wojny Psychologicznej Dowództwa Południowo-Zachodniego Pacyfiku (dowódca gen. Mac Artur), mniejszą zaś Dowództwo Pacyfiku Centralnego (dowódca adm. Nimitz), zaś w Dowództwie Południowo-Wschodniej Azji (dowódca adm. Mountbatten) z powodu rozbieżności stanowisk między Amerykanami i Anglikami nie doszło do utworzenia aparatu wojny psychologicznej.

---

[1] Ewolucję pojęć stosowanych w teorii i praktyce działań psychologicznych przedstawiam w osobnym podrozdziale.

[2] E. Daugherty, *A Psychological Warfare Casebook*, Baltimore 1958, s.129.

[3] W Departamencie Marynarki utworzono Oddział Wojny Specjalnej (Special Warfare Branch), w Departamencie Wojny Grupę do Badań Specjalnych (Special Studies Group).

[4] Wg. płk H.D. Kehma, zastępcy szefa PWD - SHAEF w pewnym okresie do zadań wydziału należało m. in.: przygotowywanie operacji wojny psychologicznej w celu wsparcia i wykorzystania kampanii i operacji wojskowych, doradzanie komórkom ogólnowojskowym w sprawach psychologicznego przygotowania operacji, koordynacja psychologicznych zamierzeń wojskowych z działalnością polityczną władz cywilnych, precyzowanie zagadnień politycznych dla wojskowej wojny psychologicznej, koordynacja działań wojny psychologicznej między poszczególnymi grupami armii i różnymi TDW, zapewnienie podległym jednostkom wojny psychologicznej pomocy merytorycznej i materiałowej, wsparcie operacji wojskowych akcjami ulotkowymi i radiowymi, organizowanie szkolenia personelu aparatu wojny psychologicznej, udzielanie pomocy władzom cywilnym przy organizacji służb informacyjnych w wyzwolonych krajach i inne. Wg. H.D.Kehm, *Organisation for Military Psychological Warfare*, „Military Reviev", February 1947.

Najbardziej rozbudowaną strukturę miał Wydział Wojny Psychologicznej w dowództwie wojsk sprzymierzonych w Europie Zachodniej[1]. Według Daugherty'ego w komórkach wojny psychologicznej podczas II wojny światowej działało: w kampanii w Afryce Północnej ok. tysiąc osób, w Naczelnym Dowództwie Sojuszniczych Sił Ekspedycyjnych w Europie ok. 600 osób, a w rejonie Pacyfiku około dwustu ludzi[2].

W 1944 r. w Departamencie Stanu powołano Wydział Filmu i Radia, odpowiedzialny za kontakt tej instytucji z Urzędem Informacji Wojennych, Departamentem Wojny i Urzędem Cenzury w sprawach propagandy międzynarodowej, realizowanej za pośrednictwem filmu i radia.

W literaturze stosunkowo najwięcej danych znajdujemy o działalności Wydziału Wojny Psychologicznej, który działał przy sztabie gen. Eisenhowera w Europie Zachodniej. Wchodzącej w skład wydziału sekcji radiowej podlegało pięć kompanii radiowych, które z reguły przydzielano do poszczególnych grup armii polowych. Po raz pierwszy wykorzystano taką kompanię na froncie włoskim. Doświadczenie wykazało, że najlepsze efekty przynosiło wysyłanie małych, samodzielnych zespołów ludzkich wraz ze sprzętem w wyznaczone miejsce i do określonego oddziału w celu przeprowadzenia określonego zadania. Po zakończeniu akcji grupa wracała do macierzystej kompanii gotowa do użycia w innym miejscu.

1.3. Działania psychologiczne po 1945 roku

Po zakończeniu wojny rząd Stanów Zjednoczonych ograniczył działalność wielu komórek wojny psychologicznej. Jedynie w celu prowadzenia doświadczeń z zakresu psychologicznego oddziaływania w działaniach bojowych utworzono w Fort Riley (stan Kanzas) specjalną jednostkę pod nazwą Oddział Informacji Taktycznej (Tactical Information Detachment), natomiast przy Sztabie Dowództwa Dalekiego Wschodu powołano zespół planowania wojny psychologicznej pod dowództwem płka J. Greena. Wśród społeczeństwa amerykańskiego pojawiły się głosy, kwestionujące potrzebę kontynuowania działalności propagandowej i psychologicznej w czasie pokoju. Stawiano często pytanie, czy działalność ta służy porozumieniu mię-

[1] W skład PWD - SHAEF wchodziły sekcje planów i wytycznych, wywiadu, radia, ulotek, prasy, filmu, publikacji i pokazów oraz operacji specjalnych. Wydziałowi podlegały ponadto: służba informacyjna (Allied Information Service) przeznaczona do działalności na wyzwalanych terenach; dwie amerykańskie ruchome kompanie radionadawcze (mobile broadcasting companies); rejonowe jednostki kontroli służby informacyjnej (District Information Service Control Units), zajmujące się kontrolą komórek służby informacyjnej w okupowanej strefie Niemiec. Wydział Wojny Psychologicznej współpracował ściśle ze sztabem SHAEF, a zwłaszcza z wydziałami rozpoznania i wywiadu G-2, operacyjnym G-3 i stosunków publicznych G-5.

[2] E. Daugherty, op. cit., s.134-135.

dzynarodowemu i czy powinna ona być narzędziem amerykańskiej polityki. Wątpliwości te rozstrzygnął na jakiś czas okres „zimnej wojny", w którym powstrzymano proces demontażu aparatu wojny psychologicznej i podjęto próbę przystosowania go do działalności w nowych warunkach[1]. W początkowym okresie powstało wiele instytucji propagandowych o zróżnicowanych kompetencjach i funkcjach. Dopiero jednak powstała w 1953 roku Agencja Informacyjna Stanów Zjednoczonych (United States Information Agency - USIA) była właściwie przygotowana do planowania i koordynacji działań propagandowych na szerszą skalę, głównie dzięki wykorzystaniu bogatego doświadczenia zatrudnionych w niej w tym czasie byłych pracowników OWI[2].

Wybuch wojny w Korei spowodował, że wspomniany wyżej zespół płk J. Greena już jako Wydział Wojny Psychologicznej Dowództwa Dalekiego Wschodu (Psychological Warfare Section of the Far East Command) rozwinął ożywioną działalność[3]. W departamentach wojsk lądowych i sił powietrznych oraz przy sztabie sił morskich utworzono komórki ds. planowania i organizacji wojny psychologicznej[4]. Pod koniec 1950 roku Oddział Informacji Taktycznej przeniesiono z Fort Riley do Korei. Ponadto przy 8 armii amerykańskiej w Korei (Eight United States Army in Korea - EUSAK) działała w strefie taktycznej kompania głośników i ulotek, która wywodziła się ze wspomnianego Oddziału Informacji Taktycznej.

Działania psychologiczne prawie zawsze łączono z walką niekonwecjonalną, tajną, o charakterze partyzanckim. W odróżnieniu od otwartych działań wojsk operacyjnych zwano je najczęściej operacjami specjalnymi. Podczas wojny w Korei (1950-1953) Stany Zjednoczone usiłowały koordynować tego rodzaju działania poprzez uruchomienie całościowej struktury dowodzenia - Dowództwa Tajnych, Podziemnych i Pokrewnych Działań w Korei (Covert, Clandestine and Related Activities in Korea - CCRAK), podległej Naczelnemu Dowódcy Sił Zbrojnych na Dalekim Wschodzie. Na początku 1953 r. oficerów sił specjalnych przydzielono do

---

[1] Por. M. E.Kriesel, *Psychological Operations: A Strategic View (Operacje psychologiczne - ocena strategiczna)*, (w:) *Essays on Stategy (Eseje na tematy strategiczne)*, National Defense University Press, ashington 1985, s.82.

[2] Tamże, s. 86.

[3] Z inspiracji wydziału powstała specjalna grupa taktyczna, w składzie trzech kompanii do prowadzenia operacji psychologicznych bezpośrednio na froncie, o następującej organizacji: dowództwo, kompania dowodzenia, kompania produkcji ulotek i broszur oraz ruchoma kompania radionadawcza.

[4] W czerwcu 1950 r. w Departamencie Armii utworzono Biuro Szefa Wojny Psychologicznej, Departament Sił Powietrznych powołał Oddział Wojny Psychologicznej, natomiast przy sztabie sił morskich zadanie planowania wojny psychologicznej powierzono specjalnej sekcji oddziałów Planów Strategicznych przy biurze szefa operacji morskich. W 1951 roku przy Szkole Wojsk Lądowych utworzono wydział do szkolenia personelu jednostek Psychological Warfare.

grup bojowych ONZ w Korei (United Nations Partisan Forces in Korea - UNPFK) oraz do jednostki wojsk lądowych nr 8240, zajmującej się rozpoznaniem i działaniami tajnymi[1].

Wobec impetu konfliktu koreańskiego i rosnących napięć zimnej wojny utworzono w Pentagonie Urząd Szefa Walki Psychologicznej (Office of the Chief of Psychological Warfare - OCPW). Pierwszym kierownikiem tego organu sztabowego został gen. bryg. Robert A. Mc Clure, (ten sam, który piastował stanowisko szefa Wydziału Wojny Psychologicznej w dowództwie wojsk sojuszniczych na froncie zachodnim podczas II wojny światowej). Gen. Mc Clure utworzył, przy poparciu sekretarza wojsk lądowych Franka Pace'a sztab, zajmujący się zarówno walką psychologiczną, jak i konwencjonalną. W celu zapewnienia niezbędnego wyszkolenia teoretycznego i praktycznego, zarówno dla sił specjalnych, jak i jednostek do wojny psychologicznej udało się Mc Clurowi stworzyć w 1952 roku w Forcie Bragg w stanie Północna Karolina osobne centrum: Ośrodek Walki Psychologicznej, przemianowany w kolejnych latach na Ośrodek Walki Specjalnej (1956), Ośrodek Pomocy Wojskowej im. Johna F. Kennedy'ego (1969) i w 1987 roku I Dowództwo Operacji Specjalnych (SOCOM - !st Special Operations Command)[2]. W 1955 roku utworzono tu tzw. kompanię konsolidacyjną (organizacyjnie podległą Wydziałowi Wojny Psychologicznej), z przeznaczeniem prowadzenia akcji wśród ludności na terenach okupowanych. Warto wspomnieć, że w trakcie wojny koreańskiej komórki Psychological Warfare, zarówno Dowództwa Dalekiego Wschodu, jak i dowództwa EUSAK przeniesiono z dotychczasowego podporządkowania oddziałowi wywiadu /G-2/ w skład organizacyjny pionu operacyjnego /G-3/.

Zakończenie wojny w Korei spowodowało kolejne zmiany w wojskowym aparacie wojny psychologicznej USA. W armii amerykańskiej problematyka Psychological Warfare znajdowała się w latach pięćdziesiątych na szczeblu centralnym w gestii:

- Komitetu Obrony ds. Operacji Psychologicznych (podlegał on Departamentowi Obrony USA);
- Oddziału Planowania Wsparcia Komitetu Szefów Sztabów;
- Urzędu Szefa Wojny Psychologicznej w Departamencie Armii (dzisiejszym Departamencie Wojsk Lądowych);
- Oddziału Wojny Psychologicznej Departamentu Lotnictwa;

---

[1] S. C. Sarkesian, *Organizational Strategy and Low - Intensity Conflikts (Strategia organizacyjna a konflikty lokalne)*, (w:) *Spezial Operations in US Strategy*, (red.Frank R. Barnett, National Defense University Press, New York 1984, s.189.

[2] A.H.Paddock, *Psychological Operations, Special Operations and US Strategy (Operacje psychologiczne, operacje specjalne a strategia Stanów Zjednoczonych)*, (w:) *Special Operations...*, op.cit., s.169.

- Oddziału Programów Wojny Psychologicznej /OP-38/ Departamentu Marynarki[1].

Około 1956 roku akcje psychologiczne na polu walki zaczęto wiązać z teorią i praktyką wojny specjalnej (special warfare). Pojęcie „operacje specjalne" uogólniało wszystkie niekonwencjonalne formy walki. Organizacyjnym wyrazem nowej koncepcji był fakt, że komórka wojny psychologicznej w Departamencie Armii stała się częścią składową Oddziału Wojny Specjalnej, a Centrum Wojny Psychologicznej armii Stanów Zjednoczonych w Fort Bragg zostało przemianowane na Centrum Wojny Specjalnej.

Wojna w Wietnamie stanowiła kolejny etap doskonalenia zarówno form i metod prowadzenia działań psychologiczno-propagandowych, jak i ich struktur organizacyjnych. W 1965 roku decyzją Narodowej Rady Bezpieczeństwa utworzono Połączone Biuro Spraw Publicznych Stanów Zjednoczonych (Joint US Public Affairs Office - JUSPAO) jako organ doradczy przy ambasadzie amerykańskiej w Sajgonie. Zadaniem JUSPAO, zorganizowanego i częściowo obsadzonego przez pracowników USIA, było planowanie, koordynacja i kontrola wszystkich akcji psychologiczno-propagandowych wykonywanych w Wietnamie przez Amerykanów i ich sojuszników. Biuro to m.in. opracowywało standardowe materiały informacyjne i katalogi scenariuszy ulotek, które następnie dostarczano drogą lotniczą do jednostek wojny psychologicznej[2].

W celu zapewnienia zgodności działania JUSPAO z aktualną polityką rządu i działaniami różnych agencji rządowych powoływano różnego rodzaju instytucje koordynacyjne, np. Komitet Nadzoru Operacji Psychologicznych (PSYOP Wath Committee), Doraźny Komitet Operacji Psychologicznych (Ad Hoc PSYOP Committee) czy Grupę Operacyjną Nacisku Psychologicznego (Psychological Pressure Operations Group)[3]. Do Wietnamu skierowano bataliony wojny psychologicznej, które dysponowały rozgłośniami radiowymi, sprzętem poligraficznym, elektroakustycznym i audiowizualnym.

---

[1] Wg.: E. Daugherty, *A Psychological...*, op.cit.

[2] *Psychological Operations FM-33-1 (Regulamin wojny psychologicznej sił lądowych USA)*, tłum. GZP WP, wewn. 92/87, Warszawa 1987, s.6-7.

[3] M. E. Kriesel, op.cit., s.90.

2. TEORETYCZNE ROZWAŻANIA NAD DZIAŁANIAMI PSYCHOLOGICZNYMI NA POLU WALKI

2.1. Ewolucja pojęć

Definicje i zakres merytoryczny pojęć „działania psychologiczno-propagandowe", „operacje psychologiczne" lub „akcje psychologiczno-propagandowe" ulegały na przestrzeni lat swoistym zmianom. W naukach historycznych i politologicznych poszukuje się elementów oddziaływania na psychikę żołnierzy już od dawna. Związane jest to bezpośrednio z ukształtowanym dość dawno przekonaniem o zależności zwycięstwa lub klęski od morale wojsk i wynikających stąd możliwości obniżenia wartości bojowych przeciwnika poprzez działania psychologiczno-propagandowe. Już w starożytności zanotowano pierwsze próby oddziaływania na nieprzyjaciela za pomocą gróźb, zastraszania czy dezinformacji. Działania te jednakże miały charakter sytuacyjny i nie stanowiły przejawów aktualnej w owym czasie sztuki operacyjnej czy bardziej lub mniej ukształtowanej doktryny politycznej i militarnej.

Do II wojny światowej rozważania teoretyczne, jak i pewne przedsięwzięcia praktyczne, ukierunkowane na sferę psychiki pojedynczego człowieka lub grupę odbiorców wchodziły w zakres nauk psychologicznych. Ścisły związek teorii o istocie i możliwościach zmian psychiki ludzkiej z zasadami wykorzystania w tym celu środków tzw. natury propagandowej i komunikowania masowego spowodował, że działania psychologiczno-propagandowe utożsamiane były w tym okresie głównie z działalnością propagandową cywilnych i wojskowych organów w czasie wojny i traktowano je jako środek pomocniczy w osiąganiu celów, głównie militarnych.

Określenie, które po raz pierwszy jednoznacznie wskazywało na dysfunkcjonalno-dezinformacyjny charakter i cel działań psychologiczno-propagandowych wobec żołnierzy i ludności przeciwnika podczas konfliktu zbrojnego, było pojęcie „wojna psychologiczna" (Psychological warfare). Określenie to zostało użyte po raz pierwszy w roku 1941 przez dziennikarza Ladislasa Farago w tytule bibliografii propagandy niemieckiej – *German Psychological Warfare: A Critical, Annotated and Comprehensive Survey and Bibliography*, opublikowanej w Nowym Jorku.

Ladislas Farago używa pojęcia wojna psychologiczna zamiennie z terminem wojna polityczna, którą to uważa za „formę operacji informacyjnych posługujących się ideami, aby wpłynąć na opinie (...) Jest ona zorganizowanym przekonaniem za pomocą środków wykluczających

gwałt, w odróżnieniu od wojny toczonej środkami zbrojnymi, w której wola zwycięzcy narzucona zostaje pokonanemu przez gwałt lub groźbę jego zastosowania"[1].

Po wybuchu II wojny światowej teoretycy amerykańscy, poszukując zapewne wzorców dla własnego aparatu informacyjnego, podjęli w szerokim zakresie badania nad systemami propagandowymi państw europejskich, a w szczególności hitlerowskich Niemiec. Opublikowana w 1946 roku książka Edmonda Taylora na temat propagandy hitlerowskiej otrzymała tytuł „Strategia Terroru"[2], przy czym autor dla określenia tego typu propagandy używał również terminu „wojna nerwów". Po zakończeniu II wojny światowej przez krótki czas i przez coraz mniejszą liczbę autorów wojna psychologiczna była utożsamiana z działalnością armii na froncie[3], natomiast coraz częściej pojęciem tym zaczęto określać całość amerykańskiej działalności propagandowej za granicą. Stąd też jako próbę utrzymania określenia wojna psychologiczna w zakresie pojęć militarnych oceniać należy fakt, iż to amerykańskie władze wojskowe były pierwsze, które terminologię i słownictwo wojny psychologicznej usiłowały ująć *ex definitione* w szeregu dokumentów. Już w 1948 r. w słowniku terminów wojskowych wojnę psychologiczną określa się jako „użycie jakichkolwiek nieśmiercionośnych środków przeznaczonych do zaatakowania morale i zachowania się jakiejkolwiek grupy w specyficznie wojskowym celu"[4].

W 1949 r. przez Departament Armii zostaje wydany regulamin wojny psychologicznej[5]. Według niego wojna psychologiczna obejmuje „przekazywanie poglądów i wiadomości w celu oddziaływania na myśli, uczucia i na zachowanie nieprzyjaciela. Działania te prowadzi dowództwo wojskowe w powiązaniu z działaniami bojowymi celem obniżenia stanu moralnego nieprzyjaciela i jego chęci do walki (...) Najważniejszą bronią w arsenale wojny psychologicznej jest propaganda".

Dwight D. Eisenhover w czasie kampanii wyborczej, podczas przemówienia w San Francisco w październiku 1952 r. do wojny psychologicznej jako procesu przekazywania myśli i walki o pozyskanie sobie ludzi, oprócz propagandy, sugerował zaliczenie środków ekonomicznych, wymiany handlowej, podróży, korespondencji i sportu[6]. Rozwinięciem sugestii

---

[1] L. Farago, *War of Wits*, New York 1954, s. 323-324.

[2] E. Taylor, *The strategy of terror*, Boston 1940.

[3] Np. w pracy Leonarda Doba *Public Opinion and Propaganda*, opublikowanej w 1948 r. w Nowym Jorku, termin wojna psychologiczna został użyty jedynie do określenia odpowiednich sekcji i wydziałów w armii amerykańskiej, zajmujących się tego rodzaju działalnością.

[4] *Dictionary of US Military terms for Joint Usage, AR-320-1*, Departament of Army, June 1948.

[5] *Psychological Warfare in Combat Operations*, Departament of the Army Field Manual, August 1949.

[6] D. Eisenhover jest autorem słów: „Wielu ludzi sądzi, że wojna psychologiczna oznacza tylko zastosowanie propagandy (...) Z pewnością zastosowanie propagandy, słowa pisanego i mówionego, wszystkich znanych środków przekazywania idei, jest bardzo istotne dla pozyskania ludzi. Ale propaganda nie jest najważniejszą częścią takiej walki (...) Jest tam wiele pokojowych narzędzi, które muszą być zastosowane, takie jak wszystkie środki przekazy, wzajemna pomoc gospodarcza, handel i wymiana, przyjacielskie kontakty podczas podróży, korespondencja i sport - które są jednymi z politycznych środków wspierających zasadnicze programy wzajemnej pomocy militarnej i zbiorowego bezpieczeństwa". „The New York Times", 9, October 1952, s. 24.

D. Eisenhovera jest definicja Paula M.A. Linebargera. Według niego „wojna psychologiczna obejmuje użycie propagandy przeciwko nieprzyjacielowi razem z takimi środkami operacyjnymi charakteru wojskowego, ekonomicznego lub politycznego, które mogą być potrzebne do uzupełnienia propagandy"[1]. Połączony Komitet Szefów Sztabów zdefiniował w 1953 r. wojnę psychologiczną jako „planowe użycie propagandy i odpowiednich przedsięwzięć informacyjnych w celu uzyskania wpływu na opinie, uczucia, postawy i zachowania wrogich albo innych obcych grup w taki sposób, aby wesprzeć proces realizacji polityki i celów narodowych albo określonej misji wojskowej"[2]. William Daugherty definiuje wojnę psychologiczną podobnie jako „planowe użycie propagandy i innych działań przewidzianych dla uzyskania wpływu na opinie, uczucia, postawy i zachowania wrogich, neutralnych i przyjaznych grup obcej ludności w taki sposób, aby zapewnić wsparcie i osiągnięcie narodowych zamiarów i celów"[3]. Daugherty uważał, że słowo „planowy" odróżnia współczesne operacje od wcześniejszych, nieświadomych lub spontanicznych i nie zorganizowanych przedsięwzięć psychologiczno-propagandowych w konfliktach zbrojnych w starożytności lub średniowieczu. John Scott, autor książki *Wojna polityczna*, używa tego terminu jako synonimu wojny psychologicznej. Uważa on, że „głównym celem destrukcyjnej wojny politycznej jest osłabienie względnie zniszczenie - jeżeli to możliwe - nieprzyjaciela przez zastosowanie dyplomatycznych manewrów, presji ekonomicznej, informacji i dezinformacji, prowokacji i zastraszenia, sabotażu i terroru oraz poprzez izolowanie nieprzyjaciela od jego przyjaciół i popleczników"[4]. Richard Grossman, Anglik, który w czasie II wojny światowej był zastępcą szefa Wydziału Wojny Psychologicznej (Psychological Warfare Division) przy Naczelnym Dowództwie Sił Ekspedycyjnych Sojuszników podkreślał, że głównym celem wojny psychologicznej pozostać musi demoralizacja nieprzyjaciela, pozbawienie go własnej doktryny (to exdoctrinale him) i jego indoktrynacja[2].

Wielość stanowisk w definiowaniu wojny psychologicznej oraz relatywnie duża ilość opracowań i materiałów publicystycznych na ten temat można wytłumaczyć szczególną aktywnością administracji prezydenta Trumana na płaszczyźnie ideologicznej. W pierwszej fazie wojny koreańskiej termin wojna psychologiczna stał się bardzo modny i zyskał aprobatę na najwyższym szczeblu władzy amerykańskiej[5].

---

[1] P.M.A. Linebarger, *Psychological Warfare*, Washington 1954, s. 40.

[2] Należy zaznaczyć, że jest to pierwsza definicja armii amerykańskiej również w warunkach pokojowych stwierdzająca, że wojna psychologiczna może być prowadzona również w warunkach pokojowych. Poprzednia bowiem wersja tej definicji z 1949 r. podkreślała zdecydowanie, iż pojęcie wojny psychologicznej odnosi się tylko do działań prowadzonych w okresie wojny lub w bardzo krytycznej sytuacji.

[3] W. Daugherty, *A Psychological Warfare Casebook*, Baltimore 1958, s. 13.

[4] J. Scott, *Political Warfare*, New York 1955, s. 28.

[2] R. Crossman, *Psychological Warfare*, „The Journal of the Royal United Service Institution" 1952, s. 97.

[5] Znalazło to np. wyraz w nazwie organu utworzonego w 1951 r. do kierowania i koordynowania działalności propagandowej: Zarząd Strategii Psychologicznej (Psychological Strategy Board).

Od 1953 r., głównie z powodu działalności tzw. komitetu Jacksona[1], zakończenia wojny w Korei i pojawienia się symptomów kresu zimnej wojny coraz częściej pojawiają się głosy o konieczności wprowadzenia nowych terminów zamiast terminu wojna psychologiczna. Wielu teoretyków i praktyków amerykańskich z zakresu propagandy wypowiada się na ten temat. Np. Chester Bowles jest autorem słów: „Wojna psychologiczna jest sformułowaniem cynicznym, zapożyczonym od Goebbelsa (...) Jeżeli będziemy uparcie używać go do opisania naszych czynności, będziemy nadal tracić szacunek milionów ludzi na całym świecie, którzy doszli do przekonania, że Ameryka to chytry kombinator albo cyniczny gracz"[2]. Natomiast Leonard Cottrell jr. określa wojnę psychologiczną jako nazwę niewłaściwą, błędną (misnomer) i proponuje termin „informacja polityczna" (political communication)[3]. Roland I. Perusse idzie jeszcze dalej oznajmiając: „Nie jest przesadą, iż Stany Zjednoczone przez ogłoszenie światu, że ich polityka kierowała się i będzie się kierować psychologiczną strategią i wojną psychologiczną, powodowały powstawanie obaw wśród narodów za granicą i lały wodę na młyn komunistycznej propagandy, zarzucając USA podżeganie do wojny"[4]. Raport komitetu Jacksona spowodował natychmiastowe konkretne decyzje administracji amerykańskiej[5] oraz zainspirował wśród teoretyków dyskusję nad zagadnieniem nowej terminologii pojęcia wojna psychologiczna. Dyskusja ta, prowadzona głównie w połowie lat 50., nie doprowadziła do wypracowania jednolitego terminu, chociaż uczestniczyli w niej, prezentując własne stanowisko i poglądy tacy teoretycy propagandy, socjologowie, psychologowie i dziennikarze, jak Leonard Cottrell, Harold D. Lasswell, John Scott, Roland J. Perusse, Murray Dyer, Robert C. Sorensen, Robert T. Holt, Van de Velde, Walter Joyce i Frank R. Barnett.

Pewien krok naprzód stanowiła praca dwóch amerykańskich specjalistów, Roberta T. Holta i Roberta W. Van de Velde. Odrzucają oni termin wojna psychologiczna jako zbyt wąski i niemożliwy do zastosowania w przypadku braku otwartej wrogości lub wobec sojuszników i narodów neutralnych. Proponują zatem nowy termin: operacje psychologiczne, czyli ciągły proces na dużą skalę, obejmujący funkcję planowania, koordynowania, kierowania i działania. Operacje te w ich rozumieniu mają charakter psychologiczny w tym sensie, że obliczone są na

---

[1] Chodzi tu o powołany w styczniu 1953 r. przez prezydenta USA Eisenhovera Komitet ds. Międzynarodowej Działalności Informacyjnej (President's Committee on International Information Avtivities) pod przewodnictwem Jacksona. Komitet ten po przeszło 5-miesięcznych badaniach w różnych instytucjach propagandowych negatywnie ocenił założenia działalności psychologiczno-propagandowej Stanów Zjednoczonych.

[2] Ch. Bowles, *New Dimentions of Peace*, New York 1955, s. 371.

[3] Wg W. Daugherty, op. cit., s. 18.

[4] R.J. Perusse, *Psychological Warfare Reappraised*, cyt. za W. Daugherty, op. cit., s. 25.

[5] Prezydent Eisenhover przestał używać zwrotu „wojna psychologiczna" w swoich przemówieniach. W miejsce Zarządu Strategii Psychologicznej utworzono nowy organ kierowniczy - Zarząd Koordynacji Operacji (Operations Coordinating Board).

wywołanie pewnej reakcji przez spowodowanie raczej zmian w znaczeniu, jakie ludzie przypisują przedmiotom i wydarzeniom w świecie materialnym, niż przez bezpośrednią zmianę tych przedmiotów i wydarzeń[1]. Odrębny charakter operacji psychologicznych polega na tym, że nie usiłują one manipulować światem materialnym, lecz próbują oddziaływać na sposób, w jaki jest on postrzegany i interpretowany. Inaczej mówiąc, takie instrumenty jak ekonomiczny, militarny czy dyplomatyczny usiłują manipulować światem materialnym, natomiast instrument psychologiczny usiłuje manipulować światem pozornym, czyli sposobem postrzegania i interpretowania świata materialnego. To samo może być osiągnięte pośrednio, np. propaganda radiowa kierowana do obcego społeczeństwa może spowodować u wielu ludzi zmianę ich stanowiska wobec własnego rządu, co zmusza przywódców do zmiany oceny stopnia poparcia wewnętrznego, a to z kolei może prowadzić do zmiany ich polityki.

W zakresie sposobu działania psychologicznego instrumentu polityki Holt i Van de Velde wyróżniają cztery techniki:

- pogłoskę, którą za Allportem i Postmanem definiują jako określone twierdzenie przekazywane do wierzenia od osoby do osoby, zwykle ustnie, bez pewnych kryteriów jego oczywistości;

- bezpośrednią informację osoby dla osoby, którą rozumieją jako oddziaływanie poprzez wymianę kulturalną i oświatową;

- propagandę, którą określają jako próbę wpłynięcia na zachowania, dla uzyskania pewnego, względnie wyraźnego i jasnego celu poprzez oddziaływanie za pomocą środków masowej informacji na sposób, w jaki masowe audytorium postrzega świat materialny i przypisuje do niego znaczenie;

- akty symboliczne lub propagandę czynu[2].

W zakresie metod oddziaływania psychologicznego autorzy wyróżniają cztery taktyki:

- oszukiwanie lub strategia wielkiego kłamstwa, czyli taktykę usiłującą przyczynić się do tego, aby audytorium tworzyło takie środowisko psychologiczne, które różni się od środowiska materialnego;

- oświecanie lub strategia prawdy, czyli taktykę polegającą na próbach kształtowania percepcji w zgodzie z rzeczywistością;

- terror, czyli taktykę stwarzania bezpośredniego lub pośredniego zagrożenia;

---

[1] R.T. Holt, R.W. Van de Velde, *Strategic Psychological Operations and American Foreigen Policy*, Chicago 1960, s. 10-16.

[2] Tamże, s. 27-28.

- ponowne zapewnienie, czyli taktykę redukowania istniejących obaw, efektywną zazwyczaj wtedy, gdy wsparta jest operacjami usuwającymi lub neutralizującymi źródło obaw[1].

Wśród najczęściej stosowanych po II wojnie światowej określeń zwraca uwagę ich duża liczba w okresach szczególnych napięć w sytuacji międzynarodowej. Różnorodność tych określeń jest jednak pozorna, ponieważ większość z nich stanowi pojęcia określające w zasadzie podobne, a nawet niczym nie różniące się os siebie działania. Stosowanie takich eufemizmów, jak „komunikowanie perswazyjne", „rzecznictwo polityczne" czy „informacja międzynarodowa" miało na celu zamaskowanie rzeczywistego, typowo propagandowego charakteru tych działań nie tylko przed międzynarodową, ale i amerykańską opinią publiczną, która jest szczególnie wrażliwa na pejoratywny charakter samego pojęcia propaganda.

Obecnie źródła amerykańskie przyjmują bardziej precyzyjną klasyfikację działań psychologiczno-propagandowych, dzieląc je ogólnie na: informację publiczną, dyplomację publiczną, operacje psychologiczne i wojnę psychologiczną. Podstawowe kryteria takiej klasyfikacji to przede wszystkim sytuacja militarna, w której działania te są podejmowane, poziom merytoryczny informacji, stopień dezinformacji, zakres kontroli nad rozpowszechnianą informacją, a także obiekty tych działań.

Informacja publiczna: Informacja publikowana i rozpowszechniana w celu pełnego poinformowania opinii publicznej tak, aby pozyskać jej zrozumienie i poparcie. Jak wynika z powyższej definicji, informacja publiczna jest formą komunikowania masowego, którą cechuje systematyczne i celowe działanie ukierunkowane na kształtowanie odpowiednich opinii i postaw odbiorców. Może być ona kierowana zarówno do odbiorcy wewnętrznego, jak i zewnętrznego. W pierwszym przypadku celem jej jest pozyskanie poparcia własnego społeczeństwa, w drugim celem będzie ukształtowanie przychylnego stosunku i reakcji społeczeństw innych państw wobec zamierzeń i planów nadawcy.

Dyplomacja publiczna: Wykorzystywanie międzynarodowego przekazu informacji do uzyskiwania poparcia dla celów polityki zagranicznej nadawcy. Koncepcja dyplomacji publicznej przyjęta została w Stanach Zjednoczonych w latach siedemdziesiątych. Najbardziej charakterystyczną jej cechą jest to, że adresowana jest raczej do szerokiego ogółu społeczeństwa niż do rządu danego państwa. Inaczej mówiąc, dyplomacja publiczna uzupełnia i wspiera tradycyjną dyplomację międzynarodową przez szukanie porozumienia ze społeczeństwami innych narodów. Obejmuje ona przedsięwzięcia informacyjne i kulturalne organizowane przez rząd amerykański w celu uzyskania poparcia zarówno własnej, jak i zagranicznej opinii publicznej

[1] Tamże, s. 41.

dla konkretnych inicjatyw w polityce zagranicznej. Przyjmuje się, że rola dyplomacji publicznej będzie nasilać się w okresie wzrostu napięcia w stosunkach międzynarodowych.

Operacje psychologiczne: Są to przedsięwzięcia (akcje) psychologiczne i inne przedsięwzięcia polityczne, wojskowe i ekonomiczne, skierowane na przeciwnika w celu wytworzenia wśród odbiorców emocji, opinii i postaw sprzyjających osiągnięciu amerykańskich celów politycznych i militarnych[1]. Pojęcie operacji psychologicznych zostało użyte po raz pierwszy w 1945 r. i włączone do amerykańskiej terminologii wojskowej w okresie tzw. zimnej wojny[2]. Oznacza ono, że działania tego typu nie wymagają formalnego stanu wojny i mogą być stosowane nie tylko wobec nieprzyjaciela. Uważa się, że pojęcia tego należy używać głównie w odniesieniu do działań psychologiczno-propagandowych podejmowanych w sytuacjach kryzysowych, wymagających również pewnych przedsięwzięć militarnych. Działania te mogą być stosowane niezależnie od akcji wojskowych lub, znacznie częściej, stanowić ich wsparcie psychologiczne. Operacje psychologiczne, wg. ME. Kriesela, powinny być ściśle skoordynowane z innymi aspektami polityki państwowej. Takie ujęcie operacji psychologicznych oznacza, że są one „kontynuacją polityki przy pomocy innych środków"[3].

Wojna psychologiczna: Wg M.E. Kriesela, wojna psychologiczna to planowe stosowanie akcji propagandowych i psychologicznych prowadzonych w czasie konfliktu zbrojnego na wojska i ludność przeciwnika w celu ukształtowania ich opinii, emocji, postaw i zachowań zgodnie z zamiarem nadawcy. Działania takie, zgodnie z konwencjami genewskimi i haskimi, uznane są za jedne z niewielu rodzajów walki, które są dopuszczalne wobec ludności cywilnej[4].

Przedstawiona klasyfikacja M.E. Kriesela stanowi pewien logiczny ciąg działań podejmowanych w kolejnych fazach narastania napięcia w sytuacji międzynarodowej. działania te, wg autora *Psychological Operations: A Strategic View*, charakteryzują się rosnącym poziomem manipulacji i kontroli przekazywanej informacji. Prowadzona w czasie pokoju informacja publiczna posługuje się głównie informacją stosunkowo obiektywną, a więc o minimalnym poziomie manipulacji. Poziom ten jest wyższy w przypadku prowadzenia dyplomacji publicznej zmierzającej do łatwiejszego osiągnięcia konkretnych celów i polityki zagranicznej. Gdy przedsięwzięcia dyplomatyczne i inne środki polityczne stają się niewystarczające do osiągnięcia tych celów, zakłada się możliwość zastosowania środków silniejszych, w tym również militarnych. Prowadzone są przy tym operacje psychologiczne charakteryzujące się dalszym wzro-

---

[1] *Dictionary...*, op. cit., s. 273.
[2] M.E. Kriesel., op. cit., s. 77.
[3] Tamże.
[4] P.M.A. *Linebarger, Psychological Warfare (Wojna psychologiczna)*, Duell Sloan and Pearce, Nowy Jork 1954, s. 203.

stem manipulacji i kontroli informacji. Najczęściej stosuje się je jako wsparcie akcji militarnych w sytuacjach kryzysowych. Mogą być też stosowane w warunkach wojny ograniczonej.

W szczytowej fazie narastania napięcia w sytuacji międzynarodowej prowadzona jest wojna psychologiczna charakteryzująca się najwyższym poziomem manipulacji i kontroli informacji. Obejmuje ona przedsięwzięcia mające na celu złamanie woli walki przeciwnika. W tym kontekście wojna psychologiczna stosowana jest prawie wyłącznie w warunkach powszechnej lub ograniczonej wojny lub też w specyficznych sytuacjach, w których prezydent decyduje się na użycie sił zbrojnych.

Według M.E. Kriesela, granice stosowania poszczególnych rodzajów działań psychologiczno-propagandowych są trudne do ścisłego określenia. W pewnych fazach narastania konfliktu międzynarodowego działania te mogą przybierać różne formy, zależnie od pożądanego w danej sytuacji poziomu manipulacji i kontroli informacji.

Ważnym czynnikiem wpływającym na charakter tych działań są obiekty, wobec których są one stosowane. Informacja publiczna kierowana jest zarówno do odbiorców zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Dyplomacja publiczna natomiast oddziałuje głównie na odbiorców zewnętrznych, chociaż pewne jej przedsięwzięcia kierowane są również do odbiorców wewnętrznych. Operacje psychologiczne i wojna psychologiczna stosowane są tylko wobec odbiorców zewnętrznych, przy czym wg. Kriesela, wojna psychologiczna głównie przeciw nieprzyjacielowi.

I chociaż poglądy M. Kriesela są klarowne i usystematyzowane, to jednak nie on uważany jest za głównego teoretyka amerykańskiej nauki w zakresie militarnych działań psychologiczno-propagandowych. Tak jak Paula Linebargera uważa się słusznie za klasyka amerykańskiej wojny psychologicznej lat 40. i 50., tak jednym z najbardziej znanych współcześnie znawców problematyki operacji psychologiczno-propagandowych jest Alfred H. Paddock. Stoi on na stanowisku, że powinno się mówić wyłącznie o operacjach psychologicznych, w języku wojskowym PSYOP (Psychological Operations). Należy w tym miejscu podkreślić zgodność jego stanowiska z oficjalnymi dokumentami normatywnymi armii amerykańskiej, np. regulaminem polowym FM-33-1 „Psychological Operations", które co najmniej od początku lat 70. nie stosują określeń typu wojna psychologiczna czy walka psychologiczna. Alfred H. Paddock definiuje PSYOP jako planowe wykorzystanie informacji (treści propagandowej) w celu wywarcia wpływu na postawy bądź zachowania. PSYOP wg. niego zazwyczaj poprzedza, towarzyszy i następuje po wszelkich wypadkach użycia siły. Realizacja tych przedsięwzięć następuje w szerokich ramach ogólnopaństwowej polityki amerykańskiej, zaś aspekty militarne w całości mu-

szą być dokładnie i w pełni skoordynowane z innymi agendami rządowymi o zbliżonych zadaniach.

Według Alfreda H. Paddocka operacje psychologiczne nie powinny być elementem systemu działań specjalnych. Stwierdza on bez wątpliwości, że każda dająca się przewidzieć sytuacja, w której miałoby dojść do użycia amerykańskich sił, zawierać będzie wymiar operacji psychologicznych. Nie stanowi to jednak wg. niego podstawy do włączenia PSYOP do mechanizmu organizacyjnego zajmującego się planowaniem działań specjalnych. Uważa dalej, że należy formalnie oddzielić PSYOP od operacji specjalnych w ramach sił zbrojnych oraz powołać do życia osobny ośrodek, który zająłby się długofalowym opracowywaniem instrumentu psychologicznego oddziaływania[1]. Jak na razie PSYOP stanowią część składową wojsk specjalnego przeznaczenia i tym samym ich szkolenie oraz sposób użycia rozpatrywany jest przy ogólniejszych rozważaniach na temat operacji specjalnych.

Termin operacje specjalne należy jednak do tych kategorii, które przysparzają na Zachodzie wielu teoretykom dużo kłopotu. Wielu zachodnich badaczy przeżywa rozterki konceptualne, próbując zdefiniować działania specjalne. Poruszają się oni w ramach koncepcji, dokonujących wyraźnego podziału na wojnę i pokój oraz, co jest mylące, na sprawy polityczne i wojskowe. Prawie zawsze dają się zauważyć skłonności do definiowania operacji specjalnych wyłącznie w kategoriach wojskowych. Biorąc powyższe pod uwagę przyjmiemy za większością teoretyków i praktyków amerykańskich, że PSYOP są częścią wojsk specjalnego działania, a operacje psychologiczne są częścią działań specjalnych. Za właściwą definicję operacji specjalnych uważać będziemy tę, opracowaną przez Departament Obrony (Department of Defense - DOD): „Działania wojskowe prowadzone przez specjalnie przeszkolone, wyposażone i zorganizowane siły Departamentu Obrony, wymierzone w cele strategiczne lub taktyczne w ramach realizacji narodowych celów militarnych, politycznych, ekonomicznych lub psychologicznych. Mogą one wspierać działania konwencjonalne lub być prowadzone niezależnie, jeśli wykorzystanie sił konwencjonalnych przestaje być właściwe w istniejącej sytuacji lub staje się niemożliwe (...) Operacje specjalne mogą obejmować niekonwencjonalne metody walki, działania antyterrorystyczne, bezpieczeństwo zbiorowe, akcje psychologiczne oraz kroki podejmowane w sprawach cywilnych"[2].

---

[1] A.H. Paddock, *US Army Specjal Warfare: Its Origins*, Washington DC 1982, s. 112, wg.: *Specjal Operations in US Strategy (Operacje specjalne w strategii Stanów Zjednoczonych)*, pod red. Franka R. Barnetta, National Devense University Press, New York 1984, Archiwum Przekładów i Opracowań, Warszawa 1988, s. 170.

[2] *US Department of Defense, Joint Chiefs of Staff,* Publication 1 Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms, Washington, VI 1979.

Wojska specjalne to jednostki wojskowe przeznaczone do wykonywania zadań i akcji o charakterze niekonwencjonalnym, specjalnym, tj. rozpoznawczo-dywersyjnym, sabotażowym, antyterrorystycznym, partyzanckim lub przeciwpartyzanckim, psychologicznym, dezinformacyjnym w strefie działań bojowych, zmierzających do osłabienia jego potencjału militarnego, politycznego i gospodarczego[1]. Działania specjalne to także bezpośrednie akcje bojowe, rozpoznanie specjalne, manifestacyjno-demonstracyjne, pomoc humanitarna, poszukiwanie i ratownictwo na polu walki, operacje pozorne czy doradztwo w zakresie bezpieczeństwa. Zdecydowana większość zadań może być realizowana już w okresie pokojowym.

2.2. Poglądy na rolę operacji psychologicznych w działaniach zbrojnych

Strategia psychologiczna jest ważnym instrumentem w realizacji narodowych celów, w związku z czym musi być całkowicie zintegrowana z działaniami w sferze ekonomii, dyplomacji militarnej, a jej koordynacja wymaga wysiłków wielu instytucji. Na ironię zakrawa fakt, że tam gdzie psychologowie wykazują jedynie ograniczone zainteresowania operacjami psychologicznymi, to u nie-psychologów termin ten wywołuje złowrogie skojarzenia z mistyczną psychologią.

Psychologiczne operacje wąsko rozumiane jako działalność ulotkowa i radiowa, często są traktowane jako niewielki dodatek do konwencjonalnych działań militarnych. Niektórzy autorzy generalnie skłonni są przypisywać ważną rolę operacjom psychologicznym, ale rzadko uważają, że są to działania o pierwszorzędnym znaczeniu. Amerykański ekspert w tej dziedzinie Aleksander R. Askenazy twierdzi, że „...we współczesnej wojnie operacje psychologiczne muszą być ściśle powiązane z innymi działaniami, a socjopsychologiczne podejście do tego zagadnienia może być pomocne w konceptualnym ujednoliceniu wszystkich działań dywersyjnych"[1].

Clausewitz powiedział kiedyś, że wojna oznacza zmianę woli wroga lub, jak moglibyśmy dziś powiedzieć, jest formą wojny psychologicznej. Definiował on wojnę jako „akt przemocy mający na celu zmusić naszego przeciwnika do wykonywania naszej woli" i dalej „...to narzucenie naszej woli wrogowi". Clausewitz jest autorem klasycznej już dziś definicji wojny: „...jest kontynuacją polityki za pomocą innych środków...", „...polityka jest łonem, w którym wojna się rozwija i którego zarys i szczątkowa sylwetka leży w tym łonie ukryta, podobnie jak ludzki zarodek w łonie matki...".

---

[1] Wg *Leksykon Wiedzy Wojskowej*, wyd. MON 1979, s.488.

Clausewitz był jednym z pierwszych, którzy docenili rolę i znaczenie psychologicznych aspektów wojny, bowiem jej istotą jest nie fizyczne wyniszczenie wroga, lecz wywarcie na nim takiej presji, by nie mógł dalej przeszkadzać nam w realizacji naszych narodowych interesów. Jeśli opanujemy umysł wroga, nie musimy rozbijać jego armii.

Burckhardt w swojej „Historii renesansu we Włoszech" opowiada o historii armii kondotierów, która wykonywała ruchy jak figury na szachownicy nie podejmując żadnych działań bojowych aż do momentu, kiedy dowódca przeciwnika poddał się bez walki. Ten przykład nie jest aż tak anachroniczny, jakby się mogło wydawać. Kiedy myślimy o potencjalnym przeciwniku w konflikcie zbrojnym lub jakimkolwiek innym, musimy uzmysłowić sobie, że nie jest on najemnym automatem, ale żywą ludzką istotą, stale zmieniającą swój sposób postrzegania świata, życiowych nadziei i możliwości wyborów.

Linebarger stawia tezę, że I wojna światowa przyniosła zmianę w spojrzeniu na rolę operacji psychologicznych – od działań przypadkowych i marginalnych, do znaczącego narzędzia militarnego. Jego zdaniem psychologiczne działania wojenne polegają na włączeniu do regularnych operacji militarnych środków masowej komunikacji. Rola operacji psychologicznych jest stosunkowo skromna i ograniczona przez nasze zasady etyczne, prawne i zwyczaje.

Znakomitym przykładem operacji psychologicznych w czasie I wojny światowej był 14-punktowy plan prezydenta USA, Woodrowa Wilsona skierowany bezpośrednio do narodów Niemiec i Austro-Węgier. W I wojnie światowej termin „propaganda" miał szerokie zastosowanie. Później jednak, m.in. na skutek działalności Goebbelsa, termin ten został powszechnie niemal zdyskredytowany. Amerykańska armia termin „wojna psychologiczna" zastąpiła terminem „broń" i w czasie II wojny światowej używała tego ostatniego.

W roku 1957 Ministerstwo Armii Lądowej zmieniło oficjalnie termin „wojna psychologiczna" na „operacje psychologiczne". Wskazywano przy tym, że takie operacje i ich ewentualne prowadzenie nie wymaga formalnego stanu wojny i są skierowane bezpośrednio nie tylko przeciw wrogowi.

Finlettar dowodzi, że „wojna psychologiczna" jest złym określeniem, ponieważ już słowo „wojna" ukrywa w sobie pewne elementy, które mogą wprowadzać w błąd i taka koncepcja nie bardzo przystaje do naszych zasad i po prostu nie jest dobrym interesem.

Współcześnie operacje psychologiczne prowadzi się głównie na dwóch płaszczyznach: (1) propagandowej w tradycyjnym tego słowa znaczeniu, tzn. akcje ulotkowe, radiowe i podobne; (2) niedawno wprowadzone specyficzne rodzaje działalności, takie jak programy medyczne, budowa szkół, dróg, które mają na celu dokonanie zmian stosunku i zachowań społeczeństw

innych krajów do nas i aby kierunek tych zmian był przez nas pożądany. Obie płaszczyzny operacji psychologicznych są uzupełnieniem konwencjonalnych działań militarnych. Spotykamy się czasami z opiniami, że operacje psychologiczne są czymś szkodliwym i przynoszą ujmę jej autorom i wykonawcom. Jednakże komuniści w dzisiejszych czasach prowadzą aktywną działalność psychologiczną w takich miejscach, jak choćby Wietnam. Jak twierdzi Dyer, jeśli się spojrzy na sowiecką politykę informacyjną i porówna z naszą, to dochodzi się do wniosku, że jest ona całościowym narzędziem ściśle zintegrowanym z innymi rodzajami sowieckiej aktywności. Jeśli odpowiedzielibyśmy Sowietom zwykłą kontrpropagandą lub nawet propagandą, w dzisiejszym tego słowa rozumieniu, przegrywamy już na starcie.

Rozważając definicję trudno oprzeć się refleksji, że dokonały się poważne zmiany terminologiczne w tej materii – od terminu „propaganda", poprzez „wojnę psychologiczną" do dzisiejszych „operacji psychologicznych". Padło wiele propozycji dotyczących nazewnictwa w tej dziedzinie, istnieje podobno nie mniej niż 18 różnych określeń. W Anglii np. termin „wojna psychologiczna" oznacza „połączone operacje dyplomatyczno-propagandowe". Lasswell mówi, że „wojna polityczna dostarcza ważnej myśli, że wszystkie instrumenty polityki prowadzenia wojny muszą być właściwie skorelowane ze sobą".

W dzisiejszych czasach w prowadzeniu operacji psychologicznych coraz większy udział biorą dziennikarze, specjaliści od reklamy i public relation. Pracując na zasadzie „prób i błędów", dochodząc do znacznej wprawy, nierzadko sami wprowadzają ciekawe pomysły i rozwiązania, choć ich doświadczenia w tego typu działalności były bardzo skromne. Jeden z brytyjskich ekspertów od II wojny światowej powiedział, że "wiele technik wprowadzonych przez dziennikarzy i speców od reklamy nie znajduje zastosowania w operacjach propagandowych".

We współczesnej wojnie rola operacji psychologicznych znacznie wzrosła z dwóch powodów:

1. Jak wykazał Morgenthau, w ostatnich 200 latach arystokratyczny internacjonalizm został zastąpiony nacjonalizmem z konkurującymi ze sobą ideologiami, a udział w rządzeniu biorą coraz szersze grupy ludzi.

2. Dziś prowadzenie działań wojennych na pełną skalę zostało znacznie ograniczone przez wprowadzenie broni nuklearnej do działań politycznych. Ponadto prowadzenie operacji psychologicznych jest mniej kosztowne niż sama wojna. Jeszcze niedawno zasadniczym działaniom wojennym towarzyszyły niewielkie aspekty psychologiczne, obecnie zaś, szczególnie w dobie zimnej wojny, aspekty militarne są tylko niewielką częścią właściwej walki psychologicznej.

Tak zwane małe wojny i przewroty w krach rozwijających się trzeba uznać za kryzysy, których nie można rozwiązywać przy pomocy armii, a jedynie przy użyciu środków ekonomicznych, politycznych i psychologicznych. Mao Tse-tung stwierdził, że masy społeczne należy najpierw przekonać do swojej idei, aby później je organizować. Generał Giap z armii północnego Wietnamu twierdził, że działania propagandowe są o wiele bardziej ważniejsze niż akcje wojskowe.

Nadzieje społeczeństw krajów rozwijających się nie mogą być związane z działalnością stricte polityczną. W dłuższym okresie muszą one być związane z akcjami w sferze narodowej, ekonomicznej i społecznej. Prawdę tę potwierdziła francuska armia w Algierii. Jak stwierdził pułkownik Freguelin, armia francuska mogła kontrolować podległe sobie terytoria jedynie za aprobatą zamieszkujących je społeczeństw.

Generał Wheeler wykazał, że celem działania armii jest prowadzenie działań wojskowych na lądzie, które będą zrozumiałe dla nas lub naszych przyjaciół, a nawet znajdą zrozumienie u naszych wrogów. Kładł on nacisk na wiarygodność i efekty działań wojskowych.

Można powiedzieć, że wojskowe dowództwa bardzo często nie dostrzegają psychologicznych efektów konwencjonalnych działań militarnych. Dzieje się bowiem tak, że psychologiczny odbiór działań wojennych jest znacznie różny od tego, który zakładają sobie dowódcy wojskowi. Rzeczywiście często bywa tak, że efekty działań wojskowych w sferze psychologicznej znacznie przewyższają nasze oczekiwania i nie przystają do czysto wojskowych schematów. Takie nie zamierzone polityczne, ekonomiczne i psychologiczne efekty działań wojskowych mogą okazać się bardzo skuteczne. Operacje psychologiczne powinny być widziane jako działalność zmierzająca do wywarcia wpływu na sposób myślenia naszego przeciwnika.

Krótko mówiąc, działalność informacyjna w ramach operacji psychologicznych w krajach rozwijających się powinna być adresowana do klas wyższych i średnich, które pragną utrzymać swoje status quo. W długim okresie wydaje się bardzo trudne utrzymanie posłuszeństwa wysokich klas społecznych. Smith stoi na stanowisku, że klasy średnie i wyższe muszą pracować w warunkach ograniczeń przewidzianych przez władze dla tych grup społecznych.

To co jest nam potrzebne, to przejrzysty obraz osobnika, z którym będziemy utrzymywali kontakt, osobnika, który grać będzie ważną rolę we współczesnej wojnie. Chodzi o to, aby nie dotyczyło to tylko oficjeli lub żołnierzy zawodowych, a przede wszystkim zwykłych żołnierzy, wieśniaków, studentów, sfrustrowaną część inteligencji, do których usiłuje dotrzeć propaganda komunistyczna.

Cantril rozwinął teorię, z której wynika, że dążenia jednostki są ściśle powiązane z dążeniami społecznymi. Wykazuje on, że musi być współdziałanie między światem podmiotowym i jednostką ludzką, a także między światem rzeczywistym a takim, jakim go widzimy. Ludzie, którzy od wieków żyją w ubóstwie i akceptują niezmienność otaczających ich warunków, nagle stwierdzają, że nie są w stanie dłużej tolerować tego stanu rzecz i pragną dokonać zmian. Musimy zrozumieć i mieć świadomość zmian w aspiracjach tych ludzi.

Postrzeganie świata przez ludzi zmienia się wraz z ich możliwością dostępu do socjalnych i kulturalnych dóbr. Zadaniem dowódców i służb planistycznych jest stworzenie takiej sytuacji, aby nasz oponent mógł odtworzyć własną sytuację, a także sytuację, w której chciałby się znaleźć. Może się to dokonać przy pomocy nie tylko akcji ulotkowych, ale przy pomocy bogatego spektrum innych środków. Wojskowi dowódcy mogą dokonywać zmian w umysłach naszych przeciwników niekoniecznie na drodze działań wojskowych. Dowódca wojskowy powinien zapytać sam siebie, co należy zrobić, aby przeciwnik robił to, czego się oczekuje. Czego oczekuje on po moich działaniach?

Zbyt częstą tendencją w naszych umysłowych rozważaniach jest fakt, że usiłujemy narzucić własny punkt widzenia i własny osąd świata innym społecznościom. Przykładem takich działań jest coś, co nazywamy „prawnym uzasadnieniem naszej legitymacji". Otóż jakiś naród wyraża swoją sympatię dla innego i wspiera go w sposób czynny, wierząc głęboko w to, że ma pełne prawo do udzielania mu pomocy w jego dążeniach niepodległościowych, pokojowych i na drodze postępowych przemian. W taki oto sposób stajemy się sędzią i rozstrzygamy, co jest dobre lub złe dla innych nacji, zapominając, że o tym powinni decydować sami zainteresowani.

W krajach rozwijających się, gdzie gwałtowny napływ i rozwój nowych technologii powoduje zmianę warunków życia, dokonuje się poważna zmiana w sposobie myślenia i widzenia świata, nazywana powszechnie „definicją sytuacyjną". Komuniści próbują wprowadzić doktrynę tłumaczącą i usiłującą wytłumaczyć wszystkie czynniki, które zakłócają program zmian społecznych. Komuniści stosują zwykły i prosty język trafiający do wszystkich, który ostatecznie ma przekonać ludzi o ostatecznym zwycięstwie ich myśli – która ma być współczesną wersją boskiego przeznaczenia.

Wojskowi dowódcy muszą być świadomi tego, że to co robią dociera do przywódców wroga. Co wróg powinien wiedzieć? Czego wiedzieć nie powinien? Na jakich planach bazują wodzowie wroga i w jakiej części postrzegają oni siłę własną i naszą i co możemy zrobić, by dokonać zmian w widzeniu nas przez wroga.

W czasie wojny, w tradycyjnym dychotomicznym widzeniu wroga i sprzymierzeńca i podziale na dobrych i złych, Gray wyróżnia cztery kategorie wroga: po pierwsze, jako kolega – towarzysz broni; po drugie, jako osoba człekokształtna; po trzecie, jako diabeł i wróg Boga i po czwarte, jako osobnik przyzwoity, ale wprowadzany w błąd.

W wojnie światowej względnie łatwo wytworzyć stereotypowy obraz człowieka. Jeśli usiłujemy wygrać z naszym wrogiem, z całą pewnością nie możemy wmawiać mu, że jest przestępcą. Trudność wskazania bezpośredniego wroga we współczesnej wojnie jest coraz większa, a kwestia komunikacji społecznej z nim nabiera coraz bardziej znaczącego problemu. Rodzi się pytanie, kto jest naszym wrogiem w przewrotach w krajach rozwijających się – partyzantka, jej przywódcy wojskowi, polityczni lub może obce siły, które doprowadziły do kryzysu?

W długim okresie, jeśli chcemy wykazać własną wyższość nad przeciwnikiem, musimy działać tak, aby nasze operacje militarne i psychologiczne nie były odbierane przez przeciwnika jako zwykłe sztuczki. Poszukując w tej kwestii modus vivendi musimy stosować w takich sytuacjach zasady zwykłych celów, zwykłych i normalnych interesów i ogólnie przyjętych w świecie zasad wartości. Smith twierdzi, że Stany Zjednoczone, hołdując i będąc wiernymi swym podstawowym wartościom, jakim są wolność polityczna, ekonomiczne bezpieczeństwo i godność osobista, usiłują ten sposób życia narzucić innym, wierząc głęboko w to, że jest to jedyny sposób wywierania wpływu na przeciwnika. Z tych też względów Bauer optuje za takim modelem społecznego porozumiewania się, w którym dochodzi do wymiany wartości między wieloma siłami.

3. CELE, ZADANIA I RODZAJE WSPÓŁCZESNYCH OPERACJI PSYCHOLOGICZNYCH

3.1. Cele i zadania współczesnych operacji psychologicznych

Po zakończeniu działań wojennych w Wietnamie, amerykański aparat operacji psychologicznych został wyraźnie ograniczony. Regularne jednostki Psychological Operations zredukowano do jednej, nie w pełni rozwiniętej grupy. Była nią stacjonująca w Fort Bragg w stanie Północna Karolina 4. Grupa PSYOP, przeznaczona głównie do prowadzenia akcji psychologicznych, wspierających działania militarne prowadzone przez Stany Zjednoczone w różnych rejonach świata. 4 Grupa wraz ze znajdującą się w Fort Bragg Szkołą Psychological Operations odpowiedzialna jest za przygotowanie specjalistów do pionu operacji psychologicznych w armii amerykańskiej, zwłaszcza dla wojsk lądowych.

Szczególny sukces działania psychologiczne odniosły w czasie wojny w Zatoce Perskiej w 1991 r. Uważa się, że dzięki nim około 70 tys. irackich żołnierzy poddało się do niewoli. Za pomocą lotnictwa koalicji antyirackiej, pośród żołnierzy i ludności cywilnej Iraku zrzucono 29 mln ulotek, 98 proc. pytanych irackich jeńców przyznało, że widzieli te ulotki, 88 proc. z nich wierzyło w to, co było tam napisane, a 70 proc. przyznało, że właśnie ulotki wpłynęły na ich decyzję o dezercji i poddaniu się do niewoli. Czterech z pięciu jeńców regularnie słuchało audycji radiostacji „Głos Zatoki Perskiej", przygotowywanych przez specjalistów działań psychologicznych sił zbrojnych USA. Wpływ tej radiostacji na morale żołnierzy był tak poważny, że zabroniono im posiadać przy sobie radioodbiorniki. Według ocen ekspertów Pentagonu, w czasie działań w Zatoce Perskiej ostatecznie udowodniono, że działania psychologiczne to „broń, która nie zabija, lecz psychologicznie poraża i jawi się jako ważniejszy czynnik podwyższenia zdolności bojowej wojsk, przy jednoczesnej ochronie życia żołnierzy i oficerów po obydwu stronach frontu".

Konieczność i sens prowadzenia działań psychologicznych w walce zbrojnej podkreślana jest w wszystkich podstawowych dokumentach normatywnych US Army. Cele, zasady, formy i metody, siły i środki Psychological Operations sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych określone zostały w regulaminie polowym FM-33-1. Dokument ten stanowi rodzaj przewodnika dla dowódców, oficerów planowania i tych wszystkich, którzy stosują działania psychologiczne w praktyce. Także w regulaminie polowym FM-100-5 (prowadzenie operacji) czytamy: „Działania psychologiczne powinny być koordynowane na wszystkich szczeblach: od TDW do

dywizji... Szef sztabu oddziału operacyjnego odpowiada za połączenie operacji psychologicznych z bojowymi". W celu organizacji i prowadzenia działań psychologicznych, zarówno w czasie pokoju jak i wojny, siły zbrojne USA posiadają odpowiedni aparat[1]. Decyzje w dziedzinie rozwoju potencjału wojskowego PSYOP i wykorzystaniu ich sił i środków dla osiągania założonych celów politycznych, podejmuje prezydent kraju na podstawie opinii Rady Bezpieczeństwa Narodowego, ministerstwa obrony i Komitetu Szefów Sztabów.

W ramach sił zbrojnych organizacja i kierowanie działaniami psychologicznymi należy do ministra obrony poprzez jego pomocnika do działań specjalnych i konfliktów o małej intensywności. Ten ostatni nadzoruje działalność kierownictwa działań psychologicznych, funkcjonującego w składzie ministerstwa obrony. W kierownictwie operacyjnym (J-3) połączonego sztabu Komitetu Szefów sztabów istnieje oddział Psychological Operations, który koordynuje problematykę prowadzenia tych działań na rzecz połączonych dowództw, a także na rzecz związków operacyjnych i taktycznych.

Każdy rodzaj sił zbrojnych ma swoje siły i środki działań psychologicznych. Jednakże główny potencjał ześrodkowany jest w wojskach lądowych. Dysponują one regularnymi formacjami, wchodzącymi w skład dowództwa operacji specjalnych wojsk lądowych, w ramach którego w 1991 r. utworzono dowództwo do pracy z ludnością cywilną, łączące odpowiednie jednostki i pododdziały. Główną regularną formacją działań psychologicznych wojsk lądowych i jednocześnie jądrem całej struktury tych działań w siłach zbrojnych jest 4. grupa działań psychologicznych dyslokowana w Fort Bragg (Północna Karolina). Dewizą tej grupy jest: „Słowo zwycięża", wpisane na jej emblemacie.

Według instrukcji FM-33-1 („Operacje psychologiczne") głównym celem stojącym przed Psychological Operations jest wywołanie lub utrwalenia zachowań wśród odbiorców (żołnierzy i ludności) przeciwnika, państwa sojuszniczego lub neutralnego, sprzyjających realizacji celów politycznych Stanów Zjednoczonych w czasie pokojowym, a w okresie konfliktu zbrojnego ułatwiających wykonanie zadań bojowych. Podstawowym przeznaczeniem jednostek Psychological Operations jest wspieranie niekonwencjonalnymi metodami (informacyjnymi, psychologicznymi, dezinformacyjnymi itp.) i środkami (radiowymi, elektroakustycznymi, ulotkowymi itp.) oddziałów i związków taktyczno-operacyjnych w walce zbrojnej. Swoje cele jednostki Psychological Operations realizują poprzez:

- ocenę wpływu operacji militarnej na sferę psychologiczną uczestników konfliktu (żołnierzy, ludności);

---

[1] Piszę o tym w kolejnym rozdziale.

- doradzanie w zakresie oddziaływania psycholpgicznego dowódcy wojskowemu lub przedstawicielowi ministerstwa obrony, odpowiedzialnemu za prowadzenie danej operacji;

- planowanie, organizowanie i realizowanie akcji psychologicznych wspierających operacje militarne;

- przeciwdziałanie propagandzie przeciwnika.

Jednostki PSYOP (bataliony, kompanie, grupy, sekcje) mogą wspierać wojska operacyjne w walce następująco:

1. Środki działań psychologicznych mogą być użyte w systemie informacji i wczesnego ostrzegania podległym dowódcy wojskowemu lub też realizować inne formy działania wspierającego zasadniczy cel operacji, np. udział w akcji ratunkowej w rejoni dotkniętym katastrofą (jednak w takich przypadkach dowódca musi zapewnić, aby siły i środki działań psychologicznych realizowały jedynie funkcję rozpowszechniania prawdziwych informacji).

2. Środki działań psychologicznych mogą być użyte w ramach planu wprowądzenia przeciwnika w błąd lub maskowania operacyjnego wojsk lub maskowania działań innych agencji rządu Stanów Zjednoczonych, np. Centralnej Agencji Wywiadowczej - CIA.

3. Siły i środki działań psychologicznych mogą gromadzić dane rozpoznawcze, związane z potencjalnymi grupami odbiorców oraz dostarczać ekspertyzy w zakresie znajomości regionu i języka.

4. Siły i środki działań psychologicznych mogą być użyte również do przekazywania odbiorcom po stronie przeciwnika informacji, która wyjaśniałaby zamiar dowódcy i cele operacji.

5. Dowódca może wreszcie użyć siły i środki działań psychologicznych do przekonania zarówno pojedynczych żołnierzy, jak i całych pododdziałów przeciwnika, iż jest nie tylko honorowym, ale i racjonalnym zaprzestanie zbrojnego oporu i poddanie się w obliczu przeważających sił, a także zapewnić ich o humanitarnym traktowaniu.

6. Przy pomocy sił i środków działań psychologicznych można wreszcie wpływać na zachowania ludności cywilnej, a w szczególności przekonać ją, w trosce o własne bezpieczeństwo, o pozostawaniu w domu i z dala od głównych dróg zaopatrzenia podczas operacji.

Założenia amerykańskiej polityki i strategii bezpieczeństwa podkreślają, iż operacje psychologiczne powinny być realizowanie nie tylko w czasie wojny, ale również w konfliktach innych niż konwencjonalne działania zbrojne. W tym przypadku zakłada się jednak polityczne i prawne ograniczenia dla takich działań.

Kładzie się duży nacisk na to, by wszyscy dowódcy realizujący działania psychologiczne przestrzegali ich zgodność z prawem amerykańskim i międzynarodowym, szczególnie w sytu-

acjach, gdy działania psychologiczne mają charakter ofensywny, przy jednoczesnym braku oficjalnej deklaracji o wypowiedzeniu wojny. W takim przypadku dowódca musi zapewnić prawną i moralną legitymizację dla takich działań.

Uważa się w armii amerykańskiej, iż przestrzeganie prawa międzynarodowego i należyte traktowanie ludności cywilnej zapewnia operacji poparcie lub przynajmniej bierną postawę ze jej strony i zabezpiecza legitymizację Psychological Operations.

3.2. Rodzaje operacji psychologicznych

Plan użycia jednostek działań psychologicznych zakłada trzy, wzajemnie ze sobą powiązane typy zadań:

1. Zadania o charakterze strategicznym.
2. Zadania na szczeblu operacyjno-taktycznym.
3. Zadania konsolidacyjne.

Istotę i zadania o charakterze strategicznym określa się następująco: "**Bojowe działania psychologiczne o wymiarze strategicznym** są kierowane przeciwko całości sił zbrojnych z jednoczesnym oddziaływaniem na jego ludność. Prowadzi się je łącznie z operacjami bojowymi lub niezależnie od nich. Nie oczekuje się od nich natychmiastowych wyników tych działań. Ich efekty mogą być widoczne dopiero po upływie dłuższego czasu. Działania te prowadzą do obniżania, osłabiania, zachwiania odporności psychicznej przeciwnika, dezintegracji jego morale i wyeliminowania z walki"[1].

Działania psychologiczne o wymiarze taktycznym są prowadzone przeciwko oddziałom i pododdziałom przeciwnika na polu walki w pasach i na kierunkach działania związków taktycznych i operacyjnych. Planują je oficerowie specjaliści wyższych sztabów, a realizują organiczne i przydzielone pododdziały ds. akcji psychologiczno-propagandowych. **Głównym zadaniem** działań psychologicznych na tym szczeblu jest przygotowywanie, wspieranie, a w sprzyjających warunkach nawet zastępowanie działań bojowych środkami i metodami psychologicznymi, psychotechnicznymi, informacyjnymi czy dezinformacyjno-manipulacyjnymi. Są więc działania tego rodzaju organiczną bronią wsparcia, gdyż ułatwiają wykonanie zadań taktycznych i operacyjnych wojsk własnych.

Stwierdza się, że osiągnięciu celów w taktycznych operacjach psychologicznych będą sprzyjać m.in.:

---

[1] *Psychological Operations, FM-33-1. (Operacje psychologiczne. Regulamin polowy armii Stanów Zjednoczonych*), tłum. MON, Warszawa 1987.

- przegrane bitwy i ciężkie straty poniesione przez przeciwnika,
- niewystarczające zaopatrzenie,
- niedostateczne przygotowanie dowódców,
- niepomyślne informacje o sąsiadach i sytuacji na tyłach,
- długotrwałe prowadzenia walki,
- choroby wśród żołnierzy i niedostatki służb medycznych,
- brak odpowiedniej informacji o przeciwniku i sytuacji militarnej,
- dezercje i samowolne oddalenia,
- działalność mniejszości narodowych i osób nie utożsamiających się z celami politycznymi i zadaniami bojowymi.

Działania psychologiczno o charakterze konsolidacyjnym są prowadzone głównie wśród własnej ludności. Ciężar tych działań spoczywa w zasadzie na instytucjach cywilnych odpowiedzialnych za porządek i bezpieczeństwo w czasie wojny. Wojsko włącza się do tych działań, ponieważ ich efekty dotyczą bezpośrednio potrzeb, interesów i sytuacji sił zbrojnych. Dlatego też podstawowym zadaniem działań konsolidacyjnych jest bezwzględne zapewnienie dyscypliny zaplecza, neutralizowanie i opanowanie żywiołowych reakcji ludności (paniki), stworzenie warunków do przeprowadzenia mobilizacji i przedsięwzięć alarmowych, zapewnienie swobody manewru sił własnych.

3.3. Sposoby oddziaływań psychologicznych na wojska i ludność przeciwnika

Ze względu na sposób przekazu treści wyróżnia się następujące *rodzaje oddziaływań psychologicznych* na przeciwnika:

- **przy użyciu materiałów drukowanych,**
- **za pomocą radia,**
- **poprzez rozgłośnie elektroakustyczne,**
- **z wykorzystaniem telewizji.**

Dobór rodzajów oddziaływań informacyjnych zależy od aktualnej sytuacji polityczno-militarnej, otrzymanego zadania, obiektu oddziaływania oraz technicznych możliwości przekazu.

Oddziaływanie wykorzystujące materiały drukowane

Przez rozpowszechnianie samych materiałów drukowanych na żołnierzy i ludność cywilną przeciwnika nigdy nie odniesiono zwycięstwa w wojnie. Historia wojskowa nie zna takiego przypadku, by jakikolwiek dowódca świadomie zakładał taki cel. Podczas działań wojennych były one środkiem przekazywania informacji, były, zgodnie z teorią komunikowania, pewną formą komunikatu propagandowego, którego skrótowość, maksymalna kondensacja treści, formalizacja i stylistyka, a zwłaszcza wewnętrzny, niewidoczny często podział na część informacyjną i apelacyjną były i są nadal cechami, tak właściwymi do warunków pola walki. Dla działań psychologicznych szczególną, można rzec priorytetową wartość ma apelacyjna część komunikatu, choć prawdą jest, i występuje tu zgodność wśród teoretyków, że część informacyjna komunikatu jest niezbędna, gdyż spełnia istotną rolę w procesie stymulacji zainteresowania odbiorcy. Szczególna rola apelu wynika z tego, że ma on na celu zjednywanie odbiorców dla określonej sprawy, co jest istotą oddziaływania psychologiczne na przeciwnika w walce zbrojnej. Stąd apel powinien zawierać ukierunkowane propozycje, uzasadniające stanowisko, jakie powinien zająć odbiorca.

Apel dzieli się z reguły na dwa człony: argument i wezwanie. Pierwszy ma skłonić odbiorcę do uznania słuszności danego poglądu; wezwanie zaś, jako drugi człon apelu, stanowi puentę całego komunikatu, ponieważ zawiera sugestię, jakie stanowisko powinien zająć adresat wobec omawianych faktów lub jak powinien się zachować w określonej sytuacji. Warto w tym miejscu wspomnieć, że bardzo często przy ocenie skuteczności oddziaływań informacyjnych na polu walki analizuje się je pod kątem kierunku odwoływania się do sfery psychicznej odbiorcy. Pytanie: które wypowiedzi są bardziej skuteczne w działaniach bojowych, te, które odwołują się do emocji odbiorców, czy też te, o przewadze treści racjonalnych, nadal nie doczekało się jednoznacznej odpowiedzi. Wypowiedzi apelujące do emocji odbiorców łatwiej angażują ich uwagę i skłaniają do zastanowienia się. Przekazy emocjonalne silniej oddziałują na odbiorców słabiej wykształconych. Przekazy o przewadze treści racjonalnych odwołują się do logiki i zdrowego rozsądku, mają rzeczowy i często faktograficzny charakter. Celem ich jest ukazanie związków przyczynowo-skutkowych pomiędzy faktami, wniosków opartych na logicznych przesłankach, zweryfikowanych empirycznie. Mają one stąd większy wpływ na odbiorców bardziej wykształconych. Zdolność skutecznego oddziaływania na odbiorcę zależy także od tego, czy przekaz zawiera fakty i opinie zupełnie nowe dla niego. Nowe teksty mają bowiem większą siłę oddziaływania. Wypowiedzi zawierające wnioski sformułowane otwarcie silniej oddziałują na zmianę opinii w kierunku pożądanym przez nadawcę. Wypowiedzi przeznaczo-

ne dla odbiorców o niskim poziomie intelektualnym powinny zatem zawierać jasno wyłożone wnioski.

Materiały drukowane stosuje się powszechnie w oddziaływaniu na żołnierzy oraz na ludność we wszystkich rodzajach działań bojowych, niezależnie od warunków terenowych, pory dnia i roku. Ich zaletą jest znaczny stopień wiarygodności, duży zasięg oraz długotrwałość oddziaływania (może ona być czytelna nawet po kilku dniach rozrzucenia w terenie).

W działaniach psychologicznych stosowane są najczęściej następujące materiały drukowane:

- ulotki,
- materiały poglądowe,
- falsyfikaty,
- druki zwarte.

ULOTKI są najbardziej powszechnymi środkami oddziaływania na przeciwnika. Ze względu na ich treść i przeznaczenie dzielą się one na *informacyjne, perswazyjne oraz nakazujące*. **Ulotka informacyjna** opiera się na faktach i zawiera odpowiednio dobrane wiadomości polityczne i militarne, ukazujące sytuację wg. założeń nadawcy. **Ulotka perswazyjna** osiąga swój cel poprzez argumenty racjonalne. Fakty ukazywane są w taki sposób, aby odbiorcy byli przekonani o słuszności wysuwanych wniosków i byli skłonni do zachowań pożądanych przez nadawcę. **Ulotki nakazujące** zawierają wezwania i polecenia dowództwa wojsk własnych do zaniechania przez przeciwnika walki lub oporu, kapitulacji i poddania się.

Specjaliści dzielą ulotki na *strategiczne, taktyczne i konsolidacyjne*. **Ulotka strategiczna** adresowana jest zwykle do wojsk i ludności cywilnej przeciwnika na całym obszarze przeciwnika. Jej długofalowym celem jest osłabienie woli nieprzyjaciela do stawiania oporu poprzez zwiększanie wewnętrznych niesnasek i napięcia oraz wsparcie ruchu oporu na terytorium przeciwnika. Ulotki strategiczne pełnią rolę pomocniczą w przygotowaniu ewentualnej militarnej i politycznej klęski przeciwnika. **Ulotki taktyczne** mają wpływać na aktualne zachowanie się i postawę żołnierzy przeciwnika i w konsekwencji na przebieg walki na szczeblu taktycznym i operacyjnym; są one stosowane łącznie ze wszystkimi innymi środkami walki w celu wykonania zadania bojowego. **Ulotki konsolidacyjne** stosuje się dla ułatwienia osiągnięcia celów militarnych na terenach wyzwolonych i okupowanych. Ulotki tego typu mogą wskazywać - już po zakończeniu działań militarnych - jakie niezbędne czynności powinny podjąć wojska przeciwnika i ludność cywilna pozostające na danym obszarze.

MATERIAŁY POGLĄDOWE stosuje się ze względu na ich sugestywność i komunikatywność jako samodzielny lub uzupełniający środek oddziaływania psychologicznego na woj-

ska przeciwnika. Są one z reguły monotematyczne i przedstawiają treści za pomocą ilustracji. Do podstawowych materiałów poglądowych należą:

- zdjęcia;
- rysunki;
- schematy;
- plany;
- szkice;
- wykresy itp.

FALSYFIKATY stosuje się do prowadzenia działań dezinformacyjnych oraz akcji zakłócających funkcjonowanie zaplecza przeciwnika. Opracowanie falsyfikatów i sposób ich rozpowszechniania wymagają niezwykle starannego i szczegółowego przygotowania, w celu wprowadzenia przeciwnika w błąd i wywołania zamierzonych skutków. Do podstawowych materiałów dezinformacyjnych stosowanych przez organy działań psychologicznych należą *falsyfikaty dokumentów bojowych, zarządzeń władz wojskowych i cywilnych, a także podrobione pieniądze, bony towarowe itp.*

DRUKI ZWARTE mają na celu dotarcie do określonych grup przeciwnika z informacjami polityczno-wojskowymi, które mają pogłębiać i utrwalać destrukcyjne nastroje oraz postawy żołnierzy. Do druków zwartych należą: *odezwy, broszury, gazety, biuletyny oraz inne materiały, których treść przekracza objętość ulotki.*

Materiały drukowane, by spełnić swój cel jako środek oddziaływania psychologicznego muszą być rzecz jasna dostarczone odbiorcy. Podczas planowania działań psychologicznych na wojska i ludność cywilną przeciwnika z wykorzystaniem materiałów drukowanych określenie możliwości ich rozpowszechniania należy do najistotniejszych problemów. W działaniach na szczeblu operacyjnym wykorzystuje się do tego przede wszystkim bomby i zasobniki ulotkowe przenoszone przez samoloty oraz w niektórych armiach balony, zaś na szczeblu taktycznym wykorzystuje się przede wszystkim rakietowe pociski ulotkowe bliskiego zasięgu oraz pociski artyleryjskie. Ponadto możliwy jest zrzut ulotek ze śmigłowców, rozpowszechnianie materiałów drukowanych przez patrole rozpoznawcze i grupy wypadowe, korzystanie z pomocy sektora cywilnego lub pozostawianie tych materiałów podczas wycofywania się wojsk.

Walki o niepodległość USA - W historii Stanów Zjednoczonych ulotki wojenne sięgają czasów rewolucji amerykańskiej. Jednym z zagadnień najwcześniej poruszanych w ulotkach w całej ich historii, był apel do wojsk przeciwnika o dezercję. Był on wykorzystany przez rebeliantów amerykańskich w ich kampanii propagandowej przeciwko brytyjskim siłom zbrojnym.

1 maja 1775 roku w kilka dni po wybuchu walk w Lexington i Concord, Amerykanie skierowali apel do pułku wojsk brytyjskich w Nowym Jorku, nawołując do dezercji i przejścia na stronę amerykańską. Ulotki zawierały obietnice dobrego traktowania i „wygodnej egzystencji" dla wszystkich dezerterów. Nieco później, tego samego roku, podczas inwazji amerykańskiej w Kanadzie, Washington i inni przywódcy opublikowali kilka apeli, nawołujących kanadyjskich Francuzów do ułatwienia działań powstańczych na północy kraju. Amerykanie próbowali także pozyskać najemników heskich, opłacanych przez Wielką Brytanię dla stłumienia powstania. Apele te, opracowane w języku niemieckim oferowały najemnikom - w zamian za dezercję - ziemię o powierzchni od 50 akrów dla szeregowców i do 1000 akrów dla pułkowników. Odnotowano około 6 tysięcy uciekinierów na ogólną liczbę 30000 najemników.

Również Brytyjczycy wykorzystywali w tym okresie drukowane odezwy. Jedna z ulotek brytyjskich, rozpowszechniona wiosną 1780 r. adresowana była do wojsk Washingtona i nakłaniała ponoszących klęski jego żołnierzy do zjednoczenia i przyłączenia się do armii brytyjskiej, która zezwoli im postępować zgodnie z ich zamiarami. Ulotki przekazywane były w tym okresie na terytorium przeciwnika przez szpiegów lub patrole piesze.

I wojna światowa - Podczas I wojny światowej Francja dysponowała najbogatszym programem wykorzystania ulotek, które rozpowszechniane były już w kwietniu 1914 r. Do 1918 roku rozpowszechnili oni na terytorium Niemiec przy pomocy samolotów. balonów, granatników, wyrzutni granatów ręcznych oraz pocisków artyleryjskich 27 milionów ulotek. Brytyjczycy w tym czasie ok. 18 mln. Warto wspomnieć o tym, że kwatera główna gen Pershing`a, dowódcy amerykańskich wojsk ekspedycyjnych w Europie opracowała nawet specjalną instrukcję dot. opracowywania ulotek. Po pierwsze, ulotki miały być pisane, produkowane i rozpowszechniane w wyraźnych celach militarnych, głównie miały nakłaniać do dezercji i poddawania się. Argumentacja miała być prosta, dokładnie przedstawiająca fakty, przystosowana do przeciętnej lub mniej przeciętnej mentalności żołnierzy. Ponadto ulotki miały przeciwdziałać niemieckiej propagandzie, jakoby Amerykanie zabijali wszystkich jeńców. Nie unikano także prezentacji istotnych aspektów politycznych wojny, zakładając, że ulotki te mogą być rozpowszechnione wśród ludności cywilnej na zapleczu frontu. Przestrzegając wytycznych pracownicy Sekcji Działań Psychologicznych sztabu gen. Pershinga, kierowanej przez kpt. Blankenhorna, wyprodukowali 24 rodzaje ulotek w ilości ok. 3 mln sztuk. Rozpowszechniono ponad milion kopii „ulotki jenieckiej", której treść, oparta o rozkaz dowódcy sił lądowych Stanów Zjednoczonych przedstawiała sposób traktowania jeńców. Ulotka zawierała dodatkowo wykaz

racji żywnościowych, wydawanych oddziałom amerykańskim, a przewidzianych również dla jeńców.

Wietnam - Wg danych amerykańskich jednostki działań psychologicznych rozpowszechniały do 1976 r. ok. 60 milionów ulotek miesięcznie. Rozpowszechnianie ulotek odbywało się z wykorzystaniem samolotu „Hercules, który zabierał jednorazowo 11 mln ulotek w zasobnikach po 75 000 sztuk. Zasobniki te wyposażono w spadochrony, otwierające się określonej wysokości. Stwierdzono, że najlepszy format ulotki, umożliwiający dogodne jej spadanie ku ziemi ruchem wirowym to rozmiar 18 x 9 cm Ulotki rozpowszechniano wsród ludności cywilnej Wietnamu Płd. (ulotki konsolidacyjne), żołnierzy Narodowego Frontu Wyzwolenia Wietnamu Południowego (NFWWP) i Wietnamu Północnego, działających na terenie Kambodży i Wietnamu Płd. oraz na ludność cywilną Wietnamu Północnego.

Jednym z celów działania Amerykanów wobec komunistów było podważanie zaufania ludności cywilnej Wietnamu Północnego do obowiązujących w państwie środków płatniczych. Rozpowszechniano nad krajem miliony kopii biletu bankowego wartości jednego donga. Na pierwszej stronie zamieszczono następujący tekst: „ Wraz z przedłużającą się wojną pieniądz coraz bardziej traci na wartości i coraz mniej towarów można za niego kupić. Ceny towarów będą systematycznie wzrastać. Wasze oszczędności staną się bezwartościowymi kawałkami papierów". Zaś na odwrocie: „Strzeżcie się kolejnej reformy pięniędzy, podobnej do tej z roku 1959. Możecie stracić cały Wasz dobytek, owoce Waszego potu i łez".

Duży sukces uzyskiwały ulotki odwołujące się do uczuć rodzinnych Wietnamczyków lub ich wierzeń religijnych i przesądów. Inne ulotki podawały wskazówki, jak organizować grupową lub indywidualną dezercję. Jedną z takich ulotek wydrukowano w sierpniu 1968 r. w ilości 46 mln sztuk. Zawierała ona gwarancję bezpieczeństwa, otrzymania wyżywienia i ubrania, nagrody za przyniesioną broń, obietnicę przeszkolenia zawodowego, połączenia z rodziną i opieki lekarskiej. Na rewersie tej ulotki można było przeczytać następujące pouczenia: 1) przyłączcie się do każdego organu cywilnego lub wojskowego rządu Wietnamu Płd. lub do jego sojuszników; 2) przyłączcie się do nas bez względu na porę dnia i nocy; 3) zanim przyjdziecie do nas ukryjcie dobrze Waszą broń, a za wskazanie tego miejsca otrzymacie nagrodę; 4) jeżeli jest to możliwe przychodźcie z ulotką. Nawet jeśli jej nie macie, nie wahajcie się przed tym krokiem.

Radiowe oddziaływanie informacyjno-psychologiczne

Audycje radiowe stanowią jeden ze skuteczniejszych rodzajów oddziaływań psychologicznych, stosowanych w warunkach zagrożenia wojennego oraz we wszystkich rodzajach działań bojowych. Do głównych zalet transmisji radiowych zaliczyć można:

a) szeroki zakres oddziaływania - programy radiowe mogą docierać jednocześnie do masowych i zróżnicowanych grup odbiorców;

b) wszechstronność - możliwość wykorzystania różnorodnych form wypowiedzi (wywiady, reportaże, apele, wezwania itp.);

c) łatwość percepcji przez odbiorców;

d) szybkość przygotowania audycji, także w warunkach polowych.

W działaniach psychologicznych stosuje się następujące **formy** przekazu radiowego:

- codzienne serwisy informacyjne z bieżących wydarzeń polityczno-militarnych,

- komunikaty wojenne, zawierające opis najważniejszych zdarzeń na różnych kierunkach działań bojowych, zgodne z oficjalną wykładnią dowództwa wojsk własnych,

- meldunki nadzwyczajne, informujące o szczególnych sukcesach bojowych wojsk własnych oraz niepowodzeniach strony przeciwnej,

- apele, wezwania i odezwy, zawierające polecenia i nakazy dowództwa wojsk własnych skierowane do żołnierzy przeciwnika, jak również do własnej ludności, członków ruchu oporu na zajętym terenie,

- reportaże z frontu, obozu jenieckiego itp.,

- komentarze poświęcone sytuacji polityczno-militarnej oraz wydarzeniom wojennym.

Do emisji określonych audycji mogą być wykorzystywane środki walki radioelektronicznej w ramach zakłócania i dywersji radiowej.

Doświadczenia z zakresu oddziaływania radiowego na żołnierzy i ludność cywilną podczas konfliktu zbrojnego unaoczniają, że zakamuflowane rozgłośnie radiowe, występujące pod innym szyldem niż jest ich właściwa przynależność, osiągały duże efekty. Działalność ta, zwana czarną propagandą, stawia nadawcę wobec odbiorcy w dużo korzystniejszym położeniu. Nadawca ma możliwość wyboru obiektu działania oraz form i metod dotarcia do niego. Ramami ograniczającymi mogą być jedynie techniczne możliwości dotarcia do odbiorcy, rzadziej z powodu trudności emisyjnych, dużo częściej z prozaicznych przyczyn, jak np. braku odbiorników radiowych wśród odbiorców lub zakłócania przez przeciwnika. Nie wymieniam tu niezwykle ważkich ograniczeń, mających swój związek z mentalnością odbiorców, z ich kulturą,

świadomością, wierzeniami i przekonaniami religijnymi i innymi niuansami społecznymi, gdyż nie wyobrażam sobie, by animatorzy tego typu akcji nie zdawali sobie z tego sprawy.

Radiostacje czarnej propagandy mogą pracować na identycznej długości fal co oficjalna radiofonia cywilna lub wojskowa przeciwnika. Mogą się więc włączać w system oficjalnej informacji radiowej, przejmować niepostrzeżenie dla słuchacza kontynuację określonego programu i przekazywać informacje, polecenia i zarządzenia obliczone np. na sianie zamętu i dezinformacji. Kłamstwo i manipulacja nie muszą dominować w takim przekazie. Historia pokazała bowiem, że podawanie odbiorcy, pozbawionemu wszelkiej informacji lub oszukiwanemu przez własne kierownictwo, prawdziwych wiadomości o wszystkich dotyczących go sprawach, przynosiła niewspółmierne do wydatków efekty.

Warto w tym miejscu przytoczyć opinię płka Jeffreya B. Jones`a po wojnie nad Zatoką Perską: *„Byliśmy w stanie zmusić 44% irackich żołnierzy walczących w Kuwejcie do poddania się, a ponad 17000 do dezercji. Z punktu widzenia psychologicznego przygotowaliśmy podłoże, które po atakach lotniczych i lądowych sił alianckich zaowocowało tym, że poddało się ponad 87000 Irakijczyków. Wojna ta była doskonałym terenem do użycia operacji psychologicznych. Mieliśmy do czynienia z próżnią w umysłach Irakijczyków, a w szczególności irackich żołnierzy. Wielokrotnie oszukiwano ich nawet co do miejsca ich dyslokacji. Połowa z nich sądziła, że znajdują się na terytorium Izraela. Nadawaliśmy audycje radiowe przez 40 dni, po 18 godzin dziennie na sześciu kanałach oraz wydrukowaliśmy 29 różnego rodzaju ulotek"*[1].

II wojna światowa - Szczególną rolę podczas II wojny światowej odegrała dywersyjna propaganda radiowa przeciwko Niemcom hitlerowskim w wykonaniu Brytyjczyków. W utworzonym po wybuchu wojny Urzędzie ds. Prowadzenia Wojny Politycznej kierownikiem sekcji „czarnej" (dywersyjnej) propagandy został dziennikarz Sefton Delmer, którego działalność przedstawiano po wojnie zarówno w postaci rozpraw naukowych jak i sensacyjnych powieści przygodowych. On to roku 1941 stanął na czele radiowej stacji nadawczej „Gustaw Siegfried Eins", która przez dwa lata uważana była przez odbiorców w Niemczech jako tajna rozgłośnia opozycji w łonie NSDAP i wśród wyższych oficerów Wehrmachtu. Takie przekonanie umożliwiało Anglikom upowszechniać treści demaskujące hitlerowskich funkcjonariuszy partyjnych, oddziaływać na żołnierzy na froncie czy powodować zakłócenia na zapleczu. Warto wspomnieć, że Anglicy uruchomili ponadto podczas wojny takie dywersyjne stacje jak „Radio Atlantyk" dla żołnierzy Wehrmachtu, „Radio Livorno" dla marynarzy włoskich, „Radio Faszystowskiej Republiki Włoch" (podszywające się pod nadajnik niemiecki z Monachium),

[1] Wg The Sunday Times 29.01.1995, s.3.

„Calais", „Tyrol", „Chrystus Król",(nadające programy w postaci kazań, wygłaszanych przez księdza), „Radio Robotnicze czy wreszcie „Hagedorn", przedstawiająca się jako szczególna opozycja, bo działająca rzekomo w samych Waffen SS.

Wietnam - Do prowadzenia wojny w eterze rząd południowowietnamski korzystał z nadajnika o mocy 10 kW obejmującego swoim zasięgiem cały Wietnam Południowy i Północny oraz południowe rejony Chin. W 1967 roku czas emisji wynosił 12 godzin na dobę. W 1970 r. wzrósł do 46 godzin (na różnych częstotliwościach) z tym, że 54% programu stanowiła muzyka „pop". Dezerterzy z Wietnamu Płn. potwierdzali, że słuchacze północnowietnamscy słuchali tego rodzaju programy radiowe, ponieważ muzyka „pop" była tam zabroniona jako dekadencka i burżuazyjna. Od czasu do czasu rozgłośnia nadawała wietnamską muzykę ludową przeplataną informacjami politycznymi, nadawanymi w odstępach jednogodzinnych. „Głos Ameryki" emitował 17-godzinny program przeznaczony dla mieszkańców Wietnamu Płd., składający się z wiadomości, komentarzy i muzyki. W latach 1967 - 1971 czas emisji programów „Głosu Ameryki" na różnych częstotliwościach potrojono. W dniu 15.08.1966 r. południowokoreańska rozgłośnia „Wolna Azja" rozpoczęła nadawanie własnych programów. Posiadając moc 500 kW rozgłośnia ta obejmowała swoim zasięgiem Północną Koreę, Chiny, Północny i Południowy Wietnam. Z informacji prasowych napływających z Hanoi na początku 1971 r. wynikało, że władze lokalne mocno zareagowały (aż do kar więzienia) za słuchanie przez ludność cywilną audycji rozgłośni południowietnamskiej i amerykańskiej.

Haiti - Dwa miesiące przed interwencją wspomniany wcześniej przeze mnie specjalny pododdział „Solo" z 4-tej Grupy PSYOP rozpoczął codzienną emisję audycji radiowych dla społeczeństwa. Na tydzień przed lądowaniem Amerykanów na Haiti uruchomiono specjalne audycje skierowane do haitańskich wojskowych. Jednocześnie samoloty USA przeprowadziły zrzut powietrzny tysięcy odbiorników tranzystorowych na spadochronach, aby „biedni" Haitańczycy mogli słuchać audycji radiowych grupy „Solo".

Oddziaływanie elektroakustyczne

Rozgłośnie elektroakustyczne są najskuteczniejszym środkiem przekazu dla wsparcia działań bojowych prowadzonych na szczeblu taktycznym. Stosuje się je w warunkach bezpośredniej styczności z przeciwnikiem. Cechą szczególną oddziaływań elektroakustycznych jest ich ścisłe powiązanie z walką oddziałów i pododdziałów. Akcje te prowadzone są z własnego ugrupowania bojowego i bezpośrednio wspierają działania wojsk własnych. Ich zaletą jest

możliwość natychmiastowej reakcji na zmiany w sytuacji bojowej na polu walki. Ich zastosowanie determinują w znaczym stopniu warunki terenowe i meteorologiczne.

Audycje elektroakustyczne dzielą się na:

a) audycje słowne o charakterze informacyjnym. W oddziaływaniu psychologicznym na żołnierzy i ludność przeciwnika stosuje się najczęściej krótkie odezwy zawierające rozkazy, polecenia, wezwania, instrukcje, komunikaty i apele. Transmitowane bezpośrednio bądź odtwarzane z taśmy magnetofonowej audycje wymagają od spikera doskonałej znajomości języka odbiorców;

b) audycje dźwiękowe o charakterze nękającym. Mają one na celu zmniejszenie odporności psychicznej i fizycznej żołnierzy przeciwnika poprzez emisję określonych sygnałów dźwiękowych o określonej częstotliwości (2-15 Hz) i poziomie głośności (115-155 dB), wywołujących i podtrzymujących stan stresu, a w skrajnych przypadkach doprowadzających nawet do zaburzeń funkcjonowania organizmu;

c) audycje mieszane, które w zależności od charakteru oraz relacji między słowami a sygnałami dźwiękowymi realizować mogą wymienione w pkt.a i b cele.

Czas emisji audycji elektroakustycznej nie powinien przekraczać 30 sekund.

Rozgłośnie elektroakustyczne mogą być wykorzystywane ponadto w wojskach własnych do maskowania operacyjnego lub dowodzenia wojskami w złożonych sytuacjach np. w czasie dotkliwego porażenia ogniowego.

Rozgłośnie elektroakustyczne dzielą się na mobilne, które montowane są na pojazdach kołowych, gąsienicowych, środkach latających oraz przenośno-plecakowe, przenoszone przez żołnierzy.

Wietnam - Do akcji elektroakustycznych Amerykanie wykorzystywali najczęściej samoloty typu „02-B Bravo" (mały dwusilnikowy samolot) z podwieszonymi głośnikami o mocy 1 kW. Samolot latał na wysokości od 300 do 1000 m nadając z magnetofonu uprzednio nagraną audycję. Taśmy zawierały przede wszystkim apele i odezwy adresowane do ludności cywilnej i żołnierzy jednostek NFWWP. Przy nagrywaniu audycji często wykorzystywano zbiegów z NFWWP i Wietnamu Płn. Myślą przewodnią audycji było nawoływanie żołnierzy komunistycznych do dezercji. W głośniki wyposażano także statki rzeczne i samochody. Za czasopismem „Strategie" przytoczę jeden przykład akcji elektroakustycznej: W listopadzie 1966 r. 502 amerykański pułk piechoty nawiązał kontakt bojowy z 5 batalionem 55 północnowietnamskiego pułku piechoty w okolicy m. Tuy Hoa. Biorąc pod uwagę, że batalion północnowietnamski znalazł się w okrążeniu, ekipa 245 kompanii operacji psychologicznych armii USA

skierowana została na pierwszą linię, gdzie przez głośniki emitowała następującą odezwę: „Żołnierze 95 pułku! Czy pragniecie być pochowani we wspólnej mogile? Jest to jedyny honor, jaki was spotka, jeżeli będziecie nadal prowadzić tę beznadziejną walkę. Czy to nie jest prawda? Żołnierze amerykańscy są wszędzie. Nie możecie wydostać się z okrążenia. Zbliżajcie się do nas z bronią skierowaną ku dołowi, trzymając białą flagę w rękach nad głową, a nie spotka was żadna krzywda. Jest to wasza ostatnia szansa i nadzieja. Żyć albo umrzeć - wybierajcie!." Pierwszy żołnierz północnowietnamski ukazał się w 5 minut po nadaniu odezwy. Ogółem poddało się 36 żołnierzy, przy czym wszyscy stwierdzili, że odezwa wywarła decydujący wpływ na podjęcie przez nich tej decyzji[1].

Irak - W 1991 roku USA i 12 innych państw przeprowadziło operację humanitarną „Provide Confort" (Zapewnić spokój) w północnym Iraku w celu ochrony Kurdów, zaopatrzenia ich w żywność, wodę, lekarstwa i inne środki do życia oraz umożliwienia im powrotu do domów. Stłumienie powstania Kurdów, walczących przeciwko S. Husajnowi i operacje pacyfistyczne armii irackiej w rejonach zamieszkania Kurdów doprowadziły do emigracji tej ludności do sąsiednich krajów. Tylko po tureckiej stronie znalazło się ok. 2 mln uchodźców. W celu realizacji zadań informacyjnych utworzono na bazie 6 batalionu do działań konsolidacyjnych 4-tej Grupy PSYOP armii amerykańskiej specjalną grupę operacyjną do pracy z ludnością cywilną. Jej głównym celem działania podczas pierwszego etapu było:

- zapobiegnięcie militarnym działaniom ze strony Iraku w trakcie wykonywania operacji humanitarnej;
- zminimalizowanie chaosu i paniki miejscowej ludności;
- poinformowanie Kurdów o miejscach zrzutu ładunków z pomocą oraz o celu i zadaniach sił wielonarodowych uczestniczących w operacji.

Specjalna ulotka, podpisana przez gen. por. Johna Shalikashwili, dowódcę wielonarodowej grupy operacyjnej gwarantowała bezpieczne przejście uchodźców przez turecko-iracką granicę i wskazywała drogę do obozów dla uchodźców.

Przed rozpoczęciem 2-go etapu przeprowadzono reorganizację grupy PSYOP. Utworzono dwa oddziały operacji psychologicznych. W skład każdego oddziału wchodził 4-osobowy sztab oraz 8 taktycznych zespołów rozgłośni elektroakustycznych po dwie osoby. Zespoły działały zarówno autonomicznie, jak i razem z pododdziałami 10-tej grupy sił specjalnego przeznaczenia, piechotą morską lub batalionem z 235 pułku 82 Dywizji Powietrznodesantowej. Główne zadania, jakie wykonywano przy użyciu rozgłośni elektroakustycznych było szybkie dotarcie z

[1] Wg *La Guerre psychologique et L'Information des Allies an Vietnam* (w:) „Strategie", nr 4 1975 tłum.MON Warszawa 1977.

informacjami do kurdyjskich uchodźców, a także kontrola i sterowanie ruchem uciekinierów w punktach pomocy oraz w specjalnie dla nich utworzonych obozach[1].

Oddziaływanie telewizyjne

Przekaz telewizyjny stanowi jeden z najbardziej sugestywnych form upowszechniania informacji. Przydatność jego dla oddziaływań psychologicznych wynika z szerokich możliwości jego zastosowania jako popularnego środka przekazu. Telewizja dla celów czysto militarnych może być wykorzystana już w okresie zagrożenia wojennego. Po wybuchu konfliktu będzie ukierunkowana przede wszystkim dla celów obrony terytorialnej i cywilnej oraz dla celów konsolidacyjnych. Telewizyjne oddziaływanie informacyjne stosowane będzie głównie na ludność, jak również na przeciwnika nie zaangażowanego bezpośrednio w walce, jego odwody i jednostki mobilizowane, znajdujące się w miejscach stałej dyslokacji. Do emisji programów telewizyjnych na terenie nie objętym działaniami wojennymi wykorzysta się stacjonarne urządzenia RTV. Telewizja przemysłowa z pewnością zastosowana będzie w obozach jenieckich. Na polu walki, na szczeblu taktyczno-operacyjnym żadne państwo nie przewiduje bezpośredniego oddziaływania telewizyjnego na wojska przeciwnika. W 1995 roku pojawiła się jednak informacja, że oficerowie z 4-tej Grupy Operacji Psychologicznej wojsk lądowych USA prowadzą analizę dotyczącą zastosowania trójwymiarowych hologramów do wyświetlania tekstów i obrazów na ekranie z chmur w ramach działań psychologicznych na polu walki. *„Jeżeli przyjąć, że jest grupa specjalistów, zajmująca się analizą obrazowego oddziaływania na odbiorców na szczeblu taktycznym, to właśnie my do niej należymy"* powiedział mjr Charles Hash z 4-tej Grupy[2].

[1] Zarubieżnoje Wojennoje Obozrienije nr 7, 1995.
[2] Wg Armed Fores Journal nr 6, 1995.

4. PSYCHOLOGICAL OPERATIONS ARMII AMERYKAŃSKIEJ (STRUKTURY ORGANIZACYJNE)

4.1. PSYOP w strukturze armii amerykańskiej

W ramach sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych organizacja i kierowanie operacjami psychologicznymi (Psychological Operations - PSYOP) należy do ministra obrony poprzez jego pomocnika do działań specjalnych i konfliktów o małej intensywności. Ten ostatni nadzoruje działalność, wchodzącego w skład ministerstwa obrony, kierownictwa aparatu PSYOP. W pionie operacyjnym J-3 połączonego sztabu Komitetu Szefów Sztabów istnieje **oddział PSYOP**, który koordynuje prowadzenie tych działań na szczeblu połączonych dowództw oraz na rzecz związków operacyjnych i taktycznych.

Każdy rodzaj sił zbrojnych ma swoje siły i środki działań psychologicznych. Jednakże główny potencjał skupiony jest w wojskach lądowych. Dysponują one regularnymi formacjami, które wchodzą w skład dowództwa operacji specjalnych wojsk lądowych.

Obecna struktura jednostek działań psychologicznych powstała w wyniku doświadczeń, jakie zdobyto w czasie takich operacji militarnych, jak Just Cause w Panamie, Promote Liberty, Desert Shield, Desert Storm i Provide Comfort w północnym Iraku. Obejmuje ona 2, 4, 5 i 7 Grupę Działań Psychologicznych. Główną, regularną formacją PSYOP wojsk lądowych i jednocześnie jądrem całej struktury PSYOP w armii amerykańskiej jest **4 Grupa Psychological Operations**, stacjonująca w Forcie Bragg, w stanie Północna Karolina. Dewizą tej grupy są zwrot ***Słowo zwycięża***, wypisane na jej emblemacie.

4 Grupa PSYOP składa się z trzech batalionów regionalnych, batalionu taktycznego i batalionu rozpowszechniania. Jednostka rezerwowa składa się z dwóch dowództw, trzech batalionów regionalnych, trzech batalionów taktycznych, batalionu rozpowszechniania, samodzielnej kompanii rozpowszechniania oraz batalionu ds. jeńców wojennych i ludności cywilnej.

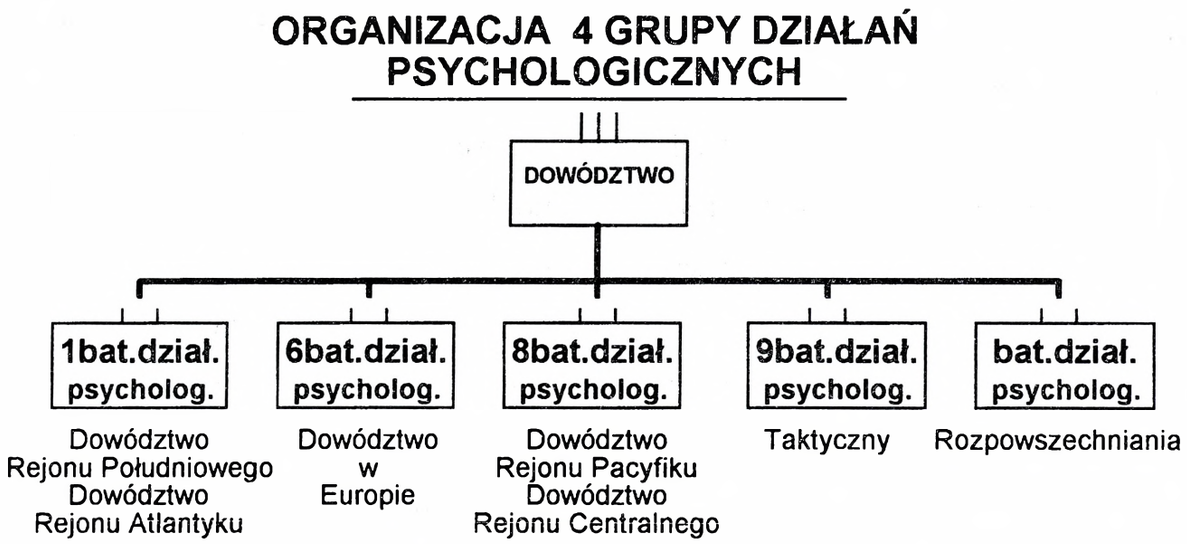
Bataliony regionalne mają w swoim składzie dwie lub więcej kompanii, których podstawową funkcją jest planowanie działań psychologicznych, projektowanie i wdrażanie materiałów psychologicznego oddziaływania.

Batalion rozpowszechniania jest odpowiedzialny za produkcję i dystrybucję materiałów działań psychologicznych – drukowanych, dźwiękowych i audiowizualnych oraz zapewnia łączność na duże odległości.

Batalion taktyczny odpowiada za planowanie obsady kadrowej i wsparcie taktyczne na szczeblu korpusu i poniżej, a także powiada pewne możliwości w zakresie projektowania i produkcji materiałów audiowizualnych.

Batalion ds. jeńców wojennych i ludności cywilnej zapewnia łączność, kontrolę nad tłumem, sprawdza i testuje produkty działań psychologicznych oraz zbiera i ocenia materiały z zakresu działań psychologicznych.

Stan osobowy 4 Grupy PSYOP liczy ok. 900 żołnierzy. W okresie pokoju prowadzą prace studyjne, oceniają sytuację polityczno-militarną, społeczną i psychologiczną w różnych krajach świata i ich siłach zbrojnych, prowadzą działalność szkoleniową i zabezpieczają stałą gotowość do prowadzenia prasowej, telewizyjnej i ustnej propagandy.

W Fort Bragg stacjonuje także **96 batalion**, przeznaczony do pracy z ludnością cywilną. Stan batalionu ok. 200 ludzi. 4 Grupa PSYOP i 96 batalion są mobilizacyjnym zalążkiem dla jednostek i pododdziałów rezerwowych PSYOP. Siły lądowe mają w rezerwie trzy sztaby grup PSYOP: 2 Grupy w Cleavland, stan Ohio; 5 Grupy w Waszyngton, okręg federalny Kolumbia i 7 Grupy w Presidio-of-San Francisco w Kalifornii. Sztabom tym podlega osiem batalionów i 22 samodzielne kompanie. W rezerwie pozostaje także osiem dowództw do pracy z ludnością cywilną (351, 352, 353, 355, 358, 360, 361 i 364), którym podlega około 40 batalionów.

Struktury PSYOP zbudowane są o zasadę modułowości (sekcyjność), co gwarantuje ich wysoką sprawność bojową. Istnieje 27 typów funkcjonalnych dowództw, które w zależności od sytuacji i stojących przed nimi zadań mogą formować odpowiednie jednostki i pododdziały

działań specjalnych. Dowództwa te dzielą się na trzy wielkie grupy: sztabowe i kierownicze, obsługi i zaopatrywania oraz operacyjne.

Siły morskie i lotnicze nie mają w czasie pokoju własnych sił i środków operacji psychologicznych. W siłach lotniczych Gwardii Narodowej istnieje 193 grupa lotnicza, bazująca na lotnisku w Harrisburgu. Na jej wyposażeniu są samoloty ES-130E, zabezpieczające przekaz audycji radiowych i telewizyjnych na korzyść PSYOP. Grupa ta brała udział w wojnie nad Zatoką Perską i według ocen zachodnich zrealizowała swoje zadania. Także w wojskach rezerwowych sił morskich występują pododdziały zdolne przygotować audycje radiowe i telewizyjne. Ponadto warto wspomnieć o grupie dezinformacji taktycznej, jaka występuje we flocie atlantyckiej USA, która na swoim wyposażeniu posiada mobilną radiostację o mocy 10 kW. Może ona być wykorzystana przez PSYOP. W rezerwach piechoty morskiej są dwie grupy do pracy z ludnością cywilną (3 na wschodnim i 4 na zachodnim wybrzeżu), zabezpieczające prowadzenie działań psychologicznych podczas wojny.

W skład kadry 4 Grupy Działań Psychologicznych wchodzą regionalni eksperci i specjaliści zorientowani w politycznych, kulturalnych i religijnych uwarunkowaniach, w jakich żyją adresaci ich działań. W składzie Grupy znajdują się także eksperci w zakresie aspektów technicznych, takich jak dziennikarstwo radiowe, obsługa radiostacji, usługi drukarskie w pełnym zakresie (skład oraz druk tekstów i ilustracji) oraz obsługa telekomunikacji dalekiego zasięgu. Oprócz wysokich kwalifikacji językowych, oficerowie działań psychologicznych są wyszkolonymi specjalistami; większość z nich posiada tytuł magistra oraz przeszkolenie zorientowane na teren specyficznego regionu ich zainteresowań. Kadra zawodowa działań psychologicznych uczęszcza na 11-tygodniowe kursy specjalistyczne, jest wyszkolona językowo, a także przechodzi szkolenie spadochronowe.

4 Grupa Działań Psychologicznych ma do dyspozycji około 400 specjalistów z zakresu lingwistyki, którzy posługują się 35 językami i służą pomocą w wykonywaniu działań psychologicznych.

Dodatkowo, jeśli wojna została wypowiedziana, grupa współuczestniczy w procesie planowania strategicznego i operacyjnego w zakresie działań psychologicznych na rzecz Połączonego Dowództwa (CINCs'), a po akceptacji planów, zajmuje się ich realizacją.

4.2. Organizacja, zadania i przeznaczenie elementów 4 Grupy PSYOP

Dowództwo i kompania dowodzenia (załącznik)

W czasie operacji wojskowej element ten staje się centrum dowodzenia działaniami psychologicznymi w ramach dowództwa operacji i przejmuje kontrolę nad wszystkimi siłami i środkami Działań Psychologicznych.

Jeśli sytuacja tego wymaga, element ten, po odpowiednim rozbudowaniu, tworzy Wydzieloną Połączoną Grupę działań psychologicznych Dowództwa Operacyjnego (JPOTG) i przejmuje operacyjną kontrolę nad wszystkimi jednostkami PSYOP, które podlegają Dowództwu Operacyjnemu. Ponadto Dowództwo i Kompania Dowodzenia poprzez utworzenie JPOTG pełni rolę sztabowej komórki planowania działań psychologicznych w Połączonym Dowództwie Teatru Działań (CINC). Element ten stanowi centrum koordynacyjno-integracyjne wszelkich działań psychologicznych podejmowanych w interesie Stanów Zjednoczonych w ramach operacji wojskowej.

Kompania Dowodzenia z reguły znajduje się w pobliżu stanowiska dowodzenia Grupy PSYOP, a jej dowódca jest jednocześnie komendantem dowództwa Grupy. Dowództwo składa się z grupy dowodzenia, specjalnej grupy sztabowej i konwencjonalnego sztabu.

Batalion rozpowszechniania (załącznik)

Batalion ten ma za zadanie produkcję materiałów drukowanych i przygotowanie audycji do emisji radiowo-telewizyjnej. Dostarcza on wydzielonym batalionom lub kompaniom PSYOP środków technicznych do rozpowszechniania informacji za pomocą mediów. Batalion ten musi być zdolny do jednoczesnego wsparcia przynajmniej dwóch Teatrów Działań Wojennych. Dowództwo batalionu wraz z kompanią wsparcia nie są przewidziane do rozmieszczenia na obszarze konfliktu w całości. Wydziela on jednak elementy dowodzenia i kontroli dla zespołów drukarskich, mediów, łączności oraz elementów logistycznych. Sztab batalionu kieruje administracją i logistyką, a zwłaszcza przydziela różnorodne zadania, związane z przygotowaniem materiałów drukowanych, audiowizualnych i zabezpieczeniem łączności, zapewnia sprawność sprzętu do produkcji materiałów drukowanych i emisji audycji radiowych i telewizyjnych oraz jest odpowiedzialny za zapewnienie bezpieczeństwa operacyjnego i gotowość bojową pododdziału. Sprawuje ponadto nadzór nad globalnym rozmieszczeniem elementów dowodzenia i kontroli wydzielonych ze składu batalionu.

Kompania urządzeń drukarskich (załącznik)

Kompania ta zabezpiecza wsparcie w zakresie drukowania materiałów dla batalionów działań psychologicznych zaangażowanych na TDW, zarówno w okresie przygotowania i prowadzenia operacji, jak i w czasie pokoju. Ponadto kompania realizuje zadania zlecone przez Połączony Sztab (JCS) oraz inne agencje rządowe.

Wyposażenie kompanii umożliwia produkcję materiałów drukowanych (ulotki, magazynu, książki, plakaty) o wysokiej jakości na ciężkim sprzęcie drukarskim. Jest ona w stanie wydzielić do dowolnego miejsca na ziemi do sześciu lekkich systemów drukarskich wraz z pełną obsługą. Może wreszcie rozwinąć w dowolnym miejscu świata (włącznie z desantowaniem z powietrza) do trzech plutonów zdolnych do wykorzystania lokalnych środków drukarskich lub obsługi takich środków należących do państwa wroga.

Należy zaznaczyć, że w praktyce występować będzie kombinacja tych możliwości, na co kompania jest w pełni przygotowana.

Kompania nadawcza (załącznik)

Kompania ta przygotowuje materiały do wykorzystania przez media (radio, telewizja). Może wspierać jednostki działań psychologicznych, rozwinięte w rejonie prowadzonej operacji (może to być grupa, batalion czy kompania działań psychologicznych). Ponadto kompania realizuje zadania zlecone przez Połączony Sztab (JCS) oraz inne agencje rządowe.

W składzie kompanii występują specjaliści, przygotowani do wykorzystania lokalnych stacjonarnych ośrodków radiowo-telewizyjnych w strefie operacyjnej.

Kompania jest w stanie:

- produkować filmy video i audycje radiowe dla potrzeb amerykańskich jednostek działań psychologicznych, rozmieszczonych w skali globalnej;

- wydzielić i rozwinąć (również drogą desantu spadochronowego) do czterech zespołów filmowych wyposażonych w ruchome centra realizatorskie, mogące wytwarzać materiały video najwyższej jakości;

- wydzielić personel do działania radiowego z platform powietrznych lub morskich;

- rozwinąć mobilne systemy nadawcze, z niezależnymi generatorami energii i kompletną obsługą techniczną, dla wsparcia działań psychologicznych w skali globalnej;

- wydzielić i rozmieścić dla wsparcia działań psychologicznych w skali globalnej 5KW, 10KW i 50KW radiowe stacje nadawcze, włącznie z odpowiednimi urządzeniami antenowymi, generatorami energii i obsługą techniczną.

Kompania łączności (załącznik)

Kompania zabezpiecza łączność między jednostkami PSYOP w skali globalnej zarówno w okresie pokoju, jak i w czasie operacji militarnych, a także realizuje zadania zlecone przez Połączony Sztab (JCS) oraz inne agencje rządowe. Dysponuje ona odpowiednim sprzętem do prowadzenia łączności telefonicznej, faxowej, zakrytej oraz do bezpiecznego przekazywania danych na obszarze Ameryki kontynentalnej, jak i w rejonach rozmieszczenia jednostek działań psychologicznych w skali globalnej.

Regionalny batalion PSYOP (załącznik)

Batalion ten składa się z elementu dowodzenia, kompanii wsparcia i jednej lub kilku kompanii działań psychologicznych. Do momentu, kiedy element dowodzenia i kontroli z 4. Grupy nie przybędzie w rejon TDW, dowódca tego batalionu reprezentuje PSYOP w Dowództwie Operacyjnym. Poza prowadzeniem działań psychologicznych, batalion ponosi odpowiedzialność za realizację zadań zleconych przez Połączony Sztab (JCS) oraz inne agencje rządowe w ramach operacji sił specjalnego przeznaczenia i sił konwencjonalnych. Musi on być zdolny do jednoczesnego wsparcia dwóch lub więcej związków operacyjnych w ramach Dowództwa Operacyjnego.

Sztab Batalionu realizuje następujące zadania:

- rozwija się w zależności od potrzeb w pobliżu dowództwa operacyjnego i wspiera realizację zadań zleconych przez Połączone Dowództwo TDW (CINC) i dowódcę Wydzielonych Sił Operacyjnych -JTF);

- rozwija (również za pomocą desantu spadochronowego) elementy PSYOP w celu prowadzenia analizy sytuacji i utrzymywania łączności ze wspieranymi jednostkami bojowymi;

- opracowuje wstawki do planów i rozkazów operacyjnych w Połączonym Dowództwie TDW, w Dowództwie Operacyjnym (JTF) oraz w dowództwach rodzajów wojsk i w jednostkach specjalnych;

- przygotowuje i przedstawia przełożonym koncepcje prowadzenia działań psychologicznych i opracowuje na ich podstawie odpowiednie plany;

- kieruje przydzielonym pododdziałem z Batalionu Rozpowszechniania w zakresie produkcji materiałów drukowanych, video i radiowych, przeznaczonych do rozpowszechniania na TDW;

- dokonuje oceny merytorycznej przygotowanych materiałów oraz skutków ich zastosowania;

- gromadzi i analizuje informacje uzyskane od jeńców wojennych, lokalnej ludności cywilnej i osób internowanych;

- koordynuje z innymi agencjami rządowymi plan rozpowszechniania materiałów psychologicznych;

- występuje w roli doradcy dowódcy w zakresie użycia sił i środków PSYOP;

- planuje i realizuje przedsięwzięcia przeciwko akcjom aparatu wojny psychologicznej przeciwnika, skierowanym na ośrodki dowodzenia i jednostki wojsk własnych.

Regionalna kompania PSYOP (załącznik)

Składa się ona z dowództwa i dwóch lub więcej przydzielonych elementów operacyjnych. Jej sztab realizuje następujące zadania:

- rozwija kompanię lub jej część dla wsparcia działań psychologicznych batalionu;

- rozwija i kieruje przydzielonym pododdziałem z Batalionu Rozpowszechniania w zakresie produkcji materiałów drukowanych, video i radiowych, przeznaczonych do rozpowszechniania na szczeblu taktycznym i operacyjnym;

- przydziela oficerów łącznikowych do wyznaczonych jednostek bojowych;

- dokonuje oceny merytorycznej przygotowanych materiałów oraz skutków ich zastosowania;

- gromadzi i analizuje informacje uzyskane od jeńców wojennych, lokalnej ludności cywilnej i osób internowanych;

- koordynuje z innymi agencjami rządowymi plan rozpowszechniania materiałów psychologicznych;

- określa wymagania dla podległych jednostek PSYOP w zakresie zbierania informacji;

- występuje w roli doradcy dowódcy operacyjnego w zakresie optymalnego użycia sił i środków PSYOP;

- planuje i realizuje działania przeciwko akcjom aparatu wojny psychologicznej przeciwnika, skierowanym na ośrodki dowodzenia i jednostki wojsk własnych.

Batalion wsparcia taktycznego (załącznik)

Jest pododdziałem, który wspiera działania sił szybkiego reagowania wydzielonych ze składu korpusu lub jeśli sytuacja tego wymaga udziela taktycznego wsparcia wojskom specjalnego przeznaczenia. Batalion składa się z dowództwa, kompanii wsparcia oraz dwóch kompanii wsparcia taktycznego. Specyfika zadań tego batalionu obejmuje konieczność jednoczesnego wydzielenia i rozmieszczenia dużej liczby małych elementów wsparcia taktycznego, włącznie z desantowaniem spadochronowym.

Jego sztab realizuje następujące zadania z zakresu kierowania i nadzoru oraz jest odpowiedzialny za:

- funkcjonowanie administracji i logistyki,
- planowanie działań wspierających,
- utrzymanie sprzętu i personelu na odpowiednim poziomie gotowości bojowej,
- planowanie, szkolenie i koordynację działań zmierzających do zachowania bezpieczeństwa operacyjnego,
- zdobywanie i analizowanie informacji, na które istnieje zapotrzebowanie, przy zachowaniu priorytetu dla informacji o charakterze wywiadowczym,
- dostęp do jeńców wojennych i internowanych osób cywilnych,
- program ochrony tajemnicy,
- przedstawianie do dyspozycji na żądanie dowódcy jednostki wspieranej co najmniej dwóch kompanii PSYOP wsparcia taktycznego,
- prowadzenie analizy sytuacji z punktu widzenia PSYOP dla potrzeb Komitetu Połączonych Sztabów i narodowych organów dowodzenia zarówno w okresie pokoju, jak i w czasie prowadzenia operacji militarnych.

Kompania wsparcia taktycznego (załącznik)

Kompania ta w ograniczonym zakresie dostarcza materiałów do prowadzenia działań psychologicznych, jak również rozpowszechnia przygotowane materiały w celu wsparcia jednostek Korpusu Szybkiego Reagowania, oddziałów manewrowych Korpusu lub jeśli istnieje taka potrzeba wojsk specjalnego przeznaczenia. Pododdział ten jest przeznaczony przede wszystkim do rozpowszechniania materiałów na szczeblu taktycznym na rzecz dowódcy korpusu, określonej dywizji w całym spectrum operacyjnym. W momencie gdy kompania zostanie skierowana do wsparcia jednostek bojowych staje się operacyjnym centrum dowodzenia dla Wydzielonej Połączonej Grupy PSYOP (JPOTG).

Do zadań kompanii należy:

- rozwijanie elementów wsparcia w zakresie działań psychologicznych na rzecz dywizji lub brygady ze składu Korpusu Szybkiego Reagowania lub określonego oddziału manewrowego ze składu Korpusu lub na rzecz wojsk specjalnego przeznaczenia;
- rozwijanie za pomocą desantów spadochronowych sił i środków PSYOP;
- rozpowszechnianie materiałów psychologicznych np. za pomocą REA, ulotek, druków i bezpośrednich rozmów z odbiorcami;

- doradzanie dowódcy operacyjnemu w zakresie psychologicznych skutków działania jednostek bojowych oraz co do najbardziej efektywnego użycia sił i środków PSYOP;

- dostarczanie informacji o sytuacji psychologicznej do Połączonych Wydzielonych Sił PSYOP (JPOTF) lub Wydzielonych Sił PSYOP (POTF).

Grupa wsparcia regionalnego (załącznik)

Jednostka ta składa się z dowództwa, kompanii rozpowszechniania i trzech regionalnych batalionów PSYOP. Jest ona utworzona w celu dostarczania organicznych środków dla rozszerzenia możliwości jednostek PSYOP, pozostających w służbie czynnej, takich jak Wydzielone Siły PSYOP (POTF). Jej zadaniem jest również planowanie i realizacja działań w wysuniętych placówkach przy współdziałaniu z jednostkami PSYOP pozostającymi w służbie czynnej. Na dowództwo Grupy składa się zespół specjalistów od S-1 do S-4.

Sztab dostarcza materiały do prowadzenia działań psychologicznych od szczebla powyżej Korpusu, z jednoczesnym prowadzeniem działalności na wysuniętych placówkach w ramach TDW; utrzymuje operacyjną kontrolę nad organicznymi i wydzielonymi siłami i środkami PSYOP.

Kompania rozpowszechniania (załącznik)

Kompania rozpowszechniania posiada możliwości produkowania materiałów drukowanych i audiowizualnych oraz ich wszechstronnego rozpowszechniania w celu wsparcia wojsk na szczeblu operacyjnym.

Zwykle jest ona przydzielona do Grupy PSYOP, ale może być przydzielona w całości lub w części do batalionu, jako komórka dowodzenia operacjami psychologicznymi prowadzonymi w czasie pokoju. Jej organizacja pozwala na elastyczne reagowanie w stosunku do wymagań operacyjnych. Jej pluton radiotechniczny i pluton ds. mediów może być rozwinięty w strefie łączności, może dostarczać specjalistów dla lokalnych stacji nadawczych lub realizować oba zadania jednocześnie.

Kompania badań i analiz (załącznik)

Jej podstawowym przeznaczeniem jest prowadzenie badań i analiz grup etnicznych, zwłaszcza ocena słabych stron przeciwnika w zakresie odporności na oddziaływania psychologiczne, planowanie działań psychologicznych w ramach operacji prowadzonych na TDW, opracowy-

wanie materiałów dla tych działań oraz podejmowanie przedsięwzięć zmierzających do zneutralizowania efektów oddziaływania aparatu wojny psychologicznej przeciwnika.

Grupa wsparcia taktycznego (załącznik)

Grupa ta składa się z dowództwa, batalionu rozpowszechniania i trzech batalionów wsparcia taktycznego. Jest ona przeznaczona do wsparcia w zakresie działań psychologicznych amerykańskich elementów w zjednoczonych, połączonych dowództwach podczas konfliktów regionalnych. Struktura organizacyjna sztabu jest klasyczna dla Grupy PSYOP pozostającej w służbie czynnej.

Batalion do pracy z jeńcami wojennymi (załącznik)

Batalion funkcjonuje zasadniczo jako całość, jednakże może on wydzielać do dwóch kompanii działających samodzielnie.

Do jego zadań należy kierowanie i nadzór nad:

- funkcjonowaniem administracji i logistyki,
- planowaniem działań wspierających,
- utrzymaniem sprzętu i personelu na odpowiednim poziomie gotowości bojowej,
- planowaniem, szkoleniem i koordynacją działań zmierzających do zachowania bezpieczeństwa operacyjnego,
- zdobywaniem i analizowaniem informacji, na które istnieje zapotrzebowanie przy zachowaniu priorytetu dla informacji o charakterze wywiadowczym,
- dostępem do jeńców wojennych i internowanych osób cywilnych,
- programem ochrony tajemnicy,
- przedstawieniem na żądanie do dyspozycji dowódcy jednostki wspieranej co najmniej dwóch kompanii wsparcia taktycznego do pracy z jeńcami wojennymi i internowanymi osobami cywilnymi,
- prowadzeniem pracy z jeńcami wojennymi i internowanymi osobami cywilnymi w celu wsparcia procesu planowania zarówno w okresie pokoju, jak i w trakcie operacji militarnej.

Kompania do pracy z jeńcami wojennymi (załącznik)

Jej zadaniem jest udzielanie wsparcia w zakresie współpracy z jeńcami wojennymi i internowanymi osobami cywilnymi w ramach jednego konfliktu regionalnego na szczeblu korpusu lub TDW.

Do jej zadań należy:

- prowadzenie bezpośredniej pracy z jeńcami wojennymi i internowanymi cywilami;
- prowadzenie akcji pacyfikacyjnych w stosunku do jeńców wojennych i internowanych osób cywilnych;
- występowanie w roli doradcy dowódcy korpusu w zakresie jeńców wojennych i internowanych osób cywilnych oraz pomoc w zakresie utrzymania kontroli nad tą grupą w sytuacjach nadzwyczajnych;
- identyfikowanie malkontentów, wichrzycieli i zawodowych agitatorów politycznych wśród jeńców;
- identyfikowanie operatorów środków łączności;
- gromadzenie informacji wartościowych z punktu widzenia operacji psychologicznych;
- występowanie w roli doradców komendantów obozów jenieckich i dostarczanie im wsparcia w zakresie utrzymywania dobrych stosunków z ludnością cywilną obszaru bezpośrednio przyległego do obozów;
- koordynowanie przedsięwzięć neutralizujących skutki działania aparatu wojny psychologicznej przeciwnika.

4.3. Organizacyjne zabezpieczenie taktycznych operacji psychologicznych

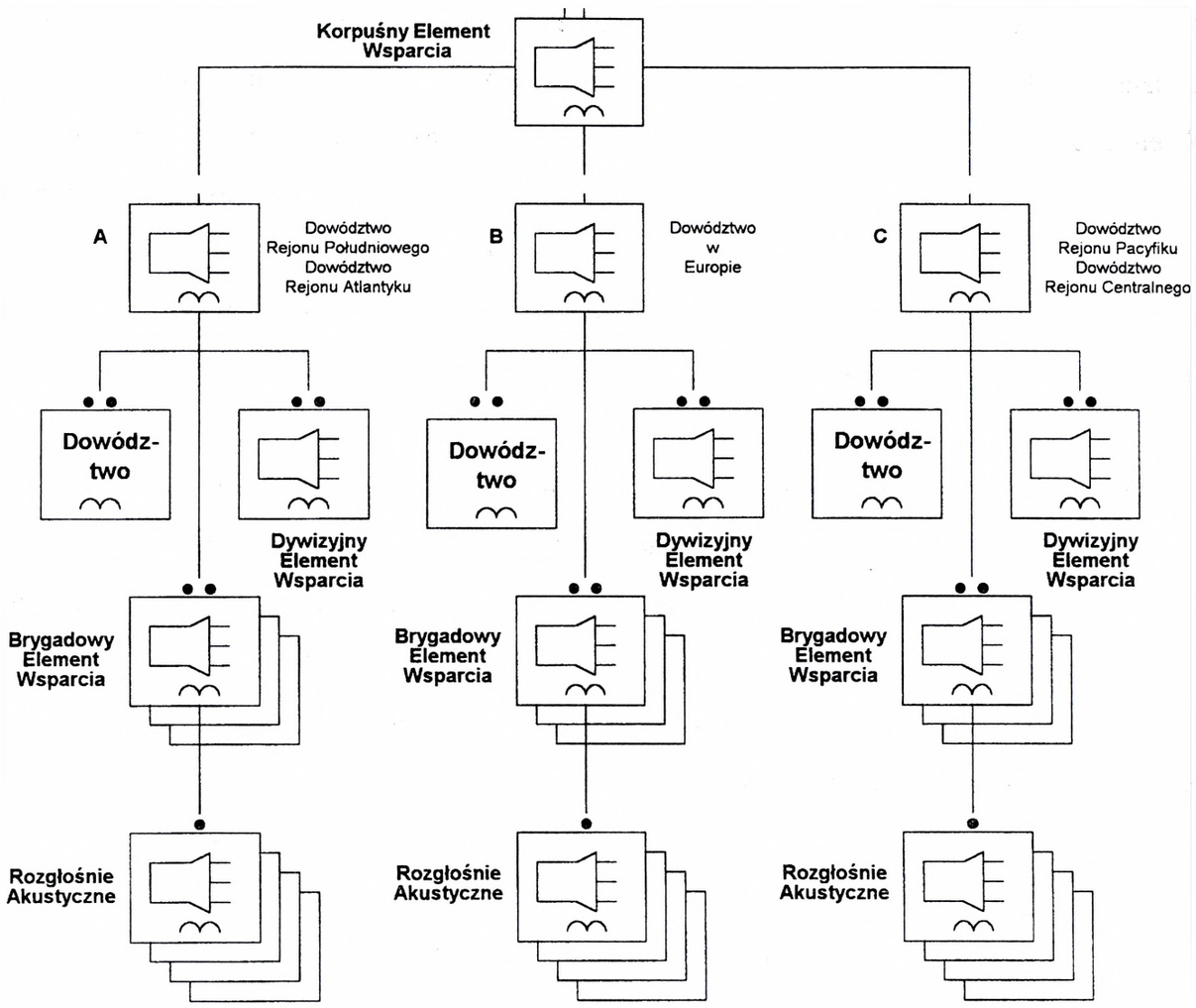
Wsparcie operacji psychologicznych na szczeblu korpusu i poniżej należy zazwyczaj do zadań batalionów i kompanii taktycznych działań psychologicznych. Elementy wspierające są tak zorganizowane, by zapewnić właściwą obsadę operacji prowadzonych przez Korpuśny Element Wsparcia Działań Psychologicznych, Dywizyjny Element Wsparcia (DPSE), Brygadowy Element Wsparcia Działań Psychologicznych oraz Zespoły Rozgłośni Akustycznych (Loudspeaker Teams - LST). Elementy te umożliwiają dowódcom bezpośrednią styczność z wrogiem i ludnością cywilną wroga. Elementy taktyczne działań psychologicznych rozprowadzają materiały normalnie wykonywane przez regionalne bataliony psychologiczne, a także prowadzą taktyczne operacje psychologiczne skutecznie wspierające działania bojowe.

Taktyczne operacje psychologiczne są zwykle kojarzone z operacjami „twarzą w twarz" wspierającymi jednostki manewrowe w obrębie Teatru Działań Wojennych. Scharakteryzowane powyżej elementy wspierające działań psychologicznych sprawują nadzór kadrowy nad podległymi elementami wspierającymi oraz zespołami radiostacji. Z pomocą Sił Operacyjnych Działań Psychologicznych są one odpowiedzialne za specyficzną obsługę serwisową i

ewakuację sprzętu działań psychologicznych. Poprawiają działanie sekcji operacyjnej wspieranej jednostki oraz pełnią rolę podstawowych ośrodków doradczych dla dowódcy szczebla operacyjno - manewrowego. Podstawowym zadaniem elementu wsparcia jest zapewnienie, by działania psychologiczne były w pełni zintegrowane z procesem planowania obsady kadrowej. W celu zapewnienia sukcesów w tej mierze muszą one być aktywnym uczestnikiem w procesie analizowania zadań, w rozwinięciu działań, grach wojennych oraz opracowywaniu rozkazu operacyjnego. Wymienione elementy wspierające są odpowiedzialne za utworzenie aneksów działań psychologicznych do wszystkich rozkazów działań oraz koordynację planu działań psychologicznych z innymi sekcjami w celu zapewnienia pełnej integracji operacji psychologicznych z nadrzędną operacją ogólnowojskową.

Sztab Korpusu prowadzi politykę kadrową dla szczebla korpusu i nadzoruje czynności podległych kompanii taktycznych w zakresie działań psychologicznych. Doradztwo w zakresie działań psychologicznych oraz wyszczególnione zadania przekazywane są poprzez kanały J3/G3/S3 jako część procesu planowania i wydawania rozkazów. Właściwy skład Sztabu Korpusu jest zależny od rodzaju misji i stałych procedur operacyjnych korpusów. Zasadniczo oficer G3 działań psychologicznych koordynuje ustalanie składu Sztabu Korpusu oraz jego umiejscowienie wraz ze wspierającym batalionem taktycznym w możliwie najwcześniejszym momencie planowania operacyjnego. W składzie Sztabu Korpusu znajdują się: dowódca batalionu, oficer operacyjny i wyszkolenia S3, oficer rozpoznania S2 oraz wybrana obsada z różnych sekcji dowodzenia.

TAKTYCZNY BATALION DZIAŁAŃ PSYCHOLOGICZNYCH

4.4. Wyposażenie i możliwości techniczne sprzętu 4 Grupy PSYOP

Jednostki prowadzące operacje psychologiczne na szczeblu taktycznym mogą prowadzić działania przy użyciu wszystkich środków przekazu - audiowizualnych i tekstów drukowanych. Jednakże, w trakcie operacji wojennych rozgłośnie akustyczne są jedynym środkiem działań psychologicznych, który może zapewnić natychmiastowy i skuteczny, bezpośredni kontakt z przeciwnikiem.

Podczas pracy rozgłośni przeciwnik staje się automatycznie słuchaczem i nie może uniknąć odbioru informacji. Taktyczne operacje psychologiczne opierają się głównie na wykorzystaniu rozgłośni akustycznych. Wykorzystuje się je na poziomie korpusu, dywizji i batalionu, mogą być montowane i przewożone na bazie pojazdów mechanicznych i śmigłowców.

Zalety użycia rozgłośni akustycznych:

1) elastyczność i łatwość użycia,

2) mobilność,

3) zasięg nadawania,

4) wysokie możliwości oddziaływania na odbiorców,

5) efektywność użycia w stosunku do niepiśmiennej ludności,

6) możliwości wskazywania celów.

Wady:

1) wrażliwość na ogień przeciwnika,

2) nietrafność i zmiany znaczenia podawanych informacji,

3) przeciwdziałanie przeciwnika.

Podczas przeprowadzania operacji z wykorzystaniem rozgłośni akustycznych najważniejszymi czynnikami wpływającymi na ich zasięg i powodzenie są teren i warunki pogodowe. Maksymalny zasięg operacji jest uzależniony od następujących czynników

a) **terenowych**:

- linia widoczności celu
- brak zabudowań i przeszkód terenowych
- małe nasycenie roślinności

b) **pogodowych**:

- niska wilgotność
- niska temperatura
- prędkość wiatru niższa od 15km\h
- kierunek wiatru w stronę celu

Kluczem do osiągnięcia sukcesu w operacjach z wykorzystaniem rozgłośni akustycznych jest dokładne przywiązanie każdej wiadomości do rzeczywistej sytuacji oraz jej trafność. Rozgłośnie są użyteczne podczas wsparcia taktycznego, w czasie wycofywania, w sytuacjach statycznych oraz podczas operacji konsolidacyjnych i zwalczających nielegalne ruchy buntownicze.

Działania wzmacniające. Podczas działań prowadzonych po przerwaniu linii oporu przeciwnika działania z wykorzystaniem rozgłośni akustycznych mogą doprowadzić do osiągnięcia spektakularnych rezultatów. Apel wzywający do poddania się oraz ultimatum jest szczególnie efektywne kiedy wojska przeciwnika są otoczone i osamotnione.

Wycofanie - rozgłośnie mogą być wykorzystane do usprawniania ruchu na drogach, a tym samym przyczyniają się do sprawnego obiegu informacji.

Sytuacje statyczne - gdy linie frontu są ustabilizowane, przy pomocy rozgłośni można nadawać wiadomości o własnych sukcesach, wywierać presję psychologiczną na nieprzyjacielu lub prezentować nostalgiczne materiały o rodzinie i domu. Główne zadania to: wzbudzanie niezadowolenia, symulowania chorób, poczucia osamotnienia i aktów dezercji.

Konsolidacja - w początkowej fazie okupacji nowych terenów nagłośnienie może być wykorzystane do kontroli ludności, kontroli ruchu i w wypadku zamieszek.

Działania związane ze zwalczaniem partyzantki - nagłośnienie można stosować do nadawania różnorodnych programów i materiałów propagandowych skierowanych do ludności cywilnej i partyzantów.

W trakcie działań z wykorzystaniem rozgłośni, elementy wspierające działań psychologicznych powinny koordynować działania ze wspieranymi jednostkami taktycznymi. Muszą zadbać, aby opracowywane materiały zostały dokładnie zredagowane, były zwięzłe i w miarę możliwości mogły wywołać reakcję wstrząsową. Działania muszą być dobrze zaplanowane, skoordynowane zgodne z wszystkimi założeniami i celami sztabu jednostki nadrzędnej. Ponieważ działania z wykorzystaniem nagłośnienia skupiają na sobie ogień przeciwnika; ograniczona mobilność i siła ognia zespołu nagłaśniającego oraz jego bliski kontakt z nieprzyjacielem, wymuszają konieczność posiadania dobrze skoordynowanego planu odwrotu.

Taktyczne elementy działań psychologicznych mogą wnieść swój wkład do Sił Operacyjnych PSYOP, które są odpowiedzialne za produkcję i rozprzestrzenianie ulotek. W tym przypadku musi być pewność, że jednostki wspierane znają wiadomości przedstawiane w ulotkach wzywających do poddania się w celu uniknięcia przypadków ataku ogniowego na poddające się oddziały nieprzyjaciela. Jeśli taktyczne elementy działań psychologicznych potrzebują przeprowadzenia akcji ulotkowej na terenie swoich działań, muszą uzgodnić to z wyższym dowództwem oraz z Siłami Operacyjnymi PSYOP, zarówno akceptację jak i produkcję.

Taktyczne wsparcie działań psychologicznych na każdym szczeblu, od korpusu do zespołu nagłaśniającego musi integrować potrzeby dowódcy oddziału z planem działań głównodowodzącego. Znajduje to wyraz w planie działań psychologicznych, który wspiera dowódcę każdego oddziału, zapewniając jednocześnie spójne działania i jednakowe cele na każdym poziomie. Dla skutecznej kampanii działań psychologicznych konieczna jest analiza regionalna, szczegółowa koordynacja oraz udział taktycznego personelu działań psychologicznych w możliwie najwcześniejszej fazie procesu planowania. Wczesne planowanie pozwala przeprowadzić dobrze zorganizowaną, spójną kampanię psychologiczną, wsparcie jednostki liniowej oraz natychmiastowe działania po przybyciu na miejsce akcji. Jeżeli operacje psychologiczne są

wcześnie uwzględnione i koordynowane na wszystkich szczeblach, taktyczne jednostki działań psychologicznych zapewniają dowódcy jednostki liniowej skuteczny system walki.

SPRZĘT UŻYWANY PODCZAS PROWADZANIA DZIAŁAŃ PSYCHOLOGICZNYCH

ŚRODKI TECHNICZNE	MOŻLIWOŚCI	POZIOM WYKORZYSTANIA	ŚRODKI TRANSPORTU
MEGAFONY: **LSS-1, LSS-40**	Zasięg 700-1000m.	2 - 3 żołnierzy przydzielonych do batalionu	Przenośne - można montować na pojazdach i stosować w operacjach nawodnych
AEM - 250	Zasięg 400 - 600 m /zależnie od terenu i warunków naturalnych/. Baterie wielokrotnego ładowania, do użytku na żywo lub do nagranych taśm	2 - 3 żołnierzy przydzielonych do szczebla batalionu	Przenośne - można montować na pojazdach i stosować w operacjach nawodnych
LSS - 20 / LONG RANGER /	Zasięg 100 m możliwość bezkablowej obsługi, ograniczony zasięg	1 żołnierz	Przenośne
AEM - 700 / 900	Zasięg 1200 - 1800 m /zależnie od terenu i warunków naturalnych/. Baterie wielokrotnego ładowania, do użytku na żywo lub do nagranych taśm	3 żołnierzy przydzielonych do szczebla batalionu	System można stosować w operacjach nawodnych
AEM - 450	Zasięg 1000 - 1500 m	3 żołnierzy przydzielonych do szczebla batalionu	Przenośne można montować na pojazdach i stosować w operacjach nawodnych
TEL. - 450	Zasięg 1000 - 1500 m /zależnie od terenu i warunków naturalnych/. Baterie wielokrotnego ładowania do użytku „na żywo" lub nagranych taśm	3 żołnierzy przydzielonych do szczebla batalionu	Można stosować do operacji nawodnych

AEM - 2700	Zasięg z powietrza 3 - 5 km zależnie od terenu i warunków /naturalnych/	Zwykle stosowane na szczeblu dywizji, w zależności od zadania	C - 53,VH-1, VH-60 /ze sprzętem adaptującym/ można również montować na pojazdach
ZESTAW AUDIOWIZUALY MSQ - 85B	Umieszczany na pojeździe zawiera system prezentacji na szerokim ekranie. Sprzęt do tworzenia i produkcji prezentacji audiowizualnej, taśm radiowych, slajdów i pewnych rodzajów materiałów drukowanych. Może odbierać i nadawać audycje TV, falach UKF (AM/FM), krótkich. Posiada także 350 W głośnik	Zwykle stosowane na szczeblu dywizji, w zależności od zadania	Transport powietrzny w teatrze działań wojennych montowany na HMMWV lub CVCV, łatwy do rozmieszczenia i szybkiego wprowadzenia do operacji.
SYSTEMY ŁACZNOŚCI: **SOCA** **(Zestaw łączności do specjalnych operacji)**	Umożliwia transmisję głosem na falach wysokiej częstotliwości lub satelitarnej, duża pojemność przekazu informacji, transmisje obrazów graficznych, umożliwia taktyczne stosowanie dalekopisu (Fax)	Obsługiwany przez dwóch żołnierzy z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania	Transport pojazdem lub drogą powietrzną
Taktyczny sprzęt sygnalizacyjny	Bezpieczny, niezawodny, funkcjonuje nawet gdy niektóre elementy ulegną zniszczeniu, łączność o dużym zasięgu, zdolny do przekazu faxu i przesyłania danych	Obsługiwany przez dwóch żołnierzy z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania	Transport pojazdem lub drogą powietrzną
SPRZET DO TRANSMISJI: **Przenośny nadajnik UKF (AM) (PAM-T400)**	Zasięg 10 - 30 km. Transmisja na żywo lub nagranych programów. Może też służyć jako jednostka retransmisyjna	Obsługiwany przez podoficera i 3 żołnierzy z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania	Jeden M-1008 na palecie lub cywilną drogę powietrzną

Przenośny nadajnik UKF (AM) (TAMT-10)	Większe możliwości wytwarzania i transmisji niż PAM-T400. Zasięg 70-90km	Obsługiwany przez podoficera i 6 żołnierzy z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania	Dwa (transportowce) C-130 lub jeden C-141, wymaga kilku 2,5 tonowych ciężarówek do transportu drogowego
Powietrzno - - manewrowy system rozprzestrzeniania w Oper. Psych. (PAMDIS)	Nadaje w pasmach cywilnych (komercyjnych) AM (50-8-km), FM (10-15km) i TV (15-20km). Podzielony na ruchome i modularne podsystemy: oba zdolne prowadzić przekaz radiowy i TV	Obsługiwany przez podoficera i 4-6 żołnierzy z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania	Manewrowy system wymaga transportowca C-5 A/B gdy jest umieszczony na 2,5 tonowej ciężarówce lub C-141 B gdy nie jest. System modularny przewożony na jednej palecie
Mobilny Nadajnik Radiowy (AN-TRT-22) (Uwaga: Zastępowany w latach 93-94 nadajnikiem TAMT-50 o tych samych możliwościach a mniejszych rozmiarach)	Urządzenie do wytwarzania i przekazu UKF (AM). Zasięg transmisji od 160 do 1130 km zależnie od terenu i warunków naturalnych. Potrzeba 5 - 7 dni na instalację w siedmiu konte - nerach typu S-280	Obsługiwany przez 2 podoficerów i 10 żołnierzy z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania. Ponadto wymaga 8-10 specjalnie przeszkolonych żołnierzy do instalacji	Osiem transportowców C-130 pięć C-141, lub dwa C-5 A/B. Transport lądowy wymaga ośmiu transportowców M-720, osiem 2,5 tonowych ciężarówek i jednej 5 tonowej z przyczepą
Nadajnik Telewizyjny (TSQ-171, TV-T5)	Urządzenie do wytwarzania i przekazu w 3 schronach (S-280). Zasięg transmisji 70 km. Potrzeba 5-7 dni na instalację	Obsługiwany przez 3 podoficerów i 12 żołnierzy z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania. Ponadto wymaga 8-10 specjalnie przeszkolonych żołnierzy do instalacji	5 transporterów C-130, trzy C-141 lub jeden C-5 A/B
Centrum Wytwarzania Środków Masowego Przekazu	Nowoczesny, profesjonalnej jakości obiekt składający się ze studiów TV, radiowych i grafiki komputerowej oraz laboratorium fotograficznego. Stała lokalizacja w -Fort Bragg. Umożliwia wytworzenie materiałów które są przewożone lub nadawane do wysuniętych obiektów	Wspieranie zadań na skalę światową	Stała lokalizacja w Fort Bragg, Północna Karolina

SYSTEMY POLIGRAFICZNE **System druku lekkiego**	Wytwarzają niewielkie ilości jedno lub dwukolorowych produktów. Składają się z dwu kontenerów S -280 umieszczonych na 2,5 t. ciężarówkach. Potrzeba 2 godzin na zbiórkę i ewakuację	Obsługiwany przez podoficera i 5 żołnierzy z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania	Jeden samolot transportowy C-130 bez generatorów oraz jeden transportowiec C-5 B lub dwa C-141 z generatorami
Modularny System Poligraficzny	Wytwarza średnie i duże ilości wielokolorowych materiałów. Składa się z pięciu schronów i generatorów oraz dwu 2,5 tonowych oraz dwu 5 tonowych ciężarówek. Czas instalacji i zbiórki wynosi 4 godziny	Obsługiwany przez 1 podoficerów i 25 żołnierzy z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania	3 transportowce C-5 B
Druk Ciężki	Profesjonalnej jakości obiekt poligraficzny o stałej lokalizacji umożliwiający wytwarzanie wielkich ilości jedno i wielokolorowych broszur plakatów i innych publikacji. Pozwala wyprodukować miliony broszur dziennie, które następnie przewożone są do rejonu działań	Wspieranie zadań na skalę światową	Stała lokalizacja w Fort Bragg, Północna Karolina
Kopiarki: **Rysograf**	Umożliwia wykonywania do 150 kopii na minutę	Obsługiwany przez 2 podoficerów z Batalionu Operacji Psychologicznych zależnie od zadania	Niewielka kopiarka którą można przewozić na palecie 463L (Waga łącznie z pojemnikiem transportowym 275 funtów)

5. ROZPOZNANIE W OPERACJACH PSYCHOLOGICZNYCH

5.1. Cele i zadania rozpoznania na korzyść działań psychologicznych

Wywiad i rozpoznanie na rzecz operacji psychologicznych koncentruje się na zbieraniu informacji o obiekcie (odbiorcy) działań psychologicznych. Dowódcy wykorzystują informacje rozpoznawcze podczas planowania i przeprowadzania akcji psychologicznych. Rozpoznanie obejmuje dokładne określenie charakteru celu, lokalizację, warunki, niedostatki, wrażliwość i skuteczność oddziaływania w stosunku do odbiorcy. Ponieważ wiadomości rozpoznawcze są kierowane zasadniczo do odbiorcy wojskowego, analityk działań psychologicznych musi wybrać te informacje, które będą dla niego przydatne. Rozdział ten określa systemy i informacje rozpoznawcze, które należy stosować przy wspieraniu dowódcy w realizacji działań i operacji psychologicznych.

Zadaniem jednostek rozpoznania i walki elektronicznej jest wspieranie dowódców przez wskazywanie, ostrzeganie, analizę sytuacji, ocenę celu, wykorzystanie środków walki elektronicznej i kontrwywiadu. Wszystkie te funkcje są użyteczne dla jednostek działań psychologicznych na teatrze działań, jeżeli są właściwie i selektywnie stosowane. Personel rozpoznawczy jednostek działań psychologicznych powinien jasno sprecyzować potrzeby swoich dowódców w zakresie rozpoznania i wywiadu.

Wskazywanie i ostrzeganie stosuje się dla określenia i sprecyzowania oraz zestawienia sygnałów zagrożenia, możliwości i zamiarów przeciwnika. Źródła gromadzące te informacje pracują często na skalę ogólnowojskową. Dane wynikające z tych informacji są wykorzystywane przez personel operacji psychologicznych.

Analiza sytuacji stanowi podstawowy proces, finalizujący proces wywiadu i rozpoznania. Proces analizy następuje po przygotowaniu sposobów rozpoznania na polu walki. Sposoby te są następnie modyfikowane dla potrzeb dowódcy operacji psychologicznych i jego sztabu podczas przygotowania planów działań w następstwie nagłych sytuacji lub operacji.

Ocena celu musi być zintegrowana z analizą sytuacji. Pozwala to dowódcy na określenie docelowych odbiorców i oszacowanie, jakich środków i argumentów należy użyć, aby na nich oddziaływać. Dane dotyczące obiektu oddziaływania muszą być dokładne i aktualne, po to, aby było możliwe zneutralizowanie celu we wczesnej fazie konfliktu, bez względu na jego wielkość.

Jednostki walki elektronicznej dezorganizują, przeciwdziałają i dezorientują wojskowe i cywilne systemy dowodzenia i kontroli przeciwnika. Ścisła współpraca z jednostkami walki

elektronicznej stanowi priorytet przy planowaniu zadań operacyjnych przez dowódcę. W planach dotyczących nagłych sytuacji psychologicznych należy określić i uwzględnić jednostki walki elektronicznej.

Jednostki **kontrwywiadu** prowadzą działania mające na celu wykrycie, przeciwdziałanie, ocenę i powstrzymanie przeciwnika od zbierania informacji o siłach USA. Mogą one dostarczyć cennych informacji, dotyczących większości aspektów charakterystyki odbiorców działań psychologicznych. Oficerowie rozpoznania jednostek psychologicznych utrzymują ścisłe i stałe kontakty ze wspierającymi jednostkami kontrwywiadu.

5.2. Rozpoznanie strategiczne i taktyczne na korzyść PSYOP

Zarząd wywiadu wojskowego (DIA), Centralna Agencja Wywiadowcza (CIA) oraz Agencja Bezpieczeństwa Narodowego prowadzą wywiad strategiczny. Agencje te prowadzą prace analityczne, dostarczają gotowych materiałów wywiadowczych, opracowują szerokie bazy danych ważnych także z punktu widzenia działań psychologicznych. Osoba odpowiedzialna za zbieranie danych powinna wykorzystać stworzony system informacyjny Departamentu Obrony w celu dostarczenia planistom jednostek PSYOP materiałów wywiadowczych opracowanych przez te agencje.

Wszystkie potencjalne operacje psychologiczne będą wymagały informacyjnego wsparcia "pozawojskowych" agencji wywiadowczych. Jednostki rozpoznawcze oraz kierujący procesami pozyskiwania informacji oficerowie powinni znać charakter, specyfikę i przydatność tych agencji w sferze rozpoznania. Informacje dostarczane przez te agencje mogą okazać się bezcenne dla osiągnięcia sukcesów w operacjach psychologicznych. Poniższa lista przedstawia agencje, których działalność można wykorzystać podczas planowania operacji psychologicznych podczas konfliktu zbrojnego:

- Ministerstwo Sprawiedliwości i Agenda ds. walki z narkotykami.
- Federalne Biuro Śledcze.
- Wydział ds. Imigracji i Naturalizacji.
- Amerykańska Służba Sądownictwa.

Innymi agencjami, które mogą dostarczać informacji związanych z działaniami psychologicznymi są:

- Departament Stanu (DOS).
- Ministerstwo Transportu (DOT).

- Amerykańska Agencja Rozwoju Międzynarodowego.
- Amerykańska Agencja Informacyjna.
- Ministerstwo Handlu.
- Federalny Urząd Lotnictwa.
- Służba ds. zagranicznych środków masowego przekazu.
- Amerykańska Służba Graniczna.

Informacje wywiadowcze pozyskane z poszczególnych źródeł są przekazywane w ścisłym trybie do połączonego centrum wywiadu (JIC). Zarządza ono pracą wszystkich źródeł wywiadowczych, koordynuje i kieruje całością wsparcia o charakterze wywiadowczym. Centrum to powinno być w stanie zabezpieczyć większość potrzeb działań psychologicznych w zakresie rozpoznania i wywiadu.

Rozpoznanie taktyczne: Zarówno konwencjonalne, jak i specjalne komórki rozpoznawcze (SOF) od szczebla korpusu w dół prowadzą rozpoznanie taktyczne. Jego najistotniejszymi elementami są:

- rozpoznanie społeczne (HUMINT),
- rozpoznanie łączności i komunikacji (SIGINT),
- rozpoznani elektroniczne (IMINT),
- rozpoznanie techniczne (TECHINT),
- rozpoznanie danych (MASINT),
- ośrodek koordynacyjny.

Jednostki rozpoznania społecznego (HUMINT) przesłuchują jeńców, zatrzymanych i inne osoby, badają dokumenty, prowadzą długofalowe obserwacje. Utrzymują również kontakt z lokalnymi siłami zbrojnymi. W ograniczonym zakresie zajmują się również zbieraniem i analizą informacji.

Jednostki rozpoznania łączności i komunikacji gromadzą, określają miejsce rozmieszczenia środków nadawczo-odbiorczych przeciwnika oraz oceniają i analizują przechwycone dane radiowe przeciwnika.

Jednostki rozpoznania elektronicznego występują na szczeblach organizacyjnych od korpusu wzwyż. Gromadzą informacje przy użyciu urządzeń optycznych, wykorzystujących promienie podczerwone, radary, czujniki elektrooptyczne i multispektralne.

Jednostki rozpoznania technicznego prowadzą analizę zdobytego, pozyskanego lub użytkowanego sprzętu, od kątem jego potencjalnego użycia przeciwko wojskom własnym, ze zwróceniem uwagi na sprzęt związany z działaniami psychologicznymi.

Rozpoznanie danych ma na celu wyciągnięcie wniosków o charakterze naukowym lub technicznym z danych przechwyconych przez specjalne odbiorniki lub czujniki. Informacje te mają służyć identyfikacji elektronicznych urządzeń nadawczo-odbiorczych przeciwnika.

Personel działań psychologicznych musi, wraz ze wspieranym dowództwem, precyzyjnie planować przeprowadzenie działań w celu trafnego doboru treści przekazywanych informacji. Naczelną zasadą rozpoznania taktycznego jest szybkie zdobycie i opracowanie informacji o wojskach i ludności w obszarze odpowiedzialności operacyjnej. Innymi elementami składowymi rozpoznania taktycznego są: kontrwywiad (CI) oraz rozpoznanie elektroniczne (IMINT). Celem działań kontrwywiadowczych jest zapewnienie operacyjnego bezpieczeństwa prowadzonych działań, zakłócanie przeciwnika i osłona wojsk własnych. Rozpoznanie elektroniczne uwzględniane jest w przypadku pojawienia się innego rodzaju zagrożeń.

Programy działań psychologicznych wymagają ciągłego i właściwego obiegu informacji. W jednostkach działań psychologicznych muszą zachodzić ściśle określone i dokładne procesy kierowania, zbierania i transformacji informacji. Dowódcy jednostek działań psychologicznych muszą przedstawić swoim oficerom odpowiedzialnym za analizę informacji formalne zapotrzebowanie skierowane do określonych komórek wojskowych (np. wywiad, centrum analizy zagrożeń) na materiały i dane związane z działaniami psychologicznymi w celu wsparcia zarówno bieżących, jak i przyszłych operacji. Oficerowie komórek wywiadowczych, działający na rzecz działań psychologicznych, mogą również żądać wsparcia od innych instytucji poza Ministerstwem Obrony. Najbardziej użyteczne dla nich są: CIA, DIA (Agencja Wywiadowcza Ministerstwa Obrony), Departament Stanu. Te źródła informacji są formalnie zagwarantowane dla określonych odbiorców i użytkowników, którymi w tym wypadku mogą być komórki działań psychologicznych. Organizacje te obejmują swym zasięgiem wywiadowczym wszystkie kraje świata. W większości przypadków znają one specyfikę i sposoby działań psychologicznych i chociaż ich wspieranie na terenie danego kraju lub „teatru działań" opiera się w znacznym stopniu na rozpoznaniu ogólnowojskowym, to większość tych informacji jest wykorzystywana podczas planowania i prowadzenia działań psychologicznych.

Dowódcy jednostek działań psychologicznych muszą być świadomi tego, że ich personel jest integralną częścią Rozpoznawczego Centrum Wsparcia Dowodzenia i Centrali Rozpoznawczych na szczeblach powyżej korpusu (EACIC).

Personel działań psychologicznych analizujący informacje powinien jak najściślej współpracować z komórkami rozpoznawczymi wspieranych jednostek. Kadra działań psychologicznych ds. wywiadu i rozpoznania pozyskuje i gromadzi wpływające informacje, istotne z punktu wi-

dzenia działań psychologicznych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na aspekty kulturowe, ekonomiczne, religijne i polityczne obiektu oddziaływania.

Dowódcy jednostek działań psychologicznych otrzymują wsparcie rozpoznawcze od:

- Dowództwa Operacji Psychologicznych i Spraw Społecznych armii USA (USACOPOC),
- Dowództwa Działań Specjalnych Wojsk Lądowych armii USA,
- Elementu Wsparcia Dowództwa Działań Specjalnych,
- Brygad Dowodzenia Rozpoznania i Ochrony,
- Dowództwa Działań Specjalnych armii amerykańskiej.

W zależności od specyfiki zadań, dostępne są również inne agencje wywiadowcze dla wsparcia działań psychologicznych, włączając w to służby wywiadowcze innych państw. Oficer rozpoznania jednostki działań psychologicznych musi w dokładny sposób zidentyfikować, zlokalizować i oszacować możliwości tych instytucji wywiadowczych.

5.3. Analiza informacji na korzyść Psychological Operations

Całościowe przygotowanie działania w zakresie wywiadu i rozpoznania osiąga się przez procesy analizy działań psychologicznych. Proces ten jest niezbędny do wykonania określonego działania. Przygotowanie programu działań psychologicznych bez analizy może obniżyć skuteczność, a nawet uniemożliwić proces przeprowadzenia akcji psychologicznej.

Proces analizy polega na cyklicznej ocenie i weryfikacji informacji rozpoznawczych. Personel działań psychologicznych przeprowadza analizę rejonu działań w sposób ciągły. Proces ten jest podobny do procedur stosowanych w czasie rozpoznawczego przygotowania pola walki. Polega on na ocenie zagrożeń pola walki, analizie terenu i czynników pogodowo-atmosferycznych. Procesy analizy działań psychologicznych rozbudowują procedury przygotowania wywiadowczego pola walki. Są one głównie skierowane na obiekt przyszłych operacji wewnątrz, jak i na zewnątrz teatru działań z orientacją na człowieka, jako obiektu oddziaływania.

Procesy analizy działań psychologicznych opierają się głównie na:

- analizie klimatu i warunków pogodowych,
- ocenie demograficznej przyszłego obiektu oddziaływania (odbiorców),
- ocenie operacyjnej terenu przyszłych działań,
- analizie geograficznej,
- zbiorze głównych informacji.

Klimat i warunki pogodowe: Ocena wpływu pogody na techniczne środki działań psychologicznych oraz rozpowszechnianie materiałów psychologicznego oddziaływania. Szczególną uwagę zwraca się na kierunek wiatru, prędkość oraz sezonowe zmiany pogody, mogące wpłynąć na planowanie działań psychologicznych. Dane z tych analiz wpływają na techniki rozpowszechniania, wybór odpowiedniego programu i mediów.

Demograficzna charakterystyka odbiorców: Polega ona na ocenie demograficznych, socjologicznych, kulturowych, politycznych i religijnych oraz historycznych uwarunkowań na terenie prowadzonych operacji. Siły specjalne (SOF) prowadzą podobne analizy w czasie przygotowań do działań. Jednostki te powinny koordynować ocenę ludności. Taka koordynacja daje wartościowe rezultaty i zwiększa szanse na osiągnięcie sukcesu w operacjach militarnych.

Ocena przewidywanych odbiorców działań psychologicznych jest kluczową częścią procesów analizy działań psychologicznych. Personel PSYOP analizuje cechy potencjalnych odbiorców w aspekcie realnych możliwości działań psychologicznych. Centrum dostarczania i produkcji materiałów oddziaływania psychologicznego PDC bada przyszłych odbiorców pod względem ich wrażliwości, mając na uwadze dostępne środki oddziaływania. Dowódca jednostki działań psychologicznych w pierwszej fazie analizuje swoje możliwości w stosunku do odbiorców. W tej fazie personel działań psychologicznych analizuje również realną wartość swoich akcji i rozważa techniki przeciwdziałania propagandzie przeciwnika.

Operacyjny obszar działań: Personel działań psychologicznych sprawdza dane wywiadowcze w aspekcie specjalnych zadań działań psychologicznych. Centrum dostarczania i opracowywania materiałów działań psychologicznych przygotowuje w czasie oceny operacyjnej kompleksowe dane dotyczące odbiorców. Dane te identyfikują możliwe grupy celów, przywódców grup, określone media. Centrum analiz i produkcji materiałów analizuje i weryfikuje dane dotyczące obiektu oddziaływania wewnątrz i na zewnątrz rejonu działań.

Analizy geograficzne: Badania terenu pod względem działań psychologicznych skupiają się na badaniu konfiguracji terenu i jego wpływu na rozprzestrzenianie materiałów psychologicznych. Góry, doliny, systemy rzeczne wpływają bezpośrednio na plan prowadzonych akcji.

Końcowym elementem procesów analizy w działaniach psychologicznych jest zestawienie wszystkich informacji i wniosków w jeden bank danych, przeznaczony dla planistów PSYOP. Faza ta zależy w głównej mierze od ilości danych i przykładowych rozwiązań opracowanych podczas analiz. Procesy analiz działań psychologicznych są zorientowane na „człowieka", jako obiekt oddziaływania. Przykładowe rozwiązania i wzorce prowadzenia działań psychologicz-

nych powstają po przeanalizowaniu całego spektrum wiadomości i są uzależnione od przewidywanych rezultatów akcji prowadzonych przez siły własne, przeciwnika i strony niezaangażowane. Po analizie danej sytuacji Centrum Opracowań i Rozwoju Materiałów przedstawia cel lub grupę celów przyszłych działań. Centrum Opracowań i Rozwoju klasyfikuje cele według określonego kryterium ważności, dzieląc je na;

- cele najwyższej wagi (HVT);
- cele wymagające wysokich nakładów i zaangażowania (HPTS).

Procesy analiz działań psychologicznych pozwalają personelowi na udzielanie czasowego i merytorycznego wsparcia dla Specjalnych Sił Operacyjnych oraz innych jednostek w celu kontynuacji walki. Istnieje wiele automatycznych systemów informacyjnych, służących integracji wszystkich baz danych. Najnowszym z nich jest SOCRATES, który jest systemem Dowództwa Operacji Specjalnych USA. Spełnia on funkcję automatycznego przekaźnika danych wywiadowczych dot. głosu i obrazu przy użyciu fax. Specjalne Siły Operacyjne składają się z komponentów Dowództwa Operacji Specjalnych(USSOCM), jednostek podległych, sił rezerwowych (RC) oraz jednostek Gwardii Narodowej, znajdujących się na obszarze USA (CONUS) i poza obszarem USA (OCONUS). SOCRATES składa się z trzech elementów:

- SOCRATES (LAN)- sieć lokalna.
- SOCRATES (SAC) - system samodzielnych komputerów.
- SOCRATES(EXT) - system rozszerzony.

System SOCRATES LAN składa się z sieci komputerów, operacyjnych stanowisk komputerowych, drukarek i telefonów. Przekazywanie danych odbywa się za pomocą światłowodów. Stacje komputerowe pracujące w systemie SOCRATES LAN są wykorzystywane w Dowództwie Operacji Specjalnych USA (USASOC), Dowództwie Operacji Psychologicznych i Spraw Społecznych Armii USA (USACAPOC), Centrum Szkolenia Działań Specjalnych USA im J.F. Kennedy (USAJFKSWCS), 3 i 7 Grupie Działań Specjalnych oraz 4 Grupie Operacji Psychologicznych.

System SOCRATES SAC tworzą samodzielne komputery z oprogramowaniem SOCRATES z informacyjną bazą danych wywiadowczych. Ma on zastosowanie w jednostkach Gwardii Narodowej i jednostkach rezerwowych Specjalnych Sił Operacyjnych (RC SOF).

System SOCRATES EXT poszerza obszar możliwości systemu podstawowego na inne jednostki działań specjalnych np. Fort Campbell, Kentucky. SOCRATES EXT może pełnić funkcję państwowych baz danych, użytecznych także dla Psychological Operations i innych sił specjalnych. Automatyczny System Danych operacji psychologicznych (POADS) może być w przyszłości włączony do systemu SOCRATES.

6. PSYCHOLOGICAL OPERATIONS W SYSTEMIE DZIAŁAŃ MILITARNYCH

6.1. Operacje psychologiczne jako strategiczne wsparcie działań bojowych

Rodzaj wsparcia psychologicznego zależy od szczebla na jakim prowadzone są działania bojowe, ich miejsca i zakresu. Amerykanie nie precyzują wyraźnie granicy, na której kończy się jeden, a zaczyna następny rodzaj wsparcia operacji bojowej. Wyróżniają trzy główne rodzaje wsparcia psychologicznego:

- strategiczne, którego celem jest wykorzystanie słabych punktów sił zbrojnych i ludności nieprzyjaciela w osiąganiu zadań strategicznych;
- operacyjno-taktyczne, stosowane dla osiągnięcia bezpośrednich celów taktycznych;
- konsolidacyjne, mające za zadanie reedukację ludności na terenach wyzwolonych lub okupowanych, dla ułatwienia prowadzenia działalności przez wojska własne i pozyskanie dużej liczby ludności do współpracy.

Ponadto uznają oni za możliwe prowadzenie operacji psychologicznych jako rodzaju wsparcia niekonwencjonalnych działań bojowych, działań specjalnych oraz w pracy z jeńcami wojennymi i internowanymi osobami cywilnymi.

Strategiczne operacje psychologiczne realizowane przez amerykański aparat Psychological Operations mogą obejmować wielkie obszary lub mieć nawet charakter totalny. Mogą one być prowadzone w sposób zmasowany, przez cały system służb informacyjnych, wywiadowczych, a także przez specjalne oddziały i pododdziały PSYOP. Wykorzystuje się przy tym różne środki techniczne, jak radio, telewizję, poligrafię itp. Są one możliwe do zastosowania, zarówno w czasie pokoju, jak i w czasie wojny.

Strategiczne operacje psychologiczne są kierowane przeciwko ludności i siłom zbrojnym przeciwnika. Z reguły toczą się bez czasowego i przestrzennego powiązania z operacjami bojowymi, choć mogą także stanowić ich bezpośrednie wsparcie. Mają za zadanie wykorzystanie słabych punktów przeciwnika w sferze gospodarczej, wojskowej, społecznej, psychologicznej i politycznej. Stanowią integralną część całościowej koncepcji działań na szczeblu strategicznym.

Polityka i cele tego rodzaju działań są zatwierdzane na szczeblu państwowym. Na wszystkich szczeblach aparatu państwowego oraz dowodzenia koordynuje się podejmowane przedsięwzięcia w celu uniknięcia sprzeczności pomiędzy wojskowymi działaniami psychologiczny-

mi, a innymi działaniami rządu. Zalecenia dotyczące wsparcia działań prowadzonych na szczeblu strategicznym wydaje zazwyczaj Najwyższy Szczebel Dowodzenia. Obiektami działań psychologicznych są siły zbrojne i ludność poszczególnych obszarów działań bojowych.

Amerykański regulamin FM-33-1 formułuje cele główne realizowane przez strategiczne operacje psychologiczne. Należą do nich:

- powstrzymywanie przeciwnika od podejmowania działań bojowych lub włączenie się do już istniejących konfliktów;
- wywołanie u przeciwnika przeświadczenia o bezskuteczności prowadzonych przez niego działań bojowych;
- wywołanie niepokoju wśród ludności miejscowej oraz stosowanie presji natury gospodarczej i politycznej skłaniającej przeciwnika do prowadzenia lub zaniechania działań bojowych;
- wywołanie sprzeczności pomiędzy rywalizującymi ośrodkami władzy przeciwnika.

Według amerykańskich teoretyków strategiczne operacje psychologiczne stanowią obok akcji dyplomatycznych, ekonomicznych i militarnych ważny instrument polityki zagranicznej, forsujący realizację państwowych interesów Stanów Zjednoczonych. W trakcie prowadzenia strategicznych PSYOP obowiązuje zasada „ catch as catch can „ czyli atakowanie przeciwnika bez jakichkolwiek skrupułów i z całą bezwzględnością. Dąży się do dezintegracji społeczeństwa przeciwnika, stanowiącego główny obiekt wojny psychologicznej, do skłócenia jego grup, siania niepokojów i tworzenia stanów napięcia. Wykorzystuje się przy tym okoliczności sprzyjające uzyskaniu większej efektywności prowadzonych działań. Należą do nich m.in. sukcesy wojsk sprzymierzonych, braki w stanie osobowym przeciwnika, wszelkiego rodzaju niedostatki sfery społeczno-gospodarczej, inflacja, niesprawiedliwy system podatkowy itd. Ponadto duży nacisk kładzie się na realizację takich celów jak:

- przedstawienie pozytywnego obrazu Stanów Zjednoczonych, pozyskiwanie zrozumienia i aprobaty dla celów i działań USA;
- wyjaśnienie narodom sojuszniczym, sprzymierzonym i neutralnym kierunków i zamierzeń polityki amerykańskiej, umacnianie woli walki sojuszników;
- wzbudzenie zaufania sojuszników do celów sojuszy, zyskiwanie poparcia krajów neutralnych;
- popieranie ruchu oporu, zdobywanie poparcia na terenach wyzwolonych;
- umacnianie prestiżu przywódców krajów zaprzyjaźnionych, osłabianie przywódców przeciwnika;

- wywieranie wpływu na strategię i taktykę przeciwnika, określanie i wykorzystywanie jego słabości;

- wywoływanie korzystnych dla realizacji celów Stanów Zjednoczonych zmian w charakterze polityce przeciwnika;

- podkreślenie braku tolerancji rasowej i religijnej w kraju przeciwnika, rozpowszechnianie i wykorzystywanie wiadomości o braku tolerancji oraz uprzedzeniach na tle rasowym, etnicznym i religijnym;

- rozbijanie jedności politycznej wroga, popieranie sił opozycyjnych, podważanie zaufania społeczeństwa do jego przywódców i planów wojennych;

- zakłócanie systemów kontroli i łączności;

- podtrzymywanie ekonomicznych i innych sankcji wymierzonym przeciwko siłom zbrojnym i ludności cywilnej;

- zrażanie do siebie nawzajem poszczególnych warstw społecznych przeciwnych na tle religijnym, etnicznym, politycznym i ekonomicznym;

- wspieranie działań bojowych prowadzonych na szczeblu taktycznym.

W zależności od sytuacji polityczno-wojskowej kraju przeciwnika, strategiczne operacje mogą przyjmować formę jawną lub ukrytą. Jawne operacje psychologiczne realizują oficjalną politykę Stanów Zjednoczonych. Forma ta pozwala na podawanie do wiadomości publicznej zamiarów i dążeń narodowych USA. Operacje te są z reguły prowadzone spoza granic przeciwnika, zatem zasięg ich oddziaływania może być ograniczony. Wyjątek ma stanowić stosowanie radia oraz dalekosiężnych zrzutów ulotek, co kompensować ma wyżej wymienione ograniczenie.

W ukrytych operacjach psychologicznych nie podaje się prawdziwych źródeł ich pochodzenia. Formy takie są planowane i prowadzone w taki sposób, aby rząd prowadzący je pozostawał nieznany. Jeżeli działania te zostaną ujawnione, wówczas może otwarcie odcinać się od jakiegokolwiek udziału w ich prowadzeniu. Ma tutaj zastosowanie tzw. szara lub czarna propaganda. Uważa się że forma ta jest najskuteczniejszą w prowadzeniu właśnie strategicznych operacji psychologicznych. Można bowiem za jej pomocą rozpowszechniać wiadomości w kraju przeciwnika i dostarczyć natychmiast najświeższych informacji propagandowych, mających duże znaczenie dla odbiorców. Planowane korzyści wynikające z prowadzenia tych operacji to przede wszystkim demoralizacja sił zbrojnych i ludności cywilnej przeciwnika.

Ujemną formą ukrytych operacji psychologicznych stanowią trudności w skoordynowaniu zadań o charakterze jawnym. Ponadto działania realizowane w zakresie ukrytych operacji wy-

mykają się czasem spod kontroli ze względu na decentralizację ośrodków działania. Wśród najczęściej stosowanych form ukrytych operacji psychologicznych wymienia się najczęściej plotkę lub pogłoskę, dezinformację i manipulację, anonimy itp. W działaniach psychologicznych wspierających strategiczne działania bojowe wykorzystuje się bataliony PSYOP wsparcia ogólnego. W czasie konfliktu zbrojnego, w zależności od potrzeb, na każdym Teatrze Działań Wojennych rozmieszcza się przynajmniej jeden taki batalion. Prowadząc strategiczne wsparcie psychologiczne pododdziały te posługują się głównie przekazami informacyjno-propagandowymi. W zależności od metody ich rozpowszechniania wyróżnia się następujące formy przekazów:

- przekaz bezpośredni, stosowany w indywidualnych kontaktach międzyludzkich. Uznawany jest on powszechnie za najbardziej skuteczną formę przekazu, choć nie zawsze możliwą do zastosowania, zwłaszcza w działaniach zbrojnych;
- przekaz pośredni przy pomocy takich środków audiowizualnych jak telewizja oraz technika filmowa.

Najdogodniejszym środkiem prowadzenia działań psychologicznych na szczeblu strategicznym są: radio, telewizja oraz ulotki. Biorąc pod uwagę że radioodbiornik jest najbardziej rozpowszechnionym środkiem masowego przekazu, wyspecjalizowane instytucje amerykańskie liczą na zaszczepienie w świadomości ludności przeciwnika idei zgodnych z narodowym interesem USA. Strategię propagandy radiowej podczas konfliktu zbrojnego określa realna sytuacja wojskowo-polityczna oraz cele, do których zmierzają rozgłośnie radiowe w porozumieniu z rządem i aparatem wojskowym USA. W miarę wzmagania się napięcia wzrastać będzie propaganda radiowa, którą kieruje się do odbiorców lokalnych, znajdujących się poza granicami kraju, bądź na tyłach wroga. W przypadku braku wystarczającej ilości radioodbiorników w określonym rejonie działań Amerykanie zakładają nawet możliwość dokonania zrzutów sprzętu odbiorczego. Działanie takie podejmują świadomi zalet, jakimi charakteryzuje się przekaz radiowy. Należą do nich: szybkość emisji, szeroki zakres oddziaływania, łatwość percepcji, wszechstronność, zdolność do wzbudzania emocji i dostępność. Najważniejsze wady, czyli możliwości ograniczeń wprowadzanych przez cenzurę przeciwnika, zagłuszanie, zniekształcenia emisji oraz przemijający charakter przekazu, nie zmieniają opinii, że radio jest jednym z podstawowych środków prowadzenia strategicznych operacji psychologicznych. Warunkiem skuteczności jego oddziaływania jest natomiast ścisłe przestrzeganie zasad emisji audycji czyli

ich systematyczność, powtarzania, dopasowania audycji do odpowiedniego audytorium, wykorzystywania cenzury, atrakcyjności głosu spikera itd.

Popularność, jaką wśród amerykańskich specjalistów PSYOP cieszy się radio, niewiele ustępuje telewizja. Zdaniem psychologów, do 40% odbieranych przez organy zmysłów informacji o otaczającym nas świecie trafia do ludzi za pośrednictwem wzroku. Biorąc pod uwagę, że telewizja oddziałuje również słowem, trudno się dziwić, że te zalety są podkreślane przez specjalistów działań psychologicznych. Skuteczność oddziaływania audycji TV na odbiorców gwarantuje ponadto szybkość dotarcia do widzów, przezwyciężenie bariery analfabetyzmu, skupianie wielu odbiorców jednocześnie wokół określonego problemu itp.

Tam gdzie trudno o telewizor czy radioodbiornik na pewno nie zabraknie ulotek. Jest to rodzaj materiału drukowanego w postaci pisma lub rysunku, zawartego na pojedynczej kartce. Amerykański regulamin PSYOP zaleca stosowanie ulotek o rozmiarach 15,24 cm na 7,72 cm (ze względu na łatwość rozpowszechniania) i w zależności od rodzaju treści dzieli na:

- perswazyjne osiągające swój cel poprzez stosowanie argumentów racjonalnych;
- informacyjne, przedstawiające fakty uprzednio nieznane odbiorcom;
- dyrektywne, służące przekazywaniu wytycznych do działania, przeznaczone do konkretnej grupy odbiorców.

Skutki ich stosowania zazwyczaj kumulują się na przestrzeni tygodni, miesięcy lub nawet lat. Stosowane są przede wszystkim w celu dotarcia do konkretnych odbiorców, np. grup etnicznych lub religijnych znajdujących się na terenie przeciwnika lub przez niego okupowanych, pracowników określonej branży, zaprzyjaźnionych grup operacyjnych. W celu dostarczenia ulotek do odbiorców wykorzystywane są następujące możliwości ich wykorzystania:

- zrzuty z lotu na dużej wysokości z uwzględnieniem kierunku i siły wiatru;
- zrzuty ręczne z lotu na małych wysokościach podczas przelotu nad wybranym terenem oddziaływania;
- zrzuty z zasobników zawieszanych na linie, pozwalających na jednorazowe rozrzucenie ładunku zawierającego do 50 kg ulotek;
- zrzuty z wykorzystaniem balonów o zasięgu do 2400 km ulotek;
- zrzuty z wykorzystaniem zdalnie sterowanych samolotów, zapewniające wysoką precyzję oddziaływania;
- rozpowszechnianie naziemne stosowane przez patrole, grupy rozpoznawcze i dezerterów z wykorzystaniem systemu pocztowego, zasobników pływających, pocisków propagandowych itp.

Rekapitulując rozważania dotyczące strategicznych operacji psychologicznych za ich istotę należy uznać fakt realizowania przez nie celów długodystansowych oraz możliwości ich podejmowania podczas pokoju, jak i podczas wojny. Przedsięwzięcia stosowane w ich zakresie zazwyczaj rozpoczynane są na długo przed wybuchem właściwego konfliktu zbrojnego i nasilają się w miarę jego przybliżania. Audycje rozpowszechniane przy pomocy radia i telewizji bezpośrednio lub pośrednio odziałują na opinię publiczną obu stron konfliktów, choć nie mają większego zastosowania w walce zbrojnej. Strategiczne operacje psychologiczne prowadzone za pomocą ulotek są natomiast ściśle powiązane z konkretnymi bojowymi działaniami taktycznymi, stanowiąc ich wsparcie. Różnią się wówczas od taktycznych operacji psychologicznych tylko i wyłącznie tym, że realizują cele długofalowe, na których efekty trzeba czekać co najmniej kilka dni. Nasuwa się przy tym kolejny wniosek: strategiczne operacje psychologiczne sprowadzają się niemal wyłącznie do użycia propagandy jako środka odziałującego na psychikę odbiorcy. Wynika to z faktu, że tego typu działania są przede wszystkim w okresie poprzedzającym wybuch konfliktu zbrojnego. Jednakże w pewnych przypadkach jednostki PSYOP na szczeblu strategicznym udzielać mogą wsparcia w prowadzeniu taktycznych działań bojowych. Wynika to z długofalowych celów wojskowych i politycznych, charakteryzujących operacje strategiczne oraz z konieczności koordynacji działań z innymi agencjami rządowymi i rządami krajów zaprzyjaźnionych.

6.2. PSYOP jako operacyjno-taktyczne wsparcie działań bojowych

Taktyczne operacje psychologiczne obejmują zespół przedsięwzięć podejmowanych w celu psychologicznego oddziaływania na siły zbrojne przeciwnika i ludność cywilną znajdującą się w strefie działań wojennych. Są to działania, które prowadzi się na pierwszej linii walki, dla bezpośredniego wsparcia działań wojennych. Operacje te charakteryzuje wysoki stopień wybiórczości oddziaływań, szybka modyfikacja argumentacji w zależności od zmieniającej się sytuacji, kompleksowe stosowanie najrozmaitszych metod i form wojny psychologicznej, ześrodkowanie wysiłków na określonym obiekcie, regionie świata, grupie społecznej itd. Działania psychologiczne stanowią integralną część ogólnego planu działania na szczeblu taktycznym. Dostarczają one odpowiedniemu dowódcy szczebla taktycznego dodatkowych sił i środków, które mogą osłabić wolę walki wojsk przeciwnika, zmniejszając tym samym ich skuteczność bojową. mogą one również zapobiegać włączeniu się ludności do działań bojowych.

Najważniejsze zadanie taktycznych działań psychologicznych polega na przygotowaniu, wspieraniu lub zastępowaniu operacji bojowych. Ze względu na rozwój sytuacji militarnej w danym rejonie działań specjaliści amerykańscy wyróżniają następujące rodzaje wsparcia psychologicznego na szczeblu taktycznym:

- wsparcie podczas przemarszu do rejonu działań bojowych;
- wsparcie w czasie natarcia;
- wsparcie w czasie wykorzystania powodzenia;
- wsparcie w obronie;
- wsparcie w czasie wycofywania się lub luzowania wojsk;
- wsparcie w czasie działań opóźniających.

Jak wynika z powyższego pododdziały Psychological Operations rozpoczynają swoją działalność już podczas przemarszu do rejonu działań. Polega ich działalność przede wszystkim na zbieraniu, analizowaniu i ocenianiu danych dotyczących możliwości oddziaływania psychologicznego. Pozwala to na określenie potrzeb w zakresie prowadzenia operacji psychologicznych w danym rejonie, określenie efektywności uprzednio prowadzonych kampanii psychologicznych oraz na rozpoznanie i zlokalizowanie odbiorców. Znajomość tych czynników pozwala na sformułowanie odpowiednich treści propagandowych, które z reguły sprowadzają się do:

- stworzenia pozytywnego wizerunku żołnierzy i przywódców wojsk amerykańskich i sojuszniczych oraz udzielenia pomocy przy sprawowaniu kontroli nad ludnością;
- przeciwdziałania propagandzie przeciwnika, utrzymywania inicjatywy w zakresie oddziaływania psychologicznego;
- terminowego dostarczania do dowódcy odpowiedniego szczebla informacji o słabych stronach przeciwnika w celu ich pełnego wykorzystania.

W czasie prowadzenia natarcia główne zadanie pododdziałów PSYOP polega na obniżeniu morale przeciwnika i skuteczności prowadzonych przez niego działań. W tym celu podejmowane są wszelkiego rodzaju działania informacyjne, wprowadzające przeciwnika w błąd lub go zastraszające. Oprócz propagandy są przy tym stosowane działania psychologiczne zmierzające do wpływania na psychikę ludzką poprzez pochlebstwa, przekupstwa, szantaż, prowokacje, czy nawet akty terroru i sabotażu. Wszystkie te chwyty psychologiczne, które mogą wzbudzić nastroje uznania, podziwu, obawy, niewiary albo po prostu wprowadzić zamieszanie i dezorientację w życiu ludności przeciwnika. Najbardziej znanym rodzajem akcji psychologicznych, prowadzonych długofalowo, są akcje zjednywania elit, włącznie do ich korumpowania. Żniwo takich działań podejmowanych w trakcie prowadzenia operacji strategicznych jest często wy-

korzystywane właśnie w czasie prowadzenia bezpośrednich działań bojowych. Główny wysiłek wszystkich tych działań kierowany jest na siły zbrojne i ludność cywilną przeciwnika i polega na wzbudzaniu i pogłębianiu instynktu samozachowawczego oraz na wywołaniu stanów emocjonalnych sprzyjających załamaniu się ducha bojowego. Najprościej mówiąc, chodzi o to, by atakowane środowiska, grupy czy zespoły pozbawiać moralnego poczucia przewagi i czynić je niezdolnymi do walki. W razie uzyskania powodzenia w natarciu stosuje się apele nawołujące do poddania się lub dezercji w obliczu krytycznej sytuacji, w jakiej jakoby znalazły się siły przeciwnika. Podkreśla się przy tym ich słabość poprzez akcentowanie porażek dużej liczby ofiar po stronie przeciwnej, brak poparcia miejscowej ludności, wykazywanie niekompetencji dowódców i niepewnej sytuacji bojowej.

Inne zadania przyświecają działalności propagandowo-psychologicznej, prowadzonej w obronie, w czasie wycofania się lub prowadzenia działań opóźniających. Starają się wówczas one wspierać działania osłonowe poprzez zapewnienie poparcia miejscowej ludności dla wojsk własnych, dążąc przy tym do wywierania wpływu na taktykę przeciwnika poprzez podburzanie opinii publicznej, podsycanie niezadowolonych grup religijnych, etnicznych, społecznych oraz prowokowanie do działań w strefie i terminie dogodnym dla własnych sił zbrojnych.

W działaniach prowadzonych na szczeblu taktycznym planuje się wzmocnienie sił lądowych Stanów Zjednoczonych organicznymi pododdziałami PSYOP. W takim przypadku dla wsparcia korpusu przeznacza się zazwyczaj jeden batalion PSYOP bezpośredniego wsparcia. Szczebel dywizji jest zwykle wspierany przez kompanie PSYOP.

Jak z tego wynika, taktyczne operacje psychologiczne stanowią działalność skierowaną przeciwko siłom zbrojnym i ludności nieprzyjaciela w strefie działań wojennych, bezpośrednio wspierającą operacje ogólnowojskowe. Niezależnie od rodzaju prowadzonych działań stawia się przed nimi następujące cele główne:

- obniżenie morale nieprzyjaciela i jego sprawności bojowej;
- permanentne wprowadzanie jego w błąd odnośnie prowadzenia działań bojowych, szczególnie co do kierunku jego głównego uderzenia;
- wspieranie strategicznych operacji psychologicznych poprzez dostarczanie większej ilości aktualnych danych o słabych punktach w ugrupowaniu przeciwnika;
- dostarczanie dyrektyw i informacji siłom przyjaznym działającym w strefie kontrolowanej przez przeciwnika;
- udzielenie bezpośredniego wsparcia dowódcom oddziałów i związków taktycznych;
- kształtowanie dobrej opinii o siłach zbrojnych Stanów Zjednoczonych.

Jednostki PSYOP, udzielające wsparcia taktycznym operacjom wojskowym zmierzają do osiągnięcia wyżej wymienionych celów poprzez wykorzystanie ruchomych środków elektroakustycznych, sprzętu audiowizualnego i drukarskiego oraz działań maskujących. Za najskuteczniejszy środek w tego typu operacjach uznaje się rozgłośnie elektroakustyczne. Dają one możliwość przekazywania apeli lub odezw, w zależności od mocy, na odległość od 200 do 4000m. Oprócz rozgłośni elektroakustycznych montowanych na pojazdach, przenośnych (w tym także plecakowych), praktykuje się również umieszczenie ich na samolotach lub częściej na śmigłowcach. Te ostatnie mogą nadawać audycje podczas lotu lub w zawisie na odległość od 600 do 1200m. Audycje nadawane przez rozgłośnie umieszczone na śmigłowcach nie powinny przekraczać 20 sek., co jest warunkiem bezpieczeństwa obsługi i uniknięcia ostrzelania. Ryzyko jest warte podjęcia, jeśli uświadomi się zalety jakimi charakteryzuje się użycie tego typu sprzętu. Należą do nich:

- możliwość skierowania apeli i odezw do właściwych odbiorców;
- możliwość szybkiej modyfikacji treści w zależności od zmian sytuacji bojowej;
- możliwość dotarcia do szerokiej rzeszy odbiorców bezpośrednio zaangażowanych w walkę zbrojną;
- pokonanie bariery analfabetyzmu i ograniczonej recepcji;
- duża mobilność i możliwość wykorzystania przez małe piesze oddziały;
- łatwość w obsłudze i w szkoleniu kadry operatorów.

Niedogodności związane z użyciem rozgłośni elektroakustycznych sprowadzają się głównie do warunków atmosferycznych mogących znacznie ograniczyć zasięg oddziaływania oraz do słabej odporności na ogień przeciwnika ze względu na działalność w pobliżu lub na pierwszej linii walki. Pewnym ograniczeniem mogą się okazać także wymagania stawiane spikerom prowadzącym audycje. Dotyczą one przede wszystkim znajomości języka strony przeciwnej. Chodzi tu nie tylko o biegłą umiejętność posługiwania się nim, ale również o znajomość aktualnego slangu, tematu zainteresowań i problemów nurtujących żołnierzy i ludność przeciwnika. Wobec tak wygórowanych wymagań dopuszcza się możliwość wykorzystania do prowadzenia audycji uciekinierów, dezerterów i sprzyjającej armii amerykańskiej ludności cywilnej.

Kolejnym środkiem używanym przez pododdziały PSYOP w działaniach na szczeblu taktycznym są materiały drukowane. Wśród ogólnych zasad opracowywania takich materiałów za najważniejsze uważa się:

- wykorzystanie ilustracji podnoszących atrakcyjność tematu, a w miarę możliwości zastępowanie ich fotografiami, które są bardziej wiarygodne dla odbiorcy;

- wykorzystanie listów otrzymanych przez uciekinierów, jeńców wojennych i innych byłych pracowników struktur nieprzyjaciela pod warunkiem, że są one autentyczne i wiarygodne;

- wystrzeganie się pisania tekstów zbyt długich, stosowania zbyt małej czcionki, powtarzania tego samego materiału oraz przestarzałych treści.

Ponadto w psychologicznych operacjach taktycznych stosuje się nadajniki UKF wykorzystywane zarówno do nadawania krótkich audycji na częstotliwościach zajętych przez sieć dowodzenia przeciwnika oraz do prowadzenia specjalnych akcji dezinformujących, zmierzających do zerwania dowodzenia i dezorientacji wojsk i sztabów. Teoretycy PSYOP zakładają, że ten rodzaj działalności może być bardzo efektywny w akcjach przeciwko wojskom pancernym, zmechanizowanym, obsługom środków łączności, pilotom samolotów bojowych i wszędzie tam, gdzie dotarcie innymi, tradycyjnymi środkami działania jest utrudnione.

Za przejaw działań psychologicznych amerykańscy specjaliści uznają samą obecność armii USA w określonym rejonie objętym walką zbrojną. Ma to być rodzaj manifestacji siły w celu zastraszenia przeciwnika i obniżenia jego woli walki. Z jednej strony szantaż, prowokacje i akty terroru, z drugiej pochlebstwa czy nawet doraźna pomoc w stosunku do ludności cywilnej i sił zbrojnych przeciwnika (dezerterów, uciekinierów, jeńców wojennych itp.) mają za zadanie wywieranie presji w kierunku zgodnym z interesem nadawcy. Wszystkie działania propagandowo-psychologiczne zmierzają w przypadku szczebla taktycznego do osiągnięcia celów doraźnych, bezpośrednio rzutujących na rozwój sytuacji bojowej.

6.3. Operacje psychologiczne jako wsparcie działań konsolidacyjnych

W ogólnych planach prowadzenia Psychological Operations przez wojska lądowe USA poważne miejsce zajmują tak zwane działania konsolidacyjne. Są to operacje psychologiczne prowadzone na terenach zajętych przez wojska amerykańskie, a ich głównym celem jest ułatwienie działań zbrojnych armii i stworzenie współpracy miejscowej ludności z władzami okupacyjnymi. W działaniach tych chodzi o ostateczne utwierdzenie osiągniętych rezultatów bojowych, dla realizacji których przyjmuje się dwa podstawowe cele:

- wsparcie działań wojskowych;

- uświadamianie oraz reedukacja ludności cywilnej.

Dla wsparcia taktycznego pododdziały działań konsolidacyjnych muszą być w stanie dostarczyć szybko środki masowego komunikowania na wyznaczone miejsce przeznaczenia, by przez to pomóc dowódcy w zabezpieczeniu działań bojowych i zapobiec włączenia się do wal-

ki ludności cywilnej. Zadaniem tych pododdziałów jest ponadto zaprowadzenie porządku i prawa, ochrona niektórych osób i własności, obrona cywilna, zabezpieczenie opieki sanitarnej itp. Natomiast przedsięwzięcia podejmowane w zakresie uświadamiania i reedukacji ludności cywilnej zakładają opracowanie odpowiednich planów i programów akcji, mających na celu szkolenie miejscowej ludności na terenach znajdujących się pod okupacją. W całym tym przedsięwzięciu chodzi o wyrobienie przychylnego nastawienia ludności. Uświadamianie i reedukacja ludności cywilnej w ramach działań konsolidacyjnych podobne jest do operacji przeciwpowstańczych.

W operacjach konsolidacyjnych zakłada się oprócz tego szereg innych przedsięwzięć, które nie wymagają oddziaływania informacyjno-propagandowego. Należą do nich:

- wykrycie środków łączności i ich obsług oraz lokalizacja głównych informatorów, jak również wpływowych grup istniejących w danej społeczności;
- rozpowszechnianie wiadomości, polegającej na zapewnieniu stałego dopływu informacji dla ludności miejscowej poprzez wykorzystanie prasy, radia i telewizji;
- zbieranie informacji dla określania nastrojów i postaw odbiorców;
- zachęcanie ludności do współpracy;
- rozpowszechnianie systematyczne informacji o sytuacji bojowej, w celu skłonienia ludności do większej współpracy;
- wykorzystanie istniejących przyzwyczajeń.

Wśród najważniejszych czynników utrudniających prowadzenie działań konsolidacyjnych najczęściej wymienia się:

- niechętny stosunek do wojsk okupacyjnych, mogący w skrajnych wypadkach przyjąć formę czynnego oporu wyrażającego się w działaniach sabotażowych, dywersyjnych i nawet powstańczych;
- rozbieżności ideologiczne, mogące sprzyjać powstawaniu ruchu oporu;
- przerwy i brak łączności, które to czynniki mogą utrudniać kontrolę ludności i przekaz bieżącej informacji;
- propagandę przeciwnika.

Kolejnym czynnikiem utrudniającym prowadzenie operacji konsolidacyjnych są postawy ludności. Dużą uwagę w przeciwdziałaniu tej trudności zwraca się na dokładne poznanie nastrojów ludności miejscowej, co w mniemaniu amerykańskich teoretyków PSYOP powinno umożliwić odpowiednie planowanie działań oraz zwiększenie ich potencjalnej skuteczności. Należy przy tym szczególną uwagę zwrócić na:

- stosunek do wojsk okupacyjnych;
- postawy akceptujące porządek lub kontrolę;
- postawy wynikające z propagandowego oddziaływania przeciwnika;
- postawy wynikające z bliskiej obecności przeciwnika;
- postawy stworzone przez zorganizowane grupy oporu.

W ustaleniu treści informacyjno-propagandowych na terenach zajętych zaleca się prowadzenie dokładnego rozpoznania wśród ludności miejscowej, w celu bliższego poznania jej postaw politycznych i innych okoliczności mających wpływ na skuteczność podjętych akcji psychologicznych. W szczególności chodzi tu o stosunek do wojsk okupacyjnych, wpływ propagandy przeciwnika i grup oporu W związku z tym wyróżnia się tereny zajęte przez wojska amerykańskie oraz tereny przez nie wyzwolone. W zależności od charakteru pobytu wojsk traktowanych przez ludność jako wyzwoleńcze lub okupacyjne, stosunek jej do działalności informacyjnej, prowadzonej przez to wojsko będzie różny i w zależności od tego personel jednostek PSYOP musi przyjąć zupełnie inną koncepcję działania. Na stosunek ludności do wojsk okupacyjnych duży wpływ ma też ogólne przyzwyczajenie do dyscypliny i szacunek do władzy. Społeczeństwo wychowane w twardej dyscyplinie, łatwiej podda się zarządzeniom i kontroli. Natomiast ludność przyzwyczajona do swobód demokratycznych wymagać będzie bardziej łagodnego traktowania. Zakłada się też, że im dalej znajdą się jednostki wojskowe nieprzyjaciela i szanse ich powrotu są minimalne, tym łatwiej ludność miejscowa skłaniać się będzie do współpracy z wojskami okupacyjnymi. Jeżeli natomiast siły przeciwnika znajdują się w bliskiej odległości i mają realne szanse powrotu na te tereny, to wiele osób nie ulega współpracy bądź w obawie przed represjami, bądź w nadziei, że ich lojalność oraz odmowa współpracy z wrogiem będzie wynagrodzona. Inną poważną trudnością w propagandowym dotarciu do psychiki ludności miejscowej są wpływy działań psychologicznych przeciwnika. Stopień tego wpływu musi być brany pod uwagę przez personel operacji psychologicznych dla trafnego ustalenia własnych treści informacyjnych. Już sam fakt istnienia takiego ruchu jest poważnym hamulcem utrzymania ścisłych kontaktów z ludnością przez oddziały konsolidacyjne, gdyż poszczególne jednostki obawiają się, że za swój przychylny stosunek do wojsk okupacyjnych mogą być ukarane przez grupy ruchu oporu. Wszystkie powyższe okoliczności muszą być dokładnie analizowane, by program działań psychologicznych dotarł do psychiki odbiorców

W planowaniu operacji psychologicznych w ramach działań konsolidacyjnych zaleca się uwzględnienie pięciu zasad. *Pierwszą* z nich jest zasada ciągłości, oznaczająca, iż działania psychologiczne na terenach wyzwolonych i okupowanych prowadzone mają być stale od

chwili zajęcia terenu do czasu zakończenia okupacji. *Druga* zasada planowania dotyczy konsekwencji działań. Oznacza ona, że działania konsolidacyjne muszą być zgodne z ogólnymi celami powojennymi. Zaleca się, żeby osoba planująca takie działania wystrzegała się angażowania w sprawy doraźne, które mogą być w jakimś stopniu sprzeczne z polityką długofalową USA. Chodzi tu głównie o to, by nie stwarzać potrzeby zmian programu, co mogłoby narazić na szwank zarówno całą akcję propagandową, jak i podważyć zaufanie do amerykańskiej polityki zagranicznej. *Kolejną* ważną zasadą jest ścisły związek operacji psychologicznych z narodowym programem USA. Działania konsolidacyjne muszą być powiązane z programem informacyjnym rządu USA i muszą podporządkować się dyrektywom, ustalającym realizację tego programu. W przypadku walki z partyzantami działania psychologiczne koordynowane są z programem zespołu krajowego. *Czwarta* zasada dotyczy ścisłego związku działań z działaniami strategicznymi i operacyjno-taktycznymi. Działania konsolidacyjne nie mogą być oderwane od strategicznych i taktycznych operacji psychologicznych. Współzależność jednych i drugich ma być czynnikiem wzmacniającym wzajemne oddziaływania. *Ostatnią* zasadą jest powiązanie własnej akcji z zaprzyjaźnionym podziemiem, współpraca z rządem znajdującym się na wygnaniu. Polega ona na skoordynowaniu przedsięwzięć obu stron dla osiągnięcia satysfakcjonującego je celu.

W działaniach konsolidacyjnych przewiduje się różne sytuacje i różne warunki działania. Dlatego organizacja jednostek konsolidacyjnych jest dość elastyczna, w takim stopniu, by mogła być dostosowana do różnych warunków i różnego terenu działań. Dla potrzeb prowadzenia tego typu operacji zakłada się wydzielenie na każdy Teatr Działań Wojennych pododdziału ds. działań konsolidacyjnych, który posiada możliwość projekcji filmów, przekazu radiowego, produkcji poligraficznej, oddziaływania telewizyjnego, organizacji wystaw itp.

Dla potrzeb działań konsolidacyjnych dokonano podziału środków oddziaływania psychologicznego, którymi dysponują wyspecjalizowane jednostki PSYOP. Z punktu widzenia szybkości działania podzielono je na dwie duże grupy:

- środki szybkiego oddziaływania, czyli radio, rozgłośnie elektroakustyczne ulotki, prasa, plakaty itp;

- środki oddziaływania powolnego, czyli książki, periodyki, wystawy, filmy, przedstawienia sceniczne itp.

Najczęściej używanymi w operacjach konsolidacyjnych są rozgłośnie elektroakustyczne, umożliwiające szybkie dotarcie do dużej grupy ludzi, zapewniające sprawne rozkolportowanie komunikatów i zarządzeń. Rozgłośnie używane do celów konsolidacyjnych głównie w środo-

wisku cywilnym różnią się od rozgłośni używanych do nadawania audycji dla żołnierzy nieprzyjaciela tym, że mają zmniejszoną moc, ponieważ natężenie hałasu jest mniejsze i nie wymaga tak dużego zasięgu. Rozgłośnie te montowane są na samochodach, samolotach i śmigłowcach. Dużą rolę wyznacza się rozgłośniom radiowym, chociaż zakłada się, że w początkowym okresie działania z zasady będą one nieużyteczne ze względu na zniszczenia i brak prądu. Jednak biorąc pod uwagę zalety radia, jego zasięg, popularność, szybkość i łatwość odbioru zaleca się możliwie jak najszybsze uruchomienie miejscowej radiostacji. Kolejnym środkiem prowadzenia konsolidacyjnych operacji psychologicznych są materiały drukowane, odgrywające szczególnie dużą rolę przy kontrolowaniu przebiegu i przemieszczania się ludności. Rozpowszechnianie ulotek czy gazet przyczynia się do sprawnego przebiegu ewakuacji i utrzymania porządku na drogach itd. Materiały drukowane mogą być zrzucane z powietrza, bezpośrednio doręczane, naklejane w widocznych miejscach itp.

Cechą szczególną prowadzenia operacji psychologicznych celem wsparcia działań konsolidacyjnych jest możliwość zastosowania takich środków jak teatr, opera, kino itd. W tym przypadku dąży się do najszybszego wznowienia ich funkcjonowania zakładając, że im większa będzie aktywność środków kulturalnych, tym lepsze morale miejscowej ludności. Przy tym ośrodki te można wykorzystać do realizacji programu własnych działań informacyjno-propagandowych. W wielu miejscowościach zakłada się otwarcie ośrodków informacyjnych, w których należałoby otwierać czytelnie, muzea, sale odczytowe czy koncertowe. Ponadto w programach informacyjno-kulturalnych uwzględnia się zwłaszcza tego typu działalność, która przedtem była w mniejszym lub większym stopniu tłumiona.

6.4. Operacje psychologiczne w działaniach niekonwencjonalnych

6.4.1. Operacje psychologiczne w zabezpieczeniu działań specjalnych

Oprócz opisanych powyżej operacji psychologicznych na system działań specjalnych składają się ponadto działania niekonwencjonalne i operacje przeciwpowstańcze.

Działania niekonwencjonalne wykonywane w ramach wojny specjalnej obejmują działania partyzanckie, unikanie i ucieczki oraz działalność wywrotową skierowaną przeciw wrogim państwom. Wszystkie te rodzaje działań uzależnione są od siebie i wzajemnie się zazębiają. Działania niekonwencjonalne prowadzone są zwykle na nieprzyjacielskim lub kontrolowanym przez nieprzyjaciela obszarze, w zasadzie przez miejscową ludność wspieraną i w różnym

stopniu kierowaną przez ośrodki zewnętrzne. Amerykanie rozpatrują działania niekonwencjonalne w dwóch aspektach:

- obronnym, obejmującym organizację i wykorzystanie ruchu podziemnego na własnym terytorium lub terytorium sojuszników, w wypadku gdyby znalazło się ono pod czasową okupacją;
- zaczepnym, obejmującym działania partyzanckie na obszarze przeciwnika.

Niezależnie od rodzaju wyżej wymienionych działań zwracają oni ponadto uwagę na poważne niebezpieczeństwo przedwczesnej dekonspiracji przedsięwzięć, stanu osobowego przyszłego ruchu oporu, na konieczność wybrania najefektywniejszego sposobu szkolenia, składowania i ochrony uzbrojenia, materiałów wybuchowych itp.. Największe w związku z tym obawy budzi właściwy dobór kadry, której powierza się prowadzenie operacji niekonwencjonalnej wojny psychologicznej.

Planowe operacje psychologiczne pomagają w prowadzeniu wojny niekonwencjonalnej zarówno przed wybuchem, jak i w czasie trwania działań bojowych. Do realizacji przedsięwzięć tego typu mogą być użyte siły i środki wojsk lądowych Stanów Zjednoczonych. Operacje psychologiczne przez nie prowadzone są wówczas nakierowane na stworzenie, umocnienie lub utrzymanie jakiejś postawy danego społeczeństwa, która będzie wpływać korzystnie na zrealizowanie ich własnych celów polityczno-społecznych i celów Stanów Zjednoczonych. Obiektami działań propagandowo-psychologicznych mogą być więc siły zbrojne i ludność cywilna przeciwnika na określonym obszarze działań bojowych.

Oddziaływanie psychologiczne prowadzone w stosunku do sił zbrojnych przeciwnika sprowadza się do wywołania wśród jego żołnierzy uczucia strachu, osamotnienia i wyizolowania, co wiąże się z obniżeniem morale i zmniejszeniem jego możliwości bojowych. Szczególną role odgrywają tu operacje psychologiczne prowadzone równolegle z bardzo aktywnymi i śmiałymi działaniami bojowymi. W tym celu wykonuje się zasadzki na kolumny zaopatrzeniowe, wykorzystuje ogień strzelców wyborowych, ataki na odosobnione jednostki bojowe, przecinanie linii komunikacyjnych, niszczenie ważnych obiektów itp.. Inny rodzaj operacji psychologicznych zmierza do izolowania wojsk przeciwnika, zwłaszcza jeśli działania te odbywają się na terenie przez niego okupowanym.

Niektóre akcje mogą być podejmowane wyłącznie z myślą o osiągnięciu określonych celów psychologicznych. Polega to zazwyczaj na podnoszeniu morale partyzantów lub zamanifestowania poparcia dla określonych grup ludności cywilnej. Zadaniem tych operacji jest umocnienie wiary partyzantów we własne siły i słuszność sprawy, o którą walczą. Operacje psychologiczne stanowiące wsparcie działań niekonwencjonalnych mogą wyrażać się w:

- udzielaniu pomocy miejscowej ludności przez rozdział środków medycznych;

- ratowaniu i ewakuacji czołowych osobistości wspierających działania partyzantów;

- ostrzeganiu ludności cywilnej o niebezpieczeństwie uderzeń lotniczych lub broni rakietowej w rejonie działań partyzantów. W wyniku przekazywania tego typu ostrzeżeń ludność nabiera przekonania o kierowniczej roli partyzantów w danej operacji, co jeszcze w większym stopniu wzmacnia jej wiarę w siłę wojsk specjalnych;

- po zdobyciu przez partyzantów przewagi w danym rejonie udzielaniu pomocy ludności cywilnej w podjęciu normalnego życia;

- ustanawianiu sprawiedliwych i sprawnych władz państwowych w rejonie działań partyzanckich.

W dążeniu do osiągnięcia tych celów aparat PSYOP wojsk lądowych Stanów Zjednoczonych może aktywnie wspierać siły niekonwencjonalne poprzez:

- ogłaszanie wiadomości o udanych zasadzkach, wypadach, akcjach z użyciem strzelców wyborowych, działaniach obezwładniających, o poparciu przez środowisko cywilne w postaci udzielenia pomocy medycznej, zaopatrzeniowej oraz udzielaniu azylu politycznego osobom wspomagającym ruch oporu;

- popularyzowaniu opinii, że oddziały działań niekonwencjonalnych udzielają pomocy fizycznej społeczeństwu w remontach i budowie niezbędnych obiektów, żniwach, prowadzeniu szkół itp.;

- nakłanianie części lub całości społeczeństwa do nieprzestrzegania praw, zarządzeń i ograniczeń wprowadzonych przez władze nieprzyjaciela;

- organizowanie grup wsparcia we wszystkich środowiskach poprzez realizowanie i popieranie programów intensywnej edukacji;

- wykorzystywanie bezpośrednich kontaktów z przedstawicielami miejscowej ludności wówczas, gdy określone zadanie nie może być wykonane w inny sposób;

- udzielanie pomocy w tworzeniu się i umacnianiu grup inicjatywnych wewnątrz poszczególnych środowisk społecznych.

Za zasadnicze zaplecze zapewniające skuteczne prowadzenie wszelkich operacji psychologicznych, bez którego nie należy spodziewać żadnych sukcesów, uważa się wywiad, zbierający dane dotyczące postaw, lojalności, działalności, słabych stron i podatności na oddziaływanie miejscowej ludności, partyzantów i grup pomocniczych. W zależności od postaw wyróżnia się przy tym trzy grupy odbiorców działań propagandowo-psychologicznych:

- ludność niezaangażowaną w działaniach, z którą należy podkreślać, że takie samo stanowisko zajmują Stany Zjednoczone i ich sojusznicy, a ponadto, że ruch oporu osiągnie powodzenie;

- ludność sympatyzującą z przeciwnikiem, czyli kolaborantów z przekonania, kolaborantów działających pod przymusem, biernych sympatyków przeciwnika. W działaniach z tą grupą zwraca się uwagę na zaszczepienie w niej zwątpienia i obaw;

- siły zbrojne przeciwnika, na które oddziałuje się celem spowodowania uczucia izolacji, zwątpienia, braku wzajemnego zaufania, poczucia nieodpowiedniego wsparcia itp.;

- ludność sympatyzująca z ruchem oporu, do której apeluje się o aktywne poparcie.

Oprócz realizowania bojowych operacji psychologicznych stosowane będą w działaniach niekonwencjonalnych materiały drukowane, rozgłośnie radiowe i stacje telewizyjne oraz rozpowszechnianie plotek i pogłosek. Ponieważ niekonwencjonalne operacje psychologiczne organizowane mają być zarówno w ramach strategicznych, jak i taktycznych operacji psychologicznych, użycie środków propagandowych jest zbliżone do użycia ich w wyżej wymienionych działaniach.

Duże znaczenie posiadają także działania podejmowane w ramach operacji przeciwpartyzanckich (Counter Insurgency Operation). Są to przedsięwzięcia obejmujące wszelkiego rodzaju akcje natury militarnej, politycznej, ekonomicznej, psychologicznej i socjologicznej podejmowane w celu niedopuszczenia do powstania lub w celu likwidacji organizacji lub grup oporu, które dążą do obalenia legalnego, z punktu widzenia Stanów Zjednoczonych, rządu. Amerykanie wyróżniają trzy etapy prowadzenia operacji przeciwpartyzanckich:

- etap izolacji, polegający na oddzieleniu sił powstańczych od wsparcia ze strony cywilnej, realizowany przy pomocy działań bojowych i akcji propagandowo – psychologicznych;

- etap niszczenia sił powstańczych, polegający na przeprowadzeniu operacji bojowych i psychologicznych, a zmierzający do wyeliminowania powstańców;

- etap odbudowy, obejmujący likwidację lub zmniejszenie przyczyn rodzących powstańcze nastroje ludności.

Generalne założenie amerykańskiej doktryny zwalczania akcji powstańczej polega na stopniowym likwidowaniu przyczyn wybuchu i rozwoju ruchu powstańczego. Gdy działania te okazują się nieskuteczne, wojska przystępują do prowadzenia operacji psychologicznych głównie z ludnością cywilną. Z chwilą gdy ludność ta przestanie udzielać pomocy, oddziały partyzanckie nie będą mogły wykonać żadnego, poważniejszego zadania. Z tego powodu ludność jest uważana za podstawowy obiekt działań psychologicznych. Szczególnie mocno pod-

kreśla się możliwość utworzenia korzystnej atmosfery dla pozyskania zaufania miejscowej ludności. Zaleca się nawet wykorzystanie administracyjnych jednostek wsparcia i fachowców technicznych do udzielania pomocy w wykonywaniu prac społecznie pożytecznych czy udzielania pomocy medycznej. W bezpośrednich akcjach psychologicznych prowadzonych z użyciem takich środków jak ulotki, rozgłośnie elektroakustyczne, radio, telewizja, prasa i bezpośrednie kontakty chodzi głównie o reklamowanie pozytywnego programu i o przekonanie ludności, że jej cele osiągnięte być mogą w drodze rokowań pokojowych, a nie w drodze wojny partyzanckiej, wykazywanie koszmaru i nieszczęść jakie niesie za sobą prowadzenie działań zbrojnych oraz ich negatywnego wpływu na przyszłość narodu. Działaniom tego typu służy m.in. wykazywanie, że działalność partyzancka znalazła się pod kontrolą obcego państwa i służy jego interesom. Innym kierunkiem oddziaływania na ludność cywilną jest wytwarzanie zaufania do istniejącego rządu, a przynajmniej osłabianie uczuć sympatii dla powstańców. Do czynników ułatwiających prowadzenie akcji przeciwpowstańczych należy różnorodny skład, ambicje rywalizujących ze sobą przywódców, duże prawdopodobieństwo zdrady itp..

6.4.2. Operacje psychologiczne w pracy z jeńcami wojennymi i internowanymi osobami cywilnymi

Operacje psychologiczne swoim zasięgiem obejmują także działania informacyjno-propagandowe wśród jeńców wojennych. Ogólnie rzecz biorąc celem tej działalności jest z jednej strony kształtowanie poglądów politycznych korzystnych dla Stanów Zjednoczonych, a z drugiej zapewnienie spokoju wśród jeńców wojennych i ich podporządkowaniu się władzom obozu. Amerykański aparat PSYOP chce przez odpowiednią działalność uniknąć rozruchów w obozach jenieckich, gdyż mogą one być natychmiast wykorzystane przez każdego przeciwnika, a ponadto poważnie obciążają siły zbrojne.

Regulamin FM-33-1 wyróżnia następujące cele działań psychologicznych, podejmowanych w stosunku do jeńców wojennych i internowanych osób cywilnych:

- kształtowanie postaw akceptujących władze obozowe i obozowy regulamin. Najpoważniejsze czynności podejmowane dla realizacji wyżej wymienionego celu mają zabezpieczać sprawne funkcjonowanie obozu, zmniejszenie obciążenia jednostek bojowych w zakresie pełnienia służby wartowniczej, minimalizowanie kontroddziaływania ze strony jeńców, stworzenie korzystnych warunków do apelowania o poddanie wojsk przeciwnika.

- nakłanianie poszczególnych jeńców wojennych lub osób internowanych do zrozumienia i akceptacji stanowisk strony amerykańskiej. Osiągnięcie tego celu spowoduje, ze jeńcy lub oso-

by internowane wspierać będą program oddziaływania psychologicznego w obozie, wspierać działania psychologiczne skierowane na inne grupy ludności oraz przyczyniać się do zachowania porządku i dyscypliny w obozie i neutralizowania objawów wrogiej działalności.

Działalność propagandowo-psychologiczna wśród jeńców odbywa się zazwyczaj w formie normalnego szkolenia. Program zawiera tematy, dotyczące historii danej wojny ze szczególnym uwzględnieniem jej przyczyn, demokracji i systemu totalitarnego, porównania swobód obywatelskich oraz wolności politycznej i gospodarczej w państwach demokratycznych i totalitarnych, życia w "wolnym świecie", planów odbudowy i miejsca jeńców po zakończeniu wojny. Zaleca się też, oby w ramach tego programu organizować kursy pisania i czytania dla analfabetów. Ponadto działalność ta może obejmować kształcenie zawodowe z takim wyliczeniem, aby każdy jeniec mógł przynajmniej cztery godziny w tygodniu poświecić nauce jakiegoś praktycznego zawodu. Oprócz tego zwraca się uwagę na zapewnienie jeńcom należytego programu rozrywkowego poprzez organizowanie gier towarzyskich, amatorskiej działalności artystycznej itp.

Program szkolenia obejmuje wszystkich jeńców. Jednakże w zależności od ich postaw program będzie zróżnicowany. Z punktu widzenia poglądów politycznych wszystkich jeńców dzieli na kilka grup. Jedną z nich stanowią dezerterzy polityczni. Indoktrynacja polityczna tej grupy jeńców prowadzona ma być w celu umocnienia ich w przekonaniu, że powzięli słuszna decyzję oraz pozyskania ich do aktywnego udziału na własną korzyść. Zaleca się, by tej grupie jeńców stworzyć dobre warunki bytu i poważanie. Dezerterzy polityczni mogą być włączani do udziału w wyborze tematyki szkolenia, wykorzystywani w planowaniu i kierowaniu programem szkolenia wśród innych grup jeńców wojennych.

Drugą grupę stanowią potencjalni przeciwnicy swojego rządu i ludzie apolityczni. Dla tej grupy jeńców stosuje się przede wszystkim program propagujący demokrację we wszystkich jej przejawach. Sposób prowadzenia szkolenia powinien stwarzać warunki do prowadzenia dyskusji i wymiany nieskrępowanych poglądów.

Trzecia grupa to ludzie nastawieni nieprzyjaźnie. Postępowanie wobec tej grupy powinno być ostrożne, by nie umocnić ich w dotychczasowych przekonaniach lecz subtelnie prowadzić działalność w kierunku stopniowego narastania krytycznego spojrzenia na dotychczasowe swoje poglądy.

Kolejna, czwarta grupa, to tzw. "nieprzejednani". W grupie tej zaleca się prowadzić prace raczej indywidualną lub w małych zespołach. Natomiast szkolenie dla całej grupy realizować ma tematy, które nie zawierają elementów politycznych. Nakazuje się zwrócenie szczególnej

uwagi na to, aby przede wszystkim jeńców tej grupy objąć nauką czytania i pisania oraz kursami zawodowymi.

W pracy z jeńcami wojennymi i internowanymi osobami cywilnymi planuje się organizowanie różnego rodzaju organizacji, które mogą oddać sprawie psychologicznej olbrzymie usługi. Szczególnie zwraca się w tym przypadku uwagę na propagowanie organizacji wśród dezerterów politycznych.

Niezależnie od prowadzonego szkolenia poszczególnych grup jeńców dokłada się poważnych starań, aby w miarę możliwości wykorzystać jeńców dla celów operacji psychologicznych, choć nie w sposób bezpośredni. Zwraca się przy tym uwagę na potrzebę szczególnego traktowania tych jeńców w taki sam sposób, by mieli poczucie własnej wartości i szacunku, jakim ich darzą władze amerykańskie. Duże znaczenie ma wykorzystanie jeńców w prowadzeniu wywiadu dla potrzeb operacji psychologicznych oraz planowania i oceny propagandy. Już sam efekt angażowania jeńca do wypowiadania swoich sądów wobec żołnierzy i ludności własnego narodu ma olbrzymią siłę psychologicznego oddziaływania.

7. KIEROWANIE I DOWODZENIE DZIAŁANIAMI PSYCHOLOGICZNYMI

7.1. Kierowanie i dowodzenie

Najważniejszą częścią teorii i praktyki Psychological Operations armii amerykańskiej są akcje psychologiczne, prowadzone na polu walki na szczeblu taktycznym i operacyjnym. Wsparcie walki korpusu i dywizji należy zazwyczaj do zadań batalionów i kompanii taktycznych działań psychologicznych. Działania psychologiczne są częścią wspierania ognia Systemu Operacyjnego Pola Walki (BOS – Battlefield Operating System).

Elementy wspierające są tak zorganizowane, by zapewnić właściwą obsadę personalną, gwarantującą przeprowadzenie operacji przez Korpuśny Element Wsparcia Działań Psychologicznych, Dywizyjny Element Wsparcia (DPSE), Brygadowy Element Wsparcia Działań Psychologicznych oraz Zespół Rozgłośni Akustycznych (Loudspeaker Teams – LST). Elementy te umożliwiają dowódcom bezpośrednią styczność z wrogiem i ludnością cywilną wroga. Taktyczne operacje psychologiczne są zwykle kojarzone z akcjami „twarzą w twarz", celem których jest wspieranie związków taktycznych i oddziałów w obrębie Teatru Działań Wojennych.

Elementy wspierające działania psychologiczne sprawują nadzór kadrowy nad podległymi batalionami i kompaniami PSYOP. Z pomocą sił operacyjnych PSYOP są one odpowiedzialne ponadto za obsługę serwisową i ewakuację sprzętu. Kontrolują działanie sekcji operacyjnej wspieranej jednostki oraz pełnią rolę podstawowych ośrodków doradczych dla dowódcy szczebla operacyjno-manewrowego. Podstawowym zadaniem elementu wsparcia jest zapewnienie, by działania psychologiczne były w pełni zintegrowane z procesem planowania. W celu zapewnienia sukcesów w tej mierze muszą one być aktywnym uczestnikiem w procesie analizy zadań, w grach wojennych oraz w opracowywaniu rozkazu operacyjnego. Elementy wspierające są odpowiedzialne za opracowanie aneksu działań psychologicznych (patrz załącznik) do rozkazu operacyjnego oraz za koordynację planu działań psychologicznych z innymi sekcjami, w celu zapewnienia pełnej integracji akcji psychologicznych z zadaniem bojowym.

Sztab korpusu nadzoruje czynności podległych kompanii PSYOP. Doradztwo w zakresie działań psychologicznych oraz wyszczególnione zadania przekazywane są przez kanały J3/G3/S3 jako część procesu planowania i wydawania rozkazów. Oficer G3 Grupy lub batalionu PSYOP koordynuje ustalanie składu grupy specjalistów Psychological Operations do sztabu korpusu. W składzie sztabu korpusu najczęściej znajdzie się dowódca batalionu PSYOP, oficer operacyjny i szkolenia S3, oficer rozpoznania S2 oraz specjaliści z różnych sekcji dowodzenia.

Podczas nagłych, nie zaplanowanych operacji bataliony działań psychologicznych lub podległe im kompanie zorganizowane są stosownie do zadań, tzn. tak, aby mogły zapewnić pełen zakres działań niezbędnych do celów operacji. Podstawową komórką organizacyjną do takich zadań jest Grupa Operacyjna Działań Psychologicznych; kierowana zazwyczaj przez dowódcę 4 Grupy PSYOP. Składa się ona ze stanowiska dowodzenia, odpowiednich regionalnych batalionów działań psychologicznych oraz, jeśli to niezbędne, jednostki ds. jeńców wojennych. Dowódca Grupy PSYOP może także dowodzić drugą pododdziałem (Grupą) na wypadek konieczności równoczesnych działań na dużą skalę w dwóch różnych miejscach. Po wzmocnieniu środkami innych służb Grupa Operacyjna PSYOP - POTG (PSYOP Task Group) przekształcają się w Połączoną Grupę Operacyjną PSYOP (JPOTG) lub Połączone Siły Operacyjne PSYOP - JPOTF (PSYOP Task Force). Podczas operacji „Pustynna Burza" w skład JOTG wchodziło niemal 700 osób (żołnierzy zawodowych i personelu rezerwowego), a na wyposażeniu jednostki znajdował się samolot wojskowy EC-130 pochodzący z 193 Grupy Operacji Specjalnych Gwardii Narodowej Stanu Pensylwania.

Siły Operacyjne Działań Psychologicznych POTF (PSYOP Task Force) angażowane w wiele małych operacji o szerokim zasięgu (np. operacja pomocy ofiarom huraganu „Andrew" lub operacja „Przywrócić nadzieję") w Panamie, dowodzone są przez dowódcę regionalnego batalionu działań psychologicznych i z reguły składają się z dowództwa, odpowiednich regionalnych elementów zabezpieczenia batalionu, pododdziałów batalionu rozpowszechniania i batalionu taktycznego PSYOP. Liczebność POTF może wynosić od 20 do 300 osób, zależnie od rodzaju misji i oceny sytuacji.

Komórka planowania działań psychologicznych powoływana jest w celu wsparcia pionu dowodzenia np. korpusu w zakresie działań psychologicznych i jest ona zwłaszcza zaangażowana w ocenę i planowanie przedsięwzięć, gdy nie istnieje wcześniejszy plan operacji. Zazwyczaj jest dowodzona przez oficera w stopniu majora, wspieranego przez grupę ekspertów. Obsada etatowa wynosi 12 osób.

Element pomocniczy do spraw zbierania i analizy informacji jest to doraźny, rozwijany błyskawicznie zespół. Dostosowany on jest do specyficznych zadań, stąd jego wyposażenie w sprzęt do produkcji medialnej o wielkości zabezpieczającej potrzeby małego miasta (mały nadajnik radiowy fal średnich, drukarnia do drukowania gazet lub ulotek oraz 3–6 radiostacji taktycznych, które mogą się przemieszczać samolotem C-141). Operacje na dużą skalę, które wymagają większej drukarni, dużej radiostacji stałej oraz wielu mobilnych radiostacji taktycznych, w zakresie przemieszczania drogą powietrzną podczas operacji poza terytorium USA

muszą uzyskać wsparcie wyższego szczebla (np. armijnej części Zjednoczonego Dowództwa. Starszy oficer sztabu ds. działań psychologicznych sprawuje kontrolę operacyjną i merytoryczną nad głównodowodzącym i połączonymi siłami operacyjnymi. Zgodnie z planem w zakresie planowania i prowadzenia strategicznych Psychological Operations 4 Grupa PSYOP ma obowiązek dostarczyć połączonemu dowództwu i opracować na rzecz głównodowodzącego jednolity lub kombinowany plan akcji psychologicznych. Dywizje i oddziały bojowe będą zwykle uzupełnione o elementy działań psychologicznych, które realizują bezpośrednie akcje za pomocą audycji radiowych i elektroakustycznych oraz materiałów drukowanych

Struktury Psychological Operations armii amerykańskiej zobowiązane są do ścisłej współpracy z określonymi instytucjami cywilnymi i komórkami rządu USA, takimi jak Departament Stanu, Agencja Informacyjna Stanów Zjednoczonych czy Amerykańska Agencja ds. Rozwoju Międzynarodowego. Ponadto jednostki PSYOP mogą być użyte do wsparcia innych agencji i instytucji Stanów Zjednoczonych oraz, jeśli istnieje taka potrzeba, również rządów innych państw. Struktury PSYOP są również przygotowane do prowadzenia szkolenia, służenia doradztwem i udzielania pomocy w zakresie działań psychologicznych dla sił zbrojnych sojuszników.

Jednostki działań psychologicznych z reguły wspierają operacje wojskowe o charakterze zintegrowanym na szczeblu Połączonego Dowództwa lub Wydzielonych Połączonych Sił (JTF). Jeśli Wydzielone Połączone Siły są mniejsze od korpusu, to do ich wsparcia wydziela się batalion działań psychologicznych. Dowódca takiego batalionu występuje w podwójnej roli: jako dowódca wydzielonych sił PSYOP w JTF oraz jako najwyższy rangą oficer działań psychologicznych w sztabie Wydzielonych Połączonych Sił.

W czasie operacji desantowych, kiedy stanowisko dowodzenia JTF znajduje się na pokładzie okrętu, a działania na lądzie już się rozpoczęły, szef sztabu batalionu PSYOP pozostaje na pokładzie wraz ze sztabem JTF jako oficer sztabu do spraw działań psychologicznych, a dowódca batalionu lub wydzielonych sił PSYOP, dla odmiany, znajduje się z dowódcą sił prowadzących działania na lądzie i z tej pozycji kieruje siłami i środkami PSYOP.

W czasie prowadzenia operacji połączonych o charakterze koalicyjnym, głównodowodzący powołuje komitet ds. koordynacji informacji (ICC), którego zadaniem jest nadzór nad jej dystrybucją. Uwzględnia się przy tym szczególnie te dane, które niezbędne są dla planowania działań psychologicznych. Komitet ten zapewnia integrację wszystkich dostępnych sił i środków działań psychologicznych z uwzględnieniem organizacji niewojskowych Stanów Zjednoczonych i koalicjantów. Członkami tego komitetu mogą być przykładowo:

1. Najstarszy rangą oficer PSYOP.
2. Oficer operacyjny połączonych sił koalicyjnych (J3/C3).
3. Doradca polityczny.
4. Oficer do spraw współpracy z mediami.
5. Oficer planowania połączonych sił koalicyjnych (J5/C5).
6. Doradca prawny.
7. Przedstawiciel Służby Informacyjnej Stanów Zjednoczonych (USIS).
8. Przedstawiciele poszczególnych rodzajów broni.
9. Przedstawiciele zainteresowanych krajów.

W skład kadry 4 Grupy Działań Psychologicznych wchodzą regionalni eksperci i specjaliści zorientowani w politycznych, kulturalnych i religijnych uwarunkowaniach, w jakich żyją adresaci ich działań. W składzie Grupy znajdują się także eksperci techniczni (obsługa radiostacji i drukarń oraz urządzeń telekomunikacji dalekiego zasięgu). Oprócz wysokich kwalifikacji językowych, oficerowie działań psychologicznych mają z reguły wyższe wykształcenie. Kadra zawodowa PSYOP uczęszcza na 11-tygodniowe kursy specjalistyczne, w tym szkolenie spadochronowe. 4 Grupa PSYOP ma do dyspozycji około 400 specjalistów z zakresu lingwistyki, którzy posługują się 35 językami i służą pomocą w wykonywaniu akcji psychologicznych.

Wytyczne dotyczące operacji psychologicznych są przekazywane podległym jednostkom w specjalnym aneksie dołączonym do rozkazu operacyjnego (patrz załącznik). W ten sposób wyznacza się dowódcom dywizji, brygad i batalionów szczegółowe zadania dotyczące operacji psychologicznych. Aneks zawiera wykaz środków do ich realizacji.

Dywizyjny Element Wsparcia Działań Psychologicznych (DPSE) jest 7–8-osobową sekcją/grupą planowania, wyposażoną w sprzęt pochodzący od taktycznej kompanii PSYOP. Grupa ta koordynuje działania w zakresie produkcji materiałów dla potrzeb dowódcy dywizji. Ponieważ dowódca dywizji nie zatwierdza materiałów do produkcji, każde opracowanie audycji czy ulotki musi być dostarczone do Sił Operacyjnych PSYOP/Grupy Operacyjnej PSYOP, w celu zatwierdzenia przez szefa sztabu lub dowódcę Połączonych Sił. W zależności od planu działań psychologicznych sztab dywizji może spełniać kontrolę nad niektórymi zespołami radiostacji. Mogą one być wykorzystywane do specyficznych działań psychologicznych lub pozostawać w odwodzie do ogólnego wykorzystania na rzecz dywizji.

Sztab dywizji w miarę potrzeb zapewnia pomoc DPSE i uzgadnia plan operacji psychologicznych dla brygad, zwłaszcza pod kątem jego zgodności z wytycznymi dowódcy dywizji i wyższych przełożonych. Grupa/sekcja PSYOP na szczeblu brygady analizuje dywizyjny rozkaz

operacyjny i aneks działań psychologicznych w celu ustalenia szczegółowych zadań i opracowania w dalszej kolejności aneksu do rozkazu operacyjnego brygady.

Na podstawie planu działań psychologicznych sekcja/grupa PSYOP na szczeblu brygady może sugerować oficerowi operacyjnemu i wyszkolenia S3 zatrzymanie zespołów radiostacji do dyspozycji dowódcy brygady lub też przydzielenie ich BPSE nadzoruje podporządkowane zespoły nadawcze, udziela im pomocy w planowaniu akcji, ale w odróżnieniu od swojego dywizyjnego odpowiednika nie ma możliwości projektowania i tworzenia materiałów. Planowanie działań psychologicznych na poziomie brygady koncentruje się na integracji i rozprowadzaniu wcześniej przygotowanych oraz zatwierdzonych materiałów. Gdyby Brygadowy Element Wsparcia zgłaszał potrzebę opracowania i wdrożenia nowego materiału, to powinien zlecić to przez Dywizyjny Element Wsparcia do zasadniczej Grupy lub batalionu PSYOP.

Zespoły rozgłośni mogą pracować dla Dywizyjnego Elementu Wsparcia Działań Psychologicznych, dla Brygadowego Elementu Wsparcia lub bezpośrednio dla dowódcy batalionu. W momencie, gdy są przydzielone do batalionu, to dowódca zespołu rozgłośni działa w charakterze doradcy ds. działań psychologicznych na rzecz batalionowego oficera operacyjnego i wyszkolenia S3. Zespół rozgłośni prowadzi działania przy użyciu materiałów zatwierdzonych przez Siły Operacyjne PSYOP (Grupę Operacyjną Działań Psychologicznych). Może jednak modyfikować teksty, w celu dopasowania ich do sytuacji, o ile zmiany te mieszczą się w ramach wytycznych wydanych przez nadrzędne dowództwo operacji psychologicznych. Może także rozprowadzać zatwierdzone materiały drukowane, prowadzić operacje psychologiczne „twarzą w twarz", zbierać i oceniać skuteczność własnych oraz wrogich działań psychologicznych, a także gromadzić informacje ważne z punktu widzenia działań psychologicznych.

Oprócz podstawowych zadań związanych z bezpośrednimi akcjami przeciwko żołnierzom i ludności przeciwnika grupy/sekcje PSYOP mogą wspomagać dowódców w działaniach humanitarnych, operacjach ewakuacyjnych, kontroli tłumów, operacji przeciwko handlarzom i producentom narkotyków oraz niekonwencjonalnych działaniach wojennych. W operacjach na tyłach siły PSYOP mogą wspomagać dowódców głównie przez ocenę terenu i kształtowanie wśród ludności lokalnej pozytywnych nastrojów wobec armii USA.

7.2. Zatwierdzanie decyzji związanych z operacjami psychologicznymi

Zatwierdzanie planu działań przez odpowiednią, nadrzędną komórkę jest niezbędne przed przeprowadzeniem jakichkolwiek operacji psychologicznych. Procesy zatwierdzania w czasie pokoju, okresie bezpośrednio poprzedzającym wojnę i w czasie wojny różnią się od siebie.

Procedura zatwierdzania w czasie pokoju

Rejonowy (okręgowy) głównodowodzący przygotowuje w czasie pokoju plany operacji psychologicznych w celu wsparcia zadań politycznych i militarnych na swoim terenie. Przedkłada on Departamentowi Obrony zgodnie z dyrektywą S 3321.1 odpowiednie plany PSYOP do zatwierdzenia i skoordynowania z innymi agendami rządowymi. Po zatwierdzeniu plany operacji psychologicznych przeprowadzanych w czasie pokoju wracają drogą służbową do odpowiedniego dowódcy. Zatwierdzonym planom towarzyszą zazwyczaj szczegółowe instrukcje wdrożeniowe. Oficerowie sztabowi ds. operacji psychologicznych upewniają się, czy plany pomocnicze są zgodne z planem działań operacji psychologicznych na danym teatrze działań i czy wszystkie działania zostały zatwierdzone przed ich wykonaniem. Wymogi i procedury zatwierdzania w czasie pokoju pozostają w mocy w czasie kryzysu i w czasie działań poprzedzających rozpoczęcie wojny. W trakcie przechodzenia do działań wojennych, prawo do zatwierdzania może być przekazane jednemu głównodowodzącemu.

Procedura zatwierdzania w czasie wojny

Głównodowodzący posiada prawo do zatwierdzania w czasie wojny planów PSYOP. Prawo to może jednak przekazać na szczebel niższy do Połączonego Związku Operacyjnego. Ostatnie doświadczenia wojenne wskazują, że w chwili rozpoczęcia konfliktu zbrojnego głównodowodzący zachowuje sobie jednak to prawo. Utrzymanie tego prawa wynika z poufnego charakteru operacji psychologicznych oraz potrzeby koordynacji z innymi działaniami informacyjnymi rządu USA.

Procedura zatwierdzania w okresie poprzedzającym konflikt

Przedsięwzięcia w tym okresie mają charakter kompleksowy. Prawo zatwierdzania części specjalistycznych materiałów i akcji psychologicznych może być przekazane dowódcy Połączonych Sił Operacyjnych lub dowódcy grupy operacyjnej PSYOP (POTG). Jednak zatwierdzenie i rozpowszechnianie wszystkich produktów PSYOP na TDW jest koordynowane z oficerem operacyjnym połączonego dowództwa (J3) i pozostaje w kompetencji głównodowodzącego.

Obowiązki oficera sztabowego działań psychologicznych

Oficer sztabowy jednostki PSYOP w normalnych warunkach pełni funkcję koordynatora działań psychologicznych. Postępuje on zgodnie z zasadami planowania, zawartymi w systemie planowania i prowadzenia połączonych operacji (JOPEZ), opierając się na szczegółowych procedurach i normach czasowych planowania.

Oficer sztabu działań psychologicznych opracowuje aneks i załącznik do działań psychologicznych. Oficer ten również umieszcza działania psychologiczne w planie operacji (OPLAN) i wytycznych operacyjnych (OPOROD) wspieranej jednostki. W zależności od szczebla jednostki opracowuje aneks lub załącznik. Oficer sztabowy działań psychologicznych przygotowuje załącznik do działań, jeżeli plan operacji (OPLAN) posiada aneks operacyjny. Do czterech głównych obowiązków oficera sztabowego działań psychologicznych można zaliczyć: planowanie, koordynację, doradztwo i szkolenie.

Planowanie obejmuje:

- dalekosiężne plany działań psychologicznych, które wspierają wykonywanie misji na TDW,
- planowanie akcji kryzysowych,
- planowanie operacji kontyngentowych,
- planowanie szkolenia.

Koordynacja polega na:

- uzyskaniu akceptacji głównodowodzącego dla PSYOP prowadzonych na TDW,
- nadzorowaniu sztabów w realizacji wytycznych, rozkazów i intencji głównodowodzącego,
- koordynowaniu akcji wspierających niekonwencjonalne działania (UW), dowództw operacji specjalnych (SO), połączonych sił operacyjnych (JTF) oraz innych operacji psychologicznych państw sprzymierzonych.

Doradztwo obejmuje:

a) informowanie dowódcy sztabu oraz podległych jednostek o programach i działaniach psychologicznych;

b) informowanie oficera zajmującego się problematyką spraw publicznych (PAO) o wpływie wrogich działań psychologicznych na wojskowe i dowódcze programy informacyjne;

c) informowanie o potrzebach dowództwa w zakresie:

- szkolenia personelu działań psychologicznych,
- wyposażenia,
- zaopatrzenia,
- potrzebach poszczególnych jednostek,
- poszukiwań i prac badawczych,
- prowadzenia technicznego doradztwa i pomocy w przypadku trudności naprawczych,
- pomocy dla nowych organizacji w zakresie wyposażenia, techniki, potrzeb i możliwości.

Szkolenie

- przygotowanie planów szkolenia dla jednostek PSYOP,

- podkreślanie potrzeby szkolenia dowództwa i personelu PSYOP,

-pomoc w szkoleniu jednostek PSYOP innych państw.

7.3. Szkolenie specjalistów do jednostek PSYOP

Przygotowanie specjalistów PSYOP odbywa się na bazie jednolitego programu szkolenia ministerstwa obrony USA. Przewiduje on szkolenie słuchaczy w specjalnych szkołach wojskowych i na kursach. Szkolenie z podstaw działań psychologicznych wprowadzone zostało w większości szkół wojskowych USA, począwszy od szkół podoficerskich, a kończąc na college'ach dowódczo-sztabowych rodzajów wojsk.

Głównym ośrodkiem szkolenia, przygotowującym specjalistów do tych działań, jest Centrum i Szkoła Działań Specjalnych im. J. F. Kennedy'ego w Fort Bragg. Trzeci batalion szkolny Centrum prowadzi szkolenie oficerów i podoficerów w następujących kierunkach: organizacji i planowania operacji psychologicznych na rzecz wsparcia wojsk specjalnego przeznaczenia, organizacji i planowania pracy z ludnością cywilną, analizy politycznej, kulturalnej i socjologicznej poszczególnych regionów świata wraz z nauką języków obcych.

Przy Centrum funkcjonują kursy szkolenia podoficerów z podstaw działań psychologicznych i kursy podwyższania kwalifikacji w tej dziedzinie. Oprócz tego przy szkole operacji specjalnych sił powietrznych funkcjonują połączone wyższe kursy działań psychologicznych dla wyższego cywilnego i wojskowego personelu kierowniczego lotnictwa.

7.4. Wybrane aspekty zabezpieczenia logistycznego operacji psychologicznych

Grupa lub batalion PSYOP stanowią część tzw. Armijnego Obszaru Działań (TA) i są uzależnione od jego wsparcia bojowego. W niektórych przypadkach zabezpieczenie działań Grupy PSYOP lub batalionu mogą pochodzić od innego systemu wsparcia bojowego. Rozdział 9 regulaminu FM-33-1 opisuje w jaki sposób wewnętrzny system wsparcia działań psychologicznych współdziała z systemem wsparcia ogólnego Armijnego Obszaru Działań. Podczas wsparcia przez daną służbę dowódca PSYOP musi dostosować sposób działania do ogólnych procedur przyjętych podczas prowadzenia walki przez armię. Dowódca PSYOP musi być pewien, opracowując plan współdziałania, że oficerowie planujący działania psychologiczne uwzględnili zagadnienia z dziedziny logistyki i zabezpieczenia działań.

Oficerowie logistyki działań psychologicznych S4 prowadzą i koordynują zabezpieczenie i wsparcie elementów, które zostały przydzielone do ich jednostek. Wsparcie to zazwyczaj zawiera:

- zapotrzebowanie, odbiór, składowanie i dystrybucję wszystkich rodzajów materiałów,
- dostarczanie pozastandardowych materiałów i środków,
- zabezpieczenie urządzeń kąpielowych, pralni i wymiany odzieży,
- służbę grzebania zwłok i rejestracji grobów,
- polowe pozyskiwanie wody pitnej, przechowywanie i dystrybucja,
- jednostki remontowe i bezpośrednie wsparcie techniczne wszystkich typów pojazdów, generatorów energii, sprzętu łączności i broni strzeleckiej,
- ograniczone zabezpieczenie techniczne dla materiałów działań psychologicznych,
- urządzenia ratownicze,
- zabezpieczenie transportowe,
- służbę zdrowia,
- służby socjalne.

Grupy, bataliony i podległe kompanie PSYOP będą potrzebowały wzmocnienia w celu przeprowadzenia swoich działań. Podczas wspierania działań specjalnych pod względem psychologicznym sztab batalionu lub grupy działań specjalnych otrzymuje aneks dowództwa działań specjalnych, przygotowany jako wniosek potrzeb operacyjnych (SOR). Wniosek potrzeb operacyjnych scala i określa priorytety w zakresie potrzeb wszystkich jednostek. Wniosek całościowy określa wszystkie aspekty zabezpieczenia i wsparcia bojowego. Oficer operacyjny i szkolenia (S3) przesyła wniosek do Dyrektora Planowania Operacyjnego Armijnego Dowództwa Wsparcia Operacji Specjalnych (TASOSC DPO) w celu wprowadzenia go w życie. W oparciu o wytyczne pochodzące z dowództwa działań operacyjnych dyrektor TASOSC DPO uprawomocnia, konsoliduje i ocenia przesłany wniosek potrzeb operacyjnych. Taka procedura jest niezbędna gdy jednostki działań psychologicznych nie są w pełni przygotowane do wsparcia prowadzonych operacji lub gdy nie znajdują się one w ustalonych rejonach działań.

Wsparcie materiałowe jednostek PSYOP pochodzi z wielu źródeł. Stopień ważności każdego z nich jest uzależniony od charakteru działań. Dowódcy jednostek PSYOP przewidują logistyczne potrzeby swoich jednostek i następnie koordynują je z odpowiednimi dowództwami Armijnego Wsparcia Operacji Specjalnych. Procedura taka obowiązuje, gdy dane dowództwo wspiera jednostki PSYOP w swoim obszarze działań i jest ukierunkowane na określenie najlepszych źródeł zaopatrywania. W przypadku braku wsparcia Dowództwa Armijnego

Wsparcia Operacji Specjalnych, jednostki PSYOP będą zwracały się bezpośrednio do Dowództwa Rejonu Działań w celu określenia najlepszych źródeł zaopatrywania. Można do nich zaliczyć wojenne zapasy materiałowe (WRMS) oraz wsparcie pochodzące z innych państw (FNS).

Szef Dowództwa Wsparcia Operacji Specjalnych (TASOSC) wraz z dowódcą grupy lub batalionu PSYOP powinien otrzymać właściwą ilość rezerw materiałowych na obszarze prowadzenia operacji (PWRMS) w celu zabezpieczenia potrzeb własnych jednostek. Powinni oni znać braki i niedobory w posiadanych rezerwach materiałowych (np. liczbę bomb z ulotkami).

Do alternatywnych źródeł rezerw materiałowych można zaliczyć:

- ruchome (zaopatrywanie z powietrza, wody w pobliżu granic prowadzenia operacji) źródła zaopatrywania,
- wojenne rezerwy materiałowe pochodzące z innych państw (TCSB),
- rezerwy materiałowe pochodzące z baz logistycznych grupy lub batalionu psychologicznego.

Wsparcie innych państw jest ważnym elementem zabezpieczenia potrzeb jednostek w granicach dopuszczalnego ryzyka operacyjnego. Wsparcie to może zawierać prawie wszystkie aspekty zabezpieczenia bojowego. Organizacyjnie personel zagraniczny może spełniać wiele funkcji wsparcia na tym samym poziomie, a w niektórych przypadkach lepiej niż jego amerykańscy odpowiednicy. Dowódca grupy lub batalionu PSYOP wraz z dowódcą ds. spraw społecznych decydują, czy wsparcie innych państw nie będzie zagrożeniem dla bezpieczeństwa przeprowadzanych działań lub wypełnienia misji.

Zabezpieczenie bojowe w pełnym teatrze działań posiada ustalony system elementów logistycznych przeprowadzających wsparcie materiałowe i personalne. Przygotowany teatr działań bojowych posiada stały bazowy system źródeł wsparcia. Rezerwy materiałowe (PWRMS) są w stałych, określonych miejscach. Istnieje określony status zabezpieczenia bojowego pochodzącego z innych państw. W tym stanie operacyjnym oficer ds. logistyki grupy lub batalionu działań psychologicznych (S4) zabezpiecza 4 elementy:

- zaopatrywanie,
- służby polowe,
- służby remontowo-naprawcze,
- transport.

W przypadku nieprzygotowanego teatru działań nie istnieje stały, bazowy system zabezpieczenia bojowego USA. W tym środowisku operacyjnym nie istnieją lub występują w śladowej ilości Składowane Wojenne Rezerwy Materiałowe (PWRMS) i operacyjne urządzenia Teatru

Działań. Nie są również przygotowane porozumienia z innymi państwami w zakresie zabezpieczenia działań. Jednostka działań psychologicznych po przybyciu w rejon nieprzygotowanego teatru działań i otrzymaniu wsparcia musi sama zabezpieczyć wystarczającą ilość źródeł zabezpieczenia, niezbędnych do prawidłowego działania. W tym przypadku Dowództwo Teatru Działań stworzy podstawowy, bazowy system wsparcia, albo zorganizuje system wsparcia pochodzący z innych państw. Podstawowy system wsparcia może działać z obszaru USA (CONUS) lub rejonów wsparcia państw trzecich (TCSB). Może również opierać się na zaopatrzeniu ruchomym bazującym na takich środkach, jak statki, amfibie i bazy morskie. Wsparcie nieprzygotowanego teatru działań będzie opierało się na strategicznym zaopatrzeniu lotniczym lub morskim.

Wprowadzone w środowisko nieprzygotowanego rejonu działań jednostki PSYOP mogą być zmuszone do ominięcia ustalonych procedur wsparcia. Mogą one utrzymywać bezpośredni kontakt ze swoimi rodzimymi jednostkami pozostającymi na obszarze USA(CONUS) lub otrzymywać wsparcie bezpośrednio z ogólnego systemu logistyki armii USA. Jednostki te mogą bezpośrednio współpracować z Grupą Wsparcia Operacji (ASG) lub bezpośrednio z Armijnym Dowództwem Prowadzonych Działań (TAACOM) jako jednostka ugrupowania szczebla wyższego niż korpus (EAC), jeżeli nie ma Armijnego Dowództwa Wsparcia Operacji Specjalnych. Mogą one również opierać swoje działania na uzgodnieniach Armijnego Dowództwa Wsparcia Operacji Specjalnych oraz ekspertyzach w zakresie wsparcia innych państw. W praktyce optymalnym rozwiązaniem może być kombinacja wszystkich tych opcji.

PODSUMOWANIE

Działania psychologiczne, bez względu na to jak nazywane są w różnych armiach, były i pozostają częścią walki zbrojnej. Najogólniej mówiąc celem ich jest, poprzez użycie wszelkich, właściwych tym działaniom środków i metod na przeciwnika, współdziałanie w realizacji zadania bojowego własnych wojsk. W odpowiednich uwarunkowaniach mogą one przyczynić się do zmniejszenia strat własnych i przeciwnika oraz sprawniejszego wykonania zadania. Działania psychologiczne, rozpatrywane jako specjalna forma prowadzenia walki, wyróżnia się swoistymi cechami. Znajomość ich przez dowódców, oficerów sztabu i komórek specjalistycznych jest konieczna, by proces dowodzenia na polu walki mógł być skuteczny.

LITERATURA

1. Linebarger P.A.M., *Wojna psychologiczna*, tłum. z j.ang., Warszawa 1959.

2. Volkoff V., *Dezinformacja oręż wojny,* Warszawa 1991.

3. Kozaczuk W., *Wojna w eterze,* Warszawa 1984.

4. Podkowski A., *Działania psychologiczno-propagandowe w walce zbrojnej*, AON, Warszawa 1994.

5. Biuletyn Zarządu II Sztabu Gen. *Poglądy na temat znaczenia, zadań, organizacji i prowadzenia działań psychologicznych w konfliktach zbrojnych*, czerwiec Warszawa 1994.Materiał dostępny w Katedrze RW i AO (u płka Podkowskiego).

6. Podkowski A., *Operacje psychologiczne w militarnych koncepcjach USA,* (w:) Zeszyty Naukowe AON, 1994, nr 1.

7. Podkowski A., *Działania psychologiczne w walce zbrojnej,* (w:) Zeszyty Naukowe AON, 1994, nr 4.

8. *Działania psychologiczne w walce partyzanckiej,* tłum. z j. ang. Materiał dostępny w Katedrze RW i AO (u płka Podkowskiego).

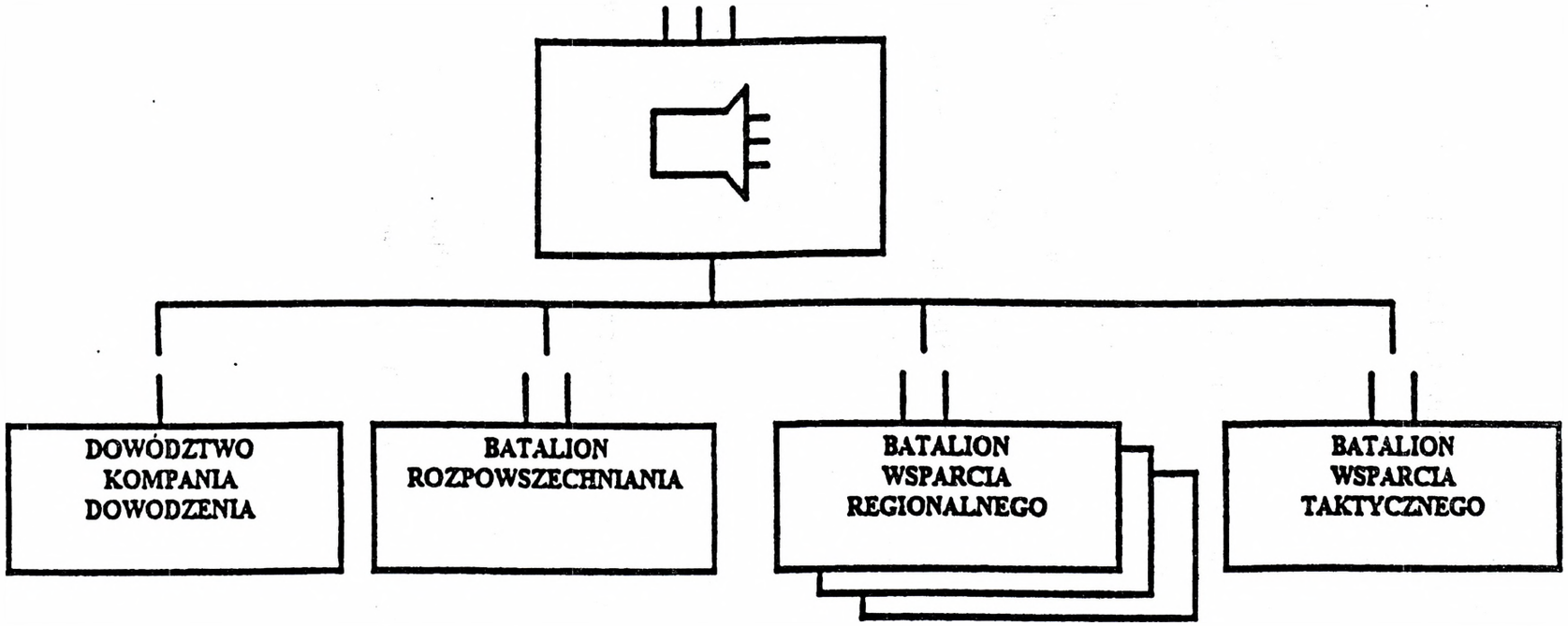
9. Podkowski A., *Operacje psychologiczne US Army,* „ Wojsko i wychowanie", 1992, nr 2.

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

1. Organizacja 4 Grupy PSYOP
2. Organizacja batalionu rozpowszechniania 4 Grupy PSYOP
3. Organizacja regionalnego batalionu 4 Grupy PSYOP
4. Organizacja batalionu wsparcia taktycznego 4 Grupy PSYOP
5. Organizacja dowództwa i kompanii dowodzenia 4 Grupy PSYOP
6. Organizacja kompanii nadawczej batalionu rozpowszechniania 4 Grupy PSYOP
7. Organizacja regionalnej kompanii 4 Grupy PSYOP
8. Organizacja kompanii urządzeń drukarskich 4 Grupy PSYOP
9. Organizacja kompanii łączności batalionu rozpowszechniania 4 Grupy PSYOP
10. Psychological Operations podczas wojny w Wietnamie
11. Operacje psychologiczne zmieniają bieg historii. (tłum. artykułu)
12. Wojna psychologiczna na Haiti (tłum. artykułu)
13. Działania psychologiczne w konflikcie nad Zatoką Perską
14. Działania psychologiczne w operacji „Pustynna Burza"
15. Działania psychologiczne prowadzone w konfliktach o małej intensywności oraz podczas operacji pokojowych
16. Działania psychologiczne jako wsparcie oddziaływania na jeńców wojennych i internowaną ludność cywilną
17. Ocena sytuacji psychologicznej (wariant)
18. Operacje Psychologiczne - Aneks do Rozkazu Operacyjnego nr .....
19. ĆWICZENIE „PRZYWRÓCIĆ POKÓJ"(dokument szkoleniowy)
20. Słownik skrótów

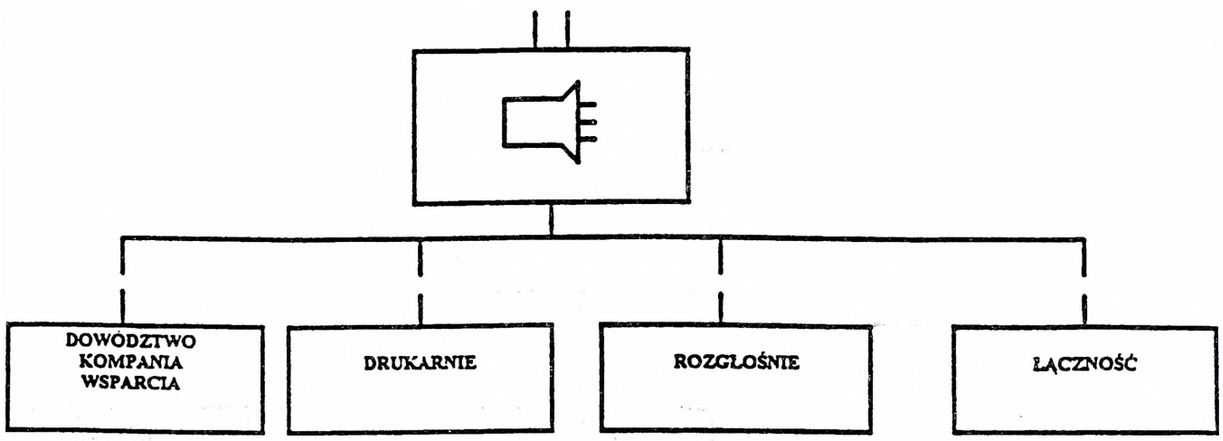
CZWARTA GRUPA DZIAŁAŃ PSYCHOLOGICZNYCH

FORT BRAGG, NC

Załącznik 2

BATALION ROZPOWSZECHNIANIA

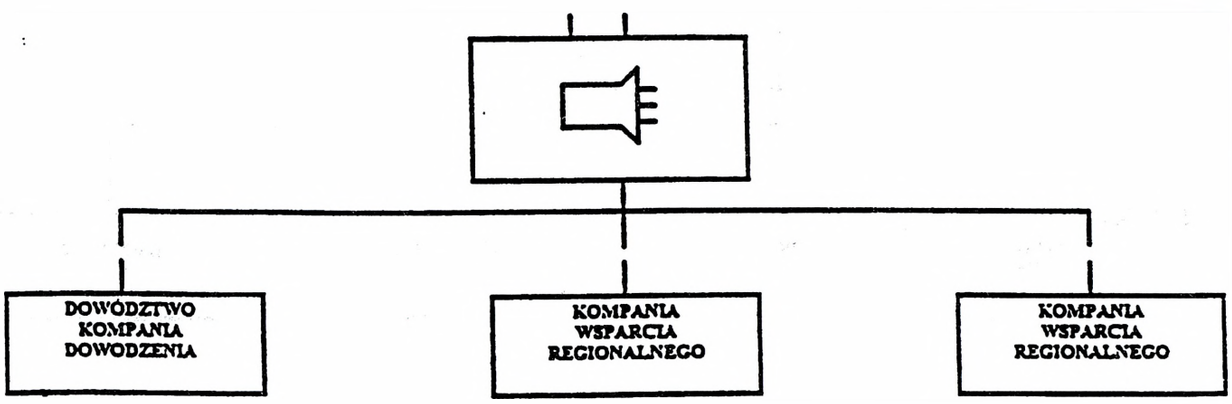

Sztab batalionu spełnia następujące funkcje:

- Kierowanie i Nadzór nad:
  - *funkcjonowaniem administracji i logistyki na szczeblu batalionu;*
  - *przydzielaniem różnorodnych zadań związanych z przygotowaniem materiałów drukowanych, audiowizualnych i zabezpieczeniem łączności;*
  - *zapewnianiem bezpieczeństwa operacyjnego;*
  - *gotowością bojową personelu;*
  - *zapewnianiem wyspecjalizowanego sprzętu do produkcji materiałów drukowanych oraz sprzętu do nadawania audycji radiowych i telewizyjnych;*
  - *zapewnianiem środków bezpieczeństwa w zakresie utrzymania tajemnicy*

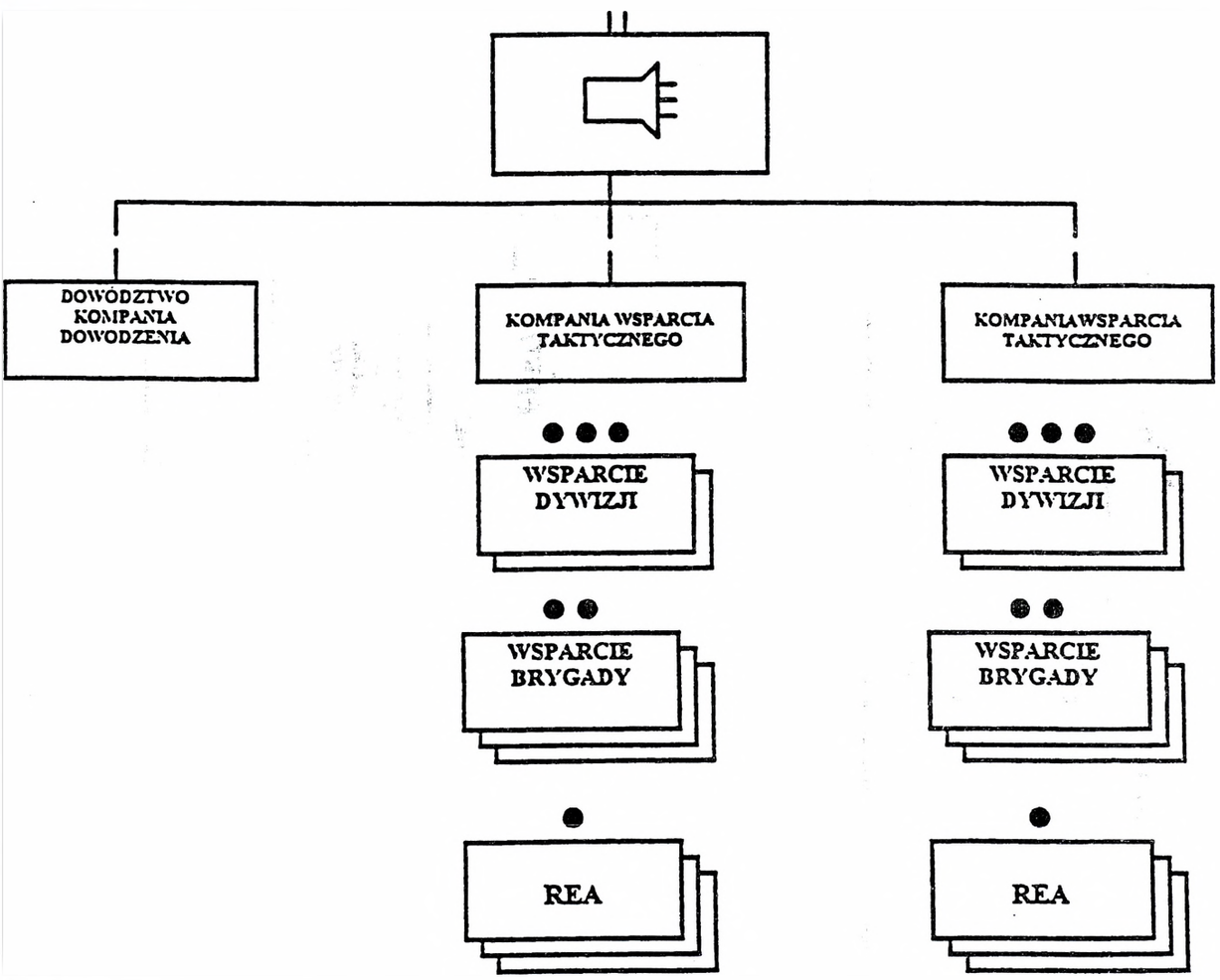
Załącznik 3

REGIONALNY BATALION DZIAŁAŃ PSYCHOLOGICZNYCH
4 GRUPY DZIAŁAŃ PSYCHOLOGICZNYCH

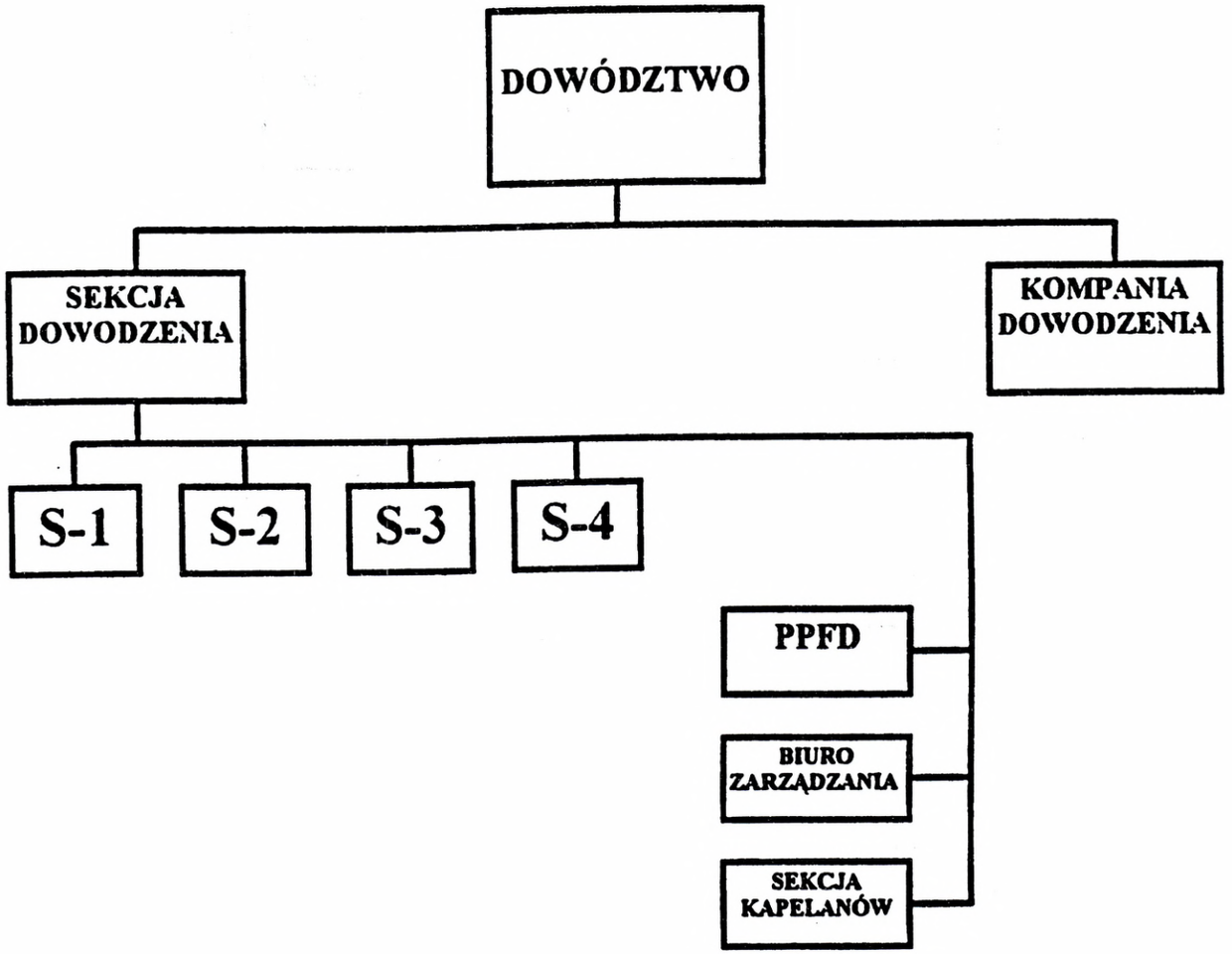

Załącznik 4

BATALION DP WSPARCIA TAKTYCZNEGO
4 GRUPY DZIAŁAŃ PSYCHOLOGICZNYCH

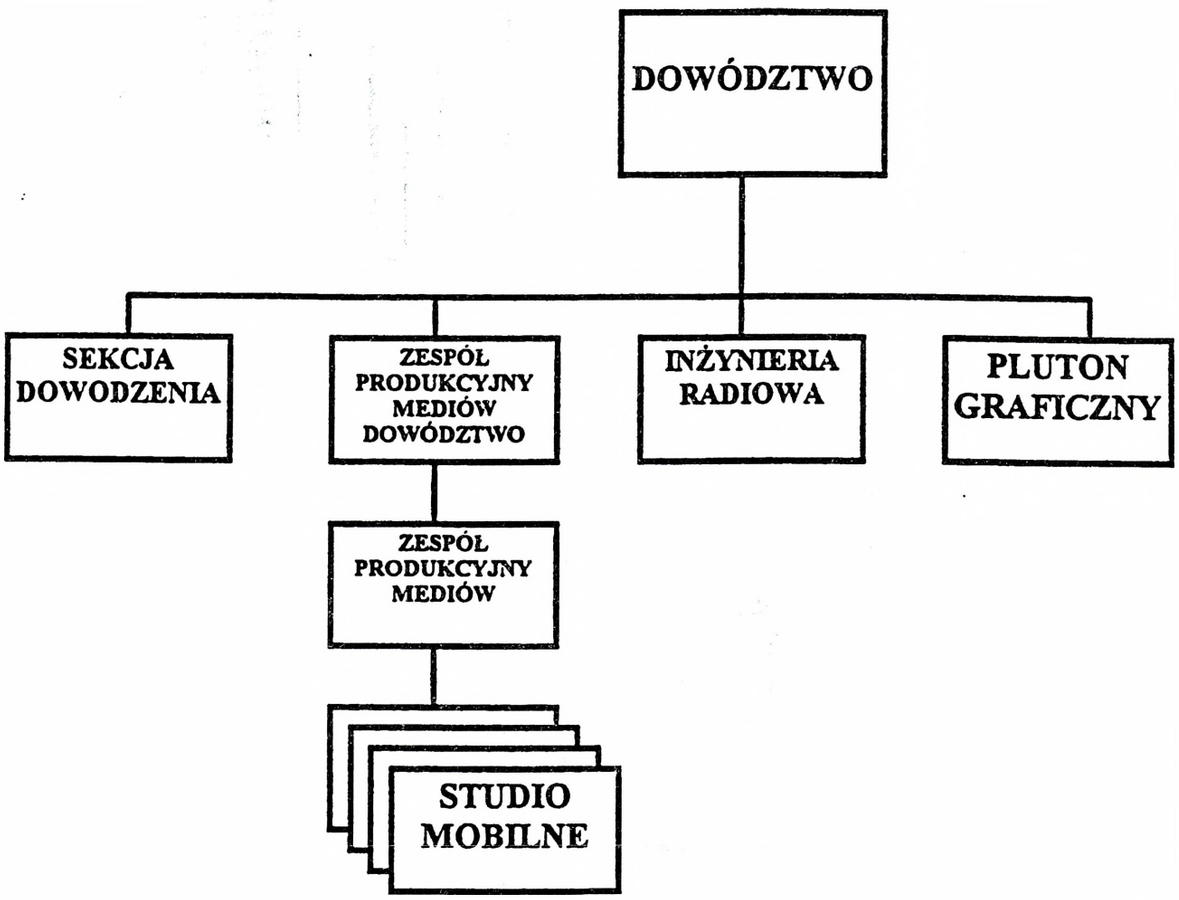

DOWÓDZTWO I KOMPANIA DOWODZENIA

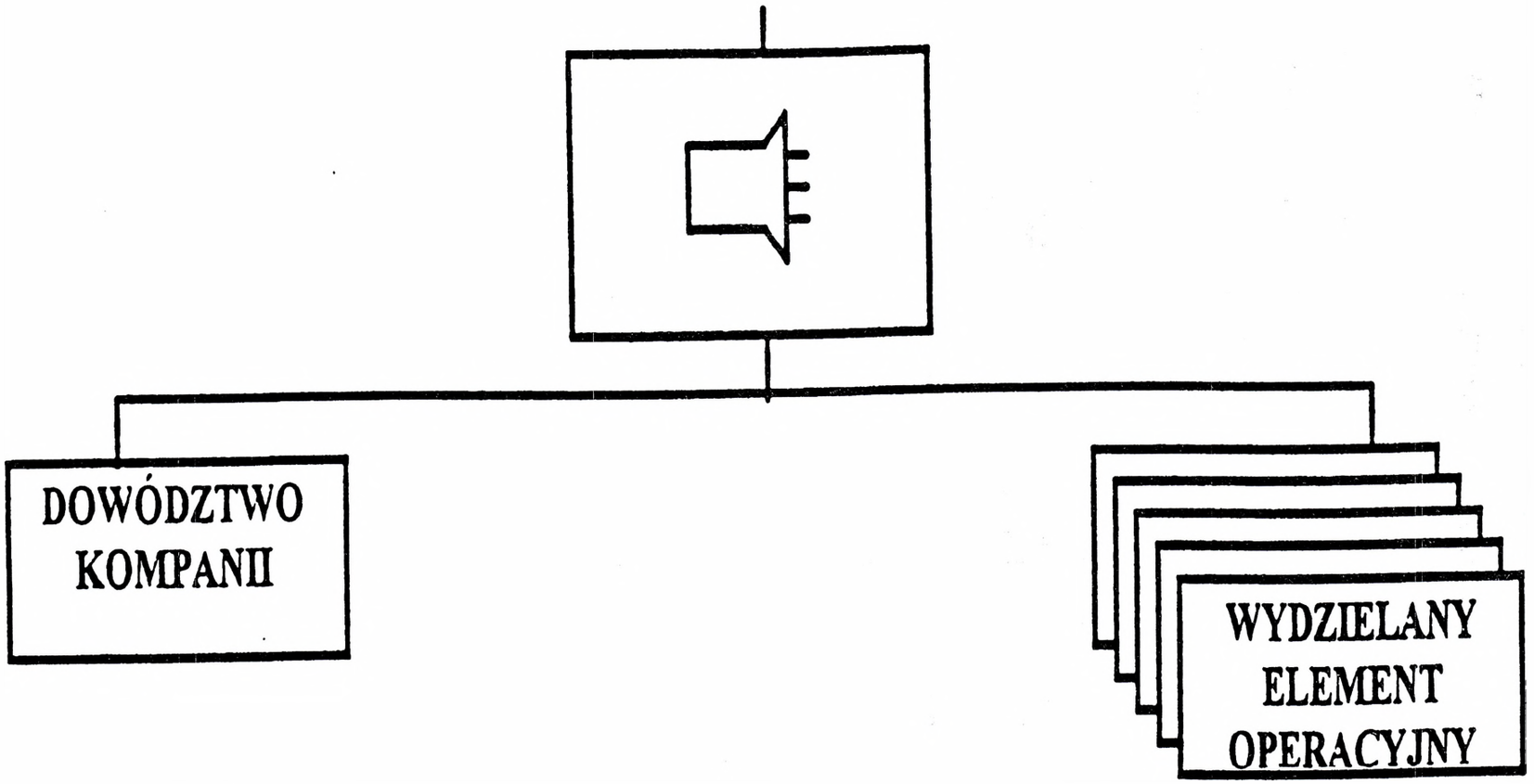
Załącznik 6

KOMPANIA NADAWCZA
BATALIONU ROZPOWSZECHNIANIA

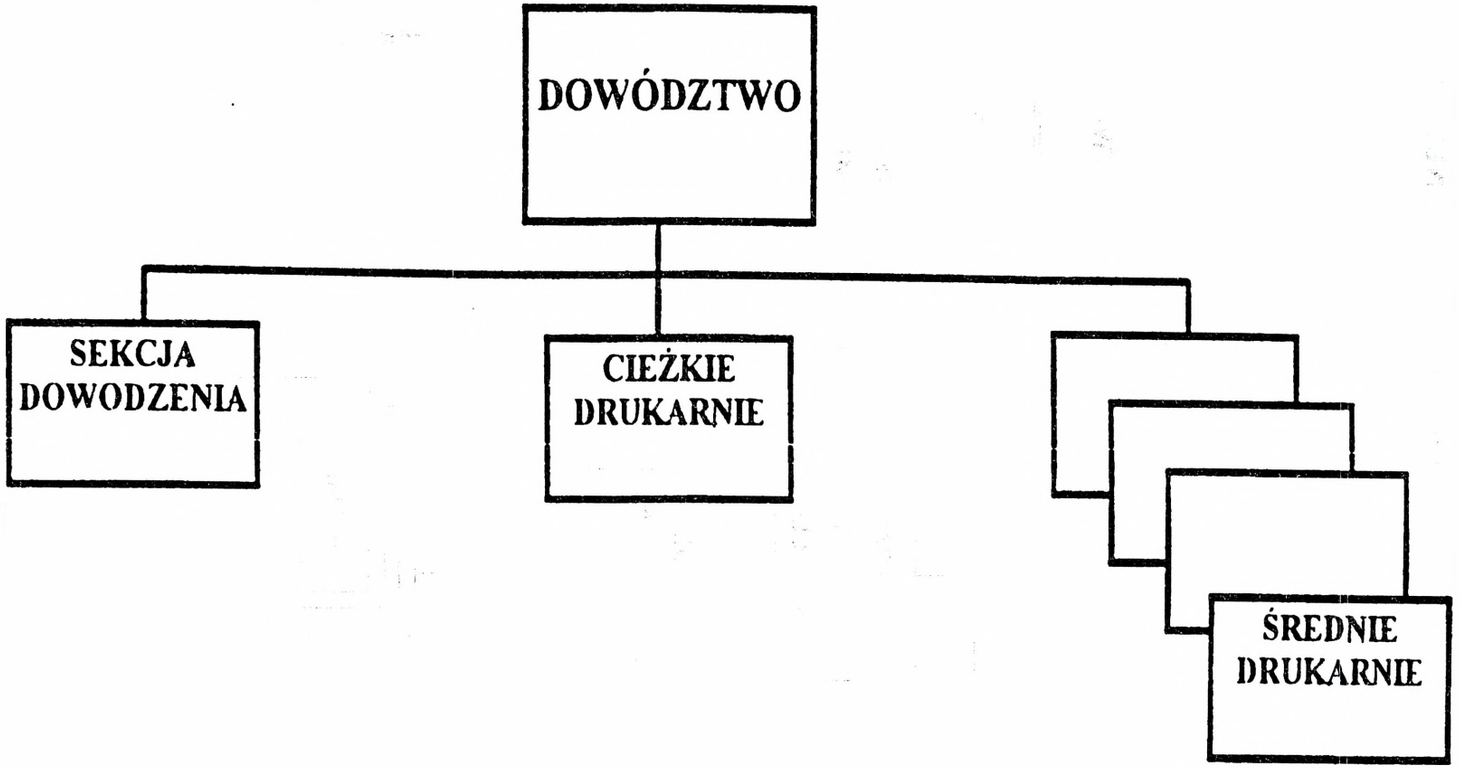
Załącznik 7

REGIONALNA KOMPANIA DP
REGIONALNEGO BATALIONU DP

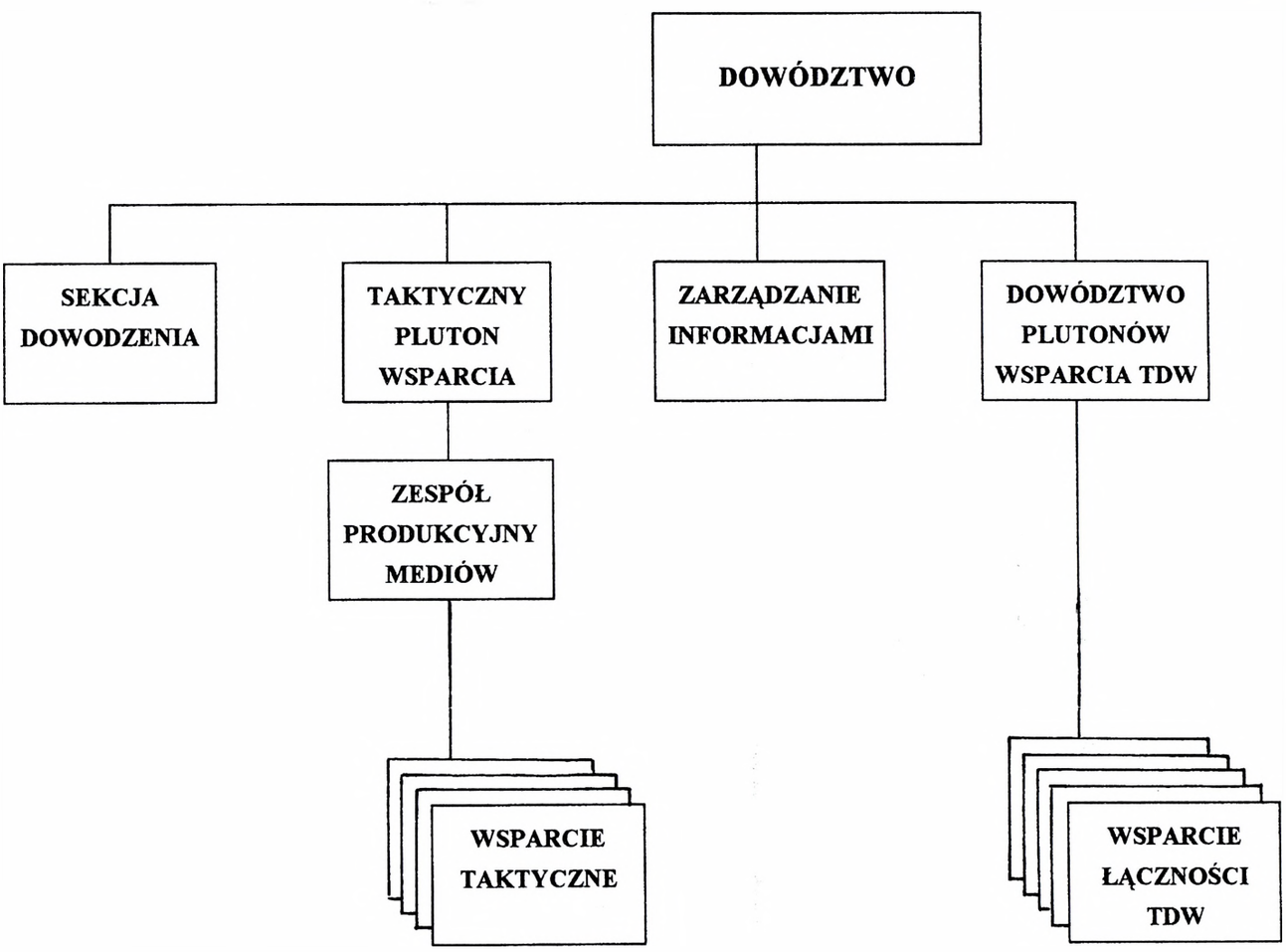
KOMPANIA URZĄDZEŃ DRUKARSKICH

BATALIONU ROZPOWSZECHNIANIA

Załącznik 9

KOMPANIA ŁĄCZNOŚCI
BATALIONU ROZPOWSZECHNIANIA

DOŚWIADCZENIA USA Z ZAKRESU PSYCHOLOGICAL OPERATIONS PODCZAS WOJNY W WIETNAMIE

W celu zapewnienia zgodności działania JUSPAO z aktualną polityką rządu i działaniami różnych agencji rządowych powoływano różnego rodzaju instytucje koordynacyjne, np. Komitet Nadzoru Operacji Psychologicznych (PSYOP Wath Committee), Doraźny Komitet Operacji Psychologicznych (Ad Hoc PSYOP Committee) czy Grupę Operacyjną Nacisku Psychologicznego (Psychological Pressure Operations Group)[1]. Do Wietnamu skierowano bataliony operacji psychologicznych, które dysponowały rozgłośniami radiowymi, sprzętem poligraficznym, elektroakustycznym i audiowizualnym.

W bezpośredniej strefie działań bojowych prowadzono akcje psychologiczne w sposób zdecentralizowany. Najczęściej jedna z kompanii batalionu PSYOP bezpośrednio wspierała jednostki walczące i prowadziła działania na pierwszej linii, patrolując i przeczesując teren oraz pacyfikując ludność. Kompania taka była wyposażona w urządzenia głośnikowe, montowane na czołgach, transporterach opancerzonych, samochodach i śmigłowcach.

Na prowincji działania psychologiczne prowadziły grupy w składzie 40-60 osób, po jednej w każdym okręgu wojskowym. Kompanie działań psychologicznych (ogółem w Wietnamie było ich cztery) działały na bliskich tyłach wojsk wietnamskich i na tyłach wojsk własnych, wśród spacyfikowanej ludności. Działalność ta polegała na rozpowszechnianiu materiałów propagandowych środkami technicznymi, za pomocą radiofonii publicznej i specjalnych nadajników radiowych pracujących na określonej częstotliwości. W celu zachęcenia ludności do słuchania audycji rozdawano miniaturowe odbiorniki jednozakresowe.

Samodzielne kompanie (urządzeń głośnikowych, elektroakustycznych, rozpowszechniania ulotek) przewidywane początkowo do działań całością w składzie korpusu, dzielono na plutony (w kompanii były trzy plutony: propagandy drukowanej, urządzeń głośnikowych, dowodzenia) i kierowano do związków taktycznych (dywizji i brygad) wykonujących główne zadania.

Wojska amerykańskie stosowały różne metody i środki działań psychologicznych. W rejonach zamieszkanych przez ludność niepiśmienną preferowano ustne formy działań psychologicznych, aby w ten sposób wpływać na nastroje i uczucia ludności. Przez umieszczone na samolotach i śmigłowcach głośniki nadawano audycje, w których na tle muzyki pogrzebowej i

[1] M. E. Kriesel, op.cit., s.90

ryków dzikich zwierząt wzywano do złożenia broni. Nadawano też audycje z płaczem i krzykiem dzieci, które kończono pytaniem: „Czy to twoje dzieci?"

W Wietnamie usiłowano zastraszyć ludność, oddziałując na instynkt samozachowawczy. Np. zrzucano ulotki z asem pikowym (wśród miejscowej ludności panuje przekonanie, że as przynosi nieszczęście temu, kto go znajdzie) oraz urządzenia imitujące krzyk sowy (krzyk sowy – wg. wierzeń – zapowiada bliską śmierć). Na zastraszenie liczono zrzucając ulotki ukazujące nieżywego partyzanta z napisem: „Przeżyje ten, kto zostanie w domu" oraz przedstawiające nieżywych chłopów wietnamskich, a przy nich partyzantów – z napisem: „Za co partyzanci zabijają niewinnych i nie umiejących się bronić?" Zrzucano wiele ulotek o charakterze „przepustek" dla partyzantów, które zachęcały do przechodzenia na stronę wroga. Ukazywały one siłę Stanów Zjednoczonych i stawiały retoryczne pytanie: „Czy możesz to zwyciężyć?", „Jeżeli nie możesz pobić swoich przeciwników – przyłącz się do nich". Niekiedy z ulotkami zrzucano papierosy, pastę do zębów, zabawki dla dzieci oraz odbiorniki, nastrojone na odbiór specjalnych audycji rządu sajgońskiego.

Amerykanie stosowali również psychologiczne środki merkantylne. Obiecywano, że ten, kto doniesie o wykryciu pola minowego, otrzyma 4 dolary; kto ujawni punkt oporu i miejsce przebywania partyzantów – 20 dolarów; kto dostarczy karabin maszynowy – 60 dolarów; kto udzieli pomocy we wzięciu do niewoli lub zabiciu partyzanta – 65 dolarów.

Załącznik 11

OPERACJE PSYCHOLOGICZNE ZMIENIAJĄ BIEG HISTORII (BOMBY I RAKIETY SĄ PRZYDATNE, LECZ SŁOWA MOGĄ DOPROWADZIĆ DO ZWYCIĘSTWA)

TŁUMACZENIE ARTYKUŁU Z „THE SUNDAY TIMES" Z DNIA 29.01.95R.

W tych gorących dniach przed i po powrocie na Haiti prezydenta Jeana Bertranda Aristide'a w październiku 1994 roku Haitańczycy słuchali nadawanej przez radio prawie niczym nie wyróżniającej się prostej, przywracającej wiarę i zaufanie piosenki, nawołującej mieszkańców do popierania prezydenta i demokracji.

Trzy i pół roku temu w chłodne, deszczowe poranki w północnej części Arabii Saudyjskiej, iraccy żołnierze tłumnie przekraczali linię frontu na stronę oddziałów amerykańskich, trzymając w ręku tzw. przepustki do niewoli, zawierające tekst dotyczący bezpiecznego poddania się. Obie akcje były rezultatem pracy sił specjalnych, a w szczególności dowództwa Operacji Psychologicznych (Psychological Operations).

Obecnie, w związku ze zbliżającym się przekazaniem zadań, realizowanych do tej pory przez wojska amerykańskie, na Haiti siłom ONZ, pododdziały operacji psychologicznych starają się zapobiegać incydentom, aby nie powtórzyła się sytuacja, do jakiej doszło w Somalii, gdzie wycofanie pododdziałów marines doprowadziło do zamieszek.

„Siły amerykańskie cieszą się pełnym zaufaniem i dlatego Haitańczycy są przeciwni ich wycofaniu", stwierdził **płk Jeffery B.Jones, dowódca 4-tej Grupy Operacji Psychologicznej z Fortu Bragg, Północna Karolina.** Dlatego też jednym z naszych zadań jest zapewnić, aby w sposób łagodny zastąpiono pododdziały amerykańskie żołnierzami ONZ". „Podobnie jak w przypadku Somalii, stwierdził płk Jones, ONZ poprosił Amerykanów o pomoc w procesie transformacji. Staramy się zachęcać pododdziały ONZ, do tworzenia swojego, godnego zaufania wizerunku wśród Haitańczyków". „Niezależnie od tworzącego się procesu przemian, siły lądowe armii amerykańskiej uważają, że użycie pododdziałów operacji psychologicznych na Haiti zakończyło się dużym sukcesem" powiedział Sekretarz Obrony Stanów Zjednoczonych Wiliam Pery.

Dowództwo operacji psychologicznych używa szerokiego zakresu środków, by propagować amerykańskie postawy i poglądy wśród żołnierzy i ludności przeciwnika, tj. w tych rejonach, gdzie są zaangażowane pododdziały amerykańskie. Wykorzystują one samoloty do

zrzutu ulotek, rozgłośnie radiowe i telewizyjne, opracowują wystąpienia dla dowódców, a nawet drukują nalepki i ulotki małego formatu. Na Haiti finansowali oni konkursy muzyczne i zlecili skomponowanie piosenki, nawołującej do spokoju społecznego i popierania demokracji. Haiti było doskonałym miejscem do prowadzenia operacji psychologicznych.

„Przygotowania trwały kilka miesięcy" stwierdził płk Jones. „Prowadziliśmy szczegółowe badania i analizy oraz wykorzystywaliśmy swoje własne doświadczenia z operacji tego typu. Byliśmy przygotowani do działań bojowych, a przy tym nasze własne doświadczenie pozwalało działać nam elastycznie i zmieniać plany nawet na 3 - 4 godz. przed rozpoczęciem operacji".

Pion operacji psychologicznych był angażowany do każdej większej operacji wojskowej, poczynając od inwazji na Grenadę w październiku 1983 roku. Zwolennicy operacji psychologicznych twierdzą, że stały się one wysoce efektywnym „czynnikiem zwiększającym skuteczność działań bojowych", zapewniającym możliwość prowadzenia kompleksowych operacji za granicą bez potrzeby stosowania przeważających liczebnie sił. Rośnie przekonanie dowódców jednostek liniowych o wysokiej skuteczności operacji psychologicznych" stwierdził gen.bryg. Richard W. Potter, który dowodził siłami specjalnymi USA na Haiti.

Oficerowie pionu taktycznego i operacyjnego rzeczywiście wiedzą, co to są operacje psychologiczne i jak wykorzystywać je efektywnie w działaniach bojowych. „Operacje psychologiczne różnią się w zależności od specyfiki działań, lecz nigdy nie stanowiły nikczemnej intrygi lub propagandowej maszyny, którą zwolennicy filmów sensacyjnych mogliby sobie wyobrazić", stwierdził płk Jones.

„Historia zawiera dużo przykładów wykorzystywania przez Niemcy tego typu działań do prania mózgów, co miało miejsce podczas II-ej wojny światowej" oświadczył płk Jones. „My tego nie robimy". Ponadto dodał, że „ /.../ głównym naszym zadaniem, jakie wykonywaliśmy w czasie wojny w Zatoce Perskiej, to nic innego jak podawanie prawdy. Nasza wiarygodność i podstawa do działania byłyby zagrożone, gdybyśmy nie mówili prawdy i jest to zarazem najbardziej wpływowe narzędzie, jakim dysponujemy".

Armia amerykańska wykorzystywała działania psychologiczne w czasie II-ej wojny światowej i podczas wojny w Wietnamie. Obecnie specjaliści tego pionu twierdzą, że musieli odbudować od podstaw ten pion w latach 80-tych wraz z rozbudową sił zbrojnych USA.

Operacje psychologiczne były wykorzystywane na małą skalę w czasie inwazji na Grenadę, jako drugoplanowy środek walki. Według teoretyków amerykańskich **dopiero operacja „Just Cause" w Panamie w 1989 roku wykazała możliwości i skuteczność działań psycholo-**

gicznych. Został stworzony plan, który był niedoceniony po zakończeniu wojny w Wietnamie.

Konflikt w Zatoce Perskiej, który rozpoczął się wraz z iracką inwazją na Kuwejt w sierpniu 1990 roku i zakończył się klęską Irakijczyków w lutym 1991 roku, wykazał jak istotną rolę spełnia pion działań psychologicznych.

„Byliśmy w stanie zmusić 44% irackich żołnierzy walczących w Kuwejcie do poddania się, a ponad 17 000 do dezercji", stwierdził płk Jones. Z punktu widzenia psychologicznego przygotowaliśmy podłoże i w wyniku ataków lądowych sił alianckich, poddało się ponad 87.000 Irakijczyków. Wojna w Zatoce Perskiej była doskonałym terenem do użycia operacji psychologicznych. „Mieliśmy do czynienia z próżnią w umysłach Irakijczyków, a w szczególności irackich żołnierzy. Wielokrotnie oszukiwano ich, nawet co do miejsca ich dyslokacji. Połowa z nich sądziła, że znajdują się na terytorium Izraela".

„Nadawaliśmy audycje radiowe przez 40 dni, po 18 godzin dziennie na 6 kanałach oraz wydrukowaliśmy 29 różnego rodzaju ulotek. Tego rodzaju działania dawały do zrozumienia, że świat jest przeciwko Saddamowi Husejnowi".

Jednostki działań psychologicznych są podzielone na bataliony, w sferze zainteresowania których są określone rejony świata. Pododdziały prowadzą działania w ramach misji pokojowych ONZ, poczynając od Ameryki Łacińskiej, a kończąc na Afryce i traktują te zadania na równi z działaniami w czasie wojny. „Zajmujemy się różnorodną problematyką, w tym profilaktyką w zwalczaniu AIDS w Afryce, współpracujemy z Wydziałem Zwalczania Narkotyków i prowadzimy akcje w tym zakresie w Ameryce Środkowej i Południowej" stwierdził płk Jones.

Z kolei w Kambodży pion operacji psychologicznych realizuje program wśród dzieci i ma na celu ograniczenie liczby wypadków spowodowanych wejściem na miny, których są tutaj setki tysięcy. Program obejmuje takie zagadnienia, jak wydostać się z pola minowego oraz jak posługiwać się opaską zaciskową, gdy jakieś dziecko straci nogę, w wyniku wybuchu miny.

„Działamy także w Mozambiku, Etiopii, Erytrei, Namibii. Być może wrócimy do Ruandy" dodał płk Jones. „Rezultaty naszego działania są znane praktycznie na całym świecie". Żołnierze i pracownicy cywilni jednostek operacji psychologicznych muszą znać co najmniej jeden język obcy, a w ogóle personel operacji psychologicznych posługuje się na co dzień 30 językami. Połowa pracowników cywilnych uzyskała stopień doktora w zakresie problematyki międzynarodowej. Wielu z nich mieszkało za granicą.

Pomimo to, nie sposób uniknąć przypadkowego błędu, gdy ma się do czynienia z obcą kulturą. Do takiego błędu doszło w Somalii, kiedy w pośpiechu opracowywano ulotkę do akcji w Mogadiszu. W ulotce użyto niewłaściwego słowa. Mogło być ono zrozumiane przez adresata jako „naród niewolników" zamiast „naród zjednoczony", powiedział płk Jones. Przekaz dosłowny zawarty w ulotce mógł sugerować Somalijczykom, że siły zbrojne USA przybyły, aby wziąć mieszkańców w niewolę.

Somalijski język pisany liczy sobie około 20 lat. Tylko jedna osoba w całych siłach zbrojnych USA mogła pomóc w tłumaczeniu tekstu ulotki. Tą osobą był marynarz, który już od wielu lat nie mieszkał w Somalii. „Każdego dnia dyskutowaliśmy na temat tekstu ulotek, zaangażowaliśmy nawet Somalijczyków, aby pomogli nam w tłumaczeniu, a oni kłócili się codziennie odnośnie używanych słów i pojęć" stwierdził płk Jones. **„Somalia okazała się trudnym rejonem działania, z uwagi na język oraz trudności dotarcia do społeczności zamieszkującej rejony, gdzie władza administracyjna nie istniała".**

„Sądzę, że ONZ z trudem wyciąga wnioski. Oczekiwania poszczególnych krajów rosną, gdy do działania przystępują Stany Zjednoczone. Dlatego też powinniśmy mieć jasno określone cele, które są możliwe do zrealizowania", stwierdził płk Jones. Zwykle nie ma dużo czasu na przygotowanie operacji psychologicznych i to niezależnie od tego, czy rejonem działania jest Somalia czy też kraje Morza Karaibskiego.

„Sądzę, że nie mamy żadnej możliwości, by przewidzieć co będzie naszym przyszłym rejonem działania. Mam tu na myśli np. Somalię, której nikt nie brał pod uwagę, to samo dotyczy Ruandy. A jeśli chodzi o wojnę w Zatoce Perskiej, to szczerze mówiąc, byliśmy przygotowani do walki z Rosjanami w Iranie, a nie z Irakijczykami".

„Jeżeli mówimy o sytuacji w Bośni, to nikt nie mógł się tego spodziewać, gdyż te tereny wchodziły w skład byłej Federacyjnej Republiki Jugosławii i w warunkach tego niedemokratycznego totalitarnego systemu, sytuacja była ustabilizowana. A co do Haiti, któż mógł spodziewać się takiego biegu wydarzeń.

Załącznik 12

WOJNA PSYCHOLOGICZNA NA HAITI

TŁUMACZENIE ARTYKUŁU Z „ARMED FORES JOURNAL" NR 6/95

W lipcu 1994 roku XVIII Korpus Powietrzno-Desantowy gen.broni Hugha Sheltona rozpoczął przygotowania 20.000 żołnierzy do inwazji na Haiti, która miała nastąpić 2 miesiące później. Jednak innego rodzaju wojna już wtedy była prowadzona, mająca na celu przygotowanie pola walki oraz przejęcie władzy przez usuniętego wcześniej prezydenta Haiti Jean-Bertrand Aristide'a. Była nią właśnie wojna psychologiczna, a jej uczestnicy walczyli nie bronią, lecz słowem i obrazem.

W operacji wziął udział specjalny pododdział „Solo", wyposażony w sprzęt do emisji audycji radiowych i telewizyjnych, głoszących poparcie dla Ariside'a i ukierunkowanych na przygotowanie społeczeństwa do jego powrotu. Wykorzystując skomplikowaną metodę badania populacji, 4-ta Grupa Operacji Psychologicznych Sił Lądowych (PSYOP) z Fortu Bragg, Północna Karolina, podzieliła haitańską ludność na 20 podgrup, które stały się przedmiotem różnego rodzaju akcji ulotkowych. W treści ulotek nie pominięto żadnego szczegółu. Audycje radiowe wychwalały partię Aristide'a. Ulotki wydrukowano **w kolorach czerwonym i niebieskim tj. kolorach flagi narodowej Haiti. Pominięto natomiast pomarańczowy, który mógł się kojarzyć z kolorem budynków zajmowanych przez haitańskie wojsko znienawidzone przez ludność.**

W marcu 1995 roku Prezydent Clinton formalnie przekazał siły okupacyjne pod kontrolę ONZ. Ocena zaangażowania USA w sprawy Haiti nie jest całkiem jednoznaczna, lecz wg. oceny Białego Domu 6-miesięczna okupacja Haiti zakończyła się sukcesem. Pentagon obawiał się gwałtownych zamieszek wśród ludności, co spowodowałoby, że sytuacja wymknęłaby się spod kontroli, a ewentualne ofiary wśród żołnierzy amerykańskich zmieniłyby nastawienie opinii publicznej w USA do interwencji. Tak się jednak nie stało. Tylko 1 żołnierz USA został zabity w czasie wymiany ognia z haitańskimi siłami i oprócz zabójstwa przeciwnika politycznego Aristide'a, Mireille'a Purocheta Bertina, liczba ofiar wśród Haitańczyków była znacznie zmniejsza, niż się spodziewano.

Tylko dzięki szczególnym działaniom było tak mało ofiar. Mianowicie Biały Dom, Pentagon oraz CIA prowadziły, co jeden z pracowników określił jako „bezprecedensową", kampanię

działań psychologicznych. „Niewątpliwie operacje psychologiczne przyczyniły się do ocalenia wielu istnień ludzkich" - stwierdził Shelton, po tym jak jego pododdziały wylądowały na Haiti.

Armia amerykańska używa operacji psychologicznych od czasu wojny o niepodległość. Ulotki drukowane w ramach operacji psychologicznych były przekazywane brytyjskim żołnierzom w czasie bitwy o wzgórze Bunker i zawierały obietnice otrzymania ziemi w zamian za dezercję z pola walki. Przez lata operacje psychologiczne zyskały opinię sztuki magicznej, realizowanej przez propagandę japońską i hitlerowską. Obecnie specjaliści d/s działań psychologicznych przypominają pracowników firm „public relation" z Madison Avenue w Nowym Jorku, tyle że nie noszą mundurów polowych i nie używają samolotów.

Prawda może być ich najlepszą bronią. W czasie wojny w Zatoce Perskiej, iraccy żołnierze z dużym zainteresowaniem słuchali radiostacji alianckich pododdziałów operacji psychologicznych, ponieważ oprócz apeli wzywających do poddania się, przekazywała wiadomości o wydarzeniach na świecie oraz informacje o celach, które miały być bombardowane przez samoloty USA każdego dnia.

Obecnie oficerowie z 4-tej Grupy prowadzą analizę dot. zastosowania trójwymiarowych hologramów do wyświetlania tekstów i obrazów na ekranie z chmur w ramach działań psychologicznych na polu walki. „Jeżeli przyjąć, że jest grupa specjalistów zajmująca się analizą oddziaływania na populację na szczeblu taktycznym, to właśnie my do niej należymy, powiedział mjr Charles Hash z 4-tej Grupy.

Ryzykowny krok

Upokorzonej w Somalii administracji Clintona bardzo zależało, aby generałowie rządzącej junty opuścili Haiti bez rozlewu krwi. Biały Dom utworzył grupę roboczą operacji psychologicznch, która opracowywała tematykę informacji radiowych i ulotkowych. W Forcie Bragg zespół zorganizował tymczasowe studio radiowe, które było wykorzystywane przez Aristide'a do nagrywania przemówień emitowanych później w codziennych audycjach.

Obawiając się, że Aristide mógłby zachęcać swoich zwolenników do torturowania przeciwników, jak to robił w przeszłości, grupa robocza operacji psychologicznych korzystała ze specjalistów języka haitańskiego, których zdaniem miała być korekta tekstu każdego przemówienia. Taktyka przemówień Aristide'a, który był pod łagodną opieką urzędników amerykańskich, nie musiały być jednak nigdy korygowane. „Przybyłem, aby doprowadzić do pojednania", przyrzekał i dokładnie takie było zamierzenie specjalistów operacji psychologicznych, którzy chcieli zapewnić Haitańczyków, że Aristide nie będzie szukał politycznego rewanżu po powrocie.

Dwa miesiące przed interwencją, która miała miejsce 19-go września 1994 roku specjalny pododdział rozpoczął codzienną emisję audycji radiowych w godzinach 4.00 - 8.00 oraz 18.30 - 22.00, gdyż większość Haitańczyków spała w ciągu dnia z powodu uciążliwego upału. W dniach 12-13 września samolot sił powietrznych USA MC-130 zrzucił setki tysięcy ulotek na Haiti. W celu zapewnienia maksymalnego rozproszenia ulotek, piloci korzystali z matematycznego wzoru uwzględniającego wysokość, szybkość wiatru oraz właściwości aerodynamiczne samych ulotek, opadających na ziemię.

Eksperci ds. Haiti z Pentagonu oraz Fort Bragg opracowali proste teksty ulotek, gdyż większość Haitańczyków nie umiała czytać. Pierwsza z tych ulotek przedstawiała na rewersie uśmiechniętego Aristide'a z wyciągniętymi ramionami. Awers zawierał tekst: „Słońce demokracji, światło sprawiedliwości, ciepło pojednania związane z powrotem Prezydenta Aristide'a". Kilka tygodni dyskutowano, spierając się o poszczególne wyrażenia. Poszczególne słowa haitańskich Kreoli mogą mieć wiele znaczeń. Jedno słowo „Światło" może również oznaczać „intensywny żar". Inne słowo „Sprawiedliwość" może również oznaczać „Karę".

Na tydzień przed amerykańską interwencją pododdział specjalny „Solo" nadawał audycje radiowe skierowane do haitańskich wojskowych. Żołnierzy namawiano, aby nie wypowiadali posłuszeństwa generałom. Pentagon obawiał się, że w wyniku ewentualnego kolejnego przewrotu, jedna grupa wpływowych ludzi zastąpiłaby inną. Zamiast tego, żołnierzom kazano pozostać na stanowiskach i nie stawiać oporu wojskom inwazyjnym. „Chcieliśmy mieć do dyspozycji wszystkich wojskowych z chwilą naszego przybycia, aby z ich części utworzyć siły bezpieczeństwa Aristide'a, wyjaśnił doradca Białego Domu. W celu przekonania płk Cedrasa, że Waszyngton nie blefuje, **Biały Dom sterował przeciekami do prasy na temat planów operacyjnych Pentagonu oraz przegrupowania pododdziałów. Tych przecieków było faktycznie tak wiele, że Clinton zaczął obawiać się, czy aby siły interwencyjne nie utracą elementu zaskoczenia i ostatecznie polecił swoim doradcom zaprzestać tego rodzaju akcji.**

Centralna Agencja Wywiadowcza (CIA) prowadziła własne działania, aby złamać psychikę przywódców Junty. Anonimowe telefony kierowano do haitańskich wojskowych ostrzegając ich, że dni reżimu są policzone. **Doradcy nawet rozważali sprawę prowadzenia rozmów telefonicznych, z wykorzystaniem cyfrowego syntetyzatora dźwiękowego, imitującego głos już nieżyjącego, haitańskiego dyktatora „Papy Doca" Duvaliera, aby nakłaniał ich do rezygnacji.** Zrezygnowano jednak z tego pomysłu.

Złowrogie informacje

CIA wysłała złowieszcze informacje pocztą elektroniczną do kilku członków haitańskiej oligarchii, którzy byli posiadaczami komputerów osobistych. Aby obalić Cedrasa oraz 2-ch pozostałych członków rządzącej junty (gen.bryg. Philipe Biamby oraz ppłk Michel Francois), agenci CIA w Port au Prince szerzyli pogłoski, że każdy z nich planuje ucieczkę z kraju. Gdy w grę wchodziło użycie broni przez żołnierzy Sheltona, to agencja wywiadowcza i Pentagon planowali przeprowadzić rozmowy telefoniczne z haitańskimi oficerami starszymi w dniu inwazji o następującej treści: „Cześć. Następnym razem usłyszysz głos amerykańskiego dowódcy wzywającego się do poddania się".

Operacje psychologiczne CIA nie zawsze odnosiły zamierzony skutek. Agencja zakupiła 1030 piłek futbolowych, na których widniały flagi Haiti i USA. Planowano zrzucić je na Port au Prince. Pracownicy Departamentu Stanu z obawy przed możliwością odniesienia przez dzieci obrażeń w wyniku zrzutu piłek, zrezygnowali z tego pomysłu. Piłki zostały przekazane młodzieży po wylądowaniu Amerykanów na Haiti.

Samoloty CIA przeprowadziły **jeden zrzut powietrzny na 5 dni przed interwencją. Tysiące tranzystorowych odbiorników radiowych zrzucono na spadochronach po to, aby biedni Haitańczycy mogli słuchać audycji radiowych Specjalnej Grupy „Solo".** Korespondent sieci telewizyjnej CBS Pan Rather w Port au Prince, biorąc pływające po morzu pakunki za pododdziały amerykańskich żołnierzy, puścił w eter nieprawdziwą informację, że inwazja rozpoczęła się. W ostatniej chwili przed inwazją były prezydent Jimmy Carter prowadził negocjacje z juntą na temat pokojowego wkroczenia na Haiti wojsk amerykańskich. W tych właśnie dniach haitańscy żołnierze brutalnie tłumili demonstracje, a rozgniewani chłopi wyrównywali rachunki z oprawcami, którzy do niedawna terroryzowali ich.

Taktyczne zespoły operacji psychologicznych, które zostały rozwinięte razem z pozostałymi oddziałami amerykańskimi, nadawały audycje wzywające do zaniechania gwałtów. Audycje radiowe, telewizyjne, teksty na tablicach ogłoszeń oraz 10.000 znaczków, które wyprodukowano, propagowały demokracje oraz odpowiedzialność obywatelską. Instrukcje małego formatu, zawierające zasady kontroli ludzi zostały przekazane policji.

Obawiając się zamieszek z chwilą powrotu Aristide'a w dniu 15 października, zespoły operacji psychologicznych stały się faktycznie jego awangardą i otrzymały kryptonim „Szybkowar". Siły bezpieczeństwa zostały wzmocnione. Tysiące proporczyków przekazano ludziom wraz z wytycznymi, w jaki sposób Haitańczycy mają okazywać radość w sposób spokojny. Nawet pewien Haitańczyk otrzymał zadanie skomponowania nowej piosenki pod tytu-

łem „Niech żyje pokój", którą emitowano w audycjach radiowych. Po przybyciu Aridtide'a na Haiti nie zanotowano żadnych incydentów.

Piosenki, muzyka country

Zespoły operacji psychologicznej sił lądowych musiały często działać z marszu. W celu przetestowania reakcji odbiorców na tekst ulotek „ośrodek analityczny" 4-tej Grupy, stacjonujący w opuszczonym budynku, w którym mieścił się uprzednio magazyn, wykorzystywał do badania reakcji ludności wyselekcjonowaną grupę. 3-ch haitańskich kobiet, które pracowały w pobliskiej pralni. Kiedy rozgniewany tłum 2 tysięcy Haitańczyków otoczył kwaterę sił amerykańskich w Gonaires, zespół rozgłośni elektroakustycznej zaczął nadawać muzykę country zespołu Garth Brooks i jak wędrowny grajek wyprowadził ten osobliwy tłum poza miasto.

Przez 3 miesiące jednostki operacji psychologicznych nadawały audycje radiowe i telewizyjne oraz zrzucały setki tysięcy ulotek, w których zapewniały Haitańczyków, że siły ONZ są w stanie zapewnić bezpieczeństwo w takim samym stopniu, jak to robiły jednostki amerykańskie. Mała wydzielona jednostka operacji psychologicznych pozostała, aby wspierać siły ONZ.

Operacje psychologiczne dlatego odniosły sukces na taką dużą skalę, gdyż 20.000 amerykańskich żołnierzy wspierało te działania. Nawet celne teksty ulotek oraz audycji radiowych same przez się nie zapewnią stabilizacji. „My możemy jedynie zasiać ziarna demokracji" przyznaje dowódca 4-tej Grupy, płk Jeffery Jones „Haitańczycy muszą sami dalej rozwijać ten proces.

Łatwiej to powiedzieć, niż zrobić. Kiedy jednostki operacji psychologicznych prowadziły akcje ulotkowe wśród ludności wiejskiej, rozpowszechniając zielone ulotki z napisem „Jak budować państwo" i rysunkiem małego drzewka palmowego i umieszczonym pod nim wyrazem „Demokracja", to długo musieli specjaliści PSYOP wyjaśniać mieszkańcom wioski, jaki jest sens tego rysunku.

DZIAŁANIA PSYCHOLOGICZNE W KONFLIKCIE NAD ZATOKĄ PERSKĄ

Przebieg działań bojowych w rejonie Zatoki Perskiej zweryfikował wiele teoretycznych rozwiązań, powstałych wcześniej w ciszy gabinetów, a sprawdzanych jedynie na stymulatorach komputerowych, czy w ramach ćwiczeń poligonowych.

Weryfikacji takiej nie uniknęła również amerykańska koncepcja prowadzenia operacji psychologicznych. Okazało się, że siły specjalne, w tym komórki Psychological Operations, mogą z powodzeniem prowadzić działania i odegrać znaczącą rolę w konfliktach o wysokiej, średniej i niskiej intensywności. Są to bowiem siły zdolne do działania kompleksowego w rejonie konfliktu, przyczyniające się tym samym do maksymalizacji sukcesu militarnego, a zarazem minimalizacji kosztów.

Amerykańscy stratedzy traktują operacje psychologiczne jako istotny element współczesnej siły polityczno-militarnej. Właściwa koordynacja operacji psychologicznych i planowania wojskowego na szczeblu strategicznym, operacyjnym i taktycznym sprzyja, ich zdaniem, zwiększeniu potencjału bojowego wojska. Ostatecznym celem operacji psychologicznych jest skłonienie wrogich, sojuszniczych i neutralnych państw oraz ich sił zbrojnych do zaniechania działań sprzecznych z interesami Stanów Zjednoczonych.

Na przykładzie konfliktu w Zatoce Perskiej można zaobserwować, jak przy relatywnie niskich kosztach, związanych z utrzymywaniem i rozwijaniem jednostek operacji psychologicznych i innych jednostek specjalnych, można wspierać nawet duże operacje wojsk własnych.

W konflikcie tym działania psychologiczne realizowane są we wszystkich płaszczyznach – strategicznej, operacyjnej i taktycznej.

Strategiczne działania psychologiczne realizowane są dla osiągnięcia celów długoterminowych. Mają one stworzyć sprzyjające warunki psychologiczne do prowadzenia działań wojennych. Operacje te mają zazwyczaj charakter globalny.

Działania psychologiczne na szczeblu **operacyjnym** realizuje się w celu osiągnięcia założeń średnioterminowych. Wspierają one duże operacje wojskowe. Ich obiektem są z reguły siły zbrojne i ludność cywilna znajdująca się na określonym obszarze.

Taktyczne działania psychologiczne mają na celu realizację zamierzeń krótkoterminowych o charakterze doraźnym. Wspierają one działania wojsk na szczeblu taktycznym. Obiektem

takich działań jest zwykle konkretne ugrupowanie bojowe przeciwnika oraz ludność w rejonie jego działania.

Zdaniem amerykańskih ekspertów akcje psychologiczne należy prowadzić na każdym szczeblu według jednolitej koncepcji i w taki sposób, aby ułatwić prowadzenie działań bojowych, eliminować przeszkody ze strony ludności cywilnej i przyczyniać się do zdobycia jej poparcia. Działania takie powinny prowadzić do obniżenia efektywności wojsk przeciwnika przez załamanie ich morale.

Armia Stanów Zjednoczonych dysponuje wyspecjalizowanymi komórkami wojny psychologicznej, wchodzącymi w skład Sił Specjalnych. Pododdziały działań psychologicznych są zorganizowane w tzw. Grupy Psychological Operations (PSYOP). Każda grupa składa się z kompanii dowodzenia i 3–4 batalionów operacji psychologicznych, z których każdy przeznaczony jest do działań w innym rejonie świata.

W siłach lądowych znajdują się cztery grupy PSYOP, w tym jedna (4 Grupa, stacjonująca w Fort Bragg) w siłach regularnych, a pozostałe trzy w Gwardii Narodowej. Stan osobowy tych jednostek jest szkolony głównie pod kątem stosowania środków kształtowania pożądanych postaw, zachowań i opinii w rejonie działania, a także prowadzenia dezinformacji i przesłuchiwania.

Ze struktury jednostki operacji psychologicznych można wydzielić 27 zespołów specjalistycznych. Pozwala to dowódcy koordynującemu operacje psychologiczne tworzyć dowolne elementy pod kątem wymogów określonych zadań. Wszystkie zespoły można podzielić umownie na trzy kategorie: dowodzenia, operacyjne, zaopatrzenia i obsługi. Te z kolei łączy się w oddziały i pododdziały PSYOP, a więc grupa, batalion, kompania.

Grupa PSYOP składa się z batalionów i kompanii bezpośredniego wsparcia. Batalion przeznaczony jest do bezpośredniego prowadzenia operacji psychologicznych. Podlega on wydziałowi operacji psychologicznych sztabu dowodzenia Korpusu Armijnego. Batalion wspiera bezpośrednio działania bojowe korpusu. Jego stan osobowy uzależniony jest od liczby kompanii bezpośredniego wsparcia, wchodzących w skład batalionu. Może on liczyć do 684 ludzi. Składa się z kompanii dowodzenia, pododdziałów planowania, analiz, zabezpieczenia oraz 2–3 kompanii bezpośredniego wsparcia, po jednym na każdą dywizję lub brygadę korpusu.

Kompania bezpośredniego wsparcia przeznaczona jest do wspierania działań bojowych dywizji lub samodzielnej brygady. Jej stan osobowy liczy 101 osób. Kompania składa się z sekcji dowodzenia, propagandy, redakcyjno-wydawniczej, srodków audiowizualnych, obejmującej zespół projekcji filmów, zespół rozgłośni elektroakustycznych (przeciętnie 14 REA w kompa-

nii). Kompania opracowuje i drukuje ulotki (do 500 tys. sztuk formatu A-6 na dobę), przygotowuje audycje w technice video oraz opracowuje i nadaje programy i komunikaty przy pomocy REA.

Do oddziaływania wykorzystuje się także stacjonarne nadajniki radiowe i telewizyjne. Mogą one nadawać do 8 godzin programu na dobę, na odległość 250 km w dzień i około 500 km w nocy. Do drukowania ulotek wykorzystuje się również drukarnie stacjonarne. Drukarnie polowe są w stanie zrealizować wspólnie z 1–2 drukarniami stacjonarnymi 16 mln ulotek formatu A-6 na dobę. Środki rozpowszechniania ulotek, takie jak bomby lotnicze, balony, pociski artyleryjskie, rakietowe pozwalają rozpowszechnić około 70 proc. dobowej produkcji drukarń.

I. Działania psychologiczne w okresie przygotowawczym operacji „Desert Shield"

Wbrew powszechnemu mniemaniu amerykańskie przygotowania do starcia z Irakiem rozpoczęły się nie w sierpniu 1990 r. po agresji irackiej na Kuwejt, ale znacznie wcześniej. Służby specjalne Stanów Zjednoczonych i Izraela były zorientowane w zamiarach Saddama Husejna, zanim ten wykonał pierwszy ruch.

Jeszcze w czerwcu, a więc dwa miesiące przed agresją iracką, w kwaterze gen. Schwarzkopfa przeprowadzono ćwiczenia sztabowe dotyczące amerykańskiego kontyngentu rozmieszczonego w rejonie Zatoki Perskiej, przy założeniu, że Irak zaatakował swoich sąsiadów. Ćwiczenia te stanowiły później model do praktycznego działania w toku całej wojny. Określały one również zadania dla jednostek działań psychologicznych, stanowiących integralną część amerykańskich sił specjalnych, w skład których wchodzą jeszcze typowe jednostki operacyjne – komandosi oraz komórki do pracy z ludnością cywilną.

Jednostki działań psychologicznych przeznaczone m.in. na bliskowschodni obszar operacyjny, w tym głównie 4. Grupa PSYOP w Fort Bragg, brały wcześniej udział w ćwiczeniach „Bright Star" i „Desert Flag", znanymi wcześniej pod kryptonimem „Red Flag". Pozwoliło to przygotować personel operacji psychologicznych do działania w surowych warunkach, wśród społeczeństw o bardzo specyficznej kulturze, zwyczajach i mentalności.

Generał Schwarzkopf wyznaczył jednostkom operacji psychologicznych zadanie zbierania i analizowania informacji, dotyczących wartości moralno-bojowych armii irackiej, nastrojów społeczeństwa tego kraju, sytuacji politycznej oraz analizy nastrojów społeczeństw państw arabskich – potencjalnych sojuszników USA na tle rozmieszczenia sił wojskowych USA w tych państwach, a także uczestnictwa tych państw w koalicji antyirackiej. Jest oczywiste, że

zadania te jednostki wojny psychologicznej miały realizować i w praktyce realizoway w ścisłym współdziałaniu z komórkami wywiadu wojskowego, jak i CIA.

Po irackiej agresji 2 sierpnia pododdziały PSYOP, wraz z innymi jednostkami SOF, skrycie przemieściły się w pierwszej kolejności w rejon zatoki i zainstalowały w swoich bazach. Całością dowodził płk Layton Dunbar.

Centrum dowodzenia znajdowało się w Rijadzie i tam też w szczegółach rozpracowano zadania dla personelu Psychological Operations. Przede wszystkim należało pozyskać dla amerykańskich planów ludność sojuszniczych państw arabskich, a zwłaszcza ortodoksyjnej Arabii Saudyjskiej. W ocenie specjalistów, solidarność z Saddamem Husajnem była wśród społeczeństw tych państw znaczna. Rozpoczęto więc druk ulotek i nadawanie w oficjalnych programach radiowych określonych treści, obliczonych na pozyskanie przychylności Saudyjczyków.

Rozpracowanie psychologiczne armii irackiej 4 Grupa PSYOP rozpoczęła od współpracy z CIA w celu przeprowadzenia wywiadów z europejskimi i azjatyckimi pracownikami kontraktowymi, którzy wykonując różne prace na terenie Iraku, mogli dostarczyć wstępnych danych o nastrojach wśród ludności oraz żołnierzy. Następnie, wykorzystując fakt złamania irackich kodów szyfrowych, personel działań psychologicznych mógł analizować przechwytywane informacje i przygotować własne dezinformacje na czas działań bojowych.

W pasie przygranicznym rozrzucono ulotki w języku arabskim, mające osłabić wolę walki żołnierzy Saddama Husajna oraz sugerujące kierunki przyszłego ataku i zamaskowanie rzeczywistych zamiarów głównodowodzącego. Przygotowano również studio radiowe do prowadzenia audycji propagandowych po rozpoczęciu działań.

Należy przyznać, że w trakcie operacji „Pustynna Tarcza" nie udało się dogłębnie rozpoznać rzeczywistych wartości moralno-bojowych armii irackiej, a zwłaszcza Gwardii Republikańskiej. Personel wojny psychologicznej działał jedynie na wyczucie, bez możliwości weryfikacji skutków tych działań. Okazało się również, że liczba tłumaczy języka arabskiego i znawców mentalności i zwyczajów społeczeństw państw tego regionu jest zbyt mała w stosunku do potrzeb, co m.in. przyczyniło się w kilku krajach sojuszniczych do wzrostu nastrojów antyamerykańskich (Syria, Jordania i państwa płn. Afryki).

II. Działania psychologiczne w czasie fazy powietrznej operacji „Desert Storm"

Z chwilą rozpoczęcia działań zbrojnych przeciwko Irakowi prace personelu operacji psychologicznych zostały ukierunkowane na osłabienie wartości moralno-bojowych żołnierzy

Saddama Husajna, odebrania im woli walki, a w konsekwencji nakłonienia do dezercji i poddania się. Precyzyjne zadania w czasie operacji powietrznej były przekazywane z tzw. Czarnej Dziury, tj. centrum dowodzenia operacją powietrzną, które znajdowało się na przedmieściach Rijadu. Zadania te były zintegrowane z tym, co robiły inne elementy SOF oraz inne rodzaje wojsk.

Już w pierwszym nalocie na Bagdad została zniszczona rozgłośnia radiowa. Społeczeństwo irackie i armia nie odczuwały tego jednak, gdyż z chwilą pierwszych skutecznych eksplozji nadajników na sygnał via satelita została uruchomiona, przygotowywana wiele tygodni i obsługiwana przez personel PSYOP, radiostacja amerykańska nadająca na tych samych falach. Nadawano w języku arabskim m.in. modlitwę z Koranu oraz wypowiedzi dobrze traktowanych jeńców irackich. Nadawano również precyzyjne informacje skierowane do oddziałów pierwszorzutowych, nakłaniając do wypowiedzenia posłuszeństwa Saddamowi Husajnowi. Bombardowanie na falach eteru odbywało się codziennie. Wzmacniano je dodatkowo ulotkami o odpowiedniej treści, obliczonej na mentalność arabską. Pułkownik Dunbar stwierdził potem, że prawie 3/4 dezerterów przyznało, iż do ucieczki skłoniły ich audycje radiowe i ulotki. Czy mogło być inaczej, jeżeli samych ulotek rozrzucono 29 mln?

Specjaliści działań psychologicznych mieli również istotny wpływ na określenie listy celów dla bombowców. Umieścili oni na tej liście również takie obiekty, których zbombardowanie wpłynęłoby na antysaddamowskie nastroje w Iraku. Zbombardowano m.in. cywilną sieć radiokomunikacyjną, odcięto również Bagdad od dostaw energii elektrycznej. Armia natychmiast uruchomiła swoje generatory, ale ludność pozostała bez prądu, co przyczyniło się do jej psychologicznego obezwładnienia, a jednocześnie nie czyniło z niej celu militarnego. W ten sposób wojna Saddama powoli przestawała być wojną społeczeństwa irackiego.

Na destrukcję armii irackiej wpływ miała również forma informacji o działaniach militarnych, jaką w stosunku do środków masowego przekazu stosowali Amerykanie. Prezentowano wyłącznie spektakularne sukcesy, dodatkowo koloryzując je i ubarwiając supertechniką. Miało to wpłynąć na osłabienie politycznego poparcia dla Iraku, ze strony niektórych państw arabskich, a także utwierdzić w sojuszu arabskich partnerów USA. Jeżeli chodzi o sojuszników, to Amerykanie z inspiracji specjalistów PSYOP zadbali również o należyte podkreślenie ich militarnego udziału. Mimo że procentowo lotnictwo arabskie stanowiło tylko drobną część powietrznej armady, specjalnie zorganizowano, a następnie nagłośniono propagandowo w niebywały sposób zestrzelenie przez saudyjskiego pilota F-15 dwóch maszyn Mirage F-1 irackich sił powietrznych. Aby te dwa Mirage weszły w celownik pilota saudyjskiego, kilka maszyn ame-

rykańskich wykonało coś w rodzaju nagonki. W efekcie wyszło na to, że w powietrzu walczą Arabowie z Arabami.

Propagandowe nagłośnienie zwycięstw powietrznych spowodowało taką destrukcję morale pilotów irackich, że zaczęli oni masowo uciekać na najlepszych samolotach do Iranu, odsłaniając całkowicie przestrzeń powietrzną nad własnymi wojskami. W ten sposób szeregi irackich sił powietrznych opuściło ponad 100 samolotów bojowych i znaczna liczba maszyn transportowych.

Wobec braku rzeczywistego obrazu wartości moralno-bojowych Gwardii Republikańskiej, znajdującej się w drugim rzucie ugrupowania armii irackiej, za radą specjalistów wojny psychologicznej, do załamania, jak się spodziewano, wysokiego morale użyto bombopwców B-52, które prowadziły dywanowe naloty na ich pozycje. Znaczny efekt psychologiczny, osłabiający armię iracką, uzyskano przez podzielenie przestrzeni powietrznej Iraku na sektory, w których bez przerwy znajdowały się maszyny bojowe strzelające do wszystkiego, co się rusza, a może być celem wojskowym.

Po rozpoczęciu ostrzału Izraela przez „Scudy", zaistniała groźba włączenia tego państwa do wojny. Niewątpliwie skomplikowałoby to stosunki w ramach sojuszu antyirackiego. Aby temu zapobiec, skierowano do Izraela rakiety „Patriot", ale wykorzystując możliwości sił powietrznych sprzymierzonych, podjęto również akcję obezwładniania załóg wyrzutni „Scud" przez psychologiczne wytworzenie poczucia ciągłego zagrożenia z powietrza. Dzięki powietrznym tankowcom, nad potencjalnym terenem rozmieszczenia wyrzutni cały czas „wisiały" B-52 i tylko czekały na salwę, aby miejsce, gdzie przygotowano odpalenie, zamienić w piekło. W ten sposób ograniczono liczbę odpaleń rakiet taktycznych, gdyż ich załogi po prostu bały się strzelać.

36-letnie superfortece B-52 wykonały w sumie 1624 loty, a iraccy jeńcy wojenni zgodnie twierdzili, że te rajdy zabójczo wręcz wpłynęły na ich morale.

III. Działania w ramach operacji lądowej

Po zdobyciu odpowiednich informacji o wartościach moralno-bojowych armii irackiej, w trakcie trwania operacji powietrznej, specjaliści wojny psychologicznej mogli już lepiej przygotować się do wsparcia zbliżającej się operacji lądowej. Żołnierzy irackich bombardowano na falach eteru audycjami propagandowymi, nawołującymi do dezercji. Deklarowano bezpieczeństwo, dobre warunki niewoli itp. Głos zabierali w tych audycjach wzięci do niewoli żołnierze lub dezerterzy, którzy zwracając się do konkretnych kolegów, dowódców, uwiarygodniali je.

Akcja ulotkowa przeprowadzana była permanentnie i uwzględniała w swojej treści zmieniającą się sytuację militarną po masowych bombardowaniach oraz zmianę w nastrojach żołnierzy irackich, przejawiającą się m.in. w zwiększonej liczbie dezercji. Stan psychiczny i fizyczny uciekinierów, którzy obdarci i głodni przechodzili linię graniczną, również dostarczał określonych informacji specjalistom Psychological Operations.

Stosowano również inne metody. Aby umożliwić marines bezpieczne przejście przez pola minowe, należało obezwładnić batalion iracki, który bronił tego przejścia. Zastosowano atak psychologiczny. Najpierw rozrzucono ulotki ostrzegające przed bombardowaniem wielkimi bombami BLU-82, największymi bombami konwencjonalnymi na świecie, używanymi w Wietnamie do burzenia infrastruktury baz lotniczych, następnie zbombardowano tymi bombami pozycje irackie, dla zwiększenia efektu w nocy. Wybuch do złudzenia przypominał eksplozję bomby nuklearnej. W dalszej kolejności powtórzono bombardowanie ulotkami, zapowiadającymi dalsze zrzucanie BLU-82. Przerażeni żołnierze iraccy, wraz dowódcą batalionu, sztabem, oficerem wywiadu dysponującym mapami pól minowych, przebiegli granicę, aby się poddać. Dzięki uzyskanym planom pól minowych z łatwością wykonano w nich przejścia, zanim rozpoczęła się operacja lądowa.

Generalnym założeniem działania specjalistów PSYOP, wynikającym ze strategii użycia SOF, było ścisłe współdziałanie z innymi rodzajami wojsk w celu zmaksymalizowania ich wysiłku bojowego. Przykładem może tu być współpraca w operacyjnym maskowaniu planowanego uderzenia z kierunku południowo-zachodniego z głębokim okrążeniem armii irackiej. Ukryć trzeba było przesunięcia XVIII i VII Korpusu, tj. około 200 tys. ludzi z całym zaopatrzeniem na odległość 300 mil, w terenie pustynnym, po jednej drodze. Prócz samobieżnego sprzętu bojowego trzeba było zgromadzić do przerzutu ludzi i sprzętu 4,5 tys. ciężarówek.

W celu zachowania manewru w tajemnicy, podjęto działania dezinformacyjne z udziałem komórek PSYOP. Sztuczny tłok w eterze, koncentracja marines naprzeciw wybrzeża Kuwejtu, próby desantów z morza, ulotkowe bombardowanie jednostek irackich broniących dostępu do brzegów zrobiło swoje. Uderzenie z południowego zachodu było kompletnym zaskoczeniem. Na kierunku wschodnim oczekiwało aliantów około 10 irackich dywizji.

Specjaliści operacji psychologicznych byli również współautorami koncepcji obezwładnienia teoretycznie najbardziej wartościowych jednostek bojowych Saddama Husajna, Gwardii Republikańskiej. Wykorzystano w tym przypadku możliwości powierzchniowego bombardowania pozycji Gwardii na przemian 750-funtowymi bombami i ulotkami o treściach wzywającymi do poddania wobec braku jakiejkolwiek szansy na sukces. Do niszczenia umocnionych pozycji

zastosowano bomby, które wyprodukowano specjalnie na zamówienie do tego typu celów. Uderzenia te były również poprzedzane ostrzeżeniami ulotkowymi.

W efekcie stan osobowy Gwardii Republikańskiej został w znacznym stopniu zdemoralizowany i pozbawiony woli walki. Żołnierze iraccy poddawali się masowo, a rozrzucone na ich pozycje ulotki traktowali jako swego rodzaju przepustki do niewoli, do której szli często z ulgą, często w nadziei na zaspokojenie głodu.

W ocenie dowódców amerykańskich, wszystkie siły Operacji Specjalnych, w tym jednostki operacji psychologicznych, działając w ścisłej integracji z zasadniczymi rodzajami wojsk, przyczyniły się do sukcesu militarnego sprzymierzonych. Jego wymownym dowodem jest znikoma liczba strat w ludziach, która po stronie amerykańskiej wyniosła 148 zabitych i 458 rannych, na 540 tys. biorących udział w operacji. Należy podkreślić, że przed rozpoczęciem działań bojowych dowództwo sił zbrojnych USA liczyło się ze stratami rzędu dziesiątków tysięcy ludzi.

Nie można jednak wyciągać zbyt daleko idących wniosków dla działań psychologicznych, gdyż konflikt w Zatoce Perskiej nie był konfliktem typowym dla Europy. Trudno byłoby oczekiwać na naszym kontynencie, aby przeciwnik miał pół roku na przygotowanie się do wojny. Równie problematyczne jest przykładanie do armii europejskiej tej samej miary wartości bojowych co do armii irackiej, czy też w ogóle arabskiej. Wydaje się również, że trudno w potencjalnym konflikcie europejskim byłoby szukać tak olbrzymich dysproporcji w potencjałach militarnych, jak miało to miejsce nad Zatoką Perską.

Z konfliktu tego należy jednak wyciągnąć jeden zasadniczy wniosek. Dysponując określoną techniką i potencjałem intelektualnym można przez psychologiczne oddziaływanie na przeciwnika zmienić, przynajmniej w jakiejś części, zachowanie jego żołnierzy w pożądanym przez nas kierunku. Umiejętnie użyte słowo również w Europie stanowi groźną broń.

Załącznik 14

DZIAŁANIA PSYCHOLOGICZNE W OPERACJI „PUSTYNNA BURZA"

8 października 1918 roku w czasie I wojny światowej sierżant York użył bezpośredniego środka walki, aby schwytać 132 niemieckich żołnierzy, zastrzelił kilku z nich z karabinu Springfield. Reszta poddała się bez walki.

W czasie operacji „Pustynna Burza" trzech żołnierzy sił lądowych USA osiągnęło jeszcze większy sukces, niż sierżant York. Zmusili oni cały iracki batalion piechoty do poddania się, bez jednego wystrzału. Chłopcy, którzy tego dokonali, nie byli wcale cudotwórcami. Byli to żołnierze z pionu operacji psychologicznych, gdzie są wykorzystywane nietypowe środki pola walki, jakimi dysponuje armia. Ci finezyjni fachowcy, specjaliści od drukowania, językoznawcy i redaktorzy wykorzystują techniki podobne w pewnym stopniu do działalności ogłoszeniowej, aby zmienić postawę przeciwnika, ostudzić w nim wolę walki i doprowadzić do poddania się. Oni pracują według zasady, że każdy żołnierz przeciwnika, który podda się, oznacza co najmniej jedną kulę mniej wystrzeloną przez własne pododdziały.

W czasie wojny w Zatoce Perskiej około 650 specjalistów pionu operacji psychologicznych wydzielonych z jednostek PSYOP sił lądowych wydrukowało i zrzuciło ponad 29 ton ulotek, wzywających do poddania się oraz kierowało apele do żołnierzy irackich, wykorzystując do tego celu rozgłośnie elektroakustyczne oraz „pirackie" radiostacje.

Na wschodnim teatrze działań wojennych, gdzie była skoncentrowana obrona iracka, oddziały przeciwnika były bezlitośnie bombardowane tygodniami ulotkami i audycjami radiowymi. Stosowane na przemian z bombardowaniem lotniczym ulotki okazały się wyjątkowo skuteczne w skłonieniu żołnierzy przeciwnika do poddania się. W sektorze zachodnim, na lewym skrzydle, gdzie miała nastąpić ofensywa, bombardowanie było mniej nasilone. Było tam mniej oddziałów przeciwnika, a przy tym koalicja nie chciała zdradzić swoich zamiarów.

Kluczową rolę miał odegrać atak z powietrza 101 Dywizji Powietrznodesantowej, która zajmowała pozycje na zachód od neutralnej strefy iracko-saudyjskiej. Na kilka dni przed planowanym rozpoczęciem bitwy lądowej zauważono irackie jednostki w odległości 60 mil na północ od pozycji dywizji, w połowie drogi, którą powinna opanować 101 Dywizja w celu zapewnienia sobie drogi zaopatrzenia. Ogromny konwój samochodowy byłby wyjątkowo dogodnym celem dla skrzydłowego ataku jednostki irackiej, której liczebność i uzbrojenie były nieznane. Każda brygada 101 Dywizji była wyposażona w zespół rozgłośni elektroskustycz-

nych. Dowództwo dywizji poleciło wyprzeć z tego terenu oddziały irackie w możliwie najkrótszym czasie. „Zapytałem, która brygada obejmuje zasięgiem swego działania ten rejon", powiedział kpt. Thomas Wright, oficer do spraw planowania 9 batalionu operacji psychologicznych 4 Grupy PSYOP. Odpowiedzieli, że rejon ten nie znajduje się w zasięgu działania żadnej z brygad i zapytali, czy on sam mógłby wykonać to zadanie.

W skład wydzielonego zespołu kpt. Wrighta wchodził również sierż. sztab. Steven Jensen oraz sierż. sztab. Edward J. Fivel. „Mieliśmy do dyspozycji dodatkową rozgłośnię elektroakustyczną", dodał kpt. Wright. „Wiedziałem, że sierż. Fivel ma duże doświadczenie, a sierż. Jensen zna bardzo dobrze język arabski. Tak więc mogliśmy stworzyć odpowiedni zespół. Wkrótce zespół nasz miał się przekształcić w zespół rozgłośni elektroakustycznych, gotowy w każdej chwili do akcji". W tym czasie Wright przypuszczał, że podejmuje działania przeciwko być może dziesięciu żołnierzom irackim jednego z wielu małych posterunków granicznych, które znajdowały się w tym rejonie. Nie było czasu na dalsze myślenie, uwijali się, aby zdążyć na czas.

Wright szybko sporządził projekt ulotki. W ciągu 25 minut Jensen oraz żołnierze amerykańscy pochodzący z Arabii Saudyjskiej przetłumaczyli i poprawili tekst. „Przyszedłem z tym tekstem do żołnierza, a on pomógł mi wychwycić niuanse języka arabskiego", stwierdził Jensen. „Jest sprawą bardzo istotną, w jaki sposób mówisz po arabsku, ponieważ jeżeli użyjesz niewłaściwego zwrotu czy wyrazu, to stracisz wiarygodność."

Trójka załadowała ulotki wzywające do poddania się w dwa worki, zamontowała na śmigłowcu rozgłośnię elektroakustyczną i wskoczyła na pokład śmigłowca „Black Hawk". Dowództwo sił powietrznych podało im pozycję, na jakiej śmigłowce „Apache" oraz samoloty A-10 dokonywały ostrzału terenu przez cały dzień, lecz z marnym skutkiem. Nikt nie był skłonny do poddania się. „Wystosujcie apel wzywający do poddania się", powiedziano mi. „Jeżeli oni nie poddadzą się, będziemy musieli ich wykończyć". Zespół operacji psychologicznych poleciał na północ śmigłowcem VH-60 „Black Hawk" wraz z dwoma śmigłowcami eskorty.

Kiedy przylecieli na miejsce zauważyli, że schronów jest więcej niż pierwotnie przypuszczano. Było ich w sumie 13, ale ciągle pozostawała nieznana liczba żołnierzy, którzy się w nich znajdowali. W czasie, gdy śmigłowce „Apache" ubezpieczały „Black Hawk" ze skrzydeł w każdej chwili gotowe do otwarcia ognia, załoga „Black Hawk" przygotowywała się do zrzucenia ulotek. Zadaniem działonowego było postawienie na sztorc worka z ulotkami i uwolnienie ich. Niestety, wraz z ulotkami wyrzucony został również worek. Jak się dowiedzieliśmy później, tylko niewielka część ulotek wypadła na zewnątrz. Wright stwierdził, że akcja ulotkowa

się nie powiodła. Ponownie nadlecieli na pozycje irackie i Jensen zaczął rozrzucać ulotki z drugiego worka. Fivel wystawał na zewnątrz śmigłowca, trzymając w dłoni megafon.

„Uwaga, wychodźcie ze schronów", zapowiedział Jensen po arabsku. „Nie przylecieliśmy tu, aby wam wyrządzić krzywdę. Rzućcie broń. Wychodźcie kolejno ze schronów z rękami podniesionymi do góry. Pięć metrów do przodu." Nadawanie apelu zakłócał szum silnika, w związku z tym kpt. Wright zdecydował się wylądować w nieznanym sobie terenie i opuścić śmigłowiec. Musieli zaryzykować – w odległości 60 mil od granicy. Ostatecznie wylądowali w odległości ponad 800 metrów od pozycji irackich, tj. poza zasięgiem rażenia lekkiej broni maszynowej.

Od Irakijczyków dzieliło ich wzgórze, które znajdowało się w odległości 300 metrów od pozycji zespołu. Opuścili śmigłowiec i zaczęli nadawać. Kpt. Wright biegł na czele, trzymając urządzenie nagłaśniające, sierż. Fivel pozostawał w tyle ze wzmacniaczem, a Jensen biegł w środku, trzymając w ręku mikrofon. Byli połączeni przewodem. Wszyscy biegli w dół. Musieli sprawiać całkiem niezłe wrażenie.

W związku z tym, że wzgórze tłumiło fale dźwiękowe, zdecydowali się wejść na jego wierzchołek. Wright umieścił urządzenia nagłaśniające na wierzchołku wzgórza i dał znak pilotowi śmigłowca Apache, aby się oddalił i nie zakłócał nadawania. „Nie wiedzieliśmy, co się dzieje, ponieważ występ skalny ograniczał nam widoczność" – stwierdził Jensen. Wright wrócił do śmigłowca Black Hawk, aby zorientować się w sytuacji. Po chwili wrócił z informacją – „Zaczynają wychodzić, idą w naszym kierunku, jest ich około 20". W tym samym czasie Black Hawk przyleciał do nich. Dookoła latały kamienie i piasek, miotane pędem powietrza wytworzonym przez obracające się płaty wirnika. Wsiedli do śmigłowca i unieśli się w górę. Dopiero teraz zobaczyli tych ludzi, którzy wybiegli ze schronów. Wyglądało to bardziej na akcję ratowniczą niż na operację psychologiczną nawołującą do poddania się. Zachowanie tych ludzi było podobne do scen z filmów o wojnie w Wietnamie, gdzie jedna osoba, której nie udało się dotrzeć na pokład śmigłowca przed jego startem, wymachuje rękami, a wszyscy pozostali pędzą w jej kierunku".

Pilot starał się ich zatrzymać, lecz wyniknął pewien problem natury językowej. Otóż słowo „stop" w języku arabskim ma dwa odpowiedniki. Jeden z nich („kif") oprócz znaczenia „zatrzymaj się", może także znaczyć „powstań" lub „baczność".

„Mówiłem do nich – zatrzymajcie się, usiądźcie, połóżcie ręce na głowę – stwierdził Jensen. Ludzie znajdujący się z tyłu nie słyszeli, gdyż śmigłowiec hałasował, tak więc powiedziałem

„hif", aby ich zatrzymać, żołnierze z przodu powstali, a następnie przeszedłem do komendy „oukif", która oznacza jedynie „zatrzymaj się".

Dzięki znakom dawanym ręką przez sierż. Fivela oraz dzięki żołnierzowi z załogi śmigłowca, który stał na ziemi i zaczął rzucać kamieniami w ich stronę, jeńcy zmuszeni zostali do zatrzymania się. Zapas paliwa wyczerpał się, śmigłowiec musiał wracać do bazy. Jensen starał się przekonać Irakijczyków, żeby pozostali na miejscu do czasu przylotu innego śmigłowca. „Oni jednak sądzili, że chcemy ich zostawić i za każdym razem, kiedy zmienialiśmy położenie śmigłowca, biegli za nami" – stwierdził Jensen.

Tak więc jeden Apache pozostał, a drugi ubezpieczał Black Hawk w locie powrotnym. Dowództwo dywizji wysłało kilka dużych śmigłowców Cinook na północ, aby zabrać jeńców, ale tak wielu Irakijczyków zaczęło się poddawać, że cała akcja przybrała większe rozmiary i przerodziła się w swego rodzaju most powietrzny. Ostatecznie liczba jeńców doszła do 420.

„Wróciliśmy do bazy, zatankowaliśmy paliwo, zatoczyliśmy koło nad tyłami dywizji i wylądowaliśmy. Wszyscy zaczęli nam gratulować" – stwierdził Jensen. „Zrobiliście kawał dobrej roboty – mówili. Czuliśmy się wspaniale. Tego dnia każdy ściskał nam rękę". Następnego dnia wrócili do swoich szarych, codziennych obowiązków.

Bitwa lądowa zakończyła się trzy dni później. „Mój zespół wykonał zadanie już w początkowej fazie bitwy. W skład każdej brygady wchodziła rozgłośnia elektroakustyczna oraz oddelegowani żołnierze z piechoty morskiej i sił specjalnych. Nasi chłopcy oraz żołnierze z 6. batalionu operacji psychologicznych byli wszędzie. Wchodzili w skład sił brytyjskich i francuskich".

Masowe poddawanie się w istotny sposób zmieniło poglądy wielu osób. „Wielu sądziło, że praca zespołów operacji psychologicznych nie przyniesie efektów" – stwierdził Wright. „Nikt nie podda się na skutek apelu nadawanego przez rozgłośnie elektroakustyczne. Szczerze wam to mówię. Przypuszczałem, że to działanie może dać niewielkie efekty i taki miałem pogląd przed rozpoczęciem bitwy lądowej. Ci ludzie nie byli poddawani nalotom bombowym w takim stopniu, jak tamci na wschodzie. Tak więc myślałem, co może skłonić tych ludzi do poddania się, tym bardziej w sytuacji, gdy bronią swojej ojczyzny. A mimo to operacje psychologiczne okazały się skuteczne" – taką opinię wygłosił jeden z byłych oponentów.

Również wyjątkowo skuteczne okazały się akcje ulotkowe, czego dowodem jest duża liczba jeńców, którzy posługiwali się ulotkami, kiedy poddawali się. Jednakże podstawowym elementem taktyki operacji psychologicznych, niezależnie od tego, czy była to akcja ulotkowa, czy też elektroniczna, jest mówienie prawdy. „Jeżeli nie podajesz prawdy, możesz nie osiągnąć

sukcesu. Jeżeli podasz nieprawdę, możesz ich raz oszukać, lecz za drugim razem to ci się nie uda. Nie oznacza to wcale, że musisz podawać 100 proc. prawdy" – stwierdził Wright.

Jedna z pomyślnie przeprowadzonych akcji psychologicznych nie była niczym innym jak dezinformacją. Ulotki zatytułowane „Fala", zapowiadające rzekomy desant Marines, zostały włożone do butelek, które następnie zakorkowano i wrzucono do morza z pokładu statku. Dotarły one do wschodniego wybrzeża Kuwejtu. Tę akcję przeprowadzono na kilka dni przed rozpoczęciem bitwy lądowej. Jej celem było wprowadzenie w błąd irackiej obrony i spowodowanie przegrupowania wojsk irackich w niewłaściwym kierunku.

Działania psychologiczne potwierdziły swoją rolę jako istotnego czynnika pola walki, a strategia tych działań jest tak stara jak ludzkość: najpierw zaatakuj przeciwnika, a następnie zaproponuj mu poddanie się. „To jest tak jak w starym znanym powiedzeniu: przyprzyj szczura do muru, a on cię ugryzie, stwierdził Wright, ale jeżeli wskażesz mu inną drogę, to z niej skorzysta".

Załącznik 15

DZIAŁANIA PSYCHOLOGICZNE PROWADZONE W KONFLIKTACH O MAŁEJ INTENSYWNOŚCI ORAZ PODCZAS OPERACJI POKOJOWYCH

Wyciąg z Regulaminu PSYOP FM-33-1, rozdział 9

Operacje pokojowe – zadania

1. Dostarczanie materiałów działań psychologicznych w celu uzyskania akceptacji lokalnej społeczności i stron konfliktu co do obecności sił pokojowych.

2. Kształtowanie neutralnej postawy sił własnych i pozycji niezaangażowania w stosunku do wrogich stron.

3. Rozwój, koordynacja i przeprowadzanie:

a) programów informacyjnych i edukacyjnych,

b) pokojowego szkolenia operacyjnego dla wojsk państw trzecich, zaangażowanych w operacje,

c) ustalania wspólnych punktów kontaktu między wszystkimi zaangażowanymi stronami,

d) oceny środowiska działań w celu zidentyfikowania przywódców, najważniejszych grup lokalnych, elementów wrażliwych i podejrzanych.

Wewnętrzne operacje obronne innych państw

1. Wieloaspektowa integracja z programami państw obcych, włącznie z wewnętrznym rozwojem, pomocą humanitarną oraz bezpieczeństwem wewnętrznym.

2. Operacje informujące opinię publiczną o zamiarach amerykańskich oraz dobrej intencji prowadzonych działań.

Zapobieganie powstaniom i rebeliom

1. Pomoc dla rządu państwa, wewnątrz którego operacje są prowadzone dla uzyskania wsparcia społeczeństwa.

2. Wspieranie rządu państwa w walce z siłami powstańczymi przez uzyskanie lojalności sił przeciwnych i ich zwolenników w stosunku do sił przeprowadzających operacje.

3. Kształtowanie przychylnego obrazu USA w kraju prowadzonych operacji.

4. Działania zmierzające do osiągnięcia akceptacji grup neutralnych i opinii światowej.

5. Wspieranie prowadzonych operacji poprzez opracowywanie i realizowanie programów naprawczych.

6. Przeprowadzanie silnego i ciągłego procesu wzmacniania skuteczności działań psychologicznych.

7. Wspieranie rządów państw w kontroli społecznej i ochronie przed działaniami antypaństwowymi.

8. Ocena warunków terenowych.

Operacje powstańcze

1. Ocena terenu.

2. Wsparcie dla sił powstańczych.

3. Wspieranie społeczności przychylnie nastawionej do sił powstańczych, ukrywającej i chroniącej powstańców.

4. Opracowanie programów zmierzających do pozyskiwania nowych zwolenników i ochotników przeciwnej opcji politycznej, wojsk i środowiska wywiadowczego.

5. Opracowywanie materiałów działań psychologicznych w celu popularyzacji przeprowadzanych reform i programów, mających na celu przekonanie społeczności, że wrogi rząd jest bezpowrotnie obalony.

6. Opracowywanie programów w celu informowania opinii światowej o zamiarach USA i dobrej intencji prowadzonych działań.

Kontyngentowe operacje militarne

1. Wyjaśnianie celu operacji militarnych USA w celu przeciwdziałania dezinformacji.

2. Ustanawianie kontroli nad grupami niemilitarnymi, neutralnymi i innymi w rejonie prowadzenia operacji w celu zminimalizowania strat i zapobieżeniu ich zakłócenia.

3. Zapobieganie lub odstraszanie sił przeciwnych lub innych państw przed zakłócaniem operacji.

4. Prowadzenie ciągłych analiz czynników politycznych i kulturalnych w celu zwielokrotnienia politycznych i psychologicznych efektów operacji.

5. Minimalizowanie wpływu wrogo nastawionej społeczności.

6. Wspieranie procesów wycofywania się wojsk USA z terenu operacji oraz kreowanie pozytywnego wizerunku Stanów Zjednoczonych oraz ich dobrych intencji.

Operacje walki z terroryzmem

1. Zapobieganie wrogim efektom działań terrorystycznych.

2. Informowanie społeczności o celach działań terrorystycznych, przywódcach, infrastrukturze.

3. Zachęcanie lokalnej społeczności co do informowania o ruchach i działaniach terrorystycznych.

4. Przeprowadzanie działań oddziałujących na grupy terrorystyczne w celu przekonania, że osiągnięcie założonych przez nie celów jest niemożliwe drogą działań terrorystycznych, a także przekonanie terrorystów o grożącym im niebezpieczeństwie i niemożności prowadzenia żadnych negocjacji pod naciskiem terrorystycznym.

5. Podzielenie i osłabienie struktur wspierających terrorystów.

Działania psychologiczne w czasie konfliktu i wojny

Szczebel strategiczny

1. Budowa przychylnego wizerunku USA.

2. Wspieranie sprzymierzeńców i innych agencji USA w wysiłkach prowadzących do zapobieżenia wojnie oraz uczestniczenie w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych, bez rozpoczynania wojny.

3. Ocena wrogiej propagandy, bezpośrednio skierowanej przeciwko obiektom USA, ocena jej skuteczności i działania kontrpropagandowe.

4. Przygotowywanie społeczności będącej obiektem oddziaływania na wprowadzenie wojsk USA do kraju prowadzenia operacji.

5. Opracowywanie programów działań psychologicznych, mających na celu wyjaśnienie polityki USA w stosunku do przyjaźnie nastawionych i neutralnych odbiorców w celu uzyskania ich akceptacji w stosunku do polityki USA.

6. Skupienie swoich wysiłków na zminimalizowaniu wpływu nastawionej neutralnie i wrogo populacji podczas prowadzenia operacji.

7. Przekonanie obiektu oddziaływania, że siły USA mogą wypełnić swoją misję.

8. Rozpowszechnianie i wykorzystywanie różnic rasowych, etnicznych, religijnych i nietolerancji.

9. Wzmocnienie wsparcia sił skierowanym przeciwko grupom terrorystycznym i ich działaniom.

Szczebel taktyczny

1. Tworzenie i wykorzystywanie środków kontroli wrogiej populacji, działania oparte na różnicach rasowych, etnicznych i religijnych.

2. Kształtowanie niezadowolenia wśród cywilnej populacji strony przeciwnika.

3. Budowanie i tworzenie politycznych i militarnych struktur i związków działających na korzyść wojsk własnych.

4. Osłabienie skuteczności i pewności działania elementów kierowniczych i osłabienie wiary w zasadność działań.

5. Kreowanie przekonania o bezsensowności wojny.

6. Wspieranie działania ruchu oporu.

7. Informowanie własnej, wrogiej i neutralnej społeczności o własnych sukcesach.

8. Budowanie nastrojów zniechęcenia wśród wojsk przeciwnika.

9. Zabezpieczenie wsparcia dla działań dezinformujących.

10. Tworzenie związków z niekonwencjonalnymi elementami walki.

Operacje krótkotrwałe

1. Działania skierowane do społeczności cywilnej w celu uzyskania aprobaty dla polityki i operacji prowadzonych przez USA.

2. Integrowanie działań psychologicznych z planami operacji bojowych.

3. Prowadzenie oceny terenu i wpływu działań psychologicznych na wojska własne.

4. Przeprowadzenie programów zapobiegających wrogiej propagandzie.

5. Wykorzystywanie porażek i niepowodzeń strony przeciwnej.

6. Budowanie poczucia niezadowolenia wśród wojsk przeciwnika.

7. Wykonywanie odezw i apeli mówiących o bezsensowności dalszej walki i konieczności poddania się, zsynchronizowanie ich z własnymi sukcesami na polu walki.

8. Pomoc w kontroli przesiedleńców i uchodźców.

9. Przesłuchiwanie więźniów wojennych.

10. Wspieranie operacji dezinformujących.

Operacje tyłowe

1. Pomoc w organizowaniu i prowadzeniu obozów dla więźniów wojennych.

2. Współpraca z państwami, na których terenie prowadzone są operacje, w sprawie językoznawców i zaopatrzenia materiałowego.

3. Prowadzenie akcji psychologicznych w celu przeciwdziałania skutkom terroryzmu, sabotażu lub innych działań wojskowych specjalnego znaczenia.

4. Uczestnictwo w kontroli przesiedleńców i uchodźców.

5. Operacje przeciwdziałające wrogiej propagandzie.

6. Wsparcie operacji cywilno-militarnych.

Szczebel taktyczny

Operacje długofalowe

1. Budowa pozytywnego wizerunku USA, zabezpieczenie właściwego traktowania jeńców wojennych przez żołnierzy sił sprzymierzonych.

2. Zakłócanie i przerywanie wrogich działań przez szerzenie klimatu niezadowolenia, wątpliwości i niewiary wśród ludności cywilnej w rejonie działań.

3. Wsparcie strategicznego szczebla działań psychologicznych przez dostarczanie szczegółowych i aktualnych informacji o lokalnej sytuacji i wnioskach z niej wynikających dla szczebla dowódczego.

4. Uczestniczenia w operacjach taktycznych i dezinformujących.

5. Przeprowadzanie działań zachęcających do poddawania się.

6. Produkowanie ulotek-przepustek i koordynacja ich treści z innymi sprzymierzonymi dowództwami.

7. Opracowywanie programów akcji psychologicznych z wykorzystaniem materiałów propagandowych.

Operacje krótkotrwałe

1. Uczestniczenie w działaniach taktycznych i dezinformacyjnych.

2. Pomoc w kontroli ludności cywilnej w strefie oddziaływania.

3. Dostarczanie informacji i wytycznych dla odizolowanych elementów wojsk własnych działających w strefie wojennej.

4. Zakłócanie i przerywanie wrogich działań przez budowanie klimatu zwątpienia, niezadowolenia i niewiary.

5. Obniżanie morale wojsk przeciwnika przez podkreślanie własnych sukcesów oraz wyrabianie przekonania o nieuchronności i bezsensowności śmierci.

6. Podkreślanie zagrożenia dla przeciwnika przebywającego w rejonie użycia broni ABC.

7. Produkcja i rozpowszechnianie ulotek-przepustek.

8. Prowadzenie kontroli ludności za pomocą środków nadawczych i materiałów drukarskich.

Operacje tyłowe

1. Ocena terenu działań w celu określenia czołowych przywódców i czułych punktów miejscowej populacji.

2. Budowa pozytywnego wizerunku USA, żołnierzy sił sprzymierzonych i dowódców wśród lokalnej społeczności.

3. Zapobieganie wrogiej propagandzie przez prowadzenie dobrze zaplanowanych, agresywnych i efektywnych działań psychologicznych.

4. Prowadzenie kontroli ludności przez zastosowanie środków nadawczych i informacji drukowanej.

5. Pomoc w kontroli ludności w strefie oddziaływania bojowego.

6. Wykorzystywanie obywateli innych państw i tłumaczy do zorganizowania skutecznej sieci komunikacyjnej na tyłach działań.

Załącznik 16

DZIAŁANIA PSYCHOLOGICZNE JAKO WSPARCIE ODDZIAŁYWANIA NA JEŃCÓW WOJENNYCH I INTERNOWANĄ LUDNOŚĆ CYWILNĄ

Załącznik ten wyjaśnia, jak operacje psychologiczne wspierają dowódcę w organizowaniu i przeprowadzaniu działań związanych z jeńcami wojennymi i ludnością internowaną podczas wojny konwencjonalnej oraz konfliktów o niskim nasileniu działań.

Zgodnie z narodową polityką USA i prawem międzynarodowym Stany Zjednoczone muszą dbać o prawa i chronić jeńców wojennych oraz internowanej, przez żołnierzy amerykańskich, ludności cywilnej. Armijne Dowództwo Żandarmerii Wojskowej ds. Jeńców Wojennych (MPPWCOM) ewakuuje, internuje, kontroluje, angażuje do działania, uwalnia jeńców wojennych i internowaną ludność.

W czasie konfliktu jeńcy wojenni i internowani są źródłem bieżących informacji dostępnych dla środowiska działań psychologicznych. Jeżeli działania psychologiczne znajdują się pod kontrolą USA możliwe jest wykorzystanie poszczególnych więźniów i internowanych, za ich zgodą, do przeanalizowania i sprawdzenia materiałów i działań operacji psychologicznych. Batalion działań psychologicznych ds. więźniów wojennych i ludności internowanej oraz Armijne Dowództwo Żandarmerii Wojskowej ds. Jeńców Wojennych wspierają środowisko działań psychologicznych w kontroli operacyjnej rejonu działań. Do głównych zadań wsparcia operacji psychologicznych możemy zaliczyć:

- zbieranie informacji psychologicznych,
- rozpowszechnianie informacji,
- osłona więźniów i ludności zgromadzonej w obozach,
- przesłuchiwanie i ankietowanie ludności w obozach,
- opracowywanie, nagrywanie i rozpowszechnianie apeli wzywających do poddania się.

Zbieranie informacji psychologicznych - Personel działań psychologicznych zbiera informacje poprzez prowadzenie wywiadów, procedur śledczych, ankiet i pozyskiwanie materiałów pochodzących z obozów jenieckich i ludności internowanej. Po przeanalizowaniu i opracowaniu informacji personel działań psychologicznych przesyła gotowe materiały do Sił Operacyjnych Działań Psychologicznych (POTF) lub do Grupy Operacyjnej Działań Psychologicznych (POTG) w celu rozpowszechnienia. Odpowiednie informacje psychologiczne, do wykorzystania na szczeblu taktycznym, pochodzące z batalionu ds. więźniów wojennych i lud-

ności internowanej są szybko przekazywane do Sił Operacyjnych Działań Psychologicznych (POTFF) lub Grupy Operacyjnej Działań Psychologicznych (POTG) w celu rozpowszechnienia w jednostkach psychologicznych szczebla taktycznego.

Przekazywanie raportów - Batalion dostarcza periodyczne raporty do Sił Operacyjnych Działań Psychologicznych lub Grupy Operacyjnej Działań Psychologicznych. Raporty te zawierają informacje o liczbie, narodowości i strukturze etnicznej populacji więźniów wojennych i ludności internowanej umieszczonej w obozach. Raporty te pozwalają określić, cz w obozach znajduje się odpowiednia populacja ludzi, którą można traktować jako obiekt i cel oddziaływania, a tym samym stosować w stosunku do niej przygotowane materiały działań psychologicznych.

Selekcja ludności zgromadzonej w obozach - Batalion przeprowadza działania zmierzające do pozyskania tłumaczy i właściwych specjalistów. Chętni do współpracy i legitymujący się odpowiednimi umiejętnościami więźniowie wojenni i ludność internowana mogą wykorzystywać swoje umiejętności językowe do zabezpieczenia potrzeb grupy zabezpieczenia funkcjonowania obozu, jak i również personelu obozowego.

Przesłuchiwanie i ankietowanie populacji obozowej - Batalion ma możliwości przeprowadzania wywiadów i ankiet w celu oszacowania efektywności przeprowadzonym i prowadzonych operacji psychologicznych. Personel działań psychologicznych stara się określić, w jakim stopniu rozpowszechniane informacje będą wpływały na przeciwnika, czy wpłynęły na podjęcie decyzji o poddaniu się i czy wywarły wpływ na morale wojsk i efektywność bojową. Personel działań psychologicznych próbuje także poznać naturę, zasięg, cele oddziaływania przeciwnika i główne cele wrogiej propagandy w celu podniesienia morale wojsk własnych i efektywnego oddziaływania na ludność cywilną we wrogim środowisku działań. Dodatkowym celem przesłuchiwania i ankietowania jest próba odkrycia celów i głównych obszarów zainteresowań wrogiej propagandy skierowanej przeciwko USA i wojskom sprzymierzonym.

Nagrywanie apeli i odezw wzywających do poddania się - Grupa wsparcia działań psychologicznych przeznaczona do prowadzenia działań w obozie dla więźniów i ludności internowanej wykorzystuje współpracę ludności umieszczonej w obozie do nagrywania apeli wzywających do poddania się. Po nagraniu materiału w obozie, zespół przesyła nagranie do Sił Operacyjnych Działań Psychologicznych lub Grupy Operacyjnej Działań Psychologicznych w celu dalszego opracowania. Siły Operacyjne Działań Psychologicznych lub Grup Operacyjna Działań Psychologicznych przekazują następnie nagranie do jednostek działań psychologicznych wsparcia bezpośredniego w celu rozpowszechnienia przez radio, telewizję i rozgłośnie.

Duże skupisko jeńców wojennych i internowanej ludności cywilnej reprezentuje wyszkoloną wojskowo i potencjalnie wrogo nastawioną siłę rozmieszczoną na tyłach prowadzonych działań. Populacja ta znajduje się pod ochroną dobrze wyszkolonych i uzbrojonych sił żandarmerii. W ten sposób redukuje się zagrożenie, jakie siły te przedstawiają dla bojowych operacji USA. Siły żandarmerii mogą opierać swoje działanie na źródłach odstraszania. Zadaniem jednostki działań psychologicznych jest udzielenie pomocy dla żandarmerii w kontroli więźnio i ludności internowanej i informowaniu o polityce USA i sił sprzymierzonych. Takie działania redukują potrzebę dużego zaangażowania sił żandarmerii w utrzymaniu bezpieczeństwa w obozach dla jeńców i ludności internowanej. Do zadań wspierających działania żandarmerii można zaliczyć:

- opracowywanie i przeprowadzanie działań prowadzących do zaakceptowania władz obozu i regulaminu przez jeńców i internowanych,
- uzyskanie współpracy z jeńcami i internowanymi,
- identyfikowanie malkontentów, agitatorów, oficerów politycznych i innych źródeł mogących organizować opór i stanowić zagrożenie wewnątrz obozu,
- opracowywanie i przeprowadzanie procesów indoktrynacji w celu zredukowania lub zlikwidowania wrogiej działalności politycznej,
- pomoc dla dowódcy żandarmerii w kontroli jeńców i internowanych podczas sytuacji kryzysowych,
- planowanie i przeprowadzanie programów działań psychologicznych, które wprowadzają zrozumienie i uznanie polityki i działań USA.

Personel działań psychologicznych prowadzi szeroką akcję informacyjną, a także przeprowadza programy edukacyjne, specjalistyczno-zawodowe w celu przygotowania jeńców i internowanych do repatriacji. Do jego obowiązków należy również informowanie dowódcy obozu dla internowanych o psychologicznym wpływie działań redukującym skutki niezrozumienia i dezinformacji. Różnice kulturowe, obyczajowe, językowe. religijne oraz przyzwyczajenia związane z żywieniem mogą być tak duże, że uniknięcie pomyłek i niezrozumienia może okazać się niemożliwe.

Dodatkowe zadania działań psychologicznych opierają się na:

- wzmocnieniu związków z lokalną społecznością w celu zminimalizowania wpływu obozu i ludzi tam przebywających na lokalną populację i redukowanie jakiegokolwiek, negatywnego wpływu na operacje przeprowadzane wewnątrz obozu,
- opracowywaniu i przeprowadzaniu programów działań psychologicznych przeciwko opozycyjnym ugrupowaniom partyzanckim działających na tyłach.

Psychologiczne wsparcie takich działań musi być skoordynowane z innymi jednostkami działań psychologicznych odpowiedzialnymi za prowadzenie działań na tym terenie. Jednostki działań psychologicznych współdziałają z innymi jednostkami USA oraz wojskami sprzymierzonymi, które prowadzą działania tyłowe. Dowódca psychologicznej jednostki wsparcia informuje dowódcę obozu jenieckiego o przeprowadzanych działaniach, które mogłyby mieć prawdopodobny wpływ na jego programy internowania i zabezpieczenia obozu. Członkowie zespołu wsparcia psychologicznego obozu dla jeńców i internowanych mają bezpośredni, nieograniczony dostęp do wszystkich elementów obozu, indywidualnych i grupowych przedstawicieli internowanych i jeńców przez 24 godziny na dobę. Działania psychologiczne prowadzone twarzą w twarz są prowadzone w celu rozwiania potencjalnie niebezpiecznych plotek i zsumowania skarg i zażaleń.

Proces współdziałania działań psychologicznych z obozami dla jeńców i internowanych(przygotowywanie oświadczeń, ankietowanie, nagrywanie odezw i apeli) musi przebiegać elastycznie bez narzuconych odgórnie schematów. Zasady postępowania w tym przypadku są oparte na prawie o wojnie lądowej pochodzącym z Konwencji Genewskiej z 12 kwietnia 1949 r. & Artykuł 3, Konwencja Haska i Regulacje Armijne AR 190-8, FM 19-40 i 27-10 zawierają dalsze informacje odnoszące się do więźniów i internowanych, ich praw i traktowania.

W bieżącym użyciu znajduje się tylko jeden batalion ds. jeńców i internowanych. Batalion ten wspiera przeprowadzanie programów internowani jeńców wojennych i ludności cywilnej podczas współdziałania z żandarmerią w rejonie kontrolowanym przez korpus. Rejon ten jest miejscem organizowania pierwszego przejściowego punktu koncentracji jeńców i internowanych po ich zatrzymaniu i przejęciu. Rejon kontrolowany i zajęty przez korpus umożliwia batalionowi prowadzenie wsparcia zarówno taktycznego w korpuśnym rejonie operacyjnym, jak i kompletnego wsparcia działań związanych z jeńcami i internowanymi. Batalion ten wspiera operacje taktyczne poprzez dostarczanie aktualnych i natychmiastowych, użytecznych dla działań psychologicznych, informacji do oficera działań psychologicznych korpusu. Informacje te są następnie przekazywane do taktycznych rozgłośni akustycznych w celu rozpowszechnienia. Zadaniem batalionu jest również wstępna ocena i testowanie materiałów przeznaczonych do użycia na szczeblu operacyjnym. Dodatkowe elementy zabezpieczenia batalion ds. jeńców i internowanych, wchodzące do działania w rejon kontrolowany przez korpus, przeprowadzają natychmiastową ocenę efektywności bieżących programów działań psychologicznych. Ocena ta jest cennym źródłem informacji dla wywiadu działań psychologicznych.

Taktyczne jednostki działań psychologicznych współdziałają ze swymi dowództwami wsparcia (G3) w celu uzyskania informacji o usytuowaniu jeńców i internowanych oraz uzyskania o nich informacji poprzez wywiady, sondaże i inne materiały.

Personel działań psychologicznych może wykorzystać te informacje w przyszłych programach. Informacje te mogą być również wykorzystane dla wsparcia i wzmocnienia bieżących programów. Personel działań psychologicznych koordynuje swoje działanie z personelem dywizyjnym, zabezpieczającym działanie punktów rozmieszczenia jeńców i internowanych jeszcze przed ich ustanowieniem. Do pracy z jeńcami i internowanymi kierowany jest personel działań psychologicznych po wcześniejszym przeszkoleniu.

Psychologiczne wsparcie operacji internowania jeńców wojennych i ludności cywilnej podczas konfliktów o niskim natężeniu działań - Działania psychologiczne, wspierające prowadzenie operacji związanych z jeńcami wojennymi i internowaną ludnością cywilną w konflikcie o małej intensywności działań pozostają niezmienne. Ich znaczenie wzrasta w czasie działań kontrrewolucyjnych. Personel działań psychologicznych zbiera informacje i określa cel działań w przyszłych operacjach.

Podczas przeprowadzania tych operacji jednostki działań psychologicznych wykonują specyficzne zadania podczas poszczególnych faz przebiegu powstania.

FAZA I - Testowanie i sprawdzanie skuteczności materiałów i działań psychologicznych w stosunku do internowanych powstańców i ludności cywilnej w celu określenia najlepszych wariantów oddziaływania. Określenie przy pomocy wywiadów i działań śledczych demograficznej struktury sił powstańczych. Podstawowymi informacjami, opracowywanymi przez personel działań psychologicznych są:

- rasa,
- płeć,
- poglądy polityczne,
- poglądy religijne,
- pochodzenie geograficzne,
- poziom wykształcenia,
- długość i typ zaangażowania w prowadzonych działaniach,
- poprzedni lub obecny zawód,
- standard życia,
- stopień przeszkolenia wojskowego,
- określenie i ocena efektywności politycznej i militarnej indoktrynacji, jaką otrzymali powstańcy.

FAZA II - Podczas tego etapu zespoły działań psychologicznych:

- kontynuują sprawdzanie i testowanie materiałów psychologicznych,
- kontynuują określanie i analizowanie struktury demograficznej,
- współpracują z siłami kontrrewolucyjnymi w celu określenia potencjalnych informatorów.

Informatorzy, pochodzący z wewnętrznych struktur sił powstańczych, przekazują informacje o aktywnych grupach powstańczych i miejscach ich stacjonowania.

FAZA III - W czasie tego etapu zespoły działań psychologicznych kontynuują działania wsparcia rozpoczęte w fazie I II.

Typ i zakres wsparcia prowadzonego przez jednostki działań psychologicznych w tych operacjach będzie podobny do wsparcia konwencjonalnych lub regionalnych działań kontyngentowych.

Psychologiczne wsparcie operacji ds. jeńców i internowanej ludności cywilnej w czasie pokoju - Batalionowe zespoły wsparcia ds. jeńców wojennych i internowanej ludności cywilnej mogą uczestniczyć w pokojowych programach walki z narkotykami poprzez testowanie i sprawdzanie efektywności materiałów w stosunku do środowiska działań. Dodatkowo mogą przekazywać informacje o charakterze demograficznym do właściwych agencji USA jak również personelu działań psychologicznych.

Załącznik 17

OCENA SYTUACJI PSYCHOLOGICZNEJ

(wariant)

Dzień, miesiąc, rok, godzina, strefa.

Oddział (sekcja) opracowująca, Dowództwo.

Ocena sytuacji psychologicznej nr....

Źródła (odnośniki):

a) mapy i wykresy

b) inne dokumenty

- podstawowe opracowania operacji psychologicznych
- opracowania wywiadu
- opracowania dotyczące obszaru działań
- specjalne opracowania działań psychologicznych
- specjalna ocena operacji psychologicznych oraz informacji
- opracowania dotyczące operacji wywiadowczych

1. Zadania:

- wykonywane jako całość na podstawie analizy przeprowadzanej przez dowódcę,
- zadania operacji psychologicznych wykonywane w celu wsparcia działań dowódcy

2. Sytuacja i warunki:

- charakterystyka obszaru operacji - punkt ten podsumowuje dane z oceny sytuacji psychologicznej ze szczególnym uwzględnieniem istotnych czynników mających wpływ na działanie w operacjach psychologicznych (teren, pogoda, populacja)

A. siły przeciwnika:

- na obszarze operacji:

a. siła i rozmieszczenie- właściwe jest wykorzystanie aktualnej oceny wywiadu

b. możliwości - omówienie możliwości przeciwnika na podstawie aktualnych szacunków wywiadu ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na przebieg operacji psychologicznych

- poza obszarem operacji:

a. siła i rozmieszczenie

b. możliwości - wynikające z aktualnych sprawozdań i dokumentów pochodzących ze źródeł wywiadu lub innych agencji rządowych

B. niezaangażowane w wojnie strony trzecie (np. ONZ, pracownicy zagraniczni,Czerwony Krzyż oraz media)

a. siła i rozmieszczenie

b. możliwości

C. *uczestnicy (sojusznicy, kraje neutralne, międzynarodowe korporacje)*

a. siła i rozmieszczenie

b. możliwości

D. siły sojusznicze

Aktualne rozmieszczenie głównych elementów - podpunkt ten obejmuje szacowanie sił głównych elementów własnych wraz z elementami sił sojuszniczych i innych służb. Ze względu na rodzaj zamieszczonych tu informacji podpunkt ten należy traktować jako niedostępny dla innych państw (z odpowiednią klauzulą tajności).

Tryb działań własnych - określenie własnego trybu działań na podstawie oceny operacyjnej działań oraz potencjalnego psychologicznego wplywu na własnych, neutralnych i wrogich odbiorców.

Możliwe rozwiązania taktyczne - podpunkt ten powinien zawierać ocenę głównych rozwiązań niezbędnych w początkowej, jak i następnych fazach operacji.

- *sytuacja kadrowa* - określenie występujących problemów kadrowych, które mogłyby mieć wpływ na przebieg operacji psychologicznych. Szczegółowa ocena kadrowa, dotycząca takich kwestii, jak niedobór lingwistów i wykwalifikowanych operatorów miejscowego sprzętu

- *sytuacja logistyczna* - określenie występujących problemów logistycznych, które mogłyby mieć wpływ na przebieg operacji psychologicznych

- *sytuacja ludności cywilnej* - określenie przewidywanych rozwiązań w sprawach ludności cywilnej, które mogą mieć wpływ na przebieg operacji psychologicznych. Szczegóły określają oszacowanie sytuacji sektora cywilnego. Obejmują one znaczne ilości wysiedlonej ludności, problemy infrastruktury, jeńców wojennych i uciekinierów.

- *sytuacja łączności i elektroniki* - określenie sytuacji łączności i elektroniki, które mogłyby mieć wpływ na przebieg operacji psychologicznych. Szczegóły określają oszacowanie rzeczywistej sytuacji i elektroniki.

- *założenia*- określenie założeń dotyczących operacji psychologicznych. W związku z tym, że podstawowe założenia operacji zostały już przyjęte i pojawią się w wytycznych planowania oraz w samym planie nie ma potrzeby powielania ich w tym punkcie. Należy tu określić pewne założenia operacji psychologicznych, które mogły pojawić się w trakcie przygotowywnia wy-

tycznych np. negatywne lub pozytywne nastawienie ludności, zgoda lub zakaz przeprowadzania operacji.

- *cechy szczególne* - zestawienie wszystkich innych kwestii nie uwzględnionych w oszacowaniu, które mogą mieć wpływ na operacje psychologiczne. Należy tu uwzględniać sytuacje i problemy wymagające wzmocnienia lub unikania np. w niektórych krajach Bliskiego Wschodu, żołnierze-kobiety będą zmuszone do zakrywania całego ciała, od stóp do głowy podczas przebywania poza obiektami militarnymi.

- *sytuacja operacji psychologicznych* - określenie występujących lub przewidywanych problemów związanych z operacjami psychologicznymi, które mogą mieć wpływ na wybór określonego trybu działań np. dominujące nastroje i atmosfera społeczna,

Rozmieszczenie jednostek działań psychologicznych

Sytuacja operacji psychologicznych - określenie takich czynników, jak obszary okupowane i wyzwolone oraz uwzględnienie wszystkich zadań, dyrektyw, celów i wytycznych pochodzących od władz zwierzchnich.

a. na obszarze operacji,

b. poza obszarem operacji,

Wsparcie personelu miejscowego

Elementy operacji mające wpływ na działania psychologiczne np. planowanie użycia broni jądrowej lub chemicznej, możliwość pościgu lub działań przez granice innych państw, planowane użycie środków dezinformacyjnych, poprzednie operacje oraz ich wpływ na morale wroga.

Inne czynniki lub przesłanki mogące pomóc lub osłabić osiągnięcie celów operacji psychologicznych (jak np. poparcie Rosji dla rezolucji ONZ w trakcie operacji Pustynna Tarcza).

Analiza trybu działań własnych - punkt ten stanowi uporządkowane zbadanie czynników operacji psychologicznych, wywierających wpływ na ich przebieg oraz wyszczególnia punkty, które powinien rozpatrzyć dowódca we własnej ocenie sytuacji.

a. każdy etap działań analizowany jest z punktu widzenia operacji psychologicznych w celu określenia jego zalet i wad. Szczegółowość tej analizy zależy od szczebla dowodzenia, skali przewidywanych operacji oraz nagłych potrzeb.

b. czynniki operacji psychologicznych - problemy, które należy rozważyć przy prowadzeniu operacji psychologicznych. Analiza ta nie ma na celu wypracowania decyzji, ale sprawdzenie, czy na każdym etapie danych działań zostały uwzględnione wszystkie czynniki. Należy je badać realistycznie i uwzględniać odpowiednie przesłanki, które mogą mieć wpływ na sytuację

operacji psychologicznych np. klimat, pogoda, teren, hydrografia, możliwości przeciwnika oraz inne istotne elementy włącznie z politycznymi, ekonomicznymi, socjalnymi i psychologicznymi. W trakcie analizy oficer sztabu odpowiedzialny za operacje psychologiczne powinien mieć stale na względzie sprawdzenie, czy wszystkie odpowiednie czynniki operacji zostały uwzględnione.

Porównanie wariantów działań własnych:

- *porównanie proponowanych wariantów działań* w celu określenia tego, które rokuje największe szanse na sukces z punktu widzenia działań psychologicznych. Zestawienie plusów i minusów każdego wariantu działań pod kątem ich wpływu na operacje psychologiczne.

-wypracowanie i porównanie sposobów przezwyciężenia czynników negatywnych w każdym wariancie działań.

-wyciągnięcie wniosku ogólnego co do wariantu działań rokującego największe szanse na sukces operacji psychologicznych.

Wnioski:

1. Określenie wariantów działań, które mogą być wsparte z punktu widzenia operacji psychologicznych ustalając ich priorytety od najlepszego do najgorszego.

2. Określenie ważnych czynników negatywnych, które mogą mieć destrukcyjny wpływ na działania psychologiczne.

3. Zestawienie istotnych, przewidywalnych problemów, możliwych rozwiązań oraz ograniczeń wariantów działań wywołanych przez te problemy.

podpis

Grupa 3 / Oficer Sztabu ds. Operacji Psychologicznych

Kopia nr..... z..... kopii.....,...

Wydające dowództwo

Miejsce wydania (może być szyfrem)

Data - grupa czasowa

Numer meldunku

Załącznik 18

OPERACJE PSYCHOLOGICZNE

Aneks do Rozkazu Operacyjnego nr .....

Źródła: mapy, wykresy, podstawowe i specjalne opracowania operacji psychologicznych, specjalne oceny operacji psychologicznych oraz inne stosowne dokumenty.

Strefa czasowa stosowana w tym rozkazie:

Grupa Organizacyjna Operacji Psychologicznych:

Sytuacja:

- *zarys* sytuacji psychologicznej na obszarze operacji, trwające programy operacji psychologicznych, cele poza obszarem operacji.

- *siły przeciwnika*

1. Siły zbrojne:
   a. dostępność
   b. wrażliwość
   c. skuteczność
2. Organizacje nie-wojskowe:
   a. dostępność
   b. wrażliwość
   c. skuteczność

Możliwości - zdolność do prowadzenia operacji psychologicznych, oddziaływania na wojska i ludność cywilną.

- *wojska własne*- na odcinku, w sektorze, na lewo, na prawo.

1. Siły zbrojne
   - dostępność,
   - wrażliwość,
   - efektywność

Możliwości

- *inne np. pracownicy zagraniczni, organizacje rządowe, organizacje międzynarodowe*

1. Siły Zbrojne:
   - dostępność
   - wrażliwość
   - efektywność
2. Organizacje nie-wojskowe:
   - dostępność
   - wrażliwość
   - efektywność

Możliwości

- *wojska przydzielone*, wydzielone, środki wydzielone lub wypożyczone

ZADANIE

„.....przeprowadzić operacje psychologiczne na odcinku .....dla wsparcia.....w celu osłabienia oporu wroga, ducha walki.....”

Wykonanie zamiaru dowódcy- „ uderzyć w dostępne, wrażliwe cele w oparciu o skoordynowany program działań i środków w celu wsparcia moich operacji.

koncepcja operacji

Operacje w fazach - zadanie jednostkowe, dowodzenie, bezpośrednie wsparcie,

- wsparcie ogniowe.
- operacje taktyczne i zabezpieczenia
- wzmocnienie

Przygotowanie przyszłych operacji:

- *operacje i działania priorytetowe*
- *operacje i działania, których należy unikać*
- *grupa najważniejszych celów*
- *zadania dla jednostek wsparcia i podległych*
- *Instrukcje koordynujące -instrukcje dla dwu lub więcej podległych jednostek*

Zabezpieczenie działań

a. procedury dotyczące ewakuacji lub obsługi sprzętu operacji psychologicznych, jeżeli różnią się od normalnych procedur operacyjnych.

b. rodzaje zaopatrzenia dostarczanego przez jednostki wsparcia

Dowodzenie i łączność:

a. lokalizacja dowództwa operacji psychologicznych i elementów kontroli.

b. łączność- łączność organizowana w czasie operacji psychologicznych.

Instrukcje zatwierdzania

Nazwisko i stopień dowódcy

Klauzula autentyczności

Załączniki

Dystrybucja

Załącznik 19

ĆWICZENIE „PRZYWRÓCIĆ POKÓJ"

(dokument szkoleniowy)

Tło polityczno-militarne ćwiczenia grupowego dla oficerów pionu działań psychologicznych Wojska Polskiego podczas szkolenia w dniach 18-20 listopada 1997 r. w POW. Materiał opracował kpt Borkowski z Grupy Działań Psychologicznych POW na podstawie osobistych doświadczeń z ćwiczenia NATO w Norwegii.

Historyczne podłoże konfliktu pomiędzy Republiką Telemarku a Ludową Republiką Rogolandu.

1. Dwie społeczności/mniejszości narodowe/ Republiki Telemarku i Ludowej Republiki Rogolandu prowadzą rywalizację o podłożu ekonomicznym i etnicznym(nasilały się one od lat/. Te dwa autonomiczne państwa uzyskały swój status polityczny w szesnastym wieku.

2. Terytoria w okolicach m. AMBERG są zamieszkiwane przez większość ludności pochodzenia Republiki Rogolandu. Teren ten jest pod pełną administracyjną i polityczna kontrolą państwa Republika Telemarku, którego terytorium rozciąga się na północ wzdłuż międzynarodowej granicy ustalonej po II wojnie światowej. Inne mniejszości narodowe dwóch państw RT i LRR są rozmieszczone po obu stronach granicy.

3. Od czasu powstania tych dwóch państw znacznie pogorszyły się warunki ekonomiczne Ludowej Republiki Rogolandu. Warunki życia ludności zamieszkującej m. Amberg uległy również znacznemu pogorszeniu, ponieważ Republika Telemarku nie prowadziła działań inwestycyjnych i prospołecznych na tym terenie z powodu zamieszkiwania go przez ludność obcego państwa. W porównaniu z innymi częściami Republiki Telemarku sytuacja medyczna i epidemiologiczna w rejonach m. AMBERG jest na stosunkowo niskim poziomie. Rząd RT nie prowadził aktywnych działań medycznych, mających na celu powstrzymanie rozwoju chorób i gruźlicy. W tym rejonie rozprzestrzeniają się choroby przenoszone drogą płciową.

4. Pomimo reform o charakterze socjalnym przeprowadzonych przez LRR, przestarzały system edukacyjny pozostał niezmieniony. Uzyskanie wyższego wykształcenia jest możliwe tylko dla etnicznej ludności LRR, co idzie w parze z autokratycznymi zasadami rządzenia w tym państwie. Państwo RT stworzyło system edukacyjny, w którym każdy obywatel i członek innej społeczności może uzyskać wyższe wykształcenie. Wiąże się to z wysokim statusem ekonomicznym tego państwa.

5. Pogorszenie sytuacji ekonomicznej jest odczuwalne głównie w rejonie m. AMBERG, który domaga się odizolowania ekonomiczno-politycznego od LRR i przyłączenia (reunifikacji) z RT.

6.Problem ten został przedstawiony na forum ONZ w 1965 r. W trakcie debaty okazało się sprawą oczywistą, że utrzymanie demokracji na terenie wyznaczonym przez nowe granice jest niemożliwe.

7. Wzrost napięcia pomiędzy dwoma państwami nastąpił w 1968 r. Spowodowało to impas w negocjacjach. Zaproponowano, aby sporny teren w okolicach m, Amberg otrzymał status rejonu autonomicznego. Zaznaczono jednak, że wielkość i potencjał regionu nie może zabezpieczyć samowystarczalności ekonomiczno-socjalnej zamieszkującej tam ludności.

8. W 1997 r. problem ten w połączeniu z napięciami ekonomicznymi i rasowymi (społecznymi) stał się przyczyną wybuchu konfliktu zbrojnego. LRR zaatakowała RT z zamiarem przejęcia m. AMBERG. Granice pomiędzy dwoma państwami były chronione przez zabezpieczenia inżynieryjne, pola minowe i fortyfikacje. RT odpowiedziała na agresję kontratakami i przejęła pełną kontrolę nad m. ALDORF i terenami do koryta rzeki PEGNITZ, zagrażając tym samym stolicy LRR - NERUBERG. Z powodu działań wojennych stan kontroli i zabezpieczenia granic uległ znacznemu pogorszeniu.

W marcu 1997r. LUDOWA REPUBLIKA ROGOLANDU zaatakowała REPUBLIKĘ TELEMARKU z zamiarem przejęcia kontroli nad terenami wyznaczonymi przez historyczne granice oraz z powodu znacznych różnic ekonomiczno - socjalnych występujących pomiędzy tymi dwoma państwami.

1 czerwca 1997 r. Rada Bezpieczeństwa ONZ potępiła inwazję i zażądała bezwarunkowego wycofania wojsk obu państw. Kilka dni później Rada Bezpieczeństwa nałożyła sankcje ekonomiczne na LRR. Opracowana przez ONZ rezolucja została zatwierdzona przez Radę Bezpieczeństwa na 45 konferencji w dniu 1 września 1997 r.

TREŚĆ REZOLUCJI ONZ

Nic oprócz obecnej sytuacji między republiką Telemarku i Ludową Republiką Rogolandu nie zagraża międzynarodowemu pokojowi i bezpieczeństwu Sytuacja ta może ulec pogorszeniu jeżeli siły zewnętrzne w sposób zdecydowany nie podejmą działań. Wysiłki zmierzające do utrzymania pokoju zostały poczynione przez oba państwa i udokumentowane w porozumieniu podpisanym w Paryżu 31 sierpnia 1997r. Mając na myśli stwierdzenie zawarte w Karcie Narodów Zjednoczonych Art. 2 Paragraf 4., który mówi, że „(...) wszystkie państwa w ich sto-

sunkach międzynarodowych winny powstrzymać się od stosowania gróźb lub użycia siły w stosunku do terytorialnej integracji politycznej niezależności w celach nie zawartych w Karcie Narodów".

1) Wzywa się wszystkie państwa członkowskie, które zobowiązały się przestrzegać prawa zawartego w Karcie Narodów Zjednoczonych do powstrzymania się od stosowania siły lub innych działań zmierzających do pogorszenia sytuacji na granicy Republika Telemarku i Ludowa republika Rogolandu.

2) Uprasza się rządy: RT i LRR, które czują się odpowiedzialne za utrzymanie prawa i pokoju do podjęcia kroków mających na celu zaprzestanie przemocy oraz rozlewu krwi w ich krajach.

3) Opierając się na strukturze SZ narodów Zjednoczonych kształt oraz rozmiary Sił Zbrojnych w w/w państwach powinny być uzgodnione w porozumieniu z Sekretarzem Generalnym oraz rządami RT i LRR. Dowódca tychże sił powinien zostać wyznaczony przez Sekretarza Generalnego.

4) Bazując na tym, że utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa jest najważniejsze rolą SZ koniecznym jest: utrzymać oraz przywracać niezależność terytorialną RT i LRR, zapobiegać starciom zbrojnym, przyczyniać się do przywracania prawa i porządku. Dopuszcza się wprowadzenie strefy martwej dla lotnictwa RT i LRR oraz takiej samej dla prowadzenia działań bojowych.

5) Zakładając, że stacjonowanie sił winno trwać przez okres sześciu miesięcy to koszty utrzymania poniesione z tego tytułu ponoszone będą przez rządy utrzymujące kontyngent oraz uzgodnione z rządami RT i LRR

6) Sekretarz Generalny w porozumieniu z rządami RT i LRR wyznacza rozjemcę, którego najważniejszym celem jest użycie wszystkich swoich sił i wpływów zmierzających do rozwiązania wszelkich problemów oraz proponowania pokojowych rozwiązań, mając na celu dobro obywateli RT i LRR. Rozjemca winien okresowo składać raport do Sekretarza Generalnego.

POROZUMIENIE POKOJOWE

(Część główna)

1. Sprawy cywilne

a) Ochrona Praw Człowieka: wszyscy uchodźcy, przesiedleńcy i jeńcy wojenni mają prawo do powrotu do domu (do kraju)

b) Pomoc Humanitarna: Specjalny przedstawiciel Sekretarza Generalnego z ramienia Narodów Zjednoczonych jest odpowiedzialny za program pomocy humanitarnej, włączając w to rozdział zasiłków. W/w przedstawiciel Sekretarza Generalnego ma prawo żądania pomocy od sił rozjemczych w celu umożliwienia uchodźcom oraz jeńcom powrotu do kraju ;

c) Odbudowa infrastruktury: infrastruktura powinna być odbudowana przy pomocy całej społeczności cywilnej (odbudowa mostów, rurociągów, dróg, zbiorników wodnych, telekomunikacji oraz urządzeń energetycznych).

2. Sprawy wojskowe

A. Art. 1 - zaprzestanie działań bojowych: Porozumienie o zaprzestaniu działań bojowych pozostaje bez zmian zgodnie z ustaleniami w Paryżu

B. Art. 2 - Rozdział Sił Zbrojnych

1) Wojska Lądowe

a) strefa zdemilitaryzowana (DMZ) powinna być ustanowiona po obu stronach tak, jak w porozumieniu o zaprzestaniu działań bojowych (od 10 do 20 km)

b) siły lądowe zwaśnionych stron powinny być pozbawione możliwości wejścia w strefy rozdziału z wyjątkiem czasu przeprowadzania patroli oraz usuwania min w składzie sił rozjemczych. Strefy rozdziału winny być otwarte na ruchy ludności cywilnej.

c) siły lądowe zwaśnionych stron powinny wycofać się w wyznaczone rejony dla zrównoważenia sił wyznaczając mieszaną komisję w celu codziennej kontroli:

d) broń ciężka powinna być wycofana przez obydwie zwaśnione strony z ich obecnych pozycji zgodnie z podziałem czasowym i na ustalone pozycje przez komisję mieszaną.

2) Lotnictwo

a) Strefa Zakazu Działania (ROZ) zostanie ustanowiona obejmując obszar 25 km na północ i 25 km na południe od ustalonej granicy:

b) wszystkie samoloty wkraczające w ROZ musza mieć pozwolenie na przelot w w/w strefie.

c) zezwolenie na przeloty przez ROZ musi być zgłoszone do komisji mieszanej na 48 godzin przed żądanym czasem przelotu:

C. Art. 3 - Środki budowy zaufania.

1) Siły lądowe przegrupują się do wcześniej uzgodnionych i ostatecznych stanowisk w porozumieniu z siłami rozjemczymi UN;

2) Żadne siły zbrojne nie mogą przekraczać strefy zdemilitaryzowanej bez eskorty i oczyszczenia jej z min przez siły rozjemcze.

Straż graniczna nie posiada broni.

3) wszystkie miny lądowe z wyjątkiem DMZ będą usunięte przez każdą ze zwaśnionych stron w porozumieniu z koordynacją z siłami rozjemczymi ;

4) wymiana zespołów łączności zostanie przeprowadzona w porozumieniu z komisja mieszaną.

D. Art. 4 Siły nieregularne. siły zbrojne zwaśnionych stron nie będą wspierały i wyposażały sił nieregularnych.

3. Podsumowanie

a) siły rozjemcze / UNIF:

1) w porozumieniu z komisją mieszana ustalą i wyznaczą DMZ

2) będą kontrolować proces demilitaryzacji obu zwaśnionych stron

3) będą kontrolować przegrupowanie się wojsk i ludności cywilnej przez DMZ

4) będą kontrolować przypadki naruszania porozumienia

5) kontrolują wdrażanie w życie porozumień pokojowych

6) prowadzą zabezpieczenie portów lotniczych i dróg komunikacyjnych służących do dostarczania pomocy humanitarnej

7) ochraniają personel i wyposażenie ONZ

8) uczestniczą w wymianie jeńców wojennych

9) biorą udział w czynnościach naprawczych linii komunikacyjnych

10) prowadzą ograniczoną opiekę medyczną

11) prowadzą nadzór nad wycofywaniem wojsk

b) struktura sił - liczba ograniczona do 15.000

c) uzbrojenie - broń o kal. do 20 mm

czołgi i artyleria kal. - do 100mm

Ruch wojska - siły rozjemcze i organizacje humanitarne winny mieć zapewnioną swobodę do ruchu oraz pierwszeństwo w wykorzystaniu lotnisk, dróg, urządzeń transportowych.

4. Procedury zatwierdzające

a) porozumienie pokojowe nabiera mocy 24h po zatwierdzeniu przez parlament.

b) misja pokojowa rozpoczyna się bezpośrednio po podpisaniu porozumienia pokojowego i będzie trwała 6 m-cy.

c) zagadnienia cywilne będą rozpatrywane w zależności od decyzji głównodowodzącego i trwać będą 12 m-cy

W wrześniu 1997 r. Rada Bezpieczeństwa przedstawiła ultymatywny termin przestrzegania tej rezolucji i wprowadzenia w życie jej postanowień do listopada. 1997 r. W przypadku odmowy ONZ uzyska pełne prawo do zastosowania wszystkich środków polityczno-ekonomicznych i militarnych w celu przywrócenia pokoju.

Po licznych próbach osiągnięcia porozumienia obie strony zwróciły się do ONZ z prośbą o nadzór nad przestrzeganiem rozejmu w celu zapobieżenia wznowienia walk oraz przywrócenia prawa i porządku. Pierwszym krokiem ONZ było wysłanie obserwatorów wojskowych w rejon zapalny. Po tych działaniach obie zwaśnione wycofały swoje wojska.

We wrześniu 1997 r. w rejonach przygranicznych rozmieszczono Międzynarodowe Siły Operacyjne ONZ. Republika Telemarku wycofała swoje wojska na płn. wsch. od strefy prowadzenia ognia, natomiast Ludowa Republika Rogolandu na płd. zach.

ONZ utworzyła punkty kontroli ruchu pojazdów oraz ruchu pieszego w strefie buforowej. Utworzyła ponadto pięć punktów obserwacyjnych w rejonie prowadzenia operacji w celu wypełnienia obowiązków mandatowych ONZ, nakazujących prowadzenie obserwacji, monitoringu i sprawozdawczości.

Bieżaca ocena sytuacji:

W ciągu ostatnich sześciu tygodni występuje zjawisko ciągłego przepływu uchodźców(LRR i RT) obu państw w strefie buforowej. Próbują oni powrócić do swoich domów. Wiele domostw zostało zdewastowanych i ograbionych. W niektórych przypadkach zostały one zamieszkane. Oba zwaśnione kraje wciąż przetrzymują tysiące więźniów politycznych i wojskowych. ONZ próbuje wynegocjować ich zwolnienie, jednak postępy w tych negocjacjach są niewielkie. Oba kraje wykorzystują więźniów jako kartę przetargową w negocjacjach z ONZ. W strefie buforowej znajduje się wiele niezidentyfikowanych pól minowych będących pozostałością walk i działań militarnych. Działania bojowe prowadzone są przez tysiące członków ugrupowań partyzanckich i paramilitarnych obu stron. Nie respektują oni postanowień o zawieszeniu broni. W wyniku ich działań w strefie buforowej zanotowano wiele przypadków morderstw, porwań etc.

Szpitale w obu państwach (RT) i (LRR) są przepełnione oraz pozbawione personelu medycznego. W czasie ostatnich 6 tygodni powstał problem niedoboru dostaw i zabezpieczenia medycznego. Występują ciągłe braki dostaw wody i żywności. Konwoje ONZ z żywnością i wodą są zatrzymywane i grabione przez grupy partyzanckie, które nie chcą dopuścić do zaopatrywania sił strony przeciwnej. Przerwy w dostawach żywności są spowodowane przerwaniem linii energetycznych. W ciągu ostatnich 6 tygodni trwa ostrzał snajperski skierowany bez-

pośrednio przeciwko wojskom ONZ. Zamiarem ostrzału jest zakłócenie procesu pokojowego. Problem stanowi także rozwój i funkcjonowanie czarnego rynku. Trwa niekontrolowany przepływ narkotyków. Siły ONZ przechwyciły osiem nielegalnych dostaw narkotyków. W strefie buforowej przestrzegane jest porozumienie pokojowe.

Gotowość bojowa, siły i środki

(1) Wielkość sił

Obie strony zaangażowały ok. 60% swoich sił i środków w początkowej fazie konfliktu.

(2) Bieżąca sytuacja: dywizje i brygady pierwszorzutowe zostały wzmocnione rezerwami. Zarówno RT i LRR nie posiadają wystarczających rezerw umożliwiających prowadzenie operacji ofensywnych.

(3) Struktura jednostek

(4) Skład wojsk Armia LRR wykorzystuje sprzęt będący na wyposażeniu wojsk byłego Układu Warszawskiego. Podstawowe środki bojowe to: czołg T-55, transporter BMP-1. Bataliony zmotoryzowane LRR wykorzystują samochodu ciężarowe typu ZIŁ, Trzecia Dywizja Obrony Terytorialnej jest wyposażona w transportery typu BTR-60. Główne środki artyleryjskie Rogolandu to: haubice 122mm i 152 mm. Armia RT wykorzystuje sprzęt NATO, są to: czołg M60, transporter M113, haubica 105mm „Abbot"

(5) Siły i środki

Wojska interwencyjne ONZ powinny być przygotowane na możliwość zastosowania niekonwencjonalnych form walki przez obie zwaśnione strony. Wojska ONZ muszą liczyć się z możliwością prowadzenia sabotażu, zasadzek i działań partyzanckich. Zarówno jednostki Rogolandu, jak i Telemarku są szkolone do wykonywaniu zadań specjalnych, infiltracyjnych, mających na celu niszczenie stanowisk dowodzenia, punktów amunicyjnych, składów paliw, dróg zaopatrywania i innych ważnych urządzeń wojskowych.

Inne czynniki wywierajace szczególny wpływ na prowadzenie działań

Wywiad i rozpoznanie: Poranna mgła i opady będą zakłócały wykorzystanie środków rozpoznawczych zarówno wojsk ONZ, jak i zwaśnionych stron. Wojska stron przeciwnych wykorzystują głównie konwencjonalne, „osobowe" elementy rozpoznania. Można liczyć się z przerywaniem i zakłócaniem łączności i komunikacji przez wojska przeciwnych stron.

Operatywność: Ruch pojazdów będzie ograniczany wyłącznie do komunikacji drogowej.

Logistyka: Rozległe i nieprzejezdne szlaki komunikacyjne utrudniają prowadzenie zabezpieczenia logistycznego działań w rejonie operacyjnym w stosunku do wojsk ONZ i wojsk przeciwnych stron na północ i południe od linii A i B.

Operacje cywilno-militarne: Ludność cywilna znajdująca się w rejonie operacji może być wykorzystana do zabezpieczenia funkcji informacyjno- komunikacyjnych przez przeciwne strony.

Analiza bieżącej sytuacji

Wpływ terenu na sytuację taktyczną Ukształtowanie terenu w rejonie odpowiedzialności taktycznej sprzyja prowadzeniu działań defensywnych. Granica międzynarodowa może stanowić umowną linię obronną w przypadku rozpoczęcia działań bojowych przez jedną ze stron. W przypadku działań ofensywnych preferowane jest wykorzystanie małych mobilnych jednostek poruszających się po dostępnych ścieżkach, drogach i szlakach komunikacyjnych. Użycie wojsk zmechanizowanych, wyposażonych w ciężki sprzęt może być niemożliwe w warunkach terenowych występujących w rejonie operacyjnym. Podczas przejmowania kontroli nad kluczowymi obszarami największe znaczenie może mieć możliwość wykorzystania środków powietrznych.

Prawdopodobny rozwój sytuacji taktycznej obu stron. Jest bardzo prawdopodobne, że obie strony wzmocnią swoje pozycje obronne wzdłuż linii A i B. Istnieje duże niebezpieczeństwo ataku z obydwu stron. W przypadku zaostrzenia się sytuacji i groźby eskalacji konfliktu, siły ONZ będą musiały posiadać plany natychmiastowej ewakuacji swych wojsk.

Informacja o sile wojsk

1. TELEMARK

Wojska lądowe: 66200 żołnierzy

Siły powietrzne: 16800 żołnierzy

Żandarmeria wojskowa: 4200 żołnierzy

Przeszkolona rezerwa: 17600 żołnierzy (część sił pozostaje w ciągłej gotowości bojowej. Główny cel to stworzenie pełnej armijnej struktury wojsk, przydzielenie 6000 żołnierzy z Obrony Terytorialnej do Sił Powietrznych)

Struktura dowodzenia

Szef Sztabu Sił Zbrojnych pełni funkcję Głównodowodzącego. Pełni on funkcje rozkazodawcze w stosunku do: 1 Korpusu, Dowództwa Sił Terytorialnych, Dowództwa ds. Szkolenia Wojsk, Dowództwa Służb Medycznych, Korpusu Łączności i Dowództwa Zabezpieczenia Logistycznego. Żandarmeria Wojskowa jest podporządkowana Ministrowi Spraw Wewnętrznych. Jej zadaniem jest przeprowadzanie działań policyjnych, w razie konieczności wspieranie narodowych sił policyjnych.

Bieżaca sytuacja

13 Brygada Zmechanizowana: stacjonuje na Płn. Zachód linii A.

11 Brygada Zmechanizowana: rozmieszczona Płn. Wsch. od linii A.

Działanie: szkolenie podstawowe, patrolowanie wzdłuż linii A, demonstracja siły.

2. ROGOLAND

Wojska lądowe: 40000 żołnierzy

Siły Powietrzne: 13000 żołnierzy (włączając 2000 spadochroniarzy, 4600 poborowych)

Wojska Specjalne (Powietrznodesantowe):

1500 żołnierzy Narodowej Gwardii Republikańskiej

1300 żołnierzy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

800 żołnierzy Straży Granicznej

180 żołnierzy jednostek zmotoryzowanych

Współczynnik widzialności - po zachodzie słońca, godziny zachodu i wschodu księżyca, wartość odbitego światła księżyca, w czasie wschodu księżyca, zachodu księżyca oraz całkowitego zaciemnienia. Szerokość geograficzna 49 stopni, 9 min. Północ, Długość geograficzna 16 stopni, 42 minuty Wschód. 25 Października -06 Grudnia 1997. Wszystkie wartości godzinowe są podane w czasie Greenwich (czas lokalny - +2 godziny)

DAY	TENT	FMT	FMI	LMI	LMT	BMNT	DAY	DD	HM	HNM
25	1755	***	***	***	***	0335	26	0940	0000	0940
26	1753	***	***	***	***	0337	27	0944	0000	0944
27	1751	1751	11	11	1804	0338	28	0947	0013	0934
28	1748	1748	19	20	1846	0340	29	0952	0058	0854
29	1746	1746	29	30	1934	0341	30	0955	0148	0807
30	1744	1744	40	41	2030	0343	01	0959	0246	0713
01	1742	1742	52	53	2134	0344	02	1002	0352	0610
02	1740	1740	63	65	2243	0346	03	1006	0503	0503
03	1738	1738	74	75	2354	0347	04	1009	0616	0353
04	1735	1735	83	85	0107	0349	05	1014	0732	0242
05	1733	1733	90	92	0219	0350	06	1017	0846	0131
06	1731	1731	96	97	0330	0352	07	1021	0959	0022

TENT- czas zapadnięcia zmroku

BMNT- czas porannego promieniowania świetlnego (brzask)

FMT- czas pierwszego promieniowania księżyca

LMT- czas końca promieniowania księżyca

FMI - procentowa wartość naświetlenia księżycowego w czasie FMT

LMI - procentowa wartość naświetlenia księżyca w LMT

DD - czas zachodu słońca

HM - czas naświetlenia słonecznego

HNM - czas całkowitej ciemności

Struktura dowodzenia

Siły Zbrojne Telemarku są podporządkowane: pierwszy szczebel podporządkowania - szef sztabu wojsk lądowych, drugi szczebel podporządkowania szef Sztabu Generalnego Sił Zbrojnych. Szef Sztabu Generalnego jest członkiem Rady Bezpieczeństwa Narodowego.

Pierwsza Brygada, Siły Specjalne, Gwardia Narodowa są bezpośrednio podporządkowane szefowi sztabu wojsk lądowych.

Bieżaca sytuacja

1 Brygada znajduje się 4 km na wschód od m. Kyjov, szkolenie jest prowadzone w podstawowym zakresie, działania patrolowe wzdłuż linii B, demonstracja siły.

Analizy geograficzne i topograficzne

1. Teren

a. Ogólna charakterystyka: Obszar taktycznej odpowiedzialności AOR jest położony 200 km na płn.-wsch. od m. PRAHA(Praga). Strefa zdemilitaryzowana o długości ok. 100 km i szerokości 10 km przebiega z płn.-zach. na płn.-wsch. Obszar działań taktycznych charakteryzuje się słabo rozwiniętą siecią dróg, występowaniem wielu elementów terenowych blokujących, kanalizujących i opóźniających przejezdność. Jest to teren w przeważającej części górzysty o niskim współczynniku przejezdności. Współczynnik nachylenia terenu rośnie z zachodu na wschód oraz z północy na południe.

b. Ukształtowanie terenu: W obrębie rejonu taktycznej odpowiedzialności można wyróżnić dwa typy terenu. Obszar położony na południe od granicy międzynarodowej jest zbudowany z szerokich, nisko położonych dolin oddzielających pojedyncze wzgórza. Średnia wartość współczynnika głębokości dolin wynosi 50 m, wysokość waha się w granicach 200 m Na południe od rejonu taktycznej odpowiedzialności znajduje się główny łańcuch górski CHIRBY o wysokości 414,7 m na zachodzie, 548,3 m w centrum i 544,1 m na wschodzie. Na północ od międzynarodowej granicy w kierunku płd.-zach. i płn.-wsch. rozciągają się pasma wzgórz DAMOVSKA. Skaliste wzgórza są przedzielone wąskimi dolinami. Nachylenie wzgórz wyno-

si 45-60%, ich średnia wysokość oscyluje w granicach 45 m Maksymalne wysokości wynoszą 51,4 m na wschodzie, 574,0 m w centralnej części i 596,2 m na zachodzie i północy.

c. Rzeki i strumienie

a) Głównym elementem terenowym w rejonie działań operacyjnych jest rzeka MORAWA. Przepływa ona przez m. OLOMOUC w kierunku m. TROUBKU (XR 6878), gdzie łączy się z rzeką BECHA. Szerokość rzeki MORAWA wynosi 100 m, głębokość 3,25 m, średni współczynnik prędkości nurtu ma wartość 2,5 m na sekundę. Nachylenie brzegów rzeki ma wartość 30%, ich wysokość wynosi 3 m. Dno rzeki jest piaszczyste, w niektórych miejscach żwirowe.

b) Głębokość strumieni wynosi od 1-1,2 m. Szybkość nurtu wynosi w zależności od poziomu wody od 8 m/s do 1,5 m/s. Dno strumieni zbudowane jest z podłoża piaszczysto-ziemnego. Nachylenie brzegów jest zróżnicowane i wynosi 30%-60%, wysokość 1-2 m. W rejonie działań występuje duża liczba małych, wąskich i płytkich strumieni.

ĆWICZENIE „PRZYWRÓCIĆ POKÓJ"
PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI 2MNB (A)

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA

W strefie zdemilitaryzowanej nie zanotowano przypadków naruszenia postanowień porozumienia pokojowego. Przeprowadzone w kilku miastach demonstracje i manifestacje miały generalnie charakter pokojowy. Kontynuowany jest proces wymiany jeńców wojennych. Spodziewane są liczne wystąpienia organizowane pod egidą NPD w celu przywrócenia wiarygodności i odbudowania zaufania po skandalu korupcyjnym przywódców tej partii.

SYTUACJA POLITYCZNA:

RT: Z powodu zarzutów o korupcję, handel na czarnym rynku i licznych defraudacji w stosunku do trzech wysokich przedstawicieli Narodowej Partii Demokratycznej (NDP), partia ta znacznie straciła polityczne poparcie w RT. NDP jest partią o charakterze radykalnym, która sprzeciwia się rozwiązywaniu spornych kwestii na drodze pokojowej. Burmistrz m. Auerbach jest lojalnym zwolennikiem NDP. Zapowiedział on na forum publicznym swoje poparcie dla tej partii oraz dążenie do odbudowy zaufania u swoich zwolenników.

Komentarz analityczny: W celu odbudowy zaufania na arenie politycznej RT NDP może podtrzymywać stan napięcia i organizować demonstracje w celu gromadzenia i zjednywania swoich zwolenników, a także zachęcać społeczność do wystąpień nacjonalistycznych w celu umocnienia swojej pozycji w rządzie. Narodowa Partia Demokratyczna prowadzi akcję propa-

gandową mającą na celu wykreowanie wrogiego obrazu wojsk międzynarodowych. Prowadzone są liczne działania prowokacyjne. W sektorze odpowiedzialności POL/UKR BAT znaleziono ok. 5000 ulotek podważających dobry wizerunek i intencje wojsk pokojowych. W ulotkach o agresywnej treści żołnierz UN przedstawiony jest jako bezwzględny, pozbawiony wszelkich zasad i wartości agresor, którego prawdziwym zadaniem jest przejęcie całkowitej kontroli nad zajętymi terenami, pozbawienie suwerenności i samodzielności narodowej okupowanych państw. W wielu przypadkach żołnierzom sił pokojowych przypisuje się czyny naruszenia porządku, a nawet działania kryminalne. Na terenie obu państw wydawane są nielegalne czasopisma, szkalujące wizerunek UN i wzywające do konfrontacji z wojskami sił międzynarodowych. Wzrasta niezadowolenie ludności cywilnej, obecność wojsk międzynarodowych kojarzona jest z trudnościami ekonomicznymi i politycznymi. Żołnierzom sił pokojowych zarzuca się:

a) Zakłócanie porządku i spokoju ludności cywilnej

b) Używanie siły w czasie kontrolowania i patrolowania sektora cywilnego (w tym podejrzanych o działalność przemytniczą i sabotażową)

c) Nadmierne spożywanie alkoholu i stosowanie środków odurzających przez żołnierzy pełniących służbę i kierujących pojazdami (ok. 20 wypadków drogowych z udziałem pojazdów wojskowych UN. Po przeprowadzonych śledztwach stwierdzono, że w 18 przypadkach winę ponosili pijani kierowy pojazdów cywilnych.

d) Przypadki gwałtów dokonywanych na okolicznych kobietach (przeprowadzone śledztwa wykazały, że w zarzuty nie mogą być przypisane żołnierzom UN, powstały na skutek prowokacji lub świadomych bądź nieświadomych działań osób trzecich.

e) Blokowanie ruchu i swobody poruszania się po lokalnym terenie (punkty kontroli CP i punkty obserwacyjne, ich rozmieszczenie i działanie są zgodne z mandatem misji i Rezolucji ONZ.

f) Siłowe tłumienie zgromadzeń i manifestacji ludności

g) naruszanie godności osobistej i konfiskata dóbr materialnych

h) Nie udzielanie pomocy humanitarnej w stosunku do ludności cywilnej - uchodźców i przesiedleńców.

i) Kradzież inwentarza domowego i niszczenie pól.

j) Zatruwanie i skażenie środowiska naturalnego

k) ograniczenie wolności słowa i sumienia

W m. Auerbach o godz. 14.30 spodziewana jest manifestacja organizowana przez narodową Partię Demokratyczną. Burmistrz miasta prawdopodobnie będzie kierował manifestacją. Wcześniejsze manifestacje NDP prowadzone na terenie RT miały silny charakter nacjonalistyczny. Zanotowano przypadki ataków na przedstawicieli mniejszości narodowych.

LRR: 1) Na terenie LRR prowadzi się szereg akcji protestacyjnych, mających na celu zniesienie nałożonych sankcji gospodarczych. Wielu ludzi, włącznie z przesiedleńcami i uchodźcami twierdzi, że sankcje są bezpośrednią przyczyną bezrobocia i biedy. Wielu obywateli LRR uważa, że sankcje gospodarcze powinny zostać nałożone również na RT.

Komentarz analityczny: Kilka z tych demonstracji było bezpośrednio skierowanych przeciwko wojskom ONZ. Pogarszanie się sytuacji ekonomicznej obywateli może spowodować wzrost niezadowolenia, a nawet agresji do wojsk UN. Burmistrz m. Ensdorf Dieter Hans prowadzi przygotowania do manifestacji przeciwko sankcjom gospodarczym i obecności obcych wojsk na terenie kraju. Szacuje się, że w manifestacji weźmie udział ok. 50 ludzi. Przewidywany czas rozpoczęcia manifestacji godz. 15:00.

Według nie potwierdzonych informacji jedna z opozycyjnych partii Narodowa Partia Pracy przeprowadzi manifestację polityczną w m. Schmidtmulen (Shake 3) o godz. 15.00. Rządząca Ludowa Partia Demokratyczna w tym czasie przeprowadzi kontrmanjfestację.

Komentarz analityczny: Ludowa Partia Demokratyczna będzie dążyć do rozbicia manifestacji opozycyjnej Partii Nacjonalistycznej. Spodziewane jest użycie siły.

Stosunek do wojsk UNIF:

Ludność cywilna po obu stronach strefy demilitaryzacyjnej generalnie popiera proces pokojowy i dąży do odbudowania przedwojennego porządku społecznego. Wyjątek stanowią przesiedleńcy i uchodźcy obu miast, których sytuacja rodzinna i socjalna jest nieustabilizowaną oraz obywatele LRR, którzy sprzeciwiają się nałożonym sankcjom ekonomicznym.

GŁÓWNE WYDARZENIA:

a) Naruszenie strefy demilitaryzacyjnej:

Pojedyncze przypadki naruszenia porządku po obu stronach strefy buforowej. Porozumienie pokojowe jest generalnie przestrzegane.

b. Magazyny broni i amunicji: sytuacja bez zmian

c. Dane wywiadowcze:

1) Według zeznań przesiedleńców LRR w pobliżu m. Gersberg zorganizowany jest obóz koncentracyjny, w którym wojska RT przetrzymują wielu obywateli LRR. Elementy wywia-

dowcze zlokalizowały miejsce, w którym prawdopodobnie zlokalizowany jest obóz. Wojska UN będą prowadziły czynności rozpoznawczo-wyjaśniające.

2) PRA: Sytuacja bez zmian.

d. Działania paramilitarne i policyjne:

1) Według raportu sporządzonego na podstawie zeznań uchodźców RA organizacje paramilitarne LRR w m. Amberg zmusiły siłą obywateli RA do opuszczenia tego miasta. Raport dalej stwierdza, że od tej pory w mieście nie widziano żadnego z wysiedlonych ludzi. Źródła rozpoznawcze UN zlokalizowały kilka punktów, w których prawdopodobnie znajdują się masowe groby,. Helikoptery rozpoznawcze będą kontynuowały dalsze rozpoznawanie tych terenów.

2) a) Biały Byk jest elitarną organizacją paramilitarną RT. Dowództwo tej organizacji znajduje się w m. Pressath (QA 120170). Organizacja została założona w 1968 roku przez emerytowanego generała RT, Harolda W. Johnson, w celu szkolenia militarnego młodych chłopców w wieku 14-18 lat z założeniem wykorzystania ich w przyszłych działaniach wojennych z LRR. Członkowie tej organizacji noszą wyraźnie oznakowane umundurowanie: białe koszule z hierarchicznymi dystynkcjami organizacyjnymi, spodnie koloru khaki, berety w kolorze khaki, czarne skórzane wysokie buty, charakteryzuje ich bardzo krótkie ostrzyżenie. Przechodzą oni typowe szkolenie wojskowe. Są poddawani gruntownej indoktrynacji nacjonalistycznej. Obecnym przywódcą organizacji jest Robert Harrison, były szef sztabu armii RT. Podejrzewa się go o ścisłą współpracę z Nacjonalistyczną Partią Demokratyczną (NDP), która dąży do przywrócenia działań wojennych oraz sprzeciwia się interwencji międzynarodowych sił pokojowych. Członkowie organizacji interesują się siłami międzynarodowymi, próbują określić jakie państwa biorą udział w tej operacji. Będą prawdopodobnie dążyć do wciągnięcia żołnierzy sił międzynarodowych w rozmowy na tematy historyczne, polityczne i militarne, tematyka ta jest im bardzo dobrze znana. Zapytani o Białe Byki, członkowie organizacji zazwyczaj będą odpowiadali, że są oni kandydatami na oficerów armii RT. Muszą przejść rygorystyczny program indoktrynacyjny, który zawiera sprawdzian ze sprawności fizycznej, a także testy na inteligencję. Muszą oni osiągnąć najwyższe wyniki w nauczaniu, a także są zachęcaniu do brania aktywnego udziału w specjalnie organizowanych zawodach sportowych.

b) Według niektórych źródeł siły policyjne obu stron w strefie zdemilitaryzowanej prowadzą agresywne działania interwencyjne z wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego na ludności cywilnej. Dotychczas nie ma podstaw ani dowodów do stwierdzenia, że działania te są prowadzone na tle rasowym.

e) status wymiany jeńców wojennych:

1) Przedstawiciele Czerwonego Krzyża obserwują proces wymiany jeńców wojennych. Proces ten jest powolny, ale ciągły. Ocenia się, że ok. 10000 więźniów wojennych wciąż pozostaje w niewoli. Obie strony prawdopodobnie wykorzystają jeńców wojennych jako karty przetargowej.

Pola minowe:

a) QV 082927, pole powierzchniowe, przeciwpiechotne, dł. 100m, szer. 15 m. trzy rzędy.

b. PV 876787, pole powierzchniowe, przeciwpiechotne, dł. 200m. szer. 20 m.

Przesiedlańcy i uchodźcy: sytuacja bez zmian.

Działania kryminalne:

a) przemyt:

Przemyt broni w strefie odpowiedzialności jest ciągłym problemem. Operacje przemytu broni są prowadzone w stosunkowo małej skali w pobliżu zajętych terenów po obu stronach strefy zdemilitaryzowanej. Przemyt ma na celu dostarczenie broni dla lokalnych grup paramilitarnych dla przygotowania ich do przyszłego konfliktu. Lokalne siły policyjne nie prowadzą działań interwencyjnych w stosunku do przemytników.

b. narkotyki:

Kartele narkotykowe osiągają duże zyski, lecz wciąż nie przedstawiają dużego zagrożenia dla wojsk UN

Pogoda:

a) 24 H: Zachmurzenie małe, wiatr z płd. zach. 5 - 7 km/h.

b) 48 H: zachmurzenie duże, wiatr zach. 10- 12 km/h.

ZADANIE

Sekcje działań psychologicznych pozostają w gotowości do prowadzenia działań w sektorze odpowiedzialności POL/UKR BAT, WĘGBAT, POLBAT, USBAT

1. **Zespół działań psychologicznych Nr 1** przegrupuje się w godzinach rannych do m. AUERBACH z zadaniem nadania komunikatu o:

a) charakterze działań prowadzonych na ich terenie,

b) pokojowej strukturze wojsk międzynarodowych oraz ich przychylnym nastawieniu do kraju, w którym się znajdują i prowadzą swoje operacje.

c) neutralnym i bezstronnym stosunku do mniejszości narodowych oraz wszystkich obywateli, zamieszkujących tereny prowadzonych operacji.

d) chęci rozwiązywania wszystkich problemów na drodze pokojowej i negocjacyjnej oraz zasady „nie stosowania siły".

e) zagrożeniach, jakie wynikają z działań prowokacyjnych i agresywnych wymierzonych przeciwko wypełniającym mandat pokojowy ONZ wojskom międzynarodowym.

f) prawdziwych intencjach i zamiarach przeciwników procesu pokojowego.

Informacja przedstawiona w formie audycji radiowej powinna zachęcać ludność do współpracy z wojskami pokojowymi, a także przestrzegać przed angażowaniem się w działania zakłócające spokój, skierowane przeciwko wojskom ONZ. Ogólnym i zasadniczym celem audycji jest wykreowanie przychylnego i pozytywnego obrazu wojsk ONZ, zaprzeczenie pomówieniom o wrogi i agresywny charakter działań oraz zachęcenie do współpracy z wojskami ONZ. Podczas opracowywania audycji należy pamiętać o tym, aby przedstawiona została w łagodny i dyplomatyczny oraz sugestywny sposób.

2. **Zespół działań psychologicznych NR 2** przegrupuje się w godzinach porannych do m. ENSDORF z zamiarem opracowania i nadania odezwy do mieszkańców miasta i pobliskich miejscowości. Odezwa ma na celu nakłonienie ludności do zaniechania uczestnictwa w manifestacji, która może doprowadzić do działań agresywnych wymierzonych przeciwko wojskom ONZ, a tym samym zakłócić proces pokojowego przywracania porządku i wcielanie w życie Paryskiego Porozumienia Pokojowego. Odezwa powinna zachęcać do współpracy. Współpraca i współdziałanie z wojskami międzynarodowymi jest najlepszym sposobem przywracania ładu i porządku publicznego oraz spokoju obywateli.

3. **Zespół działań psychologicznych NR 3** opracuje ulotkę ostrzegającą przed minami. Liczba ulotek 10000. Ulotka powinna oddziaływać na wyobraźnię i w sposób sugestywny przedstawiać zagrożenie pochodzące od tego rodzaju broni. Cel:

- ostrzegać przed poruszaniem się w miejscach nieznanych;
- ostrzegać przed poruszaniem się po zmroku;
- ostrzegać przed wchodzeniem w sektory oznaczone napisem „ UWAGA MINY"
- nakłaniać rodziców i dorosłych do zwracania bacznej uwagi na dzieci;
- przedstawiać skutki spowodowane eksplozją miny.

Ulotki zostaną dostarczone przez grupę rozpowszechniania w rejon sektora:

a) QV 082927, pole powierzchniowe, przeciwpiechotne, dł. 100 m, szer. 15 m. trzy rzędy.

b. PV 876787, pole powierzchniowe, przeciwpiechotne, dł. 200 m. szer. 20 m.

Wszystkie komórki działań psychologicznych w ścisłej współpracy z sekcją rozpoznawczą S2 i sekcją działań ds. ludności cywilnej S5 są w gotowości do wykorzystania swoich sił i środków w celu wsparcia dowódców szczebla taktycznego w zakresie zadań;

- mediacyjnych;
- negocjacyjnych ;
- wyjaśniająco, informacyjnych;
- propagandowych;
- kontroli tłumu i zgromadzeń;
- perswazyjnych;
- zabezpieczenia wymiany jeńców wojennych;
- zabezpieczenia i ochrony inspekcji składów amunicji i magazynów broni:
- zabezpieczenia i ochrony inspekcji obozów wojennych i masowych mogił przez organizacje międzynarodowe np. Czerwony Krzyż;
- zabezpieczenia i oznaczenia pól minowych oraz odstraszania,

ĆWICZENIE OPERACJA PRZYWRÓCIĆ POKÓJ 97 (B)
PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI

1. W strefie zdemilitaryzowanej będącej w rejonie odpowiedzialności Pierwszego Batalionu sił międzynarodowych zanotowano próbę nielegalnego przemytu broni. Zatrzymano pięciu przemytników wywodzących się prawdopodobnie z Nacjonalistycznej Partii Demokratycznej. Kilkunastu żołnierzy z batalionu POL/UK, a także duńskiego batalionu wsparcia zostało przetransportowanych do szpitala z podejrzeniem ciężkiego zatrucia pokarmowego. Spodziewane jest epidemiologiczne rozprzestrzenienie się zatrucia.

2. SYTUACJA POLITYCZNA

a. Republika Telemarku:

Nacjonalistyczna Partia Demokratyczna (NDP) jest generalnie wspierana przez lokalną społeczność. W wyniku korupcyjnego skandalu wśród jej liderów spodziewany jest spadek popularności u zwolenników tej partii. Sytuacja ta może skłonić przywódców do podjęcia działań zmierzających do odbudowania zaufania. Wiąże się to ze wzrostem dążeń nacjonalistycznych, ksenofobii i nienawiści do mniejszości narodowej Ludowej Republiki Rogolandu zamieszkującej tereny Republiki Telemarku. Spodziewane są wystąpienia i zamieszki na tle

narodowościowym, podburzanie ludności przeciwko mniejszości oraz pokojowym siłom międzynarodowym.

b. Ludowa Republika Rogolandu: Na terenie LRR spodziewane są liczne wystąpienia ludności, protesty i demonstracje. Główną przyczyną tych protestów jest niezadowolenie związane z sankcjami ekonomicznymi nałożonymi na LRR przez ONZ. Protesty będą się nasilały prawdopodobnie do czasu całkowitego zniesienia sankcji. Międzynarodowe siły pokojowe, jako bezpośredni przedstawiciel ONZ mogą stać się bezpośrednim celem niezadowolenia i gniewu ludności.

c. stosunek do wojsk UNIF:

Narodowa Partia Demokratyczna (NDP) określa UNIF jako wojska okupacyjne, które wspierają i faworyzują ludność LRP. Partia ta nie uznaje porozumienia o przerwaniu ognia i dąży do odzyskania utraconych terenów Republiki Telemarku.

3. GŁÓWNE WYDARZENIA.

a. LRR. Byli więźniowie wojenni RT, którzy zostali wymienieni w sektorze odpowiedzialności batalionu węgierskiego, stwierdzili, że na terenie LRR znajduje się obóz jeniecki w m. Hohenfels. Raport ten nie został potwierdzony. Dwie strony LRR i RT oskarżają się wzajemnie organizowanie na swoich terenach obozów jenieckich i internowania. W dalszym ciągu tysiące żołnierzy LRR i RT uznaje się za zaginionych, niektórzy z nich są przetrzymywani w niewoli jako jeńcy wojenni.

4. DZIAŁANIA PARAMILITARNE I POLICYJNE

a) Biały Byk jest elitarną organizacją paramilitarną RT. Dowództwo tej organizacji znajduje się w m. Pressath (QA 120170). Organizacja została założona w 1968 roku przez emerytowanego generała RT, Harolda W. Johnson w celu szkolenia militarnego młodych chłopców w wieku 14-18 lat z założeniem wykorzystania ich w przyszłych działaniach wojennych z LRR. Członkowie tej organizacji noszą wyraźnie oznakowane umundurowanie: białe koszule z hierarchicznymi dystynkcjami organizacyjnymi, spodnie koloru khaki, berety w kolorze khaki, czarne skórzane wysokie buty, charakteryzuje ich bardzo krótkie ostrzyżenie. Przechodzą oni typowe szkolenie wojskowe. Są poddawani gruntownej indoktrynacji nacjonalistycznej. Obecnym przywódcą organizacji jest Robert Harrison, były Szef Sztabu Armii RT. Podejrzewa się go o ścisłą współpracę z Nacjonalistyczną Partią Demokratyczną (NDP), która dąży do przywrócenia działań wojennych oraz sprzeciwia się interwencji międzynarodowych sił pokojowych. Członkowie organizacji interesują się siłami międzynarodowymi, próbują określić jakie państwa biorą udział w tej operacji. Będą prawdopodobnie dążyć do wciągnięcia żołnierzy sił

międzynarodowych w rozmowy na tematy historyczne, polityczne i militarne, tematyka ta jest im bardzo dobrze znana. Zapytani o Białe Byki, członkowie organizacji zazwyczaj będą odpowiadali, że są oni kandydatami na oficerów armii RT. Muszą przejść rygorystyczny program indoktrynacyjny, który zawiera sprawdzian ze sprawności fizycznej, a także testy na inteligencję. Muszą oni osiągnąć najwyższe wyniki w nauczaniu, a także są zachęcaniu do brania aktywnego udziału w specjalnie organizowanych zawodach sportowych.

b) Według niektórych źródeł siły policyjne obu stron w strefie zdemitaryzowanej prowadzą agresywne działania interwencyjne z wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego na ludności cywilnej. Dotychczas nie ma podstaw ani dowodów do stwierdzenia, że działania te są prowadzone na tle rasowym.

5. POLA MINOWE:

a) Nowe pola minowe:

1. RT 856031, miny-, pole o wymiarach 3/300m, oznaczone białą taśmą.

2. RT 880052, pole minowe, miny 79 AT oznaczone taśmą minerską 2/200 m.

6. SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ I PRZESIEDLEŃCZEJ:

W obydwu krajach, stwierdzono rosnące niezadowolenie i rozczarowanie wśród ludności, która opuściła swe domostwa z powodu działań wojennych. Niezadowolenie to jest spowodowane trudnościami związanymi z przekraczaniem granicy przez przesiedleńców. Najtrudniejsza problem powstał w miejscowościach położonych na południe od m. ALDORF, gdzie schroniło się ok. 10000 obywateli tego miasta przed zajęciem go przez wojska RT. Komórka ds. cywilnych S5 wraz z elementami oddziaływania psychologicznego S2 opracowują ulotki zachęcające obywateli do powrotu do swych opuszczonych domostw w m. ALTDORF w dniu 20 listopada.

a) ALTDORF. Przesiedleni z m. ALTDORF cywile LRP znajdują się obecnie w obozie dla uchodźców w sąsiedztwie PV775670.

b) Władze lokalne wciąż lekceważą problem pomocy dla uchodźców, nie podają informacji o rozmieszczeniu obozów dla uchodźców, warunki sanitarno-higieniczne i medyczne w obozach są bardzo złe.

7. PRZESTĘPCZOŚĆ

a. przemyt:

O godzinie 1005 Dowództwo w sektorze odpowiedzialności batalionu węgierskiego zatrzymano 5 przemytników broni w punkcie QA A140067. Przemytnicy zostali przekazani

szefowi lokalnej policji. Dowódca batalionu węgierskiego ma zaplanowane spotkanie z przedstawicielem miejscowej policji w mieście Hutten 141500LIST97.

b. narkotyki

Kartele narkotykowe czerpią duże i niekontrolowane zyski, pomimo tego ocenia się, że stanowią nieznaczne zagrożenie dla sił międzynarodowych. W dniu wczorajszym Narodowa Policja RT przeprowadziła akcję, w wyniku której aresztowano przywódcę kartelu narkotykowego Andrew VICTORA w m. Rosenberg.

8. POGODA:

a. 24 godziny: Zachmurzenie duże, wiatr zachodu o prędkości 10-12 km/h.

b. 48 godzin: Zachmurzenie umiarkowane, wiatr z płd. zach. o prędkości 5-7 km/h.

Zespoły działań psychologicznych pozostają w gotowości do wykonywania zadań w sektorach odpowiedzialności poszczególnych batalionów sił międzynarodowych. Proces zbierania informacji o sytuacji polityczno - społecznej i nastrojach ludności cywilnej jest ciągły. Szczególną uwagę zwraca się na sytuację przesiedleńców i uchodźców obu państw. W obozach dla ludności przesiedleńczej zespoły rozgłośni radiowych prowadzą akcję propagandową, mająca na celu uspokojenie przebywającej tam ludności i zachęcenia ich do powrotu do swoich domostw. Prowadzone są działania zmierzające do wyjaśnienia charakteru misji ONZ, długofalowej polityki przywracania spokoju i przedwojennego porządku oraz wykreowania przyjaznego obrazu przebywających tu wojsk. Współpracujący bezpośrednio z zespołem działań psychologicznych zespół kontrwywiadu prowadzi działania mające na celu zlokalizowanie głównych źródeł wrogiej propagandy.

ZADANIA DO WYKONANIA:

Zespół działań psychologicznych Nr 1 opracuje ulotkę, zwróconą do mieszkańców m. ALDORF, zachęcającą do powrotu do opuszczonych domostw w dn. 20 listopada.

1. **Zespół działań psychologicznych Nr 2** opracuje odezwę do ludności cywilnej mieszkańców LRR informującą o:

a) charakterze działań prowadzonych na ich terenie,

b) pokojowej strukturze wojsk międzynarodowych oraz ich przychylnym nastawieniu do kraju, w którym się znajdują i prowadzą swoje operacje.

c) neutralnym i bezstronnym stosunku do mniejszości narodowych oraz wszystkich obywateli zamieszkujących tereny prowadzonych operacji.

d) chęci rozwiązywania wszystkich problemów na drodze pokojowej i negocjacyjnej oraz zasady „nie stosowania siły".

e) zagrożeniach, jakie wynikają z działań prowokacyjnych i agresywnych wymierzonych przeciwko wypełniającym mandat pokojowy ONZ wojskom międzynarodowym.

f) prawdziwych intencjach i zamiarach przeciwników procesu pokojowego.

Informacja przedstawiona w formie audycji radiowej powinna zachęcać ludność do współpracy z wojskami pokojowymi, a także przestrzegać przed angażowaniem się w działania zakłócające spokój, skierowane przeciwko wojskom ONZ. Ogólnym i zasadniczym celem audycji jest wykreowanie przychylnego i pozytywnego obrazu wojsk ONZ, zaprzeczenie pomówieniom o wrogi i agresywny charakter działań oraz zachęcenie do współpracy z wojskami ONZ. Podczas opracowywania audycji należy pamiętać o tym, aby przedstawiona została w łagodny i dyplomatyczny oraz sugestywny sposób.

Zespół działań psychologicznych Nr 3 opracuje ulotkę ukazującą prawdziwe oblicze i wrogie zamiary Narodowej Partii Demokratycznej (NDP) oraz organizacji paramilitarnej Biały Byk. Ulotka ma na celu zniechęcenie ludności do w/w organizacji i przedstawienie ich jako czynników destrukcyjnych, które walcząc z wojskami UNIF, przyczyniają się do zniszczenia procesu pokojowego.

ĆWICZENIE -PRZYWRÓCIĆ POKÓJ 97 (C)
PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI

W sektorze odpowiedzialności 2 BWN zanotowano dwa wystąpienia ludności cywilnej. W sektorze odpowiedzialności batalionu US w m. Ensdorf zaobserwowano polityczną manifestację skierowaną przeciwko obecności wojsk UN. W sektorze odpowiedzialności batalionu POL/UK zanotowano nacjonalistyczną manifestację RT w m. Auerbach.

2. SYTUACJA POLITYCZNA:

a. RT: Z powodu zarzutów o korupcję, handel na czarnym rynku i licznych defraudacji w stosunku do trzech wysokich przedstawicieli Narodowej Partii Demokratycznej (NDP), partia ta znacznie straciła polityczne poparcie w RT. NDP jest partią o charakterze radykalnym, która sprzeciwia się rozwiązywaniu spornych kwestii na drodze pokojowej. Burmistrz m. Auerbach jest lojalnym zwolennikiem NDP. Zapowiedział on na forum publicznym swoje poparcie dla tej partii oraz dążenie do odbudowy zaufania u swoich zwolenników.

Komentarz analityczny:

W celu odbudowy zaufania na arenie politycznej RT NDP może podtrzymywać stan napięcia i organizować demonstracje w celu gromadzenia i zjednywania swoich zwolenników, a także zachęcać społeczność do wystąpień nacjonalistycznych w celu umocnienia swojej pozycji w rządzie.

b. LRR: Kontynuowane są protesty przeciwko obecności wojsk międzynarodowych. Jako główny argument przedstawia się oskarżenie o nałożenie sankcji ekonomicznych na ten kraj. Wielu ludzi, łącznie z przesiedleńcami i uchodźcami uważa, że sankcje gospodarcze są główną przyczyną trudności w znalezieniu zatrudnienia, a co się z tym wiąże niemożności zapewnienia utrzymania dla swoich rodzin. Większość obywateli LRR jest przekonanych, że sankcje ekonomiczne nałożone na ich kraj nie są równomierne z sankcjami nałożonymi na RT. Uważają oni, że od sankcje te powinny być nałożone również na RT od czasu zajęcia przez wojska tego kraju m. Altdorf.

Komentarz analityczny:

Niektóre z tych demonstracji zakończyły się wystąpieniami przeciwko wojskom UN. Obecność charyzmatycznych i silnych przywódców może spowodować liczne ataki na żołnierz wojsk UNIF.

c. nastawienie do wojsk UNIF:

W strefie odpowiedzialności sił międzynarodowych napięcia społeczno-polityczne jest relatywnie małe. Społeczność w większości popiera proces przywracania pokoju oraz współdziała w celu przywrócenia ogólnego ładu i porządku społecznego. Wyjątek stanowią przesiedleńcy zarówno po stronie RT i LRR, którzy niepokoją się o zaginionych członków rodzin oraz obywatele LRR, którzy protestują przeciwko niesprawiedliwie nałożonym na ich kraj sankcjom ekonomicznym.

3. GŁÓWNE WYDARZENIA

1) RT:

a) Burmistrz m. Auerbach W. Abdic zorganizował i udzielił poparcia manifestacji politycznej, popierającej NDP. Głównym celem manifestacji było odbudowanie dążeń nacjonalistycznych. Po zakończeniu manifestacji zanotowano kilka przypadków ataków na przedstawicieli mniejszości narodowych w tym regionie.

2) LRR

a) Według relacji uchodźców w m. Gersberg (RA) znajduje się obóz koncentracyjny, dokąd przewieziono wielu mieszkańców Altdorfu po zajęciu go przez wojska RA. Samolot rozpoznawczy UN zlokalizował prawdopodobne to miejsce w pobliżu Gersbergu w którym roz-

mieszczony jest obóz. W celu dokładnego zlokalizowania obozu zostanie przeprowadzonych kilka lotów przez śmigłowce rozpoznawcze UN.

b. O godzinie 13.20 w m. Ensdorf(QV 132698) odbyła się demonstracja zwrócona przeciwko wojskom UN. Burmistrz miasta przewodził tej manifestacji, która liczyła 50 -100 osób.

d. działania paramilitarne i policyjne:

1) Według raportu sporządzonego na podstawie zeznań uchodźców RA organizacje paramilitarne LRR w m. Amberg zmusiły siłą obywateli RA do opuszczenia tego miasta. Raport dalej stwierdza, że od tej pory w mieście nie widziano żadnego z wysiedlonych ludzi. Źródła rozpoznawcze UN zlokalizowały kilka punktów, w których prawdopodobnie znajdują się masowe groby,. Helikoptery rozpoznawcze będą kontynuowały dalsze rozpoznawanie tych terenów.

2) Według kilku źródeł siły policyjne obu stron prowadzą działania z wykorzystaniem agresywnych technik operacyjno-prewencyjnych w stosunku do ludności cywilnej. Nie ma dowodów, że działania te są prowadzone na tle rasowym.

e. wymiana jeńców wojennych:

W sektorze odpowiedzialności batalionu węgierskiego spodziewana jest wymiana jeńców wojennych w późniejszym terminie.

4. POLA MINOWE

QV082927 pole powierzchniowe narzutowe dł. 100 m.

PV876787 pole powierzchniowe, narzutowe dł. 200 m.

5. PRZESIEDLEŃCY I UCHODŹCY

Przesiedleńcy po obu stronach strefy zdemilitaryzowanej są zaniepokojeni swoim losem i obawiają się, że powrót do byłych domostw będzie niemożliwy. Wielu z nich ma trudności ze znalezieniem pracy, a co się z tym wiąże z utrzymaniem swoich rodzin. Proces osiedlania się w nowych miejscach jest bardzo powolny i odbywa się w stosunku do znikomej liczby ludności.

7. DZIAŁANIA KRYMINALNE

a. przemyt: Przemyt broni w strefie odpowiedzialności jest ciągłym problemem. Operacje przemytu broni są prowadzone w stosunkowo małej skali w pobliżu zajętych terenów po obu stronach strefy zdemilitaryzowanej. Przemyt ma na celu dostarczenie broni dla lokalnych grup paramilitarnych dla przygotowania ich do przyszłego konfliktu. Lokalne siły policyjne nie prowadzą działań interwencyjnych w stosunku do przemytników.

b.narkotyki:

Kartelę narkotykowe osiągają duże zyski, lecz wciąż nie przedstawiają dużego zagrożenia dla wojsk UN.

8. POGODA:

a. 24 godziny: zachmurzenie częściowe, wiatr z płd-zach. prędkość 5-7 km/h.

b. 48 godzin zachmurzenie od umiarkowanego do dużego, wiatr z zachodu 10 - 12 km/h.

Zespoły działań psychologicznych pozostają w gotowości do wsparcia działań dowódców w sektorach odpowiedzialności poszczególnych batalionów. Zespoły analityczne zbierają i analizują informacje wywiadowczo - rozpoznawcze. Obserwowana jest sytuacja ludności przesiedleńczej i uchodźców. Bada się etniczną strukturę ludności w strefie buforowej i charakter narodowościowy mniejszości przebywającej w strefie buforowej.

ZADANIE:

Zespół działań psychologicznych nr 1 opracuje ulotkę informującą o powszechnym zakazie posiadania, używania i sprzedawania broni po obu stronach strefy demilitaryzacyjnej. Zgodnie z Paryskim Porozumieniem Pokojowym posiadanie broni i handel bronią będą traktowane jako działania wymierzone bezpośrednio przeciwko wojskom UNIF i mają klauzulę działań kryminalnych.

Zespół działań psychologicznych nr 2 opracuje odezwę mówiącą o zakazie przemytu broni, jej handlu i posiadania. Odezwa ma na celu ostrzeżenie przed działaniami uznanymi za kryminalne jak przemyt broni, handel narkotykami.

Zespół działań psychologicznych Nr 3 opracuje odezwę do ludności cywilnej mieszkańców LRR informującą o:

a) charakterze działań prowadzonych na ich terenie,

b) pokojowej strukturze wojsk międzynarodowych oraz ich przychylnym nastawieniu do kraju, w którym się znajdują i prowadzą swoje operacje,

c) neutralnym i bezstronnym stosunku do mniejszości narodowych oraz wszystkich obywateli zamieszkujących tereny prowadzonych operacji.

d) chęci rozwiązywania wszystkich problemów na drodze pokojowej i negocjacyjnej oraz zasady „nie stosowania siły".

e) zagrożeniach jakie wynikają z działań prowokacyjnych i agresywnych wymierzonych przeciwko wypełniającym mandat pokojowy ONZ wojskom międzynarodowym.

f) prawdziwych intencjach i zamiarach przeciwników procesu pokojowego.

Informacja przedstawiona w formie audycji radiowej powinna zachęcać ludność do współpracy z wojskami pokojowymi, a także przestrzegać przed angażowaniem się w działania zakłócające spokój, skierowane przeciwko wojskom ONZ. Ogólnym i zasadniczym celem audycji jest wykreowanie przychylnego i pozytywnego obrazu wojsk ONZ, zaprzeczenie pomówieniom o wrogi i agresywny charakter działań oraz zachęcenie do współpracy z wojskami ONZ. Podczas opracowywania audycji należy pamiętać o tym, aby przedstawiona została w łagodny i dyplomatyczny oraz sugestywny sposób.

Zespoły działań psychologicznych nr 1, 2, 3 pozostają w gotowości do kierowania pracami negocjacyjnymi pomiędzy przedstawicielami UN a burmistrzem m Auerbach Zerouale-nem Abdicem i Ministrem Spraw Wewnętrznych RA Irwinem Westem. Negocjacje odbędą się w dniu jutrzejszym.

PROWADZENIE NEGOCJACJI Z WŁADZAMI LOKALNYMI - zasady

1. Warunki prowadzenia negocjacji

Istota negocjacji to znalezienie racjonalnego i satysfakcjonującego rozwiązania kwestii spornej lub problemu. Możemy prowadzić negocjacje we własnym imieniu, interesie (np. podczas przekraczania punktu kontrolnego CP) lub w charakterze mediatora pomiędzy dwoma stronami (np. negocjowanie separacji przeciwnych sił).

2. Standardy

a. Negocjator posiada bardzo dobre informacje o istocie sporu przed rozpoczęciem negocjacji.

b. Osoba prowadząca negocjacje dąży do wypracowania porozumienia satysfakcjonującego wszystkie zainteresowane strony bez zwiększania napięcia pomiędzy nimi.

c. Sporne kwestie należy rozwiązywać na możliwie najniższym szczeblu.

3. Zasady

(1) Negocjacje dotyczące obu stron powinny być prowadzone wspólnie z tymi stronami.

(2) Negocjator musi być neutralny, utrzymuje stan równowagi w procesie prowadzenia negocjacji pomiędzy zwaśnionymi stronami.

(3) Jeżeli klimat prowadzonych negocjacji jest zbyt napięty zadanie negocjatora polega na zneutralizowaniu napięcia.

(4) Podczas prowadzenia negocjacji należy być stanowczym i wiarygodnym w celu utrzymania prawdziwego charakteru negocjacji.

(5) Jako trzecia strona rozmów negocjator zna wszystkie informacje dotyczące prowadzonych negocjacji, jest taktowny, cierpliwy, obiektywny i bezstronny. Nie wolno wyrażać poparcia lub sympatii dla którejkolwiek ze stron. (6) Podczas negocjacji należy znać:

(a) Nazwisko, stopień, stanowisko przedstawicieli zwaśnionych stron oraz ich lokalny status, a także ich metody negocjacji.

(b) Geograficzną charakterystykę terenu należącego do przeciwnych stron.

(c) Specyficzne czynniki utrudniające prowadzenie negocjacji, tj.: rozkazy do otwarcia ognia lub aresztowania oraz warunki negocjacji, jeżeli takie istnieją.

(d) Zasady zbierania i przesyłania informacji

(6) Znać i wyeksponować główny problem negocjacji

(a) Gromadzić niezbędne i najważniejsze informacje

(b) Określić, czy główny problem był przedmiotem wcześniejszych dyskusji

(c) Określić, jakie czynniki mają główny wpływ na osiągnięcie porozumienia

(d) Znać politykę i zasady prowadzenia negocjacji przez siły pokojowe wojsk własnych.

(7) Przygotowania do negocjacji:

(a) Negocjacje należy prowadzić stopniowo i hierarchicznie, od problemów pobocznych do głównego zagadnienia.

(b) Negocjacje powinny być prowadzone w neutralnym miejscu akceptowanym przez wszystkie strony.

(c) Niezbędny jest doświadczony tłumacz i baza środków komunikacyjnych.

(d) Należy zabezpieczyć miejsce prowadzenia negocjacji i zapewnić bezpieczeństwo uczestników.

(e) Mieć pewność, że użyte w czasie negocjacji mapy są znormalizowane i akceptowane przez wszystkie strony rozmów.

(f) O przebiegu negocjacji należy informować swoje dowództwo

(g) Przebieg negocjacji należy rejestrować na kamerze video.

8. Prowadzenie negocjacji:

(a) Kurtuazyjne przywitanie

(b) Przedstawienie własnej osoby i wszystkich uczestników negocjacji. Należy pamiętać, aby zostało wymienione nazwisko każdego uczestnika.

(c) Wszystkie procedury należy rozpocząć krótką rozmową, której celem jest wypracowanie naturalnego klimatu rozmów.

(d) Każda ze stron musi mieć prawo zaprezentowania swojego stanowiska bez przerywania oraz bez wyciągania wczesnych wniosków i oceny.

(e) Należy sporządzić sprawozdanie z prowadzonych negocjacji.

(f) Jeżeli stanowisko jednej ze stron nie jest zgodne z ogólnie znanymi faktami należy być przygotowanym na udowodnienie tego faktu.

(g) jeżeli istnieje rozwiązanie preferowane przez siły pokojowe należy je zaprezentować i dążyć do zaakceptowania go przez zwaśnione strony.

(h) Należy mieć pewność, że obie strony są doskonale zorientowane w wynikach przeprowadzonych negocjacji przed ich zakończeniem oraz jakie działania zostaną przeprowadzone po ich zakończeniu.

(i) Należy być również przygotowanym do wypracowania i przedstawienia pisemnego, potwierdzonego własnym podpisem sprawozdania z przeprowadzonych negocjacji.

(j) Nie wolno prowadzić negocjacji w obecności mediów.

10. Standardy prowadzenia negocjacji:

(a) Należy pamiętać o oficjalnym charakterze rozmów (ubiór, miejsce prowadzenia negocjacji)

(b) Przestrzegaj zasadę bezstronności

(c) Nigdy nie kłam

(d) Kontroluj swoje emocje. Okazywanie frustracji, niecierpliwości, obawy czy gniewu może wpłynąć niekorzystnie na wynik negocjacji.

(e) Bądź konsekwentny

(f) Bądź precyzyjny.

ĆWICZENIE PRZYWRÓCIĆ POKÓJ 97 (D)

PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI:

Paryskie Porozumienie Pokojowe jest generalnie przestrzegane po obu stronach strefy demilitaryzacyjnej. Cywilno-militarne Grupy Robocze prowadzą prace w m. Auerbach i Ensdorf. Przeprowadzone zostały inspekcje składów amunicji i broni w 31 Batalionie Zmechanizowanym, 3 Brygadzie Zmechanizowanej i 1 Batalionie Pancernym. Przeprowadzono inspekcje rejonów w pobliżu m. Gersberg i m. Ammerthal. Zakończono proces wymiany jeńców wojen-

nych pomiędzy RA i LRR. Uchodźcy z obu stron strefy zdemilitaryzowanej będą sukcesywnie powracać do swoich domostw.

1. SYTUACJA POLITYCZNA:

Narodowa Partia Demokratyczna zorganizowała masowe wystąpienia ludności cywilnej w celu zachwiania stabilności procesu pokojowego oraz przywrócenia dążeń do odzyskania utraconych ziem RA. Spodziewane są agresywne wystąpienia przeciwko obecności wojsk UN, jako sił okupacyjnych. Odbyło się spotkanie negocjacyjne pomiędzy przedstawicielami UN, a burmistrzem m. Auerbach Zeroualenem Abdicem i Ministrem Spraw Wewnętrznych RA Irwinem Westem

Główne tematy podnoszone na spotkaniu z Irwinem Westem:

a) Prędkość z jaką poruszają się konwoje UN przez terytoria RA. West wyraził swoje zaniepokojenie, że konwoje te mogą stanowić duże zagrożenie dla zdrowia i życia dzieci i zasugerował, aby prędkość konwojów została ograniczona w miastach.

b. Zdaniem Westa siły UN nie powinny mieszać się w politykę wewnętrzną RA. Według niego wojska UN nie powinny angażować się w neutralizowanie zamieszek i wystąpień ludności cywilnej, jego zdaniem zadaniem wojsk UN jest patrolowanie strefy separacyjnej, a nie obszaru RT.

c. Wyraził on również chęć poznania statusu wojsk LRR. Według niego wojska LRR przygotowują się do kolejnego ataku oraz stwierdził, że siły UN nie kontrolują w dostatecznym stopniu wojsk LRR.

Komentarz analityczny:

Irwin West jest politykiem Narodowej Partii Demokratycznej. Wyrażane przez niego opinie są zgodne z założeniami programowymi tej partii. Z przeprowadzonych rozmów wynika, że NDP będzie dążyła do zdyskredytowania obrazu UNIF oraz uzyskania swobody poruszania się dla swoich wojsk.

PRA:

1) W m. Ensdorf znajduje się cywilno-wojskowa grupa robocza. Minister Spraw Wewnętrznych Sergei Basin uczestniczył w spotkaniu z burmistrzem m. Ensdorf Dieterem Hansem. Przebywająca na tym terenie cywilno-militarna grupa robocza prowadzi działania zmierzające do zapobieżenia rozpowszechnieniu się nastrojów anty-UNIF !5 listopada została przeprowadzona demonstracja przeciwko kontynuowaniu sankcji gospodarczy nałożonych na ten kraj.

2) Basin przedstawił trzy najważniejsze problemy nurtujące jego stronę. W pierwszym wyraził pragnienie zniesienia sankcji gospodarczych, które niszczą i tak bardzo słabą gospodarkę jego kraju oraz obawę, że z powodu sankcji wielu ludzi nie będzie w stanie się utrzymać.

W drugim punkcie stwierdził, że istnieje prawdopodobieństwo przekroczenia strefy demilitaryzacyjnej przez terrorystów i partyzantów RT w celu prowadzenia ataków na powracających uchodźców. Według niego przesiedleńcy wyrażający życzenie powrotu do RRA powinni wypełnić formularze aplikacyjne w celu zatwierdzenia ich przez RT przed przekroczeniem granicy.

W ostatnim punkcie wyraził życzenie, aby ludzie mieszkający w pobliżu obozów UNIF mieli możliwość korzystania z wody i paliwa należącego do UN.

Komentarz analityczny: Protesty o podłożu ekonomicznym będą kontynuowane na obszarze LRR do czasu zniesienia sankcji gospodarczych. Jeżeli ludzie będą utożsamiać bezpośredni związek sankcji ekonomicznych z wojskami UN, mogą stać się one głównym obiektem gniewu i niezadowolenia.

2. UNIF:

Na obszarze odpowiedzialności wojsk UN notuje się niski stopień napięcia. Jednym z głównych problemów po obu stronach strefy zdemilitaryzowanej jest rozmieszczenie przesiedleńców. Żadna ze stron nie prowadzi działań zmierzających do ułatwienia przemieszczania się uchodźców i przesiedleńców. W niektórych miejscach zanotowano przypadki konfrontacji z uchodźcami podczas przekraczania przez nich strefy separacyjnej.

3. MAGAZYNY BRONI I SKŁADY AMUNICJI:

1) O godzinie 08.40 polski 1. batalion przeprowadził inspekcję magazynów uzbrojenia 31 batalionu zmechanizowanego 3 Brygady Zmechanizowanej. Dowódcą tej jednostki jest mjr John Long. Na inspekcjonowanym terenie znajduje się 27 transporterów M-113. Nie stwierdzono składowanej amunicji. Inspekcja przebiegała bez zakłóceń.

O godzinie 09.35 środki rozpoznawcze stwierdziły ruch kilku transporterów na terenie 31 batalionu zmechanizowanego, żaden z pojazdów nie opuścił składnicy.

2) O godzinie 10.00 batalion amerykański przeprowadził inspekcję 1 batalionu pancernego 1 Brygady. Na inspekcjonowanym terenie znajduje się 25 czołgów T-55. Stwierdzono 750 pocisków czołgowych, ciężarówkę dostawczą i jeden samochód policyjny.

4. WYDARZENIA:

1) RT: Masowe groby na obszarze m. Gersberg. Przedstawiciele Czerwonego Krzyża wizytowali miejsca na których znajdowały się prawdopodobnie masowe groby. Nie znaleziono

szczątków ludzkich, kości, ani innych dowodów świadczących o tym, że w pobliżu tego miejsca RT zorganizowała obozy śmierci.

2) LRR:

a) W popołudniowych wiadomościach radio Amberg podało, że uchodźcy RT odwiedzą cmentarz w pobliżu m. Amberg. Informacja ta została podana w formie informacyjnej w oparciu o istniejące fakty, nie jest to jednak wezwanie do manifestacji i demonstracji.

Komentarz analityczny: Podana wiadomość o zamiarze odwiedzenia cmentarza przez uchodźców RT może zachęcić lokalną społeczność do gromadzenia się w jego pobliżu. Chociaż nie spodziewa się zorganizowanych manifestacji, cmentarz może stać się miejscem spontanicznych wystąpień.

Pozostałe wydarzenia: O godzinie 17.10 10 listopada 97 stwierdzono wstąpienie 5 osób cywilnych w punkcie PV876574. Cywile okazywali swoje emocje za pomocą energicznej gestykulacji.

Komentarz analityczny: W/w przypadek ma prawdopodobnie związek z inspekcją składu broni i amunicji na terenie 5 BN/ 1 BDE.

Masowe groby w okolicach m. Ammerthal. Przedstawiciele Czerwonego Krzyża przeprowadzili wizytację masowej mogiły w pobliżu m. Amerthal. Podczas wykonywania rutynowego lotu rozpoznawczego śmigłowiec UN rozpoznał podejrzany punkt, będący prawdopodobnie masową mogiłą. Według zeznań przesiedleńców RT, organizacja paramilitarna LRR wykonała masową egzekucję na osobach cywilnych po zajęciu m. Amberg. Są liczne dowody niedawnej ewakuacji i prac prowadzonych na tym terenie. W czasie inspekcji nie znaleziono kości, ubrań ludzkich, biżuterii. Oprócz kilku łusek pocisków karabinowych nie odnaleziono dowodów, potwierdzających tezę o istnieniu masowej mogiły. Czerwony Krzyż przeprowadzi dalsze inspekcje w celu zlokalizowania masowych mogił.

5. STATUS WYMIANY JEŃCÓW WOJENNYCH

1. Przedstawiciele Czerwonego Krzyża przeprowadzili wymianę jeńców wojennych w rejonie odpowiedzialności POL 2 Baon. Obie strony wymieniły po trzech jeńców, spodziewane jest przerwanie procesu dalszej wymiany jeńców. Proces wymiany jeńców został zakłócony wystrzałami z broni maszynowej. Spowolnienie procesu wymiany jeńców jest spowodowane zaogniającą się sytuacją polityczną i upolitycznieniem rozmów negocjacyjnych.

2. Przesiedleńcy i uchodźcy: W obu krajach stwierdzono rosnące rozczłonkowanie grup przesiedleńców, którzy opuścili swoje domy z powodu działań wojennych. Sytuacja ta wynika

z trudności przekraczania granicy. Przesiedleńcy LRR pragną powrócić do swoich domostw 18 listopada. W większości zamieszkują oni obecnie obóz dla przesiedleńców w PV77567.

3. Przesiedleńcy RT w m. Hahnbach przygotowują się do przejazdu wzdłuż strefy zdemilitaryzowanej w celu wizytacji cmentarza w m. Amberg. Autobus z przesiedleńcami odjeżdża z m. Hahnbach o godzinie 17.10. Burmistrz m. Amberg Jean Dobre waha się z wyrażeniem zgody na pozwolenie odwiedzenia cmentarza twierdząc, że wystąpiły przypadki próby przekroczenia granicy przez uzbrojonych przesiedleńców RT.

Komentarz analityczny: Wojska ONZ notowały w przeszłości przypadki przekraczania strefy demilitaryzacyjnej przez uzbrojone grupy uchodźców. Większość z nich twierdzi, że posiadają broń wyłącznie w celu samoobrony i w razie konieczności są gotowi na jej zdeponowanie. Lokalne siły policyjne prowadzą działania zmierzające do zatrzymania uzbrojonych grup ludności i zdeponowania broni, zanotowano dwa przypadki rewizji osobistej, podejrzani zostali zatrzymani przez policję. Policja twierdzi, że wszystkie operacje mają na celu odnalezienie przestępców wojennych i ochronę narodowych interesów w swojej strefie odpowiedzialności. Rządy RT i LRR nie prowadzą odpowiedniej polityki w stosunku do zabezpieczenia podstawowych potrzeb dla uchodźców. Nie ma informacji o rozmieszczeniu obozów dla uchodźców. Warunki życia tych ludzi są złe, opieka zdrowotna w obozach nie jest wystarczająca.

6. DZIAŁALNOŚĆ KRYMINALNA:

Przemyt: W rejonie odpowiedzialności batalionu węgierskiego udaremniono próbę przemytu broni. Aresztowano 5 osób, cały przemycany ładunek został skonfiskowany. Przywódcą grupy jest Kanadyjczyk Roy Munsum. Broń miała być prawdopodobnie dostarczona do organizacji paramilitarnej, miejscem docelowym przemytu był obóz White Stag. Przemytnicy zostali przekazani w ręce lokalnej policji.

7. POGODA

a) 24 godziny: Zachmurzenie umiarkowane, wiatr z płn-zach. 12-14km/h.

b) 48 godzin: zachmurzenie małe, wiatr słaby.

Zespoły działań psychologicznych prowadza szeroką akcje propagandowo-informacyjną, wyjaśniającą status i mandatowe prawo prowadzenia misji. Zespół działań psychologicznych nr 1 zabezpieczał spotkanie negocjacyjne w m. AUERBACH. Zespoły działań psychologicznych pozostają w gotowości do zabezpieczenia procesu wymiany jeńców wojennych i wizytacji masowych grobów przez przedstawicieli Czerwonego Krzyża oraz inspekcji magazynów broni i amunicji.

Zadanie do wykonania:

Zespół działań psychologicznych nr 1 opracować komunikat radiowy do ludności cywilnej, informujący o mającej odbyć się w godzinach popołudniowych wizytacji Czerwonego Krzyża rejonu m. Ammerthal. Komunikat powinien wzywać do ograniczenia ruchu w tym rejonie i do umożliwienia przedstawicielom Czerwonego Krzyża bezkonfliktowego i pokojowego dostępu do rejonów masowych mogił.

Zespół działań psychologicznych nr 2 opracować odezwę wzywającą do umożliwienia inspektorom sił międzynarodowych bezkonfliktowego dostępu do magazynów broni i składów amunicji. W rejonie strefy buforowej zgodnie z założeniami porozumienia pokojowego zostaną przeprowadzone inspekcje magazynów broni i składów amunicji. Inspekcje te mają charakter niezapowiedziany. Wyrażenie zgody na dostęp do magazynów broni i amunicji będzie przejawem dobrej woli i akceptowaniem zasad i postanowień porozumienia pokojowego.

Zespół działań psychologicznych nr 3 uczestniczyć w zabezpieczeniu wymiany jeńców wojennych w rejonie odpowiedzialności POL/BAT o godz. 12.00. Skierowana do ludność cywilnej odezwa powinna wzywać do ograniczenia ruchu w tym rejonie, zachowania spokoju i umożliwienia bezkonfliktowego prowadzenia procedur wymiany jeńców. Powinna zawierać ostrzeżenie mówiące o tym, że przebywanie w pobliżu punktu wymiany jeńców wojennych jest zabronione i bardzo niebezpieczne.

ĆWICZENIE PRZYWRÓCIĆ POKÓJ (E)
PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI

Paryskie Porozumienie Pokojowe przestrzegane jest po obu stronach strefy demilitaryzacyjnej. W strefie odpowiedzialności batalionu węgierskiego zatrzymano pięciu przemytników broni. Przedstawiciele Czerwonego Krzyża wizytują dwa rejony, na których znajdują się prawdopodobnie masowe mogiły. Drugi batalion polski prowadzi bez zakłóceń wymianę jeńców wojennych.

1. SYTUACJA POLITYCZNA: Bez zmian

2. GŁÓWNE WYDARZENIA: Po obu stronach strefy zdemilitaryzowanej notuje się pojedyncze przypadki naruszania pokoju. Nasilił się proces przemytu i nielegalnego handlu bronią oraz działania grup paramilitarnych wzdłuż granicy.

a) Naruszenie neutralności strefy buforowej: nie stwierdzono

b) Składnice broni i amunicji

1) W dniu dzisiejszym nie planuje się przeprowadzenia inspekcji.

c. Pozostałe wydarzenia:

1) RT: Masowe groby na obszarze m. AMBERG. Podczas rutynowego lotu rozpoznawczego pilot śmigłowca UN zauważył kilku cywili przeszukujących zbiorową mogiłę w punkcie PV 10834. Miejsce to znajduje się w sąsiedztwie obozu pracy RT. Według licznych raportów istnieje wiele obozów pracy na terenie RT, w których przetrzymywane są kobiety i dzieci LRR. Położenie tych obozów jest nieznane. Najbardziej prawdopodobnym miejscem położenia obozu pracy jest m. Ersberg. Pod adresem rządu RT wysuwane są oskarżenia o organizowanie obozów pracy i śmierci. Setki obywateli LRR uznaje się wciąż za zaginionych.

2) LRR: Zbiorowa mogiła w pobliżu m. Ammerthal. Podczas rutynowych czynności rozpoznawczych zaobserwowano prace ciężkiego sprzętu inżynieryjnego. Pilot śmigłowca rozpoznawczego UN twierdzi, że zaobserwował wiele kości i szczątków ciał ludzkich w miejscu prowadzonych prac. Tereny te zostały szybko zasiedlone przez ludność LRR po niespodziewanym i zaskakującym ataku na Amberg. Według zeznań okolicznej ludności na krótko przed zajęciem miasta przez LRR grupy paramilitarne, a także policyjne LRR organizowały obławy i akcje skierowane przeciwko miejscowej ludności. Ludność cywilna, która opuściła miasto twierdzi, że grupy paramilitarne i partyzanckie zabijały obywateli LRR przed wejściem regularnych wojsk tego państwa. O godz. 16.11 przedstawiciele Międzynarodowego Czerwonego Krzyża stwierdzili, że tereny, na których znajdowały się prawdopodobnie masowe mogiły zostały poddane ewakuacji. Liczne ślady stóp i kół pojazdów mechanicznych świadczą o prowadzonych tam pracach. W chwili obecnej nie ma bezpośrednich dowodów: kości i ubrań, świadczących o masowej mogile. Nie mniej jednak w pobliżu znaleziono łuski pocisków 9mm i 7,62mm

Komentarz analityczny: Odkryte masowe mogiły mogą spowodować nagły wzrost niezadowolenia i oburzenia miejscowej ludności, co w konsekwencji może przerodzić się w masowe demonstracje i wystąpienia przeciwko stronie wroga. W przeszłości miejsce to było odwiedzane przez dużą liczbę ludności poszukującej zaginionych członków rodzin i utraconej własności.

3. DZIAŁANIA PARAMILITARNE I POLICYJNE:

1) Według relacji przesiedleńców organizacja paramilitarna LRR „ Biały Jeleń" przeprowadziła masowe działania eksterminacyjne w stosunku do ludności cywilnej RT w m. Amberg.

2) Biały Jeleń: członkowie organizacja Biały Jeleń otrzymali gruntowne przeszkolenie od byłych organizacji paramilitarnych. Organizacja ta posiada bardzo dobry system organizacyjno-mobilizacyjny, gruntowne i specjalistyczne przeszkolenie. Jej członkowie znają zasady działa-

nia wojsk międzynarodowych, ich taktykę i organizację, co daje im pozycję silnego elementu militarnego. Bardzo ważnym problemem po obu stronach strefy zdemilitaryzowanej jest przemyt broni. Operacje przemytu opierają się na działaniach na małą skalę i są zazwyczaj prowadzone w strefach przygranicznych w pobliżu strefy zdemilitaryzowanej. Odbiorcami przemycanej broni są organizacje paramilitarne i przemytnicze przygotowujące się do przyszłych działań wojennych. Lokalna policja nie prowadzi działań zmierzających do ograniczenia lub wyeliminowania procederu przemytniczego.

3) Według wielu źródeł lokalne siły policyjne po obu stronach strefy buforowej używają siły w stosunku do ludności cywilnej w celu zaprowadzenia porządku. Nie ma podstaw do twierdzenia, że działania te są prowadzone z pobudek rasowych.

4. STATUS WYMIANY JEŃCÓW WOJENNYCH:

1) Przedstawiciele Czerwonego Krzyża obserwują proces wymiany jeńców wojennych. Proces ten jest powolny, ale ciągły. Ocenia się, że ok. 10000 więźniów wojennych wciąż pozostaje w niewoli.

2) Czerwony Krzyż zwrócił się do obu zwaśnionych stron o umożliwienie kontroli procesu wymiany jeńców wojennych. Wymiana zostanie przeprowadzona w m. Trondorf oraz m. Traunfeld. Czerwony Krzyż zwrócił się do UNIF z prośbą o zapewnienie ochrony i eskorty w strefie buforowej w celu obrony przed działaniami grup partyzanckich.

3) O godz. 1230 2POLBAT zameldował o bezkonfliktowej wymianie jeńców wojennych w jego rejonie odpowiedzialności.

5. POLA MINOWE - sytuacja bez zmian.

6. PRZESIEDLEŃCY I UCHODŹCY: W obu krajach stwierdzono wzrastające rozczłonkowanie grup uchodźców i przesiedleńców, którzy opuścili swoje domostwa podczas działań wojennych. Najtrudniejsza sytuacja występuje w m. ALTDORF, z którego uciekło ok. 10000 mieszkańców LRR przed zdobyciem go przez wojska RT. Grupa ds. kontaktów z ludnością cywilną jest w posiadaniu ulotki rozpowszechnianej przez organizację Biały Jeleń, która wzywa do powrotu w rejon utraconych domostw w dniu 18LIST97

7. DZIAŁANIA ORGANIZACJI HUMANITARNYCH: 11 konwojów dostarczyło 25 ton towarów pomocy humanitarnej w dniu 18LIST97.

8. DZIAŁANIA KRYMINALNE:

a. Przemyt: O godzinie 09.57 pięciu uzbrojonych przemytników (narodowość nieznana) zostało zatrzymanych przez patrol batalionu węgierskiego. Przedmiotem przemytu było 20 szt.

MAC(UZI), 52 szt. AK-47, dwie skrzynki granatów ręcznych oraz 5 szt. pistoletów 7,62 mm Przemytnicy zostali przekazani szefowi lokalnej policji.

Komentarz analityczny: Przemytnicy prawdopodobnie chcieli przekazać broń organizacji Biały Jeleń (LRR). Fakt przekazania przemytników w ręce szefa lokalnej policji nie wpłynie prawdopodobnie na osłabienie działalności przemytniczej w tym sektorze. Natężenie działań przemytniczych może nasilić się w rejonie m. Kaltenbrunn. Spodziewane są zakupy dużej ilości broni przez grupy paramilitarne organizacji Biały Jeleń (LRR).

Szlaki i drogi przemytu nie są znane, ocenia się, że główne z nich przebiegają przez strefę buforową z QA1405 do QV2299 oraz z QA1000 do QV1690. Modus operandi: Do przemytu broni wykorzystuje się samochody osobowe, ciężarówki i zwierzęta hodowlane. Przemytnicy używają generalnie starych samochodów i ciężarówek (niektórzy z nich wykorzystywali samochody z oznaczeniami Czerwonego Krzyża). Poruszają się oni drogami drugiej kategorii.

b. Narkotyki Nasila się handel narkotykami, kartele osiągnęły niespotykane do tej pory poziom zysków, nie stanowią one jednak bezpośredniego zagrożenia dla wojsk UN. W dniu wczorajszym Narodowa Policja RT przeprowadziła akcję skierowaną przeciwko szefowi kartelu narkotykowego Andrew Victor, w m. Rosenberg.

c. Czarny rynek - sytuacja bez zmian.

9. POGODA:

a) 24 H - niebo częściowo zachmurzone, wiatr z płd- zach. 5-7 km/h.

b. 48H - zachmurzenie duże, wiatr z zach. 10-12 km/h.

Grupa działań psychologicznych nr 2 będzie zabezpieczać spotkanie negocjacyjne między batalionem POL/UKR a burmistrzem m. AUERBACH Zulanlem Abdicem oraz szefem policji o godz. 15.30.

ZADANIA:

Zespół działań psychologicznych Nr 1 przegrupuje się w godzinach rannych do m. KASTIC z zadaniem nadania audycji radiowej o:

a) charakterze działań prowadzonych na ich terenie,

b) pokojowej strukturze wojsk międzynarodowych oraz ich przychylnym nastawieniu do kraju w którym się znajdują i prowadzą swoje operacje,

c) neutralnym i bezstronnym stosunku do mniejszości narodowych oraz wszystkich obywateli zamieszkujących tereny prowadzonych operacji.

d) chęci rozwiązywania wszystkich problemów na drodze pokojowej i negocjacyjnej oraz zasady „nie stosowania siły".

e) zagrożeniach jakie wynikają z działań prowokacyjnych i agresywnych wymierzonych przeciwko wypełniającym mandat pokojowy ONZ wojskom międzynarodowym.

f) prawdziwych intencjach i zamiarach przeciwników procesu pokojowego.

Zespół działań psychologicznych nr 2 przegrupuje się do m. LAUTERHOFEN z zadaniem nadania audycji radiowej o;

a) charakterze działań prowadzonych na ich terenie,

b) pokojowej strukturze wojsk międzynarodowych oraz ich przychylnym nastawieniu do kraju, w którym się znajdują i prowadzą swoje operacje,

c) neutralnym i bezstronnym stosunku do mniejszości narodowych oraz wszystkich obywateli, zamieszkujących tereny prowadzonych operacji,

d) chęci rozwiązywania wszystkich problemów na drodze pokojowej i negocjacyjnej oraz zasady „nie stosowania siły",

e) zagrożeniach, jakie wynikają z działań prowokacyjnych i agresywnych wymierzonych przeciwko wypełniającym mandat pokojowy ONZ wojskom międzynarodowym,

f) prawdziwych intencjach i zamiarach przeciwników procesu pokojowego.

Zespół działań psychologicznych nr 3 opracuje odezwę mówiącą o zakazie przemytu broni, jej handlu i posiadaniu. Odezwa ma na celu ostrzeżenie przed działaniami uznanymi za kryminalne: przemyt broni i handel narkotykami.

ĆWICZENIE PRZYWRÓCIĆ POKÓJ (F)

1. PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI

Paryskie Porozumienie Pokojowe przestrzegane jest po obu stronach strefy demilitaryzacyjnej.

1. SYTUACJA POLITYCZNA:

a) RT: Przedstawiciele batalionu POL/UKR przeprowadzili rozmowy z burmistrzem m. Auerbach Zorualem Abdicem oraz szefem policji o godz. 15.30. Burmistrz m. Auerbach swoją uwagę skupił na następujących zagadnieniach:

1. Patrole UN przekraczają dozwoloną prędkość jazdy podczas wykonywania swoich zadań.

2. Patrole UN w czasie przejeżdżania przez miasto zakłócają spokój ludności cywilnej.

Przedstawiciele batalionu POL/UKR poruszyli następujące kwestie.:

1. Blokowanie dróg przez manifestującą ludność cywilną.

2. Wrogie nastawienie ludności cywilnej m. Auerbach w stosunku do wojsk UN. (Abdic stwierdził, że sytuacja ta zmieni się w najbliższej przyszłości).

3. Obawy przed atakami na wojska UN. Na zakończenie spotkania obie strony postanowiły spotkać się ponownie w najbliższej przyszłości.

Przedstawiciele batalionu amerykańskiego zorganizowali spotkanie z burmistrzem m. ENSDORF Poulem Deiterem o godz. 11.00. Deiter zwrócił uwagę na następujące zagadnienia:

1. Sankcje nałożone na LR przez UN muszą być zniesione.

2. Siły międzynarodowe muszą zatrzymać przepływ uchodźców RT na teren LRR.

3. Ludność cywilna zamieszkująca tereny w pobliżu baz UN powinna otrzymać pozwolenie na korzystanie z wody i żywności sił pokojowych.

4. Pojazdy UN powinny zredukować prędkość podczas poruszania się na terenie miasta.

5. Wojska U nie mogą prowadzić działań przeciwko manifestacjom i zgromadzeniom ludności cywilnej.

Na zakończenie dyskusji uzgodniono termin następnego spotkania na 11.00 30 listopada 97.

2. INNE WYDARZENIA:

a. Po obu stronach strefy buforowej notuje się jednostkowe przypadki naruszania spokoju. Porozumienie pokojowe jest generalnie przestrzegane. Wzrosła działalność grup przemytniczych, spodziewana jest koncentracja frakcji paramilitarnych po obu stronach granicy.

b. Składy broni i amunicji: W dniu dzisiejszym nie planuje się prowadzenia inspekcji składów broni i amunicji.

c. Przypadki naruszania pokoju:

1) RT: nie stwierdzono

2) LRR: nie stwierdzono

3. DZIAŁANIA PARAMILITARNE I POLICYJNE:

a. wymiana jeńców: bez zmian

b. pola minowe - bez zmian

c. przesiedleńcy - bez zmian

d. działania organizacji humanitarnych i charytatywnych -bez zmian

e. Działania kryminalne: a) przemyt: przywódcą grupy przemytniczej, która została zatrzymana przez patrol węgierski, był Roy MUNSON. Wszystkich pięciu przemytników przekazano do szefa lokalnej policji H. Brezenecka. Wszyscy zostali tymczasowo aresztowani. Według zeznań podejrzanych, broń była wielokrotnie przemycana przez terytorium RT, drogą od sektora kontrolowanego przez 2MNB w kierunku północnym. Odbiorcami broni są grupy parami-

litarne i wojsko LRR. b) narkotyki: brak nowych informacji. c) czarny rynek - brak nowych informacji

8 CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH MIAST;

KASTIC: PV 940722

* Populacja 10000- miasto LRR, struktura narodowościowe 80% mieszkańców obywatele LRR/, 20% obywatele RT.

* Sytuacja przed wojną 10000, 80% / 20% ludności LRR/ RT

* Sytuacja polityczna: partie mniejszościowe dążą do zrekonstruowania i odbudowy kraju, miasta i całkowitego zakończenia konfliktu.

* Informacje historyczne: Miasto było atrakcją turystyczną z powodu wyrobów garncarskich i szkła. Zostało zniszczone w niewielkim stopniu podczas działań wojennych.

* Informacje dodatkowe - po przybyciu sił międzynarodowych miasto przeżywa ożywienie gospodarcze. W regionie tym występuj e duża liczba restauracji i barów przyciągających żołnierzy wojsk międzynarodowych.

* Wysokiej rangi urzędnicy i biznesmeni prowadzą działania zmierzające do zniesienia sankcji gospodarczych, ich działalność skupia się jednak nad problematyką lokalną. Burmistrz miasta Luis Landerland zachęca personel UNIF do korzystania z atrakcji turystyczno-wypoczynkowych miasta.

* Stosunek do wojsk UNIF: Miasto popiera proces pokojowy i pobyt wojsk UNIF z powodu wzrostu koniunktury ekonomicznej. Większość mieszkańców miasta witała żołnierzy sił międzynarodowych ze szczególną radością.

* Stosunek do ludności cywilnej RT: Niektórzy z długoletnich mieszkańców miasta przejawia tendencje rasistowskie.

* Demonstracje z użyciem siły-- nie zanotowano.

* Powiązania z organizacjami paramilitarnymi- nie stwierdzono

* Ocena i wnioski - Miasto dąży do przywrócenia pokoju i porządku, a także rozwoju bazy turystycznej.

LAUTERHOFEN PV 890720

* Populacja 10000 - miasto LRR, struktura rasowa 80% LRR / 20% RT.

* Przed wojną 25000 struktura ludnościowa 50% / 50% LRR / RT, mniejszość narodowa RT opuściła miasto, pozostała część mniejszości reprezentująca neutralne poglądy polityczne pozostała w mieście.

* Informacje historyczne: Z powodu swojego położenia w stosunku do m. ALDORF Lauterhofen było wielokrotnie obiektem wzmożonych działań wojennych. W rezultacie większość miasta została zniszczona podczas wojny. W trakcie działań wojennych ucierpiała ludność miasta. Miasto wielokrotnie przechodziło z rąk do rąk, co pociągnęło za sobą konsekwencje w postaci wysiedlania mniejszości narodowych RT i LRR.

* Informacje dodatkowe: W mieście odbyły się liczne manifestacje, których celem było zniesienie sankcji ekonomicznych nałożonych na LRR. Sankcje ekonomiczne, zniszczenie infrastruktury przemysłowej, a także przeniesienie baz wojskowych LRR spowodowało, że miasto znalazło się w stanie głębokiej zapaści ekonomicznej. Większość mieszkańców miasta wyraża opinię, że najlepszą drogą prowadzącą do zniesienia sankcji ekonomicznych jest wcielanie w życie porozumień pokojowych. Mniejszość LRR, a także społeczność przesiedlona z m. ALDORF uważa, że sankcje ekonomiczne nałożone na LRR nie są współmierne do działań w stosunku do RT. Wyrażają oni opinię, że ONZ powinna nałożyć również sankcje ekonomiczne na RT. Dotychczasowy pozytywny wizerunek sił międzynarodowych, reprezentowanych w tym sektorze przez batalion amerykański, może zostać zachwiany poprzez niekorzystne nastawienie opinii publicznej i kojarzenie wojsk UN z sankcjami ekonomicznymi.

* Wysokiej rangi przedstawiciele grup politycznych oraz środowisk przemysłowo-handlowego prowadzą ciągłe działania zmierzające do zniesienia sankcji ekonomicznych. Burmistrz miasta John CLEAVIESY współpracuje z przedstawicielami lokalnego środowiska przemysłowego w celu ponownego uruchomienia cyklu produkcji w niektórych fabrykach, a także odbudowy przemysłu tekstylnego.

* Stosunek miasta do wojsk UNIF.: Miasto popiera proces pokojowy, lecz wciąż jednoznacznie domaga się zniesienia sankcji ekonomicznych.

* Stosunek do ludności cywilnej RA: Niektórzy z długoletnich mieszkańców miasta reprezentują poglądy nacjonalistyczne. Generalnie ludzie dążą do pokojowego rozwiązywania konfliktów i napięć. Ich dewizą jest hasło: „ Razem zrobimy wszystko, w pojedynkę nic".

* Demonstracje z wykorzystaniem przemocy: W żadnej z dotychczasowych demonstracji nie wystąpił czynnik przemocy.

* Powiązania z grupami paramilitarnymi i partyzanckimi: nie stwierdzono.

* Wnioski końcowe: Głównym celem władz i mieszkańców miasta jest odbudowa ze zniszczeń wojennych i przywrócenie przedwojennego porządku.

ZADANIA;

Zespół działań psychologicznych nr 1 w porannej audycji rozgłośni radiowej „ Amberg" nadać komunikat informujący lokalną społeczność o tym, że międzynarodowe siły pokojowe UN planują przeprowadzenie bezpłatnych badań lekarskich w szpitalu miejskim m. Amberg. Przewiduje się wydawanie środków czystości, a także leków w formie bezpłatnej. Akcja ta będzie przeprowadzona z inicjatywy UN.

Zespół działań psychologicznych nr 3 opracować odezwę wzywającą do umożliwienia inspektorom sił międzynarodowych bezkonfliktowego dostępu do magazynów broni i składów amunicji. W rejonie strefy buforowej zgodnie z założeniami porozumienia pokojowego zostaną przeprowadzone inspekcje magazynów broni i składów amunicji. Inspekcje te mają charakter niezapowiedziany. Wyrażenie zgody na dostęp do magazynów broni i amunicji będzie przejawem dobrej woli i akceptowanie zasad i postanowień porozumienia pokojowego.

Zespół działań psychologicznych nr 3 w porannej audycji rozgłośni radiowej „ Amberg" nadać komunikat informujący lokalną społeczność o tym, że cmentarz w okolicach m. HAHNBACH zostanie odwiedzony przez uchodźców. Komunikat powinien wzywać do zachowania spokoju i umożliwienia bezkonfliktowego odwiedzania grobów.

ĆWICZENIE PRZYWRÓCIĆ POKÓJ 97 (G)
PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI

Paryskie Porozumienie Pokojowe jest w większości przypadków przestrzegane.

1. SYTUACJA POLITYCZNA

a) RT: Sytuacja nie uległa zmianie.

b) LRR: Rozgłośnia radiowa „ Amberg" w porannej audycji radiowej zamieściło komunikat informujący lokalną społeczność o tym, że międzynarodowe siły pokojowe UN planują przeprowadzenie bezpłatnych badań lekarskich w szpitalu miejskim m. Amberg. Przewiduje się wydawanie środków czystości, a także leków w formie bezpłatnej. Poproszony o skomentowanie tego wydarzenia, burmistrz miasta stwierdził, że dzisiejsze wydarzenie zostało przeprowadzone z wyłącznej inicjatywy wojsk ONZ, bez udziału władz lokalnych.

3. NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA

a) pogwałcenie porozumienia pokojowego i naruszenie strefy demilitaryzacyjnej: W strefie odpowiedzialności POLBAT zaobserwowano niezidentyfikowany czołg w sektorze QV105829 (EZ D6)

b) Magazyny broni i składy amunicji: W sektorze odpowiedzialności POLBAT 2 przeprowadzono inspekcję składu broni w sektorze ALFA i BRAVO. Na składnicy znajduje się 60 czołgów, po zakończeniu inspekcji w rejonie inspekcjonowanym stwierdzono pojawienie się dwóch dodatkowych czołgów.

c) pozostałe informacje

1) RT: W sektorze odpowiedzialności POLBAT 2 zaobserwowano pięć (5) samochodów policyjnych w punkcie (Ford 2). pojazdy znajdowały się w pobliżu składnicy broni i amunicji.

2) LRR.: Sytuacja bez zmian

d. Operacje paramilitarne i policyjne- sytuacja bez zmian.

e. Status wymiany więźniów wojennych: sytuacja bez zmian

4. POLA MINOWE- sytuacja bez zmian.

5. PRZESIEDLEŃCY I UCHODŹCY: 10 uchodźców z m. HAHNBACH odwiedziło cmentarz w pobliżu m. Amberg (EZ C6). Uchodźcy modlili się oraz składali kwiaty na grobach. Wykryto u nich jeden karabinek AK-47. Na cmentarzu był obecny, podający się za szefa miejscowej policji Klaus Pinkett. Twierdził on, że pełni on funkcję obserwatora.

Organizacje humanitarne i pomocy społecznej - sytuacja bez zmian

Działalność kryminalna - sytuacja bez zmian:

a. przemyt - sytuacja bez zmian

b. narkotyki - sytuacja bez zmian

c. Działalność czarnego rynku - sytuacja bez zmian

6. POGODA

a. 24 godziny: częściowo zachmurzone niebo, wiatr z płd-zach. 12-14 km/h

b. 48 godzin: zachmurzenie małe, wiatr słaby do umiarkowanego.

Zespoły działań psychologicznych pozostają w gotowości do wykonywania zadań w sektorach odpowiedzialności poszczególnych batalionów sił międzynarodowych. Proces zbierania informacji o sytuacji polityczno-społecznej i nastrojach ludności cywilnej jest ciągły. Szczególną uwagę zwraca się na sytuację przesiedleńców i uchodźców obu państw. W rejonach obozów dla ludności przesiedleńczej zespoły rozgłośni radiowych prowadzą akcję propagandową, mająca na celu uspokojenie przebywającej tam ludności i zachęcenia ich do powrotu

do swoich domostw. Prowadzone są działania zmierzające do wyjaśnienia charakteru misji ONZ, długofalowej polityki przywracania spokoju i przedwojennego porządku oraz wykreowania przyjaznego obrazu przebywających tu wojsk. Współpracujący bezpośrednio z zespołem działań psychologicznych zespół kontrwywiadu prowadzi działania mające na celu zlokalizowanie głównych źródeł wrogiej propagandy.

Zespoły działań psychologicznych NR 1, 2, i 3 opracują ulotkę ostrzegającą przed minami. Liczba ulotek 20000. Ulotka powinna oddziaływać na wyobraźnię i w sposób sugestywny przedstawiać zagrożenie pochodzące od tego rodzaju broni. Cel:

- ostrzegać przed poruszaniem się w miejscach nieznanych;
- ostrzegać przed poruszaniem się po zmroku;
- ostrzegać przed wchodzeniem w sektory oznaczone napisem „ UWAGA MINY"
- nakłaniać rodziców i dorosłych do zwracania bacznej uwagi na dzieci;
- przedstawiać skutki spowodowane eksplozją miny.

Ulotki zostaną dostarczone przez grupę rozpowszechniania w rejon sektorów:

1. RT 856031,.
2. RT 880052,
3. RT 546464
4. RG 787865

ĆWICZENIE PRZYWRÓCIĆ POKÓJ 97
PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI 2MNB (H)

Dwóch amerykańskich żołnierzy poniosło śmierć podczas próby rozminowania odcinka drogi w polu minowym PA856030. Śmierć spowodował wybuch miny niespodzianki. W czasie posiedzenia grupy negocjacyjnej w strefie odpowiedzialności batalionu amerykańskiego burmistrz Ensdorfu przerwał negocjacje. POL/UKR batalion prowadzi negocjacje z burmistrzem i szefem policji m. AUERBACH.

1. SYTUACJA POLITYCZNA:

a) RT: Sytuacja bez zmian.

b) LRR: Sytuacja bez zmian.

c) stosunek do UNIF: sytuacja bez zmian.

2. GŁÓWNE WYDARZENIA:

a. Naruszenie strefy buforowej- sytuacja bez zmian

b. Składy broni i amunicji - bez zmian

c. 1) RT: Przedstawiciele POL/UKR BAT spotkali się z burmistrzem i szefem policji m. Auerbach. W czasie spotkania poruszone zostały następujące zagadnienia:

1. Przekraczanie limitu prędkości przez patrole UN podczas przejeżdżania przez tereny zabudowane.

2. Patrole UN, poruszające się w mieście naruszają spokój ludności cywilnej,.

3. Trudności socjalno bytowe ludności cywilnej.

2) LRR: Burmistrz m. Ensdorf Piter Deiter opuścił nagle spotkanie zorganizowane przez USBAT, po tym jak przedstawiciel S5 nie zgodził się na obecność Ministra Spraw Wewnętrznych LRR Paula Dietera. Przed wyjściem Peter Deiter wręczył przedstawicielowi USBAT listę spraw wymagających natychmiastowego uregulowania. Są to:

1. sankcje nałożone na LRR przez UN muszą być zniesione.

2. Siły międzynarodowe musza zatrzymać przepływ uchodźców RT na terytoria LRR.

3. Ludność cywilna zamieszkująca tereny w pobliżu baz wojskowych UN powinna otrzymać dostęp do wody i żywności tych wojsk.

Przed spotkaniem 20 cywili LRR manifestowało okazując swoje poparcie dla prowadzanych negocjacji. Nie ustalono następnego terminu spotkania z burmistrzem m. Ensdorf.

Komentarz analityczny: W przypadku nie rozwiązania poruszonych kwestii spodziewany jest wzrost niezadowolenia i wystąpień ludności cywilnej skierowanych przeciwko wojskom UN.

3. DZIAŁANIA ORGANIZACJI PARAMILITARNYCH I POLICYJNYCH; Sytuacja bez zmian

4. STATUS WYMIANY WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH- Sytuacja bez zmian.

5. POLA MINOWE: a) Nowe pola minowe:

- RT 856031, miny-, pole o wymiarach 3/300m, oznaczone białą taśmą.
- RT 880052, pole minowe, miny 79 AT oznaczone taśmą minerską 2/200 m.
- RT 546464 przeciwpiechotne pole minowe
- RG 787865 przeciwpiechotne pole minowe

6. UCHODŹCY I PRZESIEDLEŃCY- Sytuacja bez zmian

7. ORGANIZACJE CHARYTATYWNE - Sytuacja bez zmian

8. DZIAŁALNOŚĆ KRYMINALNA- Sytuacja bez zmian

a. przemyt - sytuacja bez zmian.

b. narkotyki - sytuacja bez zmian

c. czarny rynek - sytuacja bez zmian

Zespoły działań psychologicznych pozostają w gotowości do wykonywania zadań w sektorach odpowiedzialności poszczególnych batalionów sił międzynarodowych. Proces zbierania informacji o sytuacji polityczno-społecznej i nastrojach ludności cywilnej jest ciągły. Szczególną uwagę zwraca się na sytuację przesiedleńców i uchodźców obu państw. W rejonach obozów dla ludności przesiedleńczej zespoły rozgłośni radiowych prowadzą akcje propagandowa mająca na celu uspokojenie przebywającej tam ludności i zachęcenia ich do powrotu do swoich domostw. Prowadzone są działania zmierzające do wyjaśnienia charakteru misji ONZ, długofalowej polityki przywracania spokoju i przedwojennego porządku oraz wykreowania przyjaznego obrazu przebywających ty wojsk. Współpracujący bezpośrednio z zespołem działań psychologicznych zespół kontrwywiadu prowadzi działania mające na celu zlokalizowanie głównych źródeł wrogiej propagandy.

Zespół działań psychologicznych nr 1 przegrupuje się do rejonu odpowiedzialności batalionu POL/UKR w celu prowadzenia akcji informacyjno propagandowej w czasie planowanej tam manifestacji.

Zespół działań psychologicznych nr 2 przegrupuje się w sektor odpowiedzialności USBAT QV136689 (FOX 2) w celu prowadzenia akcji informacyjno propagandowej w czasie planowanej tam manifestacji

Zespół działań psychologicznych nr 3 zorganizuje spotkanie przedstawiciela komórki ds. kontaktów z ludnością cywilną USBAT z przedstawicielem lokalnych władz R. Pittem w punkcie QV 156699.

ĆWICZENIE PRZYWRÓCIĆ POKÓJ
PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI 2MNB (I)

Po obu stronach strefy demilitaryzacyjnej przestrzegane są postanowienia porozumienia pokojowego. W sektorze odpowiedzialności 2MNB odbyły się dwie manifestacje przeciwko obecności sił międzynarodowych. W sektorze odpowiedzialności batalionu węgierskiego zostanie przeprowadzona wymiana jeńców wojennych.

1. SYTUACJA POLITYCZNA:

a) RT:

1) W sektorze odpowiedzialności POL/UKR BAT, Auerbach, o godzinie 14.22 odbyła się demonstracja NDP (PA 900080 - Audi 3). Pomiędzy 15.30 a 15.45 została przeprowadzona demonstracja o charakterze pokazu siły w północnej części miasta.

2) O godz. 16.05 POL/UKR patrol został zatrzymany przez grupę piętnastu nieuzbrojonych cywili domagających się żywności i pomocy materialnej dla ok. 5000 ludzi zamieszkujących rejon PA 898085 (Audi 3). Po wyjaśnieniu, że wojska UNIF nie mają możliwości, sił i środków udzielenia takiej pomocy ludzie rozeszli się.

b) LLR:

1) O godz. 14.55 w sektorze odpowiedzialności USBAT QV136689 (FOX 2) zaobserwowano grupę 50-100 agresywnie zachowujących się osób. Manifestacja kierowana przez burmistrza Zorovala Abdica miała charakter anty-UN. Główne drogi prowadzące do miasta zostały zablokowane przez grupy ludzi. O godz. 15.35 szef policji m. Ensdorf F. Monrowia zwrócił się do dowództwa 2MNB o pomoc w działaniach przywracających porządek. W sektorze odpowiedzialności USBAT zaobserwowano grupę 10 pijanych, uzbrojonych mężczyzn. O godz. 15.40 zgromadzeni ludzie rozpoczęli rozchodzić się do domów.

2) O godz. 15.45 uzgodniono spotkanie przedstawiciela komórki ds. kontaktów z ludnością cywilną USBAT z przedstawicielem lokalnych władz R. Pittem w punkcie QV 156699.

c. stosunek do wojsk UNIF:

1) Miasto Auerbach jest uważane za główną siedzibę NPD, partia ta straciła swoje poparcie u dużej liczby zwolenników z powodu niedawnego skandalu korupcyjnego. Według stanowiska tej partii wojska UNIF stanowią siłę okupacyjną, która kolaboruje z ludnością LLR. NDP nie uznaje porozumienia o przerwaniu ognia oraz dąży do odzyskania utraconych przez RT ziem.

2) Ocenia się, że nastawienie ludności m. Ensdorf do wojsk UNIF jest zróżnicowane, brak cywilno-wojskowych grup roboczych może spowodować wzrost nastrojów niezadowolenia z obecności sił międzynarodowych.

2. GŁÓWNE WYDARZENIA:

a. naruszenie strefy zdemilitaryzowanej - nie stwierdzono

b. składy amunicji i magazyny broni - sytuacja bez zmian

c. dane wywiadowcze:

A) O godz. 13.45 patrol US zauważył jeden samochód ciężarowy, przewożący grupę ludzi w kierunku wschodnim drogą RT CHEŁM PV836729 (ZOS 21).

B) O godz. 14.35 polski pluton żandarmerii wojskowej stwierdził pięć wystrzałów karabinowych w punkcie PV75075 (CHEVY 3) na drodze NEW MEXICO. W czasie incydentu pluton żandarmerii eskortował konwój Światowej Organizacji Żywności.

LRR: Sytuacja bez zmian.

d. działania paramilitarne i policyjne: sytuacja bez zmian

e. status wymiany jeńców wojennych: Sukcesem zakończył się proces wymiany jeńców wojennych: dwóch żołnierzy LRR wymieniono na dwóch żołnierzy RT. Proces jest obserwowany przez przedstawicieli Czerwonego Krzyża.

3. POLA MINOWE: Oczyszczone zostały dwa pola minowe QV o82927 i PV 876787

4. PRZESIEDLEŃCY I UCHODŹCY - sytuacja bez zmian

5. ORGANIZACJE CHARYTATYWNE - sytuacja bez zmian

6. DZIAŁALNOŚĆ KRYMINALNA:

a) przemyt - sytuacja bez zmian

b) narkotyki - sytuacja bez zmian

c) czarny rynek - sytuacja bez zmian

7. POGODA:

a. 24 H: Zachmurzenie małe, wiatr z zach. 5 -7 km/h.

b. 48 H: Zachmurzenie duże, wiatr z zach. 10- 15 km/h.

Z powodu zaostrzenia się sytuacji politycznej i społecznej w LRR i RT **zespoły działań psychologicznych** otrzymały zadanie dokładnego analizowania wiadomości rozpoznawczo-wywiadowczych.

ZADANIA

Zespół działań psychologicznych nr 1 przegrupuje się do m. Auerbach w celu wsparcia działań lokalnej policji. Zespół rozgłośni nada odezwę wzywająca do odblokowania dróg.

Zespól działań psychologicznych nr 2 przegrupuje się do m. Auerbach z zadaniem nadania audycji propagandowo-informacyjnej, której celem jest wykreowanie pozytywnego obrazu wojsk międzynarodowych, wyjaśnienia ich roli w procesie przywracania pokoju i spokoju. Audycja powinna zachęcać do współpracy i pokojowego rozwiązywania wszystkich kwestii spornych.

Zespół działań psychologicznych nr 3 przegrupuje się do m. Altdorf z zadaniem nadania audycji propagandowo-informacyjnej, której celem jest wykreowanie pozytywnego obrazu wojsk międzynarodowych, wyjaśnienia ich roli w procesie przywracania pokoju i spokoju. Audycja powinna zachęcać do współpracy i pokojowego rozwiązywania wszystkich kwestii spornych.

ĆWICZENIE PRZYWRÓCIĆ POKÓJ

2MNB PODSUMOWANIE BIEŻĄCEJ SYTUACJI (J)

Działania w strefie zdemilitaryzowanej prowadzone są bez pogwałcenia paryskiego porozumienia pokojowego.

1. SYTUACJA POLITYCZNA:

a) RT: W m. AUERBACH przeprowadzono wielką manifestację polityczną. Narodowa partia Demokratyczna poparła manifestację, dążącą do pogwałcenia procesu pokojowego i przywrócenia przedwojennej sytuacji geopolitycznej. Wyrażano niezadowolenie z obecności wojsk ONZ i wrogi do nich stosunek, oskarżając je o współpracę i kolaborację z ludnością LRR. Ocenia się, że głównym inspiratorem tych działań był Zeroual Abdic, który pragnie przywrócić sobie utracony niedawno autorytet i zaufanie swojej partii O godz. 12.45 szef policji m. AUERBACH zwrócił się do sił międzynarodowych o pomoc w usunięciu blokad dróg w okolicy miasta. Po wyjaśnieniu charakteru misji ONZ, pokojowego stosunku do obu stron konfliktu, manifestujący tłum opuścił w sposób pokojowy miejsce zgromadzenia. W m. Auerbach prowadzą działania wojskowo-cywilne grupy kontaktowe, których zadaniem jest pokojowe rozwiązywanie spornych kwestii.

Komentarz analityczny: Sytuacja w m. Auerbach została ustabilizowana. Ludność czeka na reakcję UN w stosunku do ich żądań. Ich zdaniem wojska UN nie traktują w sposób poważny ich postulatów: np. zmniejszenia prędkości podczas jazdy w mieście, czy mieszania się w ich prywatne życie. Miasto jest w stanie lęku przed atakami sił LRR.

b) LRR:

Kontynuowane są protesty przeciwko sankcjom gospodarczym nałożonym przez ONZ. Wielu ludzi, włącznie z uchodźcami i przesiedleńcami, uważa, że sankcje są bezpośrednią przyczyną biedy i bezrobocia. Ludność uważa również, że sankcje ekonomiczne nie zostały nałożone w równym stopniu na RT, szczególnie po zajęciu przez nich m. Altdorf. Wszystkie te czynniki sprawiają, że mieszkańcy LRR z niechęcią i nieufnością odnoszą się do wojsk UN.

Komentarz analityczny: Kilka demonstracji tego typu przeprowadzonych w innych miastach wpłynęło na obniżenie zaufania do wojsk ONZ, w niektórych przypadkach wyzwoliły agresję. Obecność charyzmatycznych przywódców i ich demagogiczna postawa mogą spowodować agresję a nawet ataki w stosunku do żołnierzy sił pokojowych. Protesty przeciwko sankcjom gospodarczym będą kontynuowane, aż do ich całkowitego zniesienia.

c. stosunek do wojsk UNIF.

1) Miasto Auerbach jest siedzibą i gorącym zwolennikiem narodowej Partii Demokratycznej. NDP traktuje siły UNIF jako siły okupacyjne, które popierają i współpracują z ludnością LRR. Partia nie akceptuje porozumienia o przerwaniu ognia, wzywa do odzyskania w czasie działań wojennych ziem.

2) Stosunek do wojsk UNIF w m. Ensdorf jest zróżnicowany. Brak cywilno-wojskowych grup roboczych może doprowadzić do wzrostu niezadowolenia w stosunku do sił pokojowych.

2. GŁÓWNE WYDARZENIA:

a. naruszenie strefy demilitaryzacyjnej: sytuacja bez zmian

b. składy broni i amunicji: sytuacja bez zmian

c. incydenty:

1) O godz. 09.00 w sektorze odpowiedzialności batalionu węgierskiego zanotowano 5 pojedynczych wystrzałów w RAPTOR 2.

2) LRR: Sytuacja bez zmian

d) działania paramilitarne i policyjne: sytuacja bez zmian

e) status wymiany jeńców wojennych: sytuacja bez zmian

3. POLA MINOWE: sytuacja bez zmian

4. PRZESIEDLEŃCY I UCHODŹCY: sytuacja bez zmian.

5. DZIAŁANIA ORGANIZACJI CHARYTATYWNYCH: sytuacja bez zmian

6. DZIAŁANIA KRYMINALNE I INNE:

O godz. 0930, 66 żołnierzy zostało przewiezionych do szpitala z podejrzeniem zatrucia salmonellą. Według oświadczenia komisji przyczyną zatrucia jest nieświeża żywność.

a. przemyt: kontynuowany jest przemyt wzdłuż strefy zdemilitaryzowanej. Nie są znane główne szlaki przemytnicze, przypuszcza się że największe natężenie przemytu występuje w strefie odpowiedzialności HUNBAT.

b. narkotyki: sytuacja bez zmian

c. czarny YNEK: Sytuacja bez zmian

7. MIASTA:

ALTDORF PV710730

* Szef Policji - Fritz SELTZER

* Burmistrz B. BALIŃSKA

* Populacja: RT 80%, LRR 20%

* Większość mieszkańców popiera plan pokojowy.

* Przywódcy polityczni są nastawieni mniej entuzjastycznie do wojsk UNIF niż lokalna ludność.

* W pobliżu miasta znajduje się duży obóz uchodźców

SCHMIDMUHLEN QV135432

* Miasto bez różnic etnicznych

* Podejrzewa się, że grupa handlowców tego miasta prowadzi handel bronią.

WEIHERHAMMER QA200030

* Populacja 6500 RT- 80%

* Miasto zostało zniszczone w 70% podczas działań wojennych

* Ludność cywilna RT oskarża LRR za rozpoczęcie działań wojennych i czystki etniczne.

* Szef policji Selvo Dupont jest byłym oficerem armii RT. Podejrzewa się go działania związane z dyskryminacją etniczną.

* Burmistrzem miasta jest Pietro Jones. Ludność cywilna jest przychylnie nastawiona do wojsk międzynarodowych.

AMBERG QV070810

* Populacja 15000, 95% LRR

* Przed wojną 20000 30/70 RT/ LRR

* Atak LRR na to miasto był bezpośrednią przyczyną wybuchu wojny.

* Grupy paramilitarne są aktywne i prowadzą szeroko zakrojone działania.

* Czerwony Krzyż posiada dowody świadczące o wykonywaniu masowych egzekucji ludności cywilnej RT w rejonie m. Amberg

THEUERN QV120760

* Populacja 90% PRA

* Istnieją nie potwierdzone podejrzenia o prześladowaniach etnicznych na terenie miasta.

8. POGODA:

a) 24 godziny: zachmurzenie małe, wiatr z płd-zach. 5-7 km/h.

b) 48 godzin ; zachmurzenie duże, wiatr z zach. 10 - 12 km/h.

SŁOWNIK SKRÓTÓW

AC - Komponent aktywny
ACE- Połączone dowództwo Europy
AFCENT- Połączone siły Europy Środkowej
AFNORTH - Połączone siły Europy Północnej
AFSOUTH - Połączone siły Europy Południowej
ARTEP - Program szkolenia i oceny wojsk
ASD (SO/LIC) - Pomocnik Sekretarza Obrony d/s Działań Specjalnych i Konfliktów o niskiej Intensywności
ASG - Grupa wsparcia terenu
ASIC - Centrum gromadzenia danych wywiadu
ASP - Punkt amunicyjny
AO - Obszar (teren) działań
AOR - Obszar odpowiedzialności
AR - Przepis wojskowy
ARSOA - Lotnictwo Działań Specjalnych
ARSOC - Dowództwo Działań Specjalnych
ARSOF - Siły Działań Specjalnych

BOS - System operacji pola walki
BPA - Działania psychologiczne na polu walki
BPS - Podstawowe studium Działań Psychologicznych

C2 - Dowodzenie i Kontrola
C4I - Dowodzenie, Kontrola, Łączność, Informatyka i Wywiad
CA - Sprawy ludności cywilnej
CAP - Procedury działań kryzysowych
CD - działania przeciw-narkotyczne
CFE - Konwencjonalne Siły Zbrojne w Europie
CI - kontrwywiad
CIA - Centralna Agencja Wywiadowcza
CINC - Głównodowodzący
CJCS - Przewodniczący Kolegium Szefów Sztabów

cmd - dowodzenie, dowództwo, rozkaz

CMO - Działania cywilno-wojskowe

CNOD - Dywizja (oddział) działań przeciwnarkotycznych

COA - sposób postępowania

COCOM - Dowództwo wojsk walczących

COIN - Przeciwuderzenie

COMMZ - Strefa łączności

COMSEC - Zabezpieczenie Łączności

CONPLAN - Koncepcja działania (planowe rozwiązanie)

CONUS - Kontynentalne Stany Zjednoczone

COSCOM - Dowództwo korpusu wsparcia

CS - wsparcie walką

CSR - kontrolowany współczynnik zapasów

CSS - służby wsparcia sił walczących

CT - Antyterroryzm

DA - działania bezpośrednie

DCS - obronny system łączności

DCSLOG - Z-ca Szefa Sztabu d/s logistycznych

DCSOPS - Z-ca Szefa Sztabu d/s planowania i działań (operacyjnych)

DIA - Obronna Agencja Wywiadowcza

DISCOM - Dowództwo Dywizji wsparcia

DOD - Departament Obrony

DOJ - Departament Sprawiedliwości

DOS - Departament Stanu

DOT - Departament Transportu

DPA - Dyrektor Personelu i Administracji

DPG - Kierownictwo Planowania Obronnego

DPO - Dyrektor Planowania Działań

DS - Wsparcie bezpośrednie

DSU - Jednostka Wsparcia Bezpośredniego

EAC -

FNS - Wsparcie Innych Narodów

HHC - Kwatera Główna i Punkty Dowodzenia Kompanii

HN - Miejscowa ludność
HQ - Kwatera Główna
HSC - Dowództwo i Komania Wsparcia

I&W - Znaki i ostrzeżenia
IAW - w połączeniu z ...
ICC - Komisja Koordynacji Informacji
IEW - Walka radioelektroniczna i wywiadowcza
IMINT -
IPA - Agencja Inscenizacji Wywiadowczych
IPB - Wywiadowcze przygotowanie pola walki

J2 - oficer wywiadu
J3 - oficer wspólnych działań
J3/C3 - oficer połączonych/kombinowanych działań(operacji)
J31 - zastępca oficera d/s połączonych operacji
J33 - oficer działań bieżących
J5 - oficer d/s połączonych planów
J5/c5 - oficer d/s połączonych/kombinowanych planów
JCS - Kolegium Szefów Sztabów
JFC - Dowódca połączonych sił
JIC - Centrum Połączonych Wywiadów
JOA - Teren Połączonych Operacji (Działań)
JOD - Dywizja Połączonych Operacji(Działań)
JOPES - System Planowania i Realizacji Połączonych Działań(operacji)
JPOTF - Oddział Specjalny Połączonych Operacji Psychologicznych
JSCP - Plan Stategicznych Możliwości (zdolności)
JSPS - Spójny System Planowania Strategicznego
JTB - Spójna Tablica Celów
JPOTG - Grupa Specjalna Połączonych operacji Psychologicznych
JSOA - Teren Połaczonych Działań Specjalnych
JSTOF - Oddział Specjalnych Połączonych Operaji(Działań) Specjalnych
JTF - Spójny Oddział Specjalny

LAN - Sieć miejscowa
LIC - Konflikt o niskiej intesywności (lokalny)
LOC- linie komunikacyjne

MACOM - Dowództwo Armii

MEF - Korpus Ekspedycyjny Piechoty morskiej

METT-T - Dostępność (Możliwość):realizacji zadania, wroga,terenu,wojsk i czasu, innymi słowy Ocena sytuacji co do czasu,miejsca, terenu, możliwości wroga i wojsk własnych

MFP 11 - Główny Program Sił Zbrojnych

mgt - zarządzanie (kierowanie)

MMC - Centrum Kierowania Materiałowego

MOI - notatka szkoleniowa

MOU- notatka zgody, porozumienia

MP - Żandarmeria Wojskowa

MPPWCOM- Dowództwo d/s jeńców wojennych Żandarmerii Wojskowej

MTP - Koperta zadaniowa

MTT - Trenażer

NATO - Pakt Północno-Atlantycki

NBC - Broń nuklearna, biologiczna i chemiczna (ABC)

NBCC - Centrum ABC

NCA - Pełnomocnictwa Naczelnego Dowództwa

NEO - Działania Ewakuacyjne Sił Niezaangażowanych Zbrojnie

NMCS - Narodowy System Dowodzenie

NMSD - Narodowa Strategia Militarna

NSC - Narodowa Rada Bezpieczeństwa

OAE - operacyjna ocena terenu

OCONUS - Teren poza USA (poza kontynentem)

OIR - Inne wymagania Informacyjne

OP3 - Jawny program działań psychologicznych czasu pokoju

OPCON - kontrola sprawności

OPLAN - Plan Operacji

OPORD - Kolejność (rozkaz, porządek) Operacji

OPREP - sprawność systemu sprawozdawczego (meldunek operacyjny)

OPSEC - Bezpieczeństwo (zabezpieczenie) operacyjne

ORF - Podstawa gotowości operacyjnej

OSD - Biuro Sekretarza Obrony

PA - Sprawy Publiczne

PAO - Oficer d/s publicznych

PAP - Program uświadamiający organów działań psychologicznych

PCB - Filia (strefa działania) działań psychologicznych i spraw publicznych

PCO - Ewentualne operacje czasu pokoju

PDC - Centrum planowania rozwoju

pers - personel

PERSCOM - Personel Dowództwa

PIR - Priorytetowe Wwymagania Wywiadu

PLL - Lista zaleceń

POADS - Automatyczna Baza Danych Działań Psychologicznych

POD - Port Wyładunkowy

POLAD - Doradca Polityczny

POE - Port załadunkowy

POTF - Oddział Specjalny Działań Psychologicznych

POTG - Grupa Specjalna Działań Psychologicznych

PPBS - System Planowania, Programowania i Finansowania

PPFD - Plany, Programy i Rozwoju Sił Zbrojnych

PSC - personel łączności

PSS - personel wsparcia

PSYOP - Działania Psychologiczne

PSYREP - Sprawozdanie z Działań Psychologicznych

pub - publikacja

PWRMS - Rozmieszczenie zapasów wojennych

PX - Wymiana wojsk

RAC - Kompania badań i analiz

RC - Komponent rezerwowy

RMO - Oficer Zarządzania zasobami

ROE - Reguły zaangażowania

RSB - Regionalny batalion wsparcia

RSC - Regionalna kompania wsparcia

RSG - Regionalna grupa wsparcia

RSR - Wymagany współczynnik wsparcia

S1 - Adjutant

S2 - Oficer wywiadu

S3 -Oficer d/s działań i szkolenia

S4 - Oficer wsparcia

SA - Pomoc zabezpieczenia
SAC - Zdolnośćdo działań samodzielnych
SAR - poszukiwanie i ratunek
SECDEF - Sekretarz Obrony
SF - Siły Specjalne
SJA - Rzecznik prawny Sztabu
SME - ekspert przedmiotowy
SO - Działania Specjalne
SOC - Dowództwo Działań Specjalnych
SOCRATES - System Rozpoznania, Analizy i Zapobiegania Zagrożeniom Dowództwa Działań Specjalnych
SOD - Dywizja Działań Specjalnych
SOF - Siły Działań Specjalnych
SOP - Procedura wyczekiwania
SOR - wyciąg wymagań operacyjnych
SPA - ocena specjalna Działań Psychologicznych
SPS - studium specjalne Działań Psychologicznych
SR - rozpoznanie specjalne
STANAG - porzumienie standaryzowane
STOD - Dywizja technicznych działań specjalnych

TA - Teatr Działań Wojennych (wojskowych)
TAACOM - Dowództwo teatru działań wojennych
TACON - Kontrola taktyczna
TACSAT - Satelita taktyczny
TAMCA - Agencja kontroli ruchu wojsk
TAMMC - Centrum kierownicze Zabezpieczenia materiałowego teatru działań
TASOSC - dowództwo specjalnych operacji wsparcia teatru działań wojennych
TCS - sytem komunikacyjny teatru działań wojennych
TCSB - Baza wsparcia kraju trzeciego
TOS - system operacyjny teatru działań wojennych
TRADOC - Dowództwo szkolenia bojowego Armii USA
TRANSCOM - dowództwo transportu
TSB - taktyczny batalion wsparcia
TSC - taktyczna kompania wsparcia
TSG - taktyczna grupa wsparcia
TV - telewizja

U.S. - Stany Zjednoczone

UBL - podstawowa jednostka ładunku (ładunkowa)

UIC - podstawowy kod identyfikacyjny

UN - Narody zjednoczone

USACAPOC - Dowództwo Działań Psychologicznych i Spraw Cywilnych Armii USAID - - Amerykańska Agencja d/s międzynarodowego rozwoju

USAJFKSWCS - Centrum szkolenia wojsk specjalnych im.Johna Kenedy'ego armii USA

USASOC - Dowództwo Działań Specjalnych Armii USA

USCENTCOM - Centralne Dowództwo USA

USCINCSOC - Naczelny dowódca działań specjalnych USA

USEUCOM - Dowództwo Europejskie USA

USIA - Agencja Informacyjna USA

USIS - Służba Informacyjna USA

USLANTCOM - Dowództwo Atlantyckie USA

USPACOM - Dowództwo Pacyfiku USA

USSOCOM - Dowództwo Działań Specjalnych USA

USSOUTHCOM -Południowe Dowództwo USA

USSPACECOM - Dowództwo Przestrzeni Kosmicznej USA

USTRANSCOM - Dowództwo Transportu USA

UW - Wojna niekonwencjonalna

VCJCS - vice-przewodniczący Połączonego Kolegium Szefów Sztabów

WRMS - Zapasy Wojenne

WWMCCS - Globalny System Dowodzenia i Kontrola

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
50715

Druk AON nr 771/WW